

Deon Meyer
Srdce lovca

eastone BOOKS

Copyright © 2003 by Deon Meyer
All rights reserved.
Slovak edition copyright © Eastone, s.r.o. 2006
Translation © Mgr. Marián Gazdík 2006

Z anglického originálu Deon Meyer: Heart of the Hunter (v preklade K. L. Seegersovej),
Hodder & Stoughton, Londýn 2003, preložil Marián Gazdík.
Vydalo vydavateľstvo Eastone Books, divízia spoločnosti Eastone, s.r.o., v roku 2006.

www.eastonebooks.sk

Redigovala Viera Švenková
Layout: Robert Zelník
Cover design: Studio Eastone

Vytlačili Tlačiarne BB, spol. s r.o.
Banská Bystrica

ISBN 80-89217-15-X

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nesmie byť
nijakým spôsobom reprodukováaná alebo rozmnožovaná bez
predchádzajúceho písomného súhlasu majiteľa autorských práv.

Venované Anite

1984

Stál za Američanom, v tlačnici parížskeho metra sa naňho doslova lepil. Mysľou bol ďaleko, kdesi na transkejskom pobreží, kde sa s hromovým rachotom lámal mohutný príboj.

Mysľel na skalnatý výbežok, kde mohol sedieť a pozorovať, ako sa približujú pásy obrovských vĺn, žasnúť nad ich veľkolepou, ďalekou osamelou plavbou celým Indickým oceánom, aby sa napokon vrhali na útesy čierneho kontinentu a trieštili sa na nich.

Medzi jednotlivými pásmi vĺn nastala chvíľa dokonalého ticha, pár sekúnd absolútneho pokoja. V tom tichu počul hlasy svojich predkov. Akoby ožili Falo a Rharhabe, Nquika a Maquoma, jeho pokrvná línia, jeho prameň a útecha. Vedel, že to je to miesto, kam pôjde, keď príde jeho čas, keď zacíti dlhú čepeľ a bude z neho vytekať život. Na tie chvíle mysľel medzi porovmi hluku.

Preberal sa pomaly, postupne. Uvedomil si, že o pár minút budú na stanici metra St Michel. Naklonil sa, iba o pol hlavy, k Američanovmu uchu. Jeho pery boli blízko ako pery milenca.

„Vieš, kam pôjdeš, keď zomrieš?“ spýtal sa basom, po anglicky so silným africkým prízvukom.

Šľachy na nepriateľovej šiji sa napli, mohutné plecía sa nahli dopredu.

Pokojne počkal, kým sa muž v preplnenom vagóne obráti. Počkal, kým uvidí jeho oči. To bola chvíľa, po ktorej prahol. Konfrontácia, hodenie rukavice. To bolo jeho poslanie – inštinktívne, ktoré musel naplniť. Bol bojovníkom z afrických plání, každá šľacha a každý sval boli stvorené a utkané práve pre túto chvíľu. Srdce sa mu rozbúchalo, v krvi mu prúdila vojnová miazga, posadol ho božský bojový ošiaľ.

Najprv sa obrátilo Američanovo telo, pomaly, nenáhľivo, potom hlava, napokon oči. Bol to pohľad jastraba, predátora, ktorý nepozná strach, sebavedomého, dokonca až s pobaveným výrazom, kútikmi úzkych pier mu mykalo. Stáli niekoľko centimetrov od seba, spájali ich akýsi druh spriaznenosti.

„Vieš to?“

Len oči, ktoré odrážali jeho pohľad.

„Lebo čoskoro tam budeš, Dorffling.“ Vyslovil to meno opovržlivo, bolo to definitívne vyhlásenie vojny, dôkaz, že pozná svojho nepriateľa – úloha bola prijatá, osobný spis preštudovaný a uložený do pamäti.

V lenivých očiach nevidel nijakú reakciu. Vlak spomalil a zastal na stanici St Michel. „Toto je naša stanica,“ povedal. Američan prikývol a vykročil, on išiel iba o krok za ním, hore schodmi do zhonu letnej noci v Latinskej štvrti. Vtom sa Dorffling rozbehol. Bežal po bulvári St Michel smerom k Sorbone. Bolo zrejmé, že obeť si zvolila známy smer. Hneď za rohom Place du Pantheon sa nachádzal Dorfflingov brloh s celým arzenálom čepelí, garót a strelných zbraní. Američanov útek ho prekvapil; myslel si, že priveľké ego mu to nedovolí. Jeho rešpekt voči bývalému mariňákovi, z ktorého sa stal zabijak CIA, vzrástol.

Jeho telo zareagovalo inštinktívne; nahromadený adrenalín vybuchol, dlhé nohy rytmicky poháňali veľké telo vpred, desať až dvanásť krokov za utečencom. Hlavy Parížanov sa obracali. Beloch prenasledovaný černochoom. V očiach im zaiskril atavistický strach.

Američan zahol na Rue des Ecoles, doprava do Rue St Jaques a vzápätí sa ocitil v uličkách pri univerzite, v auguste, počas študentských prázdnin, takmer celkom pustých, večité budovy boli ponurými divákmi, nočné tieň hlboké. Dlhými istými krokmi predbehol Dorfflinga a vrazil doňho. Američan nehlučne padol na chodník, urobil salto a jediným plynulým pohybom vstal, bol pripravený.

Siahol si dozadu za plece na asegať v pošve, odrezanú africkú kopiju, ktorá mu priliehala k telu. Krátka rukoväť, dlhá čepeľ.

„*Mayibuye*,“ zašepkal.

„Čo je to za posraný jazyk, neger?“ Bol to monotónne znejúci hrubý hlas.

„Xhoský jazyk,“ povedal a mľasknutie jazykom sa ostro odrážalo od stien uličky. Dorffling sa pohyboval s istotou, každý pohyb nôh prezrádzal celoživotnú skúsenosť. Pozoroval, odhadoval, skúšal, znova a znova, zmenšujúce sa kruhy rytmického tanca smrti.

Útok, nesmierne rýchly, a skôr, ako ho protivníkovu koleno stihlo zasiahnúť do brucha, mal ruku na Američanovom krku a dlhú úzku čepeľ na jeho hrudnej kosti. Pritiahol si ho tesne k sebe a hľadel do svetlomodrých očí.

„Uhm-sing-gelli,“ vyslovil bývalý námorník.

„Umzingeli.“ Prikývol potichu a zdvorilo opravil jeho výslovnosť. S úctou k priebehu tohto procesu, k tomu, že neprosíkal, k tichému prijatiu smrti. Videl, ako mu život uniká z očí, tlkot srdca sa spomaľuje, dych je čoraz trhanejší a zrazu stíchne.

Telo klesalo, zacítil, ako veľké tvrdé svaly na chrbte mäknú, a jemne ho položil na zem.

„Kam ideš? Vieš to?“

Utrel si asečaj o tričko toho muža. Pomaly ho zasunul do pošvy.
Vzápätí sa obrátil.

Marec

1

Prepis výsluchu Ismaila Mohammeda, ktorý viedol A. J. M. Williams 17. marca o 17,52, kancelária juhoafrických policajných zložiek, Gardens, Kapské Mesto.

W: Chceli ste hovoriť s niekým z tajnej služby?

M: Vy ste z tajnej služby?

W: Áno, som, pán Mohammed.

M: Ako si tým môžem byť istý?

W: Dávam vám svoje slovo.

M: To mi nestačí.

W: Čo by vám stačilo, pán Mohammed?

M: Máte nejaký preukaz?

W: Môžete si prezrieť tento, ak chcete.

M: Ministerstvo obrany?

W: Pán Mohammed, ja zastupujem štátnu tajnú službu.

M: NVS?

W: Nie.

M: Tajnú službu?

W: Nie.

M: A ktorú teda?

W: Tú, na ktorej záleží.

M: Vojenskú rozvedku?

W: Zdá sa, že prišlo k nejakému nedorozumeniu, pán Mohammed. Dostal som správu, že máte isté problémy a chcete si zlepšiť pozíciu tým, že nám poskytnete nejaké informácie. Je to tak?

[Nezrozumiteľné.]

W: Pán Mohammed?

M: Prosím?

W: Je to tak?

- M: Áno.
- W: Povedali ste polícii, že túto informáciu oznámite len niekomu z tajných služieb?
- M: Áno.
- W: Nuž teraz máte možnosť.
- M: Ako si môžem byť istý, že nás neodpočúvajú?
- W: Podľa zákona o trestnom konaní vás na to polícia musí upozorniť, prv než urobia záznam rozhovoru.
- M: Cha-cha!
- W: Pán Mohammed, máte niečo na srdci, čo by ste nám chceli povedať?
- M: Chcem imunitu.
- W: Ale?
- M: A záruku diskrétnosti.
- W: Nechcete, aby Pagad vedel, že ste rozprávali?
- M: Nie som člen Pagadu.
- W: Ste členom skupiny Moslimovia proti nelegitímnym vodcom?
- M: Ilegálnym vodcom.
- W: Ste členom MPNV?
- M: Ja chcem imunitu.
- W: Ste členom Quibla?
[Nezrozumiteľné.]
- W: Môžem sa pokúsiť vyjednávať vo vašom mene, pán Mohammed, ale nedávam vám žiadne záruky. Zdá sa mi, že obvinenie proti vám je nevyvrátiteľné. Ak vaša informácia za niečo stojí, nemôžem vám sľúbiť nič viac ako to, že urobím, čo sa bude dať...
- M: Chcem záruku.
- W: Potom sa musíme rozlúčiť, pán Mohammed. Veľa šťastia na súde.
- M: Dajte mi len...
- W: Idem po detektívov.
- M: Počkajte...
- W: Zbohom, pán Mohammed.
- M: Inkululeko.
- W: Prepáčte?
- M: Inkululeko...
- W: Inkululeko?

M: Inkululeko existuje.

W: Nevieľ, o čom hovoríte.

M: Tak potom prečo si opäť sadáte?

Október

2

Akýsi mladý muž vystrčil hlavu z taxíka-minibusu, výsmešne ukázal prstom na Thobelu Mpayipheliho a v širokom úškrne odhalil biele zuby.

Vedel prečo. Dost často vídal svoj odraz vo veľkých výkladoch – mohutný černocho, vysoký a urastený, na malej Honde Benly s objemom motora 200 kubických centimetrov, ktorá slabo, ale odvážne pufká pod jeho váhou. Kolená sa mu takmer dotýkali riadidiel, dlhé ramená sa lomili v ostrom uhle, ochranná prilba pokrývajúca celú hlavu bola neprimerane ťažká.

Svojím spôsobom divadlo. Karikatúra.

Aj sám si to uvedomoval počas prvých týždňov, keď sa na tejto rachotinke učil jazdiť. Každé ráno a popoludní, keď išiel v špičke po ceste N 2 do práce alebo domov, cítil sa na ceste ťažkopádne a neisto. No len čo získal potrebné skúsenosti, naučil sa kľučkovať pomedzi dodávky, terénne vozidlá a autobusy, vtesnať sa do medzier medzi autami a využiť úbohý výkon motorky vo svoj prospech, výsmešne zdvihnuté ukazováky ho prestali obťažovať.

Neskôr ho to začalo aj baviť: zatiaľ čo väčšie vozidlá ostali stáť, frustrované z prepchatej ulice, on so svojou Benly pomedzi ne prefrčal dlhými uličkami, ktoré sa mu otvárali medzi radmi áut.

Na ceste do Guguletu a za Miriam Nzululwaziovou.

A za Pakamilem, ktorý naňho bude čakať na rohu ulice, potom sa rozbehne popri motorke posledných tridsať metrov až k príjazdovej ceste. S doširoka otvorenými očami na tvári, tichá, seriózna obradnosť, vážny ako jeho matka, trpezlivo čaká, kým si Thobela zloží prilbu a odloží plechovú skrinku, veľkou rukou postrapatí chlapcovu hlavu a povie: „Dobré popoludnie, Pakamile.“ Dojme ho úsmev dieťaťa, ktoré ho objíme, každý deň je to čarovná chvíľa, a potom príde až k Miriam, večne zaujatej varením, praním alebo upratovaním. Vysoká, štíhla, silná a nádherná žena ho pobozká a spýta sa ho, aký mal deň.

Dieťa naňho trpezlivo počká, kým dodebatuje a prezlečie sa. Potom sa ozvú magické slová: „Poďme farmárčiť.“

Spolu s Pakamilem zájdu do záhrady, aby posúdili, čo narástlo za posledných dvadsaťštyri hodín. Skontrolujú každú hriadku. Sladkú kukuricu, ktorá už vyháňa

klasy, zelenú fazuľu (odrodu „lenivá gazdinka“ – „na čo narážaš?“ spýta sa Miriam), mrkvu, tekvicu, dyne a cukrové melóny v úhľadných hriadkach. Vyberú jednu mrkvu na skúšku. „Ešte je malá.“ Pakamile ju opláchnie vodou, aby ju ukázal matke, a potom čistý a lesknúci sa oranžový koreň schrúme. Budú hľadať hmyz a prezeráť listy, či nenájdu pleseň alebo nejakú chorobu. On bude hovoriť a Pakamile vážne prikyvovať a vnímať znalosti s naširoko otvorenými očami.

„To dieťa je do teba blázon,“ neraz vyhlásila Miriam.

Mpayipheli to vedel. Aj on bol blázon do toho dieťaťa. Do nej. Do nich.

Najprv však musel prekonať prekážkovú trať dopravnej špičky, pomedzi taxíky šialené ako kamikadze, ambiciózne terénne autá, pomedzi autobusy, ktoré bafkajú dieselové výfukové plyny, lietajúce audiny mladých manažérov, čo švihajú z pruhu do pruhu bez toho, aby sa pozreli do spätného zrkadla, pomedzi ošarpané zhrdzavené kraksne z černošských štvrtí.

Najprv do samoobsluhy kúpiť prípravok proti hube na dyniach.

Potom domov.

Riaditeľ sa usmial. Janina Mentzová ho nikdy nevidela bez úsmevu.

„Čo za problémy?“

„S Johnnym Kleintjesom, pán riaditeľ, ale musíte si to vypočúť sám.“ Mentzová položila laptop na riaditeľov stôl.

„Sadnite si, Janina.“ Ešte vždy sa usmieval srdečným, očarujúcim úsmevom, s očami takými dojatými, akoby hľadel na obľúbené dieťa. Je taký nízky, pomyslela si, nízky na Zulua, nízky na muža, ktorý nesie takú veľkú zodpovednosť. Je však bezchybne oblečený, biela košeľa až kričí v protiklade k tmavej pokožke, tmavosivý oblek prezrádza dobrý vkus, jednoducho, všetko je správne. Keď si takto sadol, hrb, malý výrastok medzi chrbtom a krkom, mu bolo sotva vidieť. Mentzová posúvala kurzor na obrazovke, aby aktivovala prehrávanie.

„Johnny Kleintjes,“ ozval sa riaditeľ. „Ten starý lišiak.“

Dotkol sa klávesnice počítača. Z malých reproduktorov sa ozval slabý zvuk.

„Je to Monika?“ Bez prízvuku. Temný hlas.

„Áno.“

„Dcéra Johnnynho Kleintjesa?“

„Áno.“

„Potom si toto musíte vypočúť veľmi pozorne. Váš ocko má nejaké problémy.“

„Aké problémy?“ Náhle obavy.

„Povedzme, že niečo sľúbil, ale nemohol to splniť.“

„Kto ste?“

„To vám nemienim prezradiť. Ale mám pre vás správu. Počúvate?“

„Áno.“

„Je veľmi dôležité, aby ste to pochopili správne, Monika. Ste pokojná?“

„Áno.“

Na chvíľu nastalo ticho. Mentzová pozrela na riaditeľa. Jeho oči boli stále dojaté, telo uvoľnené za širokým uprataným stolom.

„Ocko vraví, že počítačový disk je v sejfě v jeho pracovni.“

Ticho.

„Chápete to, Monika?“

„Áno.“

„Vraví, že poznáte kombináciu.“

„Áno.“

„Dobre.“

„Kde je môj otec?“

„Tu je. So mnou. No ak s nami nebudete spolupracovať, zabijeme ho.“

Lapá po dychu. „Ja... prosím...“

„Zostaňte pokojná, Monika. Ak ostanete pokojná, môžete ho zachrániť.“

„Prosím... Kto ste?“

„Obchodník, Monika. Váš ocko sa ma pokúšal podviesť. Teraz to vy musíte napraviť.“

Riaditeľ utrápene pokýval hlavou. „Ojoj, Johnny,“ vzdychol si.

„Aj tak ho zabijete.“

„Nie, ak budete spolupracovať.“

„Môžem vám vôbec veriť?“

„Máte na výber?“

„Nie.“

„Dobre. Robíme pokroky. Teraz choďte do sejfů a vyberte ten disk.“

„Prosím, zostaňte na linke.“

„Budem tu.“

Šum elektroniky. Na linke počut akúsi statickú elektrinu.

„Kedy sa odohral tento rozhovor, Janina?“

„Pred hodinou, pán riaditeľ.“

„Ste rýchla, Janina. To je dobré.“

„Ďakujem, pane, ale to je zásluha sledovacieho tímu. Sú v tom vynikajúci.“

„Hovor smeroval do domu Moniky?“

„Áno, pane.“

„Čo myslíte, aké dáta sa tu spomínajú, Janina?“

„Je veľa možností, pane.“

Riaditeľ sa súcitne usmial. Okolo očí mal vrásky, pravidelné, dôstojné. „Asi musíme rátať s najhorším?“

„Áno, pane. Musíme rátať s najhorším.“ Mentzová nespozorovala ani náznak paniky. Len pokoj.

„Ja... *Mám ten disk.*“

„*Výborne. Ale máme ešte jeden problém, Monika.*“

„*Aký?*“

„*Vy ste v Kapskom Meste a ja nie.*“

„*Prinesiem ho.*“

„*Vážne?*“ Tlmený smiech.

„*Áno. Len mi povedzte kam.*“

„*Poviem, moja drabá, musíte však niečo vedieť. Nemôžem čakať donekonečna.*“

„*Rozumiem.*“

„*Myslím, že nie. Máte na to sedemdesiatdva hodín, Monika. A je to ďaleko.*“

„*Kam ho mám priniesť?*“

„*A ste si istá, že to vôbec chcete?*“

„*Áno.*“

Ďalšia pauza, dlhotrvajúce ticho.

„*Nájdete ma v hoteli Republikán, Monika. Budem čakať v hale. O sedemdesiatdva hodín.*“

„*V hoteli Republikán?*“

„*V Lusake, Monika. Lusaka je v Zambii.*“

Počuli, ako sa nadýchla.

„*Je vám to jasné?*“

„*Áno.*“

„*Nepriďte neskoro, Monika. A nebuďte blúpa. Viete, že váš otec už nie je mladík. Starci môžu labko umrieť.*“

Linka onemela.

Riaditeľ prikývol. „To nie je všetko.“ Vedel to.

„Áno, pane.“

Janina sa opäť dotkla klávesy. Ktosi vyfukáva číslo. Zvoní telefón.

„*Haló?*“

„*Môžem hovoriť s Drobcom?*“

„*Kto volá?*“

„*Monika.*“

„*Počúajte.*“ Tlmený zvuk, akoby niekto dlaňou prikrýval mikrofón. „*Drobca hľadá nejaká z jeho priateľiek.*“

Potom nový hlas. „*Kto volá?*“

„Monika.“

„Drobec tu už nepracuje. Sú to už skoro dva roky.“

„Kde je teraz?“

„V obchode s motorkami. Mother City Motorrad. V meste.“

„Ďakujem.“

„Drobec?“ spýtal sa riaditeľ.

„Pracujeme na tom, pane. Je to naša priorita. Číslo, na ktoré Monika volala, patrí Orlandovi Arendsemu. Ani jeho nepoznáme. Ale sledujeme to.“

„Je toho ešte viac.“

Mentzová prikývla. Znovu nastavila program.

„Motorrad.“

„Mohla by som hovoriť s Drobcom, prosím?“

„Drobcom?“

„Áno.“

„Myslím, že máte nesprávne číslo.“

„Drobcom Mpayiphelim?“

„Aha. Thobela. Už odišiel domov.“

„Musím ho zohnať vo veľmi súrnej veci.“

„Počkajte.“ Zašuštali akési papiere. Nieкто si potichu zanadával.

„Tu je to číslo. Skúste 555-7970.“

„Ďakujem veľmi pekne.“ Linka sa odmlčala.

Nový hovor.

„Haló.“

„Mohla by som hovoriť s Drobcom Mpayiphelim, prosím?“

„Drobcom?“

„Thobelom?“

„Ešte nie je doma.“

„Kedy má prísť?“

„Kto volá?“

„Volám sa Monika Kleintjesová. Ja... on pozná môjho otca.“

„Thobela býva obyčajne doma do trištvrté na šesť.“

„Musím s ním hovoriť. Je to veľmi naliehavé. Môžete mi dať vašu adresu? Musím sa s ním stretnúť.“

„Bývame v Guguletu. Na ulici Govan Mbeki číslo 21.“

„Ďakujem.“

„Jeden tím sleduje ju a ďalší sme poslali do Guguletu, pane. Ten dom patrí pani Miriam Nzululwaziovej a myslím, že na linke bola ona. Zistíme, aký vzťah ju spája s Mpayiphelim.“

„Thobela Mpayipheli, známy aj ako Drobec. A čo mienite robiť, Janina?“

„Náš agent hlási, že Monika ide smerom k letisku. Mohla by ísť do Guguletu. Len čo si budeme istí, pane, predvoláme ju.“

Riaditeľ zložil jemné ruky na lesklý stôl.

„Chcem, aby ste sa držali trochu v úzadí.“

„Áno, pane.“

„Počkajme, ako sa to vyvinie.“

Mentzová prikývla.

„A myslím, že by ste mali radšej zavolať Mazibuka.“

„Pane?“

„Zožeňte zásahovú jednotku a lietadlo, Mentzová. Nejaké rýchle.“

„Ale, pane... Mám to pod kontrolou.“

„Viem. Absolútne vám dôverujem, ale keď si kúpite Rolls-Royce, skôr či neskôr si musíte na ňom zajazdiť. Aby ste si overili, či stojíte za tie výdavky.“

„Pane, zásahová jednotka...“

Zdvihol malú dlaň s útlými kosťami. „Dokonca aj keby sa pre nich nenašla robota, myslím si, že Mazibuko sa potrebuje trochu prevetrať. A človek nikdy nevie.“

„Áno, pane.“

„Môžu tu byť o...“ riaditeľ pozrel na hodinky z nehrdzavejúcej ocele, „... o stoštyridsať minút.“

„Urobím, ako si želáte, pane.“

„Predpokladám, že operačná miestnosť ožije a začne fungovať?“

„To som mala na programe ako ďalší bod.“

„Preberáte velenie, Janina. Chcem, aby ste ma informovali o všetkom, ale nechávam to výlučne vo vašich rukách.“

„Ďakujem, pane.“ Mentzová vedela, že sa práve podrobuje skúške. Ona a jej tím, Mazibuko a zásahová jednotka. Už dlho na to čakala.

3

Chlapec ho nečakal na rohu a Thobelu Mpayipheliho ovládli isté obavy. Potom zbadal pred Miriaminým domom taxík. Nebol to minibus – sedan, ale Toyota Cressida. Na streche mala žltý nápis: „Taxíky polostrova.“ Také sa tu vôbec neobjavovali. Odbočil na prašnú príjazdovú cestu a zosadol – alebo, lepšie povedané, vyslobodil si nohy z remeňov motorky – uvoľnil šnúry, ktoré držali plechovú škatuľu a balík s prípravkom proti hube na sedadle vzadu za ním, pozorne zmotol šnúry do ruky a kráčal k predným dverám. Boli otvorené dokorán.

Keď vošiel, Miriam vstala z kresla. Pobožkal ju na líce, ale cítil, že je trochu napätá. V malej izbe zbadal tú druhú ženu, ešte vždy sedela.

„Prišla za tebou slečna Kleintjesová,“ vysvetľovala mu Miriam.

Zložil balík, obrátil sa k nej a vystrel k nej ruku. „Monika Kleintjesová,“ predstavila sa.

„Teší ma.“ Nemohol už dlhšie čakať a pozrel na Miriam. „Kde je Pakamile?“

„Vo svojej izbe. Povedala som mu, aby tam počkal.“

„Je mi to ľúto,“ ozvala sa Monika Kleintjesová.

„Čo môžem pre vás urobiť?“ Mpayipheli na ňu pozrel, trošku pritučná vo voľnom, drahom odevu: blúzke, sukni, pančuchách a topánkach s nízkymi podpätkami. Snažil sa skryť podráždenosť.

„Som dcéra Johnnyho Kleintjesa. Musím s vami hovoriť v súkromí.“

Srdce sa mu rozbúchalo. *Johnny Kleintjes*. Po všetkých tých rokoch.

Miriam sa vystrela. „Pôjdem do kuchyne.“

„Nie,“ protestoval. „Nemám pred Miriam nijaké tajnosti.“

No Miriam aj tak vyšla von.

„Naozaj mi je to ľúto,“ znova zopakovala Monika Kleintjesová.

„Čo chce Johnny Kleintjes?“

„Má problémy.“

„Johnny Kleintjes,“ povedal mechanicky, zatiaľ čo sa mu vybavovali spomienky. Johnny Kleintjes by si ho vybral. To sedelo.

„Prosím,“ naliehala Monika.

Prudko sa vrátil do prítomnosti. „Najprv musím pozdraviť Pakamileho,“ upozornil ju. „Hneď som späť.“

Mpayipheli išiel priamo do kuchyne. Miriam stála pri sporáku, pohľad upierala von. Dotkol sa jej pleca, ale necítil nijakú reakciu. Prešiel krátkou chodbou a prudko otvoril dvere do detskej izby. Pakamile ležal na postieľke s učebnicou. Pozrel naňho. „Nejdeme dnes na farmu?“

„Ahoj, Pakamile.“

„Ahoj, Thobela.“

„Pôjdeme, pravdaže. Ale až potom, keď sa porozprávam s naším hosťom.“

Chlapec slávnostne prikývol.

„Mal si dobrý deň?“

„Celkom dobrý. Cez prestávku sme hrali futbal.“

„Strelil si gól?“

„Nie. Len veľkí chlapci dávajú góly.“

„Veď ty si veľký chlapec.“

Pakamile sa iba usmial.

„Idem sa porozprávať s naším hosťom. Potom pôjdeme do záhrady.“ Mpayipheli prešiel chlapcovi dľaňou po vlasoch a vyšiel von, nepokoj v ňom narastal. Johnny Kleintjes – to znamenalo problémy a on ich priniesol do tohto domu.

Kapitán Tiger Mazibuko s Malým Joom Morokom kráčali rovnakým tempom, kapitán o krok vpred, po cvičisku parašutistického práporu.

„Je to on?“ spýtal sa Mazibuko a ukázal na malú skupinku. Štyria paragáni sa vyvaľovali v tieni pod širokou korunou hlohu. Pri nohách zavalitého poručíka ležal nemecký ovčiak, jazyk mu ovisal z papule, v horúčave lapal po dychu. Bolo to veľké sebavedomé zviera.

„On, kapitán.“

Mazibuko prikývol a zrýchlil krok. Po každom kroku sa dvíhal červený prach. Paragáni, traja belosi a jeden černochoch, rozoberali ragbyový zápas, poručík sebaisto rečnil. Mazibuko k nim podišiel, rozkročil sa a okovanou vojenskou kanadou silno kopol psa do hlavy. Pes pri seržantových nohách sa zakolísal a zakňučal.

„Doriti,“ zahrešil poručík parašutistov, akoby ho zasiahol blesk.

„Je to váš pes?“ spýtal sa Mazibuko. Na tvárach vojakov bolo vidieť, že neveria vlastným očiam.

„Dočerta, prečo ste to spravili?“ Psovi stekal po ňufáku pramienok krvi. Omámene sa oprel o seržantovu nohu. Mazibuko opäť divo vyrazil, tentoraz

kopol psa do boku. Zvuk lámajúcich sa kostí prehlušili výkriky všetkých štyroch paragánov.

„Ty hovädo...“ zreval poručík a vrhol sa naňho, prudký úder dopadol zozadu na Mazibukov krk. Ustúpil o krok dozadu. Usmial sa. „Všetci ste moji svedkovia. Poručík ma udrel prvý.“

Nato sa Mazibuko pohol vpred, uvoľnený a pokojný, nikam sa nenáhlil. Pravačkou naznačil úder priamo do tváre, aby odpútal pozornosť. Nasledoval kop presne do kolena, belocha tým odzbrojil. Keď sa parašutista prevalil dopredu, Mazibuko ho kopol do tváre. Poručík letel dozadu, zo zlomeného nosa mu striekala krv.

Mazibuko ustúpil dozadu, ruky mu voľne viseli po bokoch. „Dnes ráno ste sa pohrali s jedným z mojich mužov, poručík.“ Palcom ukázal za chrbát na Malého Joa Moroku. „Poštvali ste naňho svojho posraného psa.“

Muž si jednou rukou držal zakrvavený nos a druhou, ktorú mal na zemi, sa snažil podoprieť. Dvaja vojaci podišli bližšie, seržant si čupol k psovi, ktorý nehybne ležal. „Áá...“ vzdychal poručík a hľadel na krv na svojej ruke.

„*Nikto* sa nebude zahrávať s mojimi mužmi,“ vyhlásil Mazibuko.

„On nesalutoval,“ povedal vyčítavo poručík a postavil sa na roztrasené nohy, na hnedej košeli mal krv.

„Tak ste naňho poštvali psa?“ Mazibuko vykročil dopredu. Parašutista reflexívne zdvihol ruky. Mazibuko ho schmatol za golier, sotil ho vpred a čelom mu udrel do zlomeného nosa. Muž opäť spadol dozadu. V poludňajšom preslnenom vzduchu sa vznášali obláčky červeného prachu.

Vo vrecku na Mazibukovej košeli zapípal mobil.

„Ježiši,“ uľavil si seržant. „Veď ho zabijete.“ Kľakol si vedľa svojho druha.

„Dnes nie...“

Zvonenie zosilnelo, bol to prenikavý zvuk.

„*Nikto* sa nebude zahrávať s mojimi mužmi.“ Odopol si vrecko a zapol telefón.

„Kapitán Mazibuko.“

Bol to hlas Janiny Mentzovej.

„Aktivačné volanie, kapitán. O 18,15 bude Sokol 900 z 21. letky stáť na letisku Bloemspruit. Prosím potvrdiť.“

„Potvrdené,“ odvetil Mazibuko, ale nespustil zrak z oboch parašutistov, ktorí sa ešte vždy nehýbali. Vôbec sa však nechystali bojovať, iba stáli v nemom úžase.

„18,15. Bloemspruit,“ zdôraznila Mentzová.

„Potvrdené,“ zopakoval.

Spojenie sa skončilo. Mazibuko sklapol telefón a vložil ho späť do vrecka.

„Joe, ideme,“ zavelil. „Ešte máme robotu.“ Keď prechádzal popri seržantovi, stúpil na zadnú nohu nemeckého ovčiaka. Pes nereagoval.

„Môj otec hovoril – a nie raz – že ak sa mu niečo stane, mám vás zohnať, lebo ste jediný človek, ktorému verí.“

Thobela Mpayipheli len prikývol. Monika Kleintjesová rozprávala váhavo; videl, že jej to je veľmi nepríjemné, zúfalo si uvedomovala, ako mu vpadla do života, ako tu zmenila atmosféru.

„A teraz urobil tú hlúposť. Ja... my...“

Hľadala správne slová. Všimol si, že je napätá, ale nechcel nič vedieť. Nechcel, aby mu to narušilo život.

„Vedeli ste, do čoho sa zaplietol po roku 1992?“

„Vášho otca som videl naposledy roku 1986.“

„Oni... On musel... vtedy, po voľbách, sa všetko tak zamotalo. Zavolali ho naspäť, aby im pomohol... Integrácia tajných služieb bola zložitá. My sme mali dve-tri odnože a režim apartheidu ich mal ešte viac. Ľudia nechceli spolupracovať. Všetličo zatajovali, klamali a navzájom si konkurovali. Stálo to oveľa viac peňazí, ako bolo k dispozícii. Museli sa skonsolidovať. Urobiť nejaký poriadok. Jediný možný spôsob bol všetko rozdeliť do projektov, všetko od seba oddeliť. Preto ho postavili na čelo projektu, mal zjednotiť všetky počítačové záznamy. Bolo to takmer nemožné: bolo toho toľko – iba veci z Infoplánu v Pretórii by zabrali celé roky, ak by sa mali spracovať, nehovoriac už o Deneli a tajnej polícii, vojenskej rozviedke a systémoch ANK, Afrického národného kongresu v Lusake a Londýne, štyristo, päťsto gigabajtov informácií, čokoľvek od osobných záznamov o jednotlivých obyvateľoch cez zbraňové systémy až po informátorov a dvojitych agentov. Môj otec to musel všetko zvládnuť, vymazať veci, ktoré spôsobovali problémy, uložiť užitočný materiál, vytvoriť ústrednú, univerzálnu databázu na jedinom základe. On... Ja som sa po celý ten čas namiesto neho starala o domácnosť, moja matka bola chorá. Vravel, že ho to načisto vykoľajilo, informácie o systémoch...“

Monika sa na chvíľu odmlčala, vzápätí otvorila veľkú čiernu koženú kabelku a vytiahla vreckovku, akoby sa chcela na niečo pripraviť.

„Povedal, že dostal zopár čudných príkazov, veci, s ktorými by Mandela a Nzo nesúhlasili, a to ho trápilo. Najprv nevedel, čo má robiť. Potom sa rozhodol zhotoviť kópie časti tohto materiálu. Báł sa, pán Mpayipheli, boli to chaotické časy, chápete. Všade vládla neistota a ľudia sa pokúšali odporovať, niektorí si chceli zachrániť kariéru, iní sa o ňu usilovali. Ľudia z ANK a bieli, obe strany barikády. Preto si vzal domov nejaké materiály, dáta, na pevných

diskoch. Niekedy na tom robil celú noc. Ja som sa držala mimo. Podozrievam ho, že...“

Vreckovkou sa dotkla nosa.

„Neviem, čo bolo na počítačových diskoch, a neviem ani to, čo s tými dátami zamýšľal. Zdá sa, že ich nikdy neodovzdal, akoby ich chcel predať. A potom mi volali a ja som klamala, pretože...“

„Predať ich?“

„Ja...“

„Komu?“

„Neviem.“ V Monikinom hlase bolo počuť zúfalstvo, nevedel rozoznať, či pre to, čo sa stalo, alebo kvôli otcovi.

„Prečo?“

„Prečo sa ich snažil predať? Neviem.“

Mpayipheli zdvihol obočie.

„Vytláčili ho von. Po skončení projektu. Povedali, aby šiel do penzie. Myslím si, že to nechcel. Nebol na to pripravený.“

Potriasol hlavou. Muselo v tom byť ešte čosi iné.

„Pán Mpayipheli, neviem, prečo to urobil. Odkedy mi umrela matka... Žila som s ním, ale mala som vlastný život – myslím, že bol osamelý. Neviem, čo sa odohráva v hlave starca, keď celý deň sedí doma a číta belošké noviny. Tento muž, ktorý zohral takú dôležitú úlohu v Hnutí MK, bol zrazu odstavený. Muž, ktorý bol predtým hráč. Vážili si ho aj v Európe. Bol niekto a teraz je nula. Možno chcel byť, aspoň raz, znova hráčom. Vedela som o jeho zatrpknutosti. A o jeho únave. Ale nemyslím si... Azda... aby si ho všimli? Neviem. Jednoducho to neviem.“

„Informácie. Povedal, čo ho tak znervózňovalo?“

Monika sa nepokojne zamrivila v kresle a pohľadom mu uhla z očí. „Nie. Len toľko, že sa stali strašné veci...“

„Aké veci?“

Iba sa naňho pozrela.

„Čo teraz?“ spýtal sa Mpayipheli.

„Volali. Z Lusaky, myslím. Majú akési disky, ale to nie je to, čo chcú. Mám im dať ďalší disk z otcovho trezoru.“

Pozrel jej do očí. To bolo ono.

„Do sedemdesiatich dvoch hodín musím doručiť ďalší disk do Lusaky. Toľko času mi dali.“

„To nie je veľa.“

„Nie.“

„Prečo tu sedíte a strácate čas?“

„Potrebujem vašu pomoc. Aby ste im to odovzdali. Aby ste zachránili môjho otca, lebo ho chcú zabiť. A ja...“ zdvihla lem dlhšej širokej sukne, „som trochu pomalá.“ Zbadal drevo a kov, umelé nohy. „A nie veľmi silná.“

Tiger Mazibuko stál pod krídlom Kondora v maskáčovej uniforme a čiernej baretke, s doširoka rozkročenými nohami, s rukami za chrbtom, očami visel na dvanástich mužoch, ktorí nakladali debničky s muníciou.

Čakal na to tridsaťosem mesiacov. Viac ako tri roky, odkedy si Janina Mentzová s kádrovými spismi v ruke poňho prišla, aby ho vzala, poručíka s jednou frčkou z prieskumníkov.

„Ste tvrdý muž, Mazibuko. Ste však dostatočne tvrdý?“

Doriti, bolo dosť ťažké brať ju vážne. Také šteňa. Belošku, ktorá vpochodovala medzi vojakov-prieskumníkov a s trochu prehnanou zodpovednosťou tým svojím jemným hlasom všetkých komandovala. Pohrávala sa aj s ním. „Nie je načase, aby si vystúpil z otcovho tieňa?“ Mazibuko bol pripravený ísť už po prvej otázke. To, čo nasledovalo, len potvrdilo, že Mentzová vedela v úradných spisoch čítať medzi riadkami.

„Prečo ja?“ predsa len sa spýtal v lietadle cestou do Kapského Mesta.

Mentzová naňho uprela prenikavý pohľad a povedala: „Mazibuko, viete.“

Neodpovedal, ale ešte vždy sa čudoval. Bolo to kvôli jeho... talentu? Alebo kvôli jeho otcovi. Odpoveď spoznával postupne v hrbe spisov (bolo ich štyridsaťštyri), ktoré musel preštudovať, aby vybral dvadsaťštyri členov zásahovej jednotky. Začínal chápať, čo Mentzová zrejme vedela už od začiatku. Keď čítal správy a viedol pohovor s chlapcami, hľadel im do očí a videl nemilosrdnosť. A nenásytnosť.

Putá, ktoré ich spájali.

Nenávisť voči sebe samému, ktorá vždy jestvovala, si našla formu, stala sa *niečím*.

„Sme pripravení, kapitán,“ vyhlásil Da Costa.

Mazibuko vyšiel spod krídla. „Vstávajte. Ideme na to.“

Áno, boli pripravení. Tak pripravení, ako ich len tri roky cvičenia mohli zoceliť. Trvalo štyri mesiace, kým dali dokopy tím, kým ich jedného po druhom vybrali. Oddeľovali zrno od pliev, znova a znova, až kým neostali dvadsaťštyria, dva tímy s tuctom mužov, perfektný počet pre „moju ZJ“, ako ich vlastnícky nazýval riaditeľ, Zeét-Jéé, hrbáčova skratka pre zásahovú jednotku. Až vtedy sa začal skutočný výcvik.

Teraz Mazibuko zabuchol dvere Kondora za tuctom Ostrých chlapíkov a za

dvoma tuctami Drozdov, Ama-kill-kill – tieto i ďalšie mená si pre seba vymysleli za dvadsaťšesť mesiacov, odkedy sa ich ujali najlepší inštruktori, akí sa dali za peniaze a diplomatickú dobrú vôľu kúpiť, a pretvorili ich. Hnali ich do krajnosti, ktorú by fyzicky ani psychicky nemali zvládnuť. Polovica z nich, pretože v každom tíme ich bolo dvanásť, jedna skupina bola vždy celé dva týždne k dispozícii ako tím Alfa, kým druhý tím Bravo ďalej tvrdo trénoval. Tím Alfa sa potom stal tímom Bravo, členovia sa vymenili, ale stále tvorili celok. Jednotný celok. Zväzujúce puto. Krv a pot, intenzita fyzického utrpenia. A ten rozmer navyše – psychický tlak, davová psychóza, tá spoločná kliatba.

Sedeli v lietadle a pozorovali ho; oči im žiarili od očakávania, absolútnej dôvery a absolútneho obdivu.

„Je čas pohnúť zadkom!“ zvolal.

Odpovedali jednohlasným revom.

4

Cez kuchynské okno videli dieťa v zeleninovej záhradke. „Nikdy som mu nepovedala, že muži odchádzajú. Teraz to zažije na vlastnej koži.“

„Ja sa vrátim,“ protestoval Mpayipheli.

Iba potriasla hlavou.

„Miriam, prisahám...“

„Neprisahaj,“ vyzvala ho.

„Ja... Je to... Miriam, ja to dlhujem Johnnymu Kleintjesovi...“

Hlas mala tichý. Správala sa tak vždy, keď bola nahnevaná. „Pamätáš sa, čo si povedal?“

„Pamätám.“

„Čo si povedal, Thobela?“

„Povedal som, že nie som dezertér.“

„A teraz?“

„Ide len o jeden alebo dva dni. Potom sa vrátim.“

Opäť potriasla hlavou, plná akejsi neblahej predtuchy.

„Musím to urobiť.“

„Musíš to urobiť? Nemusíš. Môžeš povedať ‚nie‘. Nech si svoje problémy riešia sami. Nič im nedlhuješ.“

„Dlhujem to Johnnymu Kleintjesovi,“ zopakoval.

„Povedal si, že už viac nechceš žiť takým životom. Povedal si, že si s ním skoncoval.“

Mpayipheli si zhlboka vzdychol. Poobzeral sa po kuchyni, obrátil sa naspäť k Miriam, jeho ruky a hlas vyložene prosíkali. „Je to pravda. Povedal som to. A myslel som to vážne. Nič sa nezmenilo. Máš pravdu – môžem povedať ‚nie‘. Je to voľba, je to moja voľba. Musím sa správne rozhodnúť. Musím urobiť správnu vec, Miriam, to, čo ma robí čestným človekom. Je to ťažká voľba. Je to vždy tá najťažšia voľba.“

Videl, že ho počúva, a dúfal, že ho pochopí. „Môj dlh voči Johnnymu Kleintjesovi je dlh muža, dlh cti. Česť neznamená len starať sa o teba a Pakamileho, prichádzať domov každé popoludnie, vykonávať prácu, ktorá je v rámci zákona a nie je násilná. Česť znamená aj platiť dlhy.“

mlčala.

„Chápeš to?“

„Nechcem ťa stratiť,“ povedala ticho, takmer nečujne. „Myslím, že si to ani nemôžem dovoliť.“ Jej pohľad ukazoval na chlapca vonku.

„Nestratíš ma. Sľubujem. Vrátim sa. Skôr, ako si myslíš.“

Obrátila sa k nemu, rukami ho objala v páse, držala ho s úpornou naliehavosťou.

„Skôr, ako si myslíš,“ zopakoval.

Najväčšia sála na šiestom poschodí Wale Street Chambers bola známa ako operačná miestnosť a využívala sa len osemkrát za dvadsaťštyri mesiacov – na „testovanie pripravenosti“, termín, ktorý Mentzová používala pri štvrtročných previerkach zameraných na testovanie systémov a požiadaviek na svoj tím. Hradba dvanástich televíznych obrazoviek na východnej stene bola prepojená s digitálnou a analógovou televíziou, uzavretým televíznym okruhom a zariadeniami na videokonferencie. Šesť počítačov na severnej stene bolo napojených optickými káblami na lokálnu sieť a na internet. Hneď vedľa dvojítych dverí na západnej strane bol digitálny tuner, rozhlasový prijímač a ústredňa pre pevné linky a linky mobilných operátorov s osemnástimi bezpečnostnými linkami a zariadeniami na telefonické konferencie. Na južnej stene bolo umiestnené veľké biele plátno pre videoprojektor, ktorý visel zo stropu. Stred miestnosti zaberá oválny stôl pre dvadsať ľudí.

Všetci šesťnásti, čo tu sedeli, tušili, že dnešné pozvanie do operačnej miestnosti nie je rutinná záležitosť. Keď vošla Janina Mentzová, atmosféra v miestnosti elektrizovala; všetky pohľady ju sledovali s potláčanou zvedavosťou. Už začali kolovať klebety. Tí, čo odpočúvali telefóny, robili narážky a predstierali, že vedia čosi viac, pokyvávaním hlavy priznávali, že sa niečo chystá, kým ich závistliví kolegovia si mohli len domýšľať a využívať staré konexie, aby vymámili nejaké informácie.

Šesťnásť párov očí sa uprelo na Mentzovú. V minulosti existovali mnohé nevy povedané otázky. Kedysi, keď zostavovala tím pre riaditeľa, odhadovali jej schopnosti, schopnosť získať si autoritu, pretože táto skupina pozostávala prevažne z mužov a jej členovia pochádzali z prostredia, kde sa mužské pohlavie považovalo za nadradené. Podrobili ju testu a zistili, že hrubý jazyk a grobianske správanie ju nevyvedú z miery: na agresivitu reagovala pokojne a chladne, chabo skrytý antifeminizmus ju nevyprovokoval. Kúsok po kúsku zrekonštruovali jej príbeh, takže poznali svoju novú paniu: vidiecka výchova, skvelá akademická kariéra, politická aktivita, šplhanie po stupňoch rebríčka strany, pomalé, pretože bola biela, pôvodom Afrikánka a niekde počas tejto cesty sa vydala a rozviedla. Postupný proces – kým si ju nevybral riaditeľ.

Skutočne si ju vážili za to, čo dokázala a ako to dokázala.

Preto mohla vojsť do miestnosti srsiac sebadôverou. Pozrela sa na hodinky a pozdravila „... brý večer vospolok“.

„Dobrý večer, pani Mentzová.“ Ozvali sa veselým hlasom, poslúchali želanie riaditeľa správať sa formálne. Ona bola uvoľnená, mala diskrétno všetko pod palcom.

Šikovým pohybom si zastrčila sukňu pod seba, kým si sadala za vrch dlhého stola, k laptopu pripojenému k portu videoprojektora. Zapla ho.

„Začnime tým, čo s istotou vieme: od tejto chvíle je operačná miestnosť oficiálne operačná. Toto nie je test.“ V miestnosti zavládla napätá atmosféra.

„Vôbec nepochybujte o tom, že všetko je naozaj. Ťažko sme sa dopracovali až sem a teraz sa naše vedomosti a schopnosti podrobia skúške. Spolieham sa na vás.“

Všetky hlavy dychtivo prikývli.

Mentzová zapla laptop a otvorila program Microsoft Powerpoint. „Túto snímku sme v rámci bežného sledovania urobili pred devätnástimi dňami pred americkou ambasádou. Muž, ktorý vychádza z dverí, je Johnny Kleintjes, bývalý vedúci tajných služieb Hnutia MK. Študoval matematiku a aplikovanú matematiku na Univerzite Západného mysu, ale kvôli politickej činnosti, obmedzeniam a extrémnemu tlaku zo strany tajnej polície bývalého režimu nikdy nezískal titul. Bol v exile od roku 1972, príliš neskoro na to, aby bol jedným z *mgwenya* zo šesťdesiatych rokov. Rýchlo si získal meno v kanceláriách ANK a MK v Londýne. Oženil sa roku 1973. Cvičili ho východní Nemci v Odese roku 1976 a špecializoval sa na tajnú službu, kde si vďaka ovládaniu počítača získal prezývku *Umkathakathi*, čo znamená čarodejník. V osemdesiatych rokoch zodpovedal za vytvorenie komputerizovaných systémov ANK v Londýne, Lusake a Quibaxe v Angole, a čo je ešte dôležitejšie, bol vedúcim projektu zameraného na integráciu komputerizovaných systémov a databáz Hnutia a režimu v roku 1995. Do dôchodku odišiel roku 1997 ako šesťdesiatdvaročný, keď mu manželka zomrela na rakovinu, a býva v dome s jedinou dcérou Monikou.“

Zdvihla hlavu. Všetci ju pozorne sledovali.

„Otázkou je: čo robil Johnny Kleintjes na americkej ambasáde? Odpoveď však nepoznáme. V ten istý večer sa v domácnosti Kleintjesovcov začal odpočúvať telefón.“

Mentzová klikla myšou. Ďalšia fotografia, čiernobiela, na nej žena, zľahka pri tele, v otvorených dverách auta. Hrubé zrno naznačovalo, že ide o snímku z väčšej vzdialenosti zachytenú teleobjektívom.

„Toto je Monika Kleintjesová, dcéra Johnnyho Kleintjesa. Typické dieťa emigrantov. Narodila sa v Londýne roku 1974, chodila tam do školy a zostala

tam, aby dokončila štúdium počítačovej vedy v roku 1995. V roku 1980 sa stala obeťou automobilovej nehody neďaleko Manchestru, prišla o obidve nohy. Pohybuje sa pomocou umelých končatín, pričom odmieta barly alebo akékoľvek iné pomôcky. Je snom každého kádrového manažéra a v súčasnosti pracuje v technickom oddelení Sanlamu ako vyšší manažér.“

Mentzová ťukla do klávesnice. „Toto sú hlavní hráči, ktorých fotografie máme k dispozícii. Nasledujúce rozhovory zachytil náš monitorovací tím dnes popoludní.“

Mpayipheli sedel s Pakamilem za kuchynským stolom s veľkým modrým atlasom a výtlačkom časopisu National Geographic tak, ako to robil každý večer. Miriam si posunula stoličku ako zvyčajne o niečo ďalej, trochu bokom, v lone mala šitie. Dnes si čítali o Chile, o krajine na západnom pobreží Južnej Ameriky, kde vietor a dážď vyhlbili fantastické tvary do kameňa, kde unikátne rastliny vytvorili druhý raj a kde takmer niet zvierat. Čítal po anglicky, ako to bolo vytlačené, tak sa dieťa skôr naučí jazyk, ale odsek za odsekom prekladal do xhoského jazyka. Potom otvorili atlas a skôr, ako vyhľadali zväčšenú mapu krajiny, našli Chile na mape sveta.

Nikdy neprečítali viac ako dve strany naraz, pretože chlapcov záujem rýchlo opadol, ak nešlo o hrozného hada alebo nejakého iného predátora. No dnes večer bolo ťažšie ako inokedy získať si chlapcovu pozornosť. Vrhla pohľad na modrú športovú tašku pri dverách. Mpayipheli to napokon vzdal.

„Musím odísť na deň alebo dva, Pakamile. Musím niečo urobiť. Musím pomôcť starému priateľovi.“

„Kam ideš?“

„Najskôr mi musíš sľúbiť, že to nikomu nepovieš.“

„Prečo?“

„Pretože chcem priateľa prekvapiť.“

„Má narodeniny?“

„Niečo také.“

„Nemôžem to povedať ani Johnsonovi?“

„Johnson by to mohol povedať svojmu otcovi a jeho otec by mohol zavolať môjmu starému priateľovi. Musí to byť tajomstvo medzi nami tromi.“

„Nikomu to nepoviem.“

„Vieš, kde je na mape Zambia?“

„Je to – é – v Mpumalange?“

Miriam by sa za normálnych okolností usmiala nad šialenými odhadmi svojho syna. Ale dnes nie.

„Zambia je krajina, Pakamile. Poď, ukážem ti ju.“ Mpayipheli prelistoval stránky atlasu a našiel mapu Južnej Afriky. „Tu je.“ Ukázal prstom.

„Kapské Mesto.“

„Áno. A tu hore je Zambia.“

„Ako tam pôjdeš, Thobela?“

„Pôjdem lietadlom sem, do Johannesburgu. Potom nasadnem na ďalšie lietadlo, ktoré letí sem, cez Zimbabwe alebo možno cez Botswanu, sem. Volá sa to Lusaka. Je to mesto, podobne ako Kapské Mesto. Tam býva môj starý priateľ.“

„Bude tam aj torta? A chladené nápoje?“

„Dúfam, že áno.“

„Aj ja chcem ísť.“

Mpayipheli sa zasmial a pozrel na Miriam. Len pokývala hlavou.

„Jedného dňa ťa vezmem so sebou, Pakamile. Sľubujem.“

„Je čas ísť do posteľe,“ prikázala Miriam.

„Kedy letíš?“

„Čoskoro, keď budeš spať.“

„A kedy sa vraciaš?“

„Len čo sa dva razy vyspíš. Postaraj sa o svoju matku, Pakamile. A o zeleninový záhradu.“

„Postarám. Donesieš mi kúsok torty?“

„Divoká karta je Thobela Mpayipheli,“ vyhlásila Janina Mentzová. „Nevieme, prečo Monika Kleintjesová išla práve za ním. Počuli ste ich rozhovory – je známy aj ako ‚Drobec‘, pracuje v Mother City Motorrad, v obchode s motorkami značky BMW, a žije s Miriam Nzululwaziovou v Guguletu. Vieme iba to, že dom je napísaný na ňu, nič iné. Kleintjesová išla taxíkom do toho domu, pobudla tam štyridsať minút a vrátila sa domov. Odvtedy sa ani Mpayipheli, ani Kleintjesová nikam nepohli.“

Dva sledovacie tímy sú s ňou a jeden v Guguletu s ním. Zásahová jednotka je na ceste z Bloemfonteinu a každú chvíľu by mala pristáť v Ysterplaate. Zostanú tam dovtedy, kým nezískame viac informácií. Nuž, kolegovia, takto to vyzerá.“

Vypla video.

„Je načase konať. Radebe, v Lusake máme len jedného muža. Chcem ešte ďalších štyroch. Skúsených. Kancelária v Gautengu je najbližšie a majú tam schopných ľudí. Potrebujeme dvoch mužov a dve ženy, ubytujú sa v hoteli Republikán ako páry. Diskrétno a rozhodne nie naraz, ale to už nechám na vás. Nevypínajte telefónne systémy. Quinn, potrebujeme odpočúvať hovory do domu Nzululwaziovej v Guguletu. Súrne. Rádžkumar, zapojte svoj tím. Musíme zistiť,

kto je Thobela Mpayipheli. Nezaujíma ma, v akej databáze budete loviť; toto je absolútna priorita. Dobré, ľudia – pohyb, pohyb, pohyb. Dvadsať minút, prosím, potom frčíme.“

Ako posledný vysadol z Kondora Tiger Mazibuko. Pozoroval členov tímu Alfa, ktorí vystúpili pred ním, bieli, čierni, hnedí, každý so svojím vlastným príbehom. Da Costa, šlachovitý potomok angolských utečencov, s jazvou od noža na líci a čelusti. Weyers, Afrikánc z Germistonu s vytrénovanými ramenami. Malý Joe Moroka z národnosti Tswana, ktorý vyrástol na kukuričnej farme v Bothaville a ovláda sedem z jedenástich úradných jazykov v krajine. Cupido, najnižší, najzhovorčivejší, farebný mestský chlapec z Ashtonu, diplomovaný odborník v oblasti elektroniky. Dokonca aj samozvaný „kráľ“, ako sa Zwelitini, vysoký chudý Zulu, rád nazýval, napriek tomu, že nebol členom kráľovskej rodiny.

Stáli v rade na pristávacej dráhe. Keď Mazibuko zoskakoval na asfalt, letný vetrik z mysu mu jemne oviol líca.

„Teraz vyložte náklad. Pohnite sa a čakajte. Presne ako pri nácviu.“

Pri vchodových dverách Mpayipheli objal Miriam, pritisol si k sebe jej štíhle telo, zacítil ženskú vôňu, jemné zvyšky šampónu a pachu po dlhom dni, arómy kuchyne a to jedinečné teplo, čím sa odlišovala od iných.

„Budem musieť zostať cez noc v Johannesburgu,“ povedal jej potichu do ucha. „Lietadlo do Lusaky stihnem až zajtra.“

„Koľko peňazí ti dala?“

„Veľa.“

Miriam to nekomentovala, iba ho pevne stisla.

„Zavolám ti hneď, ako sa dostanem do hotela.“

Stála pokojne s hlavou pritisnutou o jeho krk a objímala ho. Napokon odstúpila dozadu a rýchlo ho pobožkala na ústa. „Vráť sa, Thobela.“

Janina Mentzová volala domov zo súkromnej linky vo svojej kancelárii. Slúchadlo zdvihla Lien, jej najstaršia dcéra. „Ahoj, mami.“

„Zlatko, musím pracovať dlho do noci.“

„Mamíí... Sľúbila si, že mi pomôžeš s biológiou.“

„Lien, máš pätnásť rokov. Musíš vedieť, či ovládaš nejaký predmet dosť dobre.“

„Počkám na teba.“

„Daj mi Suthu, porozprávam sa s ňou. Musí prespať u nás, ja sa dnes nedostanem domov.“

„Má-mí! Moje vlasy – zajtra ráno.“

„Je mi to ľúto, Lien. Sme v núdzovej situácii. Potrebujem tvoju pomoc. Ty si moje veľké dievča. Lizette si už urobila domácu úlohu?“

„Celé poobedie telefonovala, a dobre vieš, aké sú siedmačky. ‘Povedala o mne niečo Kosie? Myslíš, že ma Piete má rada?’ Je to také detinské. Také *ordinárne*.“

Mentzová sa zasmiala. „Aj ty si bola kedysi siedmačka.“

„Neviem si to ani predstaviť. Aj ja som bola taká?“

„Veru bola. Daj mi Lizette k telefónu. Musíš sa trochu vyspať, zlatko. Na skúške musíš byť odpočínutá. Zajtra ti zavolám, sľubujem.“

5

Taxík zastavil pred odletovou halou. Mpayipheli zaplatil, vzal tašku a vystúpil. Ako je to dávno, čo naposledy letel? Všetko sa tu zmenilo; lesklo sa novotou, aby zapôsobilo na turistov zo zámoria.

V spoločnosti ComAir si kúpil letenku za peniaze, ktoré mu dala Monika Kleintjesová v šúľku nových storandových bankoviek. „To je priveľa,“ povedal. Odvetila: „Zvyšok mi môžete vrátiť.“ Teraz mu napadlo, kde vzala toľké peniaze? Musela vybrať hotovosť? Alebo mali Kleintjesovci doma vždy takú sumu?

Poslal tašku cez röntgenový prístroj. Dva páry nohavíc, dve košele, dva páry ponožiek, čierne topánky, vlnený sveter, toaletná taška a zvyšok hotovosti. A k tomu počítačový disk, malý a plochý, technika, ktorá je nad jeho chápanie. A niekde v jeho elektronických útrobách sa nachádzali utajované fakty o minulosti tejto krajiny.

Nechcel na to myslieť, nechcel byť do toho zapletený, chcel iba dať tú vec Johnnymu Kleintjesovi, odprevadiť ho do bezpečia, vrátiť sa domov a žiť ďalej svoj život. Mal pred sebou veľa plánov spojených s Miriam a Pakamilem... Vtom vycítil prítomnosť dvoch sivých oblekov za sebou, pozostatok inštinktov z iného života, nemé varovanie v kúťku mysle. Obzrel sa, ale bol to iba výplod jeho obrazotvornosti. Vzal tašku a skontroloval čas na hodinkách. Do nástupu na palubu lietadla ostáva tridsaťtri minút.

„Čo máme robiť?“ spýtal sa Quinn a so zloženými slúchadlami v očakávaní hľadel na Mentzovú.

„Najskôr by som chcela vedieť, kam má namierené.“

„Zisťujeme to. Kúpil si letenku v ComAir.“

„Informujte ma.“

Quinn prikývol, posunul si slúchadlá opäť na uši a potichu rozprával do mikrofónu pri ústach.

„Rádžív, máte niečo?“ spýtala sa Mentzová neuveriteľne tučného Inda, ktorý sedel za počítačom.

„Národný register obyvateľstva zaznamenáva deväť Thobelov Mpayipheliocov. Kontrolujem dátumy narodenia. Dajte mi desať sekúnd.“

Prikývla.

Prečo si Monika Kleintjesová vybrala Mpayipheliho? Kto to je?

Mentzová podišla k Radebem, ktorý telefonoval s úradom Gauteng. Nieкто priniesol kávu a chlebičky. Kávu ešte nechcela a nebola ani hladná. Vrátila sa späť ku Quinnovi. Ešte vždy počúval, potom na ňu pozrel, pokojný a sebaistý.

Neuveriteľný tím, pomyslela si. Táto záležitosť sa skončí skôr, ako sa začala.

„Letí do Johannesburgu,“ oznámil Quinn.

„Má so sebou len jednu tašku?“

„Iba jednu.“

„A sme si úplne istí, že Monika Kleintjesová je vo svojom dome?“

„Sedí pred televízorom v obývačke. Vidia ju cez priesračné záclony.“

Mentzová zvážila všetky možnosti, prešla si všetky dôsledky a scenáre. Mpayipheli musí mať tie dáta. Môžu ich zobrať teraz a do Lusaky poslať vlastný tím. Lepšie bude zvládnuť to s vlastnými ľuďmi a zásahovú jednotku si nechať ako zálohu. Pretože bude ťažké dostať Mazibuka a spol. do Zambie. Priveľa diplomatických láskavostí. Priveľká otvorenosť. Riaditeľ si môže vyskúšať svoju jednotku inokedy. Hlavná vec: udržať to v rodine. Udržať to v bezpečí a pod kontrolou.

„Je tím na letisku dobrý?“

„Dost' dobrý. Skúsený,“ povedal Quinn.

Prikývla. „Quinn, chcem, aby Mpayipheliho dovedli sem. Nepozorovane – na letisku nechcem žiadnu konfrontáciu. Diskrétna a rýchlo. Zoberte ho aj s taškou do auta a dovezte ho sem.“

Mpayipheli sedel s taškou v lone a cítil sa osamelý. Žil s Miriam už vyše roka, viac ako rok trávil večery s rodinou a zrazu je opäť sám ako za starých čias.

Uvažoval, či to v ňom zanechalo nejakú stopu. Chýbalo mu to? Odpoveď ho prekvapila, lebo to, čo robil, ho ani trochu neuspokojovalo. Po prežitom živote, v ktorom sa spoliehal sám na seba, mu Miriam a Pakamile za dvanásť mesiacov zmenili život. Chcel byť tam, a nie tu.

Musel však splniť túto úlohu.

Johnny Kleintjes. Ten Johnny Kleintjes, ktorého poznal, by sa nikdy nepredal. Niečo sa muselo stať, čo tohto starca zmenilo. Kto vie, čo sa odohrávalo v užších kruhoch a chodbách novej vlády a nových výzvedných služieb? Nebolo to nemožné, len nepravdepodobné. Johnny Kleintjes je muž, ktorý má svoju integritu. Silný muž s pevným charakterom. Lojálny. Mpayipheli sa ho na to spýta, keď sa s ním

stretne, odovzdá mu disk a Johnny dostane svoje peniaze. Ak všetko pôjde dobre. Musí ísť. Nemal rád problémy, teraz už nie.

A zrazu pri ňom stáli, dva sivé obleky. Nevidel ich prichádzať, a keď sa pri ňom zjavili, precitol zo zamyslenia, bolo mu jasné, že jeho niekdajšie schopnosti sa otupili.

„Pán Mpayipheli,“ ozval sa jeden.

„Áno.“ Prekvapilo ho, že poznajú jeho meno. Stáli rovno oproti nemu, bránili mu vstať.

„Chceme, aby ste išli s nami.“

„Prečo?“

„Zastupujeme štát,“ povedal druhý a pridržal mu pred očami preukaz zaliaty v plastovom puzdre – fotografiu a štátny znak.

„Musím stihnúť lietadlo,“ odporoval. Hlavu mal teraz už čistú, telo mu reagovalo pohotovo.

„Ale dnes večer to nebude,“ vyhrážal sa mu muž číslo jeden.

„Nechcem nikomu ublížiť,“ upozorňoval ich Thobela Mpayipheli.

Tí dvaja sa pobavene zasmiali: cha-cha. „Naozaj?“

„Prosím.“

„Bohužiaľ, nemáte na výber, pán Mpayipheli,“ povedal agent a poklepal po modrej taške. „Ten obsah...“

O čom asi mohli vedieť? „Prosím, počúvajte ma,“ vyzval ich. „Nechcem nijaké problémy.“

Agent pobadal v hlase veľkého chlapa xhoskej národnosti prosebný tón. *Bojí sa*, pomyslel si. *Využi to*. „Mohli by sme vám spôsobiť viac problémov, ako si vôbec viete predstaviť, pán obor,“ povedal a odhrnul chlopňu kabáta, aby ukázal pištoľ, oceľovú rukoväť v čiernom puzdre na pleci. Vystrel ruku, chcel vziať športovú tašku. „Podťe,“ prikázal.

„Jaj, jaj,“ zamrmlal Thobela Mpayipheli. Musel sa rozhodnúť prv, ako sa cudzia ruka zmocní športovej tašky. Zo správania agentov vycítil, že nechcú vyvolať scénu. Chceli ho odtiaľto dostať potichu. Musí to využiť. Videl, ako sa chlapovi číslo jeden roztvára sako, kým sa pokúša vziať tašku. Zbadal rukoväť pištole, načiahol sa, schmatol ju, obrátil sa a vstal. Chlap číslo jeden mal tašku v rukách, oči od šoku doširoka vypúlené. Mpayipheli sa oňho oprel s hlavňou pištole namierenou na jeho srdce. Agent číslo dva stál za číslom jeden. Cestujúci, ktorí boli nablízku, si nič mimoriadne nevšimli.

„Nechcem nijaké problémy. Len mi dajte tašku.“

„Čo robíte?“ spýtal sa chlap číslo dva.

„Má moju pištoľ,“ zasyčal ten s číslom jeden.

„Vý vezmite tašku!“ povedal Mpayipheli chlapovi číslo dva.

„Čo?“

„Vezmite od neho tašku a vložte do nej svoju pištoľ.“ S pištoľou v ruke vrazil do hrude číslu jeden, pričom ho držal medzi sebou a číslom dva.

„Rob, čo ti káže,“ hlesol chlap číslo jeden potichu.

Číslo dva bol neistý, očami prebiehal z tých dvoch na cestujúcich v odletovej hale, snažil sa dospieť k nejakému rozhodnutiu. Rozhodol sa.

„Nie,“ odmietol, chytil pištoľ a držal si ju pod sakom.

„Rob, čo ti káže,“ šepkal chlap číslo jeden naliehavo a sebaisto.

„Doriti, Willem.“

Mpayipheli si udržoval tón hlasu pokojný a primeraný situácii. „Chcem len svoju tašku. S revolvermi mi to veľmi nejde. Je tu veľa ľudí. Mohlo by prísť k úrazu.“

Slepá ulička. Mpayipheli a Willem v bezprostrednej blízkosti, chlap číslo dva o meter ďalej.

„Ježišmária, Alfred, urob, čo ti tá gorila hovorí. Kam by ušiel?“

Napokon: „Veď šéfke to môžeš vysvetliť.“ Alfred pomaly uvoľnil tašku z Willemovho zovretia, odzipsoval ju a vsunul dnu pištoľ, opäť ju zazipsoval a opatrne ju položil na zem, akoby bol jej obsah krehký.

„A teraz si obaja sadnite.“

Agenti sa pomaly pohli a sadli si.

Mpayipheli vzal tašku a vykročil, druhú ruku stále držal na Willemovej pištoli vo vrecku svojich nohavíc, prebehol k východu pre pasažierov, obrátil sa a kontroloval situáciu. Číslo jeden a číslo dva, Willem a Alfred, jeden biely, druhý hnedý, hľadeli naňho a z tváří sa im nedalo nič vyčítať.

„Pane, to nemôžete...“ protestovala žena pri východe, ale on už bol za ňou, vonku, na pristávacej dráhe. Muž z ochranky naňho niečo zakričal, ale on bežal preč z kruhu svetla tejto budovy do tmy.

Tučný Ind zareval: „Mám ho.“ Mentzová podišla k obrazovke jeho počítača.

„Thobela Mpayipheli, narodený 10. októbra 1962 v Alice na Východnom myse, otec je Lawrence Mpayipheli, matka Catherine Zonguová, číslo preukazu totožnosti 621010 5122 004. Je prihlásený na 17. Avenue č. 45, Mitchell's Plain.“ Rádžkumar sa víťazoslávne vystrel na stoličke a vzal si z tácie ďalší chlebíček.

Mentzová stála za jeho stoličkou a čítala z obrazovky.

„Vieme, že sa narodil, Rádžív. Potrebujeme vedieť viac.“

„Nuž, niekde som musel začať.“ Jeho hlas vyznieval urazene, zrejme čakal pochvalu.

„Dúfam, že jeho narodeniny nebudú zlým znamením,“ vzdychla si.

Rádžkumar odtrhol zrak od obrazovky a pozrel na ňu. „Nechápem.“

„Deň hrdinov, Rádž. Za starých čias bol desiaty október Deň hrdinov. Tá adresa je stará. Zistite, kto tam býval. Má štyridsať rokov. Je pristarý, aby bol Monikiným rovesníkom. A dosť starý na to, aby bol zapletený s Johnnym Kleintjesom...“

„Madam,“ zvolal Quinn, ale Mentzová sa nedala prerušiť.

„... Chcem vedieť, čo má spoločné s Kleintjesom, Rádživ. Chcem vedieť, či slúžil a kde. Musím sa dozvedieť, prečo Monika Kleintjesová išla so svojim problémikom práve za *ním*.“

„Madam,“ zvolal Quin opäť veľmi naliehavo. Pozrela naňho.

„Ušiel nám.“

Mpayipheli zamieril do najtmavšej časti letiska a bežal ďalej. Jeho uši očakávali zvuky sirén, výkriky a výstrely. Hneval sa na Moniku, Johnnyho Kleintjesa a na seba. Ako to, že štátne orgány zrazu vedeli o malom kšeftíku Johnnyho Kleintjesa?

Poznali jeho meno, tie dva sivé obleky. Poklepali prstom po modrej taške. Vedeli, čo je v nej. Sledovali ho od chvíle, ako vošiel na letisko, vedeli o ňom, museli sledovať Moniku cestou do jeho domu, takže vedeli o ňom, o Johnnym Kleintjesovi, posranom Johnnym Kleintjesovi. Vedeli všetko. Bežal a obzeral sa ponad plece. Nikto ho neprenasledoval. Už predtým sa zaprisahal: nikdy viac nijaké násilie. Dva roky bol verný svojej prísahe. Nestrieľal, nikoho nezbil, dokonca sa ani nikomu nevyhrážal. Sľúbil Miriam, že tie časy sú dávno preč, ale v priebehu tridsiatich sekúnd, odvtedy, čo ho dostihli sivé obleky, to vyzeralo, akoby všetko boli len sľuby do vetra, vedel, že ak sa takýto problém vyskytne, bude to čoraz horšie. Keď sa to raz rozbehne, už to nemožno zastaviť. Teraz by mal vrátiť tašku tej žene a povedať jej, nech si Johnny Klientjes zametie pred vlastným prahom. Zastav koleso skôr, ako sa poriadne rozkrúti. Zastav ho hneď.

Mpayipheli dobehol k plotu z ostnatého drôtu. Za ním sa ťahala Borchards Quarry Road. Ťažko dýchal, jeho telo už nebolo zvyknuté na námahu. Po tvári mu stekal pot. Znova sa obzrel: budova v diaľke bola príďaleko na to, aby v nej mohol rozoznať ľudí, ale všetko vyzeralo pokojné, nič sa nedialo.

To znamená, že nešlo o akciu polície alebo colníkov. Keby to bola ich operácia, priestor by sa už hmýril ľuďmi.

To znamená...

Tajní...

Malo to zmysel, ak vezmete do úvahy, čo je na disku.
Srať na nich. Tajných sa nebojí. Preskočil plot.

„Prepnite ich na reproduktory,“ rozhodla Janina Mentzová a Quinn stlačil tlačidlo.

„... Jednoducho mal šťastie, základňa, to je všetko.“

„Počúvame vás, Willem.“

„Aha.“

„Chcem vedieť, čo sa stalo,“ nástojila Janina Mentzová.

„Ušiel nám, madam, ale...“

„Viem, že ušiel. Ako sa to stalo?“

„Mali sme všetko pod kontrolou, madam,“ pokračoval hlas s posvätnou bázňou. „Čekali sme, kým si nesadne v odletovej hale. Legitimovali sme sa a vyzvali cieľ, aby šiel s nami. Ústredňa prikázala, aby sme sa priveľmi neexponovali. Je to len motorkársky mechanik, sedel tam s taškou v lone ako farmársky chlapček, vyzeral plachý a osamelý. Povedal, že nechce mať problémy. Bolo jasné, že má strach. Je to moja chyba, madam. Chcel som vziať tašku, a vtedy sa dostal k mojej strelnej zbrani...“

„Zmocnil sa zbrane?“

„Áno, madam. Schmatol ju. Ja... uhm... bolo to... To som nečakal.“

„A potom?“

„Potom vzal svoju tašku, v ktorej bola Alfredova zbraň, a ušiel.“

Ticho.

„Takže teraz má dve strelné zbrane?“

„Myslím, že nevie, čo má s nimi robiť, madam. Moju pištoľ nazval revolverom.“

„Nuž, to je úľava.“

Willem neodpovedal.

Quinn si skľúčene vzdychol a zašepkal bokom Mentzovej: „Myslel som, že to zvládnem.“

„Madam, mal jednoducho šťastie. Podľa jeho reakcií to vyzerá, že ho ľahko dostaneme,“ povedal Willem do éteru.

Mentzová neodpovedala.

„Dokonca povedal ‘prosím’.“

„Prosím?“

„Áno, madam. A vieme aj, že v lietadle nie je.“

Mentzová uvažovala o tejto informácii. V miestnosti vládlo hrobové ticho.

„Madam?“ ozval sa hlas v rádiu.

„Áno?“

„Čo máme teraz robiť?“

6

Sú chvíle, keď treba ukázať hnev, ovládaný, cielený hnev, nie odmietnutie vašich ľudí, ale ich činov.

Mentzová nahnevane vypla reproduktor a podišla k svojmu počítaču. „Mali sme to pod kontrolou. Vedeli sme, kde je ona, kde je on, kam má namierené, ako sa tam dostane. Všetko pod absolútnou kontrolou.“

Jej hlas sa niesol miestnosťou, s námahou potláčala hnev. Všetci sa na ňu pozerali, ale vyhýbali sa kontaktu s jej pohľadom.

„Tak prečo sme potom stratili kontrolu? Pre nedostatok informácií. Pre hlúposť. Pretože chýbal zdravý úsudok. Aj tu, aj na letisku. Teraz sme v nevýhodnom postavení. Nemáme ani potuchy, kde sa nachádza. Aspoň že vieme, kam ide a ako sa ta môže čo najrýchlejšie dostať. Ale to nám nestačí. Chcem vedieť, kto je Thobela Mpayipheli, a chcem to vedieť hneď. Chcem vedieť, prečo Monika Kleintjesová išla práve za ním. A hlavne chcem vedieť, kde je ten chlap teraz. Chcem vedieť, kde je ten disk. Všetko. A nezaujímá ma, čo budete musieť urobiť, aby ste získali tie informácie.“

Chcela zachytiť ich oči, ale všetci klopili zrak.

„A tí dvaja šašovia, Quinn.“

„Áno, madam.“

„Nech napíšu správu. A keď bude hotová...“

„Áno, madam.“

„Môžu ísť. Do tohto tímu určite nepatria.“

Vyšla z miestnosti a želala si, aby tam boli dvere, ktorými by mohla tresnúť, šla po chodbe do svojej kancelárie – kde boli dvere, ktorými by mohla tresnúť – a klesla do koženého kresla.

Nech sa blupáci dusia vo vlastnej štave.

Nech v prvom rade pochopia, že ak nevydržia veľkú horúčavu, Janina Mentzová ich vyhodí z kuchyne. Veď tu, sám Boh vie, nemožno zlyhať. Ona si za svojimi sľubmi stojí.

Riaditeľ to vedel. Sedel vo svojej kancelárii v snehobielej košeli a vedel to, lebo všetko počúval. Počul každé slovo vyslovené v operačnej miestnosti – a hodnotil: jej činy a reakcie, jej vodcovstvo.

Vyzeralo to, akoby ubehol celý život odvtedy, čo sa jej na prvom pohovore, ktorý sa týkal tohto miesta, spýtal: „Chcete to miesto, Janina?“

A ona povedala „Áno“, pretože ako beloška v černošskej vláde mala len zriedka možnosť prejavíť sa, nehovoriac o tom, že vaše IQ je 147 a vo vašich záznamoch sa uvádza jeden bezchybný drobný úspech za druhým – s dôrazom na slovo „drobný“, lebo veľká šanca ešte neprišla. Kým ju riaditeľ nepozval na obed do Buchary na Church Street Mall a nepredložil jej svoju víziu: „Viceprezident by chcel výzvednú službu, ale vynikajúcu. Úplne novú výzvednú službu, bez minulosti. Na budúci rok bude prezidentom a vie, že nemá madibovskú príťažlivosť, charizmu Nelsona Mandelu. Vie, aký ťažký bude súboj s každým prejavom odporu a nabúravanía autority, aký si len viete predstaviť, z vnútroštátneho aj medzinárodného hľadiska. Mám neobmedzenú plnú moc a mám aj rozpočet, Janina, som presvedčený, že dnes popoludní mám pred sebou architekta tohto projektu. Vy máte dobrý posudok, mozgovú kapacitu, nie ste zaťažená minulosťou, ste lojálna a máte výdrž. Už zostáva len otázka: ‘Chcete to miesto?’“

Isteže. Chcela ho väčšmi, ako si vedel predstaviť. Pretože už je to viac ako jedenásť mesiacov, čo sa u jej manžela prejavila slabosť pre mladé mäsko a vyhlásil, že manželstvo nie je preňho, akoby to bola jej chyba, akoby mu ona a deti už veľa nedávali, a jediné, čo mu mohlo niečo dať, bol priestor medzi nohami Cindy. Cindy. Pseudoumelkyňa so špinavými nohami, ktorá predávala nemeckým turistom látky v stánku na námestí Greenmarket a veľkými hnedými očami poškľoľovala po ženatých mužoch, až si jedného chytila do klepca svojich pevných, voľných prs bez podprsenky. A potom sa šťastný pár presťahoval do Pilgrim’s Rest – Odpočinku pútnikov, kde otvorili ‘ateliér pre Cindy’.

Takže, pán riaditeľ, ona to miesto fakt chcela. Naozaj po ňom *dychtila*. Pretože ju spaľoval hnev, ktorý živilo odmietnutie, celkom iste, o tom niet pochyb. Živili ho aj ambície, nemýlite sa, ako jediné dieťa chudobných Afrikáncov by zaplatila akúkoľvek možnú cenu, aby sa mohla pozdvihnúť nad úmornú a nezmyselnú existenciu svojich rodičov. Živila ho aj frustrácia desaťročia stráveného v Hnutí a fakt, že jediné, čím sa mohla blysnúť, napriek svojmu talentu, bola funkcia zástupcu riaditeľa, hoci mohla dosiahnuť oveľa viac; vedela lietať, poznala krajinu svojej psyché, vedela, kde sú údolia, kde sú vrcholy, bola nestranná, vedela sa odosobniť. Vedela lietať; nezáležalo na tom, odkiaľ vejú vetry, ktoré nesú jej krídla.

Janina Mentzová toto všetko nevslovila nahlas. Počas obeda počúvala a hovorila chladne, pokojne a odpovedala s pokojnou sebaistotou, „Áno, chcem ho,“ a hneď nasledujúci týždeň vypracovala návrh výzvednej služby na úrovni krajiny prvého sveta v krajine, ktorá sa snaží vytiahnuť za šnúrky svojich topánok z tretieho sveta, nová nezávislá jednotka s čistým štítom.

A ešte vždy chcela to miesto. Bez ohľadu na to, akú cenu bude musieť zaplatiť. Telefón sa ozval jediným brnknutím domácej linky.

„Mentzová.“

„Zastavte sa na chvíľu, Janina, dobre?“ pozval ju riaditeľ.

Mpayipheli nasadol na minibus do Bellville – využil prvú príležitosť, čo sa mu naskytla. Donútili ho vzdialiť sa od letiska bez ohľadu na smer; dôvody mu postupne prichádzali na um jeden po druhom. Nemohol sa vrátiť späť za Monikou Kleintjesovou; iste ju sledovali. Nemohol jej telefonovať. Nemohol ísť domov. Nemohol sa vrátiť späť na letisko – teraz tam už určite boli húfy tajných. A ak majú trochu zdravého rozumu, budú sledovať stanice – takže cestovať autobusom alebo vlakom neprichádza do úvahy.

To mu pripomenulo hlavný problém: ako sa dostať do Lusaky?

Sedel v tme medzi ostatnými pasažiermi – domácimi, ochrankármi a robotníkmi z továrne vracajúcimi sa domov, ktorí sa rozprávali o zdražovaní chleba, o futbalových výsledkoch alebo o politike – a zatúžil byť jedným z nich. Chcel by položiť počítačový disk Monike do lona a povedať: „Na jednu vec si zabudla,“ a potom sa vrátiť k Miriam a Pakamilemu a zajtra ísť do práce na svojej Honde Benly a cez obed zísť na ulici St Georges k Immanuelovi, čističovi topánok, a zahrať si s ním šach, hoci ten sa naďalej venuje klientom, ktorí volajú z mobilov a naháňajú sa za bohatstvom, a pritom si obaja budú v dobrom utáňovať z belochov v jazyku xhosa.

Ale práve teraz mal dve pištole značky Z 88 a plochý disk v modrej taške, ktorá ležala medzi ním a jeho predchádzajúcim životom.

„A vy sa čím živíte?“ spýtala sa žena sediaci vedľa neho.

Vzdychol si. „Práve teraz cestujem,“ odvetil.

Ako sa dostane do Lusaky?

Nepovedali by ste, že je v kancelárii každé ráno od šiestej – bolo už pol deviatej večer a riaditeľ, tesne po päťdesiatke, vyzeral svieži, odpočinitý a čulý.

„Mal som zaujímavý hovor, Janina. Dnes popoludní náš Tiger napadol paragána v Tempe.“

„Napadol?“

„Dostal ho do nemocnice a veliaci dôstojník obtelefonoval vyššie miesta. Dožaduje sa spravodlivosti.“

„Som si istá, že Tiger mal na to dôvod, pane.“

„Aj ja, Janina. Len vás chcem informovať.“

„To si cením, pane.“

„Spýtajte sa ho na to, keď sa s ním stretnete.“

„Spýtam. To je všetko, pán riaditeľ?“

„Všetko, Janina. Viem, že ste zaneprázdnená,“ povedal a usmial sa tak otcovsky. Mentzová na chvíľu zaváhala a potom sa obrátila, chcela mu povedať niečo o tom, čo sa dialo v operačnej miestnosti. On s tým musí začať, aby ho mohla uistiť, že všetko je pod kontrolou. No len tam sedel s tým svojím úsmevom.

Stúpala po schodoch a v polovici zastala.

Viem, že ste zaneprázdnená.

Odhadoval ju, skúšal ju; to vedela s absolútnou istotou.

Potichu sa zasmiala. Keby tak vedel... Zhlboka sa nadýchla a posledné schody brala po jednom, pozorne, akoby vypracovávala nejaký strategický plán.

Len čo vošla do operačnej miestnosti, Radebe podal hlásenie, hlas mu znel trochu ospravedlňujúco, vysvetľoval rozmiestnenie tímov: šesť najlepších na letisku, šesť na stanici v Kapskom Meste, dva tímy po troch na sledovanie železničných a autobusových staníc. Traja kolegovia vedľa neho boli zaujatí volaním do všetkých požičovní áut v meste s inštrukciami, aby ich okamžite informovali, ak by si niekto, na koho sa hodí Mpayipheliho popis, chcel požičať vozidlo. Spojili sa aj s každou súkromnou leteckou spoločnosťou ponúkajúcou charterové lety. Ďalšie tri dvojice čakali v autách na inštrukcie, dolu na Wale Street. V dome Moniky Kleintjesovej ani Miriam Nzululwaziovej sa zatiaľ nič nedialo.

Mentzová prikývla. Quinn potvrdil odpočúvanie telefónu u Nzululwaziovej. Dosať jej nikto nevolal.

Rádzkumar, vždy precitlivý, keď podával hlásenie, vyzeral urazene: „V záznamoch Umkhonto we Sizwe niet po Thobelovi Mpayiphelimi ani stopy. Mpayipheli má trvalý pobyt na adrese Mitchell's Plain – táto nehnuteľnosť patrí istému Orlandovi Arendsemu. Pravdepodobne tomu istému Arendsemu, ktorému volala Monika, keď hľadala Mpayipheliho. Ale Arendse má trvalý pobyt na domácej adrese v Milnerton Ridge.“ Obézne telo sa zľahka pohlo, začala sa mu vracat' sebadôvera. „Zaujímavý je Arendseho register trestov – dva razy si odsedel trest za predávanie kradnutého tovaru, v roku 1975 a od 1982 do 1984, raz bol obvinený a zbavený viny za predaj nelicencovaných zbraní v roku 1989, dvakrát zatknutý za predaj drog, v roku 1992 a 1995, ale tieto prípady sa nikdy nedostali pred súd. Jedno je isté: Orlando Arendse predstavuje organizovaný zločin. Drogy. Zábava. Prostitúcia, hazardné hry, kradnutý tovar. Obyčajní výpalníci. Ak si tieto signály vysvetľujem správne, o jeho obchody sa veľmi zaujíma kriminálka. Zdá sa, že adresa na Mitchell's Plain by mohla byť skrýšou pre drogy.“ Rádziv Rádzkumar sa spokojne vystrel.

„Dobrá práca,“ pochválila ho Mentzová. Chodila hore-dolu za Indom, ruky skrúžené na prsiach.

Organizovaný zločin? Zvažovala rôzne možnosti, ale na nič neprišla.

„Organizovaný zločin?“ spýtala sa nahlas. „Nechápem.“

„Peniaze si nájdú čudných partnerov,“ poznamenal Rádžkumar. „A keď sú v tom drogy, sú v tom aj peniaze. Veľké peniaze.“

„Mpayipheli by mohol byť díler,“ uvažoval Quinn.

„Je to motorkársky mechanik,“ nesúhlasil Radebe. „To nesedí.“

Mentzová zastala a prikývla. „Rádžív, zistíte, kto je majiteľom obchodu s motorkami.“

„Registrácie spoločností nie sú aktuálne. Môžem sa v tom trochu pohrabať, ale...“

Radebe: „Pošlem tam auto. Niekedy sú na dverách čísla pre núdzové situácie.“

„Urobte to.“

Snažila sa analyzovať známe fakty, rôzne hľadiská a uhly pohľadu, pričom zakopávala o súvislosti so zločinom v tejto skladačke.

„Žiadny záznam o Mpayiphelim v ANK, MK, PAC alebo v Aple?“ spýtala sa.

„Nič. Pravdaže, systémy ANK majú zopár slabých stránok. Nie sú kompletné. A PAC a Apla nikdy nič nemali. Všetky informácie, čo má PAC, pochádzajú od Búrov. O Mpayiphelim v nich nie je nič.“

„Musí jestvovať nejaké spojenie medzi Mpayiphelim a Kleintjesovcami.“

„Dokelu,“ uľavil si Quinn, „mohol by byť ich záhradníkom.“

Radebe, ktorý si vždy dával pozor na to, aby sa vyjadroval správne, sa zlostne zamračil, akoby mal vážne pochybnosti. „Volala Arendseho číslo, aby našla Mpayipheliho. Možno je tým spojením Arendse.“

„Je to možné.“ Mentzová, znova chodiac hore-dolu, spracovávala nové informácie, zvažovala možnosti. Prejavovala nesmierny hlad po informáciách, vedela, že musia dosiahnuť určitý prelom a vniesť nejaké svetlo do hmlы nevedomosti. No ako donútime narkobaróna hovoriť?

Znova prepochoďovala po miestnosti.

„V poriadku,“ rozhodla sa. „Ideme do toho.“

V špinavých záchodoch na stanici Bellville za zavretými dverami zabalil Mpayipheli pištole do zrolovaných časopisov. Potom vyšiel von a zahodil obe zbrane, každú do iného koša. Pustil sa smerom k Durban Road. Ešte vždy nemal ani potuchy, kam ide. Uvedomoval si, že minúty ubiehajú, a vedel, že je iba o desať kilometrov bližšie do Lusaky ako predtým, keď bol na letisku. Pokušenie vykašľať sa na celú túto kašu a ísť domov naňho doliehalo a zožieralo ho. No v myšlienkach sa

ustavične vracal k otázke: urobil by to aj Johnny Kleintjes, keby ho Thobela potreboval? A odpoveď bola vždy nie, bez ohľadu na to, koľko ráz na to myslel, bez ohľadu na to, že tu vôbec nechcel byť, bez ohľadu na to, že nechcel, aby mu v žalúdku narastala nervozita a napätie. Dlhoval to Johnnymu Kleintjesovi a bude musieť pohnúť zadkom, lebo keď na rohu Voortrekker a Durban Road prechádzal popri autách stojacich na križovatke, svitlo mu, že musí zrýchliť krok, ak sa chce dostať k daňovému úradu, kde je stanovište taxíkov. Musí sa dostať naspäť do mesta. Rýchlo.

Tiger Mazibuko už druhý raz v ten istý deň po telefonickom rozhovore s Janinou Mentzovou začal vyštekávať rozkazy pre tím Alfa: „Otvorte tieto škatule, ešte máme dosť roboty. Pištole značky Heckler, ručné zbrane, dymovnice, nepriestrelné vesty a infraďalekohľady. A pomaľujte si tváre.“

Zrazu sa dobrovoľne vrhli do činnosti, s buchotom rázne otvárali debny s vybavením a po celý čas naňho vrhali kradmé pohľady, čakajúc na rozkazy, ale Mazibuko nedal na seba nič znať, ešte vždy rozmýšľal o rozhovore s Mentzovou. Prečo popoludní napadol dôstojníka? Pretože to hovädlo poštvalo na Malého Joa Moroku nemeckého ovčiaka. Čo urobil Malý Joe Moroka? Nesalutoval pred poručíkom. Prečo nie? Pretože Malý Joe je Malý Joe. Večne ponorený do seba, niekedy ani nevníma, čo sa okolo neho deje. Bola to neúmyselná nedbalosť. Keď ho poručík počastoval prúdom nadávok, výsledok bol istý. Malý Joe znesie nadávky len od jedinej osoby a tou osobou je Mazibuko. *Najmä preto sme vytyabli Malého Joa z vojenského väzenia.* Malý Joe povedal poručíkovi, aby išiel a urobil niečo so sebou alebo svojím psom, a poručíka to tak našťvalo, že nahuckal psa a ten Joa uhryzol. V každom prípade z vojenského hľadiska ide o najhorší druh porušenia predpisov. Uhryzol pes Malého Joa? Áno, pes ho uhryzol do nohavíc. Bol Malý Joe zranený? Nie. Poručík a jeho pes Malého Joa zmatli. A to bolo aspoň také vážne ako uhryznutie, pri ktorom tečie krv. V jeho prípade ešte horšie. Nech sa na to pozeráte, ako chcete, bolo to nespravodlivé. Tiger Mazibuko sa rozhodol nepostupovať ako zvyčajne, aby obnovil rovnováhu, lebo potom by si voči zásahovej jednotke začali dovoľovať aj ostatní. Bolo treba na to poukázať. A teraz sa paragáni sťažovali.

„Áno, naozaj sa sťažujú. Chcú disciplinárny trest.“

„Potom potrestajte mňa.“ Bolo to trúfale, lebo vedel, že zásahová jednotka bola predtým, ako zmlátil parašutistu, nedotknuteľná.

„Nie skôr, ako si to zaslúžite.“ A Mentzová prešla na informácie, týkajúce sa úlohy.

Mazibuko dostal ako posledný vestu a zbrane, súpravu na nočné videnie

a maskovacie farby. Pripravil sa šikovnými nacvičenými pohybmi, kým ostatní čakali nastúpení v rade, a keď ako prvý vykročil, tu potiahol niekoho za opasok, tam upravil detail výstroja.

„Mám nové meno pre Ama-kill-kill,“ oznámil. „Po dnešnom zásahu budete známi ako Ničitelia gangstrov.“

7

Mpayipheli požiadal taxikára, aby zastavil pred budovou Media 24 v Heerengrachte. Rozhodol sa, že pôjde na východ cez Niko Malan a odbočí doľava do Hertzogu. Premávka bola večer slabá. Náročky kráčal bez náhlenia, ako človek, ktorý ani nevie, kam ide. Opäť odbočil doľava na Oswald Pirow, a keď prechádzal medzi dvoma benzínovými stanicami a pozdravil pumpárov cez okno ich nočnej čakárne, zbadal auto pred obchodom Mother City Motorrad. Svetlá malo zapnuté, motor potichu bežal, a keď na predných sedadlách uvidel dôstojníkov rozviedky, srdce sa mu divo rozbúchalo.

Tajní. Sledujú to tu.

Otvoril dvere do miestnosti pre zamestnancov benzínovej stanice a vošiel dnu, lebo vedel, že ho zazrú, ak ostane vonku.

Motor, ktorý ticho bežal, bol dobrým znamením. Keby toto miesto sledovali stále, parkovali by v bočnej uličke s vypnutými svetlami a motorom. Pumpári boli radi, že ho vidia; akákoľvek zmena v tomto nočnom čase bola vítaná. Čo tu robí a čo má v taške? Vymyslel si odpoveď: motorka istého klienta nebola po oprave vrátená a teraz on, Mpayipheli, musí riešiť problémy belochov. Jedným okom sledoval auto vonku, videl, ako sa pohýna, a usiloval sa nespustiť ho z očí tak, aby nezbudil podozrenie pumpárov.

Musí dopraviť motorku tak neskoro v noci?

Áno, ten chlapík sa hnevá, potrebuje motorku zajtra ráno, a šéf – beloch – je príliš lenivý, aby šiel von, tak zavolali černocho Xhосу, poznáte to. Čo to sledujete v telke, chlapi, nejakú súťaž? Áno, vidíš, každý chlapík si musí vybrať jednu z troch báb, ale nevidí ich, môže im len klásť otázky...

Auto zmizlo. Mpayipheli minútu-dve zdvorilo počúval pumpárov, potom sa ospravedlnil a odišiel, na ulici sa poobzeral, ale nebolo tam nič. Prešiel cez cestu, obišiel budovu zozadu a dostal sa do služobnej uličky. Z modrej tašky vybral peňaženku a prezrel kožené priehradky. Plochý a lesklý strieborný kľúč od drevených dverí bol na svojom mieste. Prichádzal sem každé ráno o polhodinu skôr ako mechanici a upratoval. Mal postaviť vodu, zapnúť svetlá a uistiť sa, či sú výklady čisté. Odomkol dvere a vyfukal kód na paneli alarmu. Musel sa

rozhodnúť, či zapne svetlá, alebo nie. Chlapíci v garáži sa budú čudovať, ak ich nezapne, ale rozhodol sa proti tejto možnosti – nesmie upútať pozornosť.

Ďalšie rozhodnutie: ktorú motorku? Bože, tieto mašinky sú obrovské! Bude ich schopný zvládnuť so svojimi skúsenosťami z jazdy na Honde 200? Nikdy mu nedovolili na nich jazdiť: Mal ich len vytlačiť von, umyť a vyleštiť, utierať ich, až kým sa nebudú lesknúť, potom ich odtlačiť zasa naspäť. Dnes večer bude musieť na jednu z nich nasadnúť a odviezť sa do Johannesburgu. Ale na ktorú?

V ruke zacítil váhu tašky, ktorá ho ťahala dolu.

Motorka RS 1200 bola najrýchlejšia, ale čo s taškou? LT mala batožinový priestor, bola však obrovská. Demonštračný model GS vo výstavnej miestnosti mal pripevnené batožinové tašky po oboch stranách zadného kolesa. Motorka tam stála, robustná a prikrčená, oranžovo-žltá. Kľúč, ako vedel, visel v miestnosti s náhradnými súčiastkami.

Bože, všetky boli také veľké.

Napriek betónovému múru s ostnatým drôtom a vysokou bránou, napriek tomu, že ôsmi muži s poriadnou kopou zbraní v dome sledovali celú ulicu, Tigrovi Mazibukovi a jeho zásahovej jednotke trvalo len sedem minút, kým dom obsadili.

Prišli potme v troch skupinách po štyroch až piatich ľuďoch. Dve autá bez značky im zastavili jeden blok južne od domu a oni sa nehlučne pohybovali po záhradách a cez steny, až kým nerozoznali múr, ktorý sa ťahal na troch stranách dvora. Potichu a bez problémov prestrihli zhrdzavený ostnatý drôt, pohyb ich rúk bolo vidieť vo svetle ulice.

Okná boli chránené proti vniknutiu, ale veľké sklá nie a práve tadiaľ vošli. Používali presné nacvičené pohyby podľa pravidla: vniknúť, prikrčiť a plaziť sa, a z troch rozličných miest vnikli dnu s rozdielom len pár sekúnd. Keď sa ľudia vo vnútri zmeravení panikou pozviechali na nohy, aby nejako zareagovali, bolo už neskoro. Hrozné postavy s hrubými pásmi maskovacej farby, v bojových odevoch, ich zručne pritlačili k zemi a na spánky im pritlisli robustné plnoautomatické pistole značky Heckler & Koch. Chvíle chaosu a zmätku sa zrazu zmenili na pokoj, až kým nebolo počuť hlas jediného muža, jasný a sebaistý.

Mazibuko dal priviesť zajatcov do prednej izby a s rukami za hlavou ich prinútil ľahnúť si bruchom na dlážku.

„Weyers, Zongu, sledujte ulicu.“ Potom sa Mazibuko sústredil na kľbko tiel na dlážke. „Kto tu velí?“ spýtal sa.

S tvárou na zemi se zľahka zachvelo jedno-dve telá. Bez odpovede uplynulo niekoľko sekúnd.

„Zastreľ jedného, Da Costa,“ rozkázal Mazibuko.

„Ktorého, kapitán?“

„Začni tamtým. Strel mu do kolena. Dokalič mu nohu.“

„Jasné, kapitán.“

Da Costa nahlas potiahol poistku H-Káčka a oprel hlavu o chlapovu nohu.

„Nemôžete strieľať,“ ozval sa hlas v kľbku.

„Prečo nie?“

„Juhoafrická polícia má určité pravidlá.“

Mazibuko sa zasmial. „Strieľaj, Da Costa.“

Výstrel zaznel v uzavretom priestore ako úder hromu; postrelený muž vydal hlboký, zvláštny zvuk. Izbu naplnil zápach pušného prachu.

„A teraz zlé správy, debili. My nie sme polícia,“ oznámil im Mazibuko. „Spýtam sa vás ešte raz: kto je vašim bossom, gangstri?“

„Ja,“ priznal sa muž v strede, na tvári sa mu zračila nervozita.

„Postav sa.“

„Aj do mňa budete strieľať?“

„To sa uvidí, gangster. To sa uvidí.“

Janina Mentzová systematicky rozvinula svoju koncepciu predpisov.

Zložitým problémom bolo vyriešiť utajenie informácií, ktoré v tejto krajine pretekali ako voda cez hlinenú nádrž, cez pukliny starých zväzkov a nových ambícií, pretekali cez piesčité dno korupcie a drobného zločinu. Ak niekde cítiť pach peňazí, požierači zdochlín sa vynoria aj z tých najmenších škáročiek.

Súčasťou jej metódy bolo nikomu priveľmi nedôverovať, nikoho neuviesť do pokušenia, utlmiť pach peňazí.

Rádživ Rádžkumar ju poučil o slabých stránkach elektronických informácií. Keď sa ľahko kopíruje, ľahko sa aj rozširuje: skomprimované disky, cederomky, protokol pre prenos súborov (FTP), pevné disky menšie ako škatuľka cigariet, e-mail, internetové pirátstvo, lebo keď je raz niečo napojené na internet, tak sa to dá otvoriť. Ak sa oni môžu dostať do databázy iných, skôr alebo neskôr sa iní pomocou nejakých nových geniálnych programov dostanú do ich databázy.

Existovala len jedna možnosť, ako ochrániť informáciu. Mať len jeden kus, na papieri: zaraditeľný, kontrolovateľný, obmedzený.

Preto Rádžkumar riadil osobitné oddelenie. Pisárky. Štyri ženy, ktoré virtuózne vyhrávali na svojich staromódnych písacích strojoch značky IBM. V miestnosti na šiestom poschodí, ktorú snímali kamery, sa rýchlosťou svetla dotýkali kláves.

Podpísali príjem každej digitálnej a magnetickej pásky, prepísali ju a odovzdali proti podpisu s jedinou kópiou na bielom papieri. Na papieri, ktorý vekom nezožltne ani sa nepoškodí. Aby ho Radebe so svojím tímom mohol analyzovať a potom uložiť spolu s magnetickými páskami v knižnici dokumentov, kde sa kontroloval prístup aj teplota. Digitálne pásky sa vymazávali.

Kým sa k Janine dostal prepis výsluchu Orlanda Arendseho, hoci od jeho skončenia uplynulo iba štyridsaťsedem minút, už v skratke poznala jeho obsah.

Prepis výsluchu Orlanda Arendseho, ktorý viedol A. J. M. Williams 23. októbra o 21,25 na Milnerton Avenue č. 55, Milnerton Ridge.

- W: Ja zastupujem štát, pán Arendse. Mám pár otázok týkajúcich sa pána Thobelu Mpayipheliho a slečny Moniky Kleintjesovej...
- A: Ja doma nepracujem. Príďte za mnou ráno do kancelárie.
- W: Bohužiaľ, tak dlho to nemôže počkať, pán Arendse.
- A: Kde máte doklad totožnosti?
- W: Tu, pán Arendse.
- A: Nechajte si „pána“ pre seba, vidím, že to nemyslíte vážne. Tento preukaz mi nič nehovorí. Príďte za mnou ráno, ďakujem pekne.
- W: Možno by ste mali...
- A: Možno nič. Teraz nemám úradné hodiny a vy nemáte zatykač.
- W: Mám.
- A: Tak potom kde je?
- W: Tu.
- A: To je mobilný telefón.
- W: Len si zoberte hovor.
- A: Zbohom, kamoško.
- W: Je to z vášho domu na Mitchell's Plain.
- A: Čo?
- W: Zoberte si hovor.
- A: Haló. Áno... Áno... Tí bastardi... Áno... Williams, kto dočerta ste?
- W: Môžeme sa rozprávať niekde v súkromí, pán Arendse?
- A: Čo chcete?
- W: Len nejaké informácie.

- A: Keď vtáčka lapajú, pekne mu spievajú. Poďte ďalej, sadneme si dozadu.
- W: Ďakujem.
- A: Streľali ste na môjho človeka, Williams.
- W: Museli sme na vás urobiť dojem.
- A: Nemôžete len tak strieľať do ľudí. Sú určité pravidlá zasahovania.
- W: Som si istý, že väčšina ministerstiev by s vami súhlasila.
- A: Takže kto ste?
- W: Potrebujeme informácie o pánovi Thobelovi a slečne Monike Kleintjesovej.
- A: Nepoznám tú dámu.
- W: A pána Mpayipheliho?
- A: Už pre mňa nepracuje. Je to už vyše dvoch rokov...
- W: Akú prácu robil?
- A: Teraz vás musím požiadať, aby ste ma ospravedlnili, kým zavolám svojmu právnikovi.
- W: Bohužiaľ, to nebude možné.
- A: Viete si predstaviť, hnedý brat, že tu budem sedieť a kŕmiť vás usvedčujúcimi dôkazmi len preto, že mierite zbraňou na hlavy mojich ľudí? Moji muži vedia, ako to chodí; vedia, že v tomto kšefte môžu ľahko prísť k úrazu.
- W: Pán Arendse, my vieme, že ste zapletení do organizovaného zločinu, a celkom úprimne, je nám to jedno. To je problém polície Južnej Afriky. Myslíte si, že náš zásah na Mitchell's Plain, ktorý sotva zodpovedá zákonu o trestnom konaní, je súčasťou plánu, ako vás dostať pred súd?
- A: Prečo rozprávate ako beloch? Kde sú vaše korene, brat môj?
- W: Mpayipheli. Čo pre vás robil?
- A: Poserte sa.
- W: Pán Arendse, moji ľudia v Mitchell's Plain tvrdia, že sa tam nachádza dvesto kilogramov kokaínu v rôznych štádiách spracovania. Som si istý, že to pre vás niečo znamená, ak už váš personál nie je pre vás dôležitý.

[Nezrozumiteľné.]

W: Pán Arendse?

A: Čo máte za problém s Drobcom?

W: S kým?

A: S Mpayiphelim?

W: Potrebujeme len nejaké informácie.

A: Prečo?

W: Bežné vyšetrovanie, pán Arendse.

A: O desiatej večer? Voďte za nos niekoho iného.

W: Nie som oprávnený, aby som s vami preberal náš záujem o pána Mpayipheliho.

A: Má nejaký vlastný biznis?

W: Čo tým myslíte?

A: Musel urobiť niečo, čím upútal vašu pozornosť.

W: Čo robil pre vás?

A: Bol mojím výpalníkom.

W: Výpalníkom?

A: Áno.

W: Mohli by ste to rozviesť podrobnejšie?

A: Ježiši, vy ste smiešny. Vláda vás dobre učila.

W: Pán Arendse...

A: Dobre, dobre, ale nečakajte odo mna nejakú ságu, je to skôr krátka poviedočka. Drobec nám slúžil ako strelná zbraň a fyzická hrozba, to je všetko. Akoby sa s puškou narodil. Ostrostrelec, že by ste neverili. A bol veľký, silný a bol to odporný bastard. Mohli ste mu to vidieť na očiach – mal ich ako jastrab, len pozoroval a hľadal nejakú slabosť.

W: Ako dlho pre vás pracoval?

A: Šesť rokov? Myslím, že to bolo šesť rokov.

W: A predtým?

A: To by ste mali vedieť vy. Bol vojakom v Hnutí.

W: V Umkhonto we Sizwe?

A: Presne tak.

W: So všetkou úctou, myslím, že v Mitchell's Plain nie je veľa vojakov z MK.

A: Máte pravdu, bratku, vrana k vrane sadá. Ale ja som mal šťastie. Mal som voľné miesto a viete, ako to chodí.

Slovo dalo slovo a o chvíľu som videl, že pred dverami stojí mohutný černochoch Xhosa a hovorí, že už nemusím ďalej hľadať. Najlepšie rozhodnutie, aké som kedy urobil.

W: A on vám povedal, že je bývalý vojak z MK.

A: Presne tak. Ja som bol trochu skeptický, tak sme si zašli do Strandfonteinu, aby sme urobili prijímací pohovor ako treba, dali sme mu starú AK štyridsaťsedmičku a kopu fľašiek od piva na vzdialenosť asi dvesto metrov. Možno sa vám to bude zdať prehnané, brat môj, ale tie fľaštičky boli malé a on ich do jednej rozstrieľal, moji ľudia mu búrlivo tlieskali, chápete ma?

W: Využil niekedy svoj talent vo vašich službách?

A: Hovorte jasne, kamoško. Chcete vedieť, či niekedy niekoho zastrelil?

W: Áno.

A: Nebolo treba. Jeho jastrabí pohľad celkom stačil. Vari len matka ho mohla ľúbiť, ale všetci ostatní sa ho báli.

W: Kde slúžil v MK?

A: Ako to mám vedieť? Nikdy o tom nehovoril.

W: Nikdy?

A: sotva slovo. Šesť rokov, ale vôbec som ho za ten čas nespoznal. Bol sám pre seba, vždy bokom od ostatných, ako outsider Colina Owena, ale čo na tom záleží, bol to diamant na mojej korunke.

W: Colin aký?

A: Odkaz na literárne dielo, kamoš. Tomu by ste nerozumeli.

W: A potom prestal u vás pracovať?

A: Pred dvoma rokmi za mnou prišiel a povedal, že končí. Myslel som, že to na mňa hrá, aby som mu pridal, ale nemal záujem. O niečo neskôr sme sa dopočuli, že pracuje v obchode s motorkami ako zametač a dievča pre všetko, verili by ste? Robí za pár šupov – u mňa si zarobil majland. Ale teraz sa zdá, že má nejakú bokovku.

W: Takže za posledné dva roky ste sa s ním vôbec nestretli?

A: Ale starú belu.

W: Už vás nebudem viac oberať o čas, pán Arendse.

A: To sa mi uľavilo.

W: Môžete na Mitchell's Plain zavolať záchranku. My odtiaľ

odchádzame.

- A: Pán Williams, vy o Drobcovi Mpayiphelim neviete vôbec nič, nemám pravdu?
- W: Prečo sa pýtate, pán Arendse?
- A: Povedzme, že mám len neurčité podozrenie. Ak dovoľíte, dám vám jednu radu: hneď teraz si objednajte vrecia na mŕtvoly.

8

Janina Mentzová zašla do svojej kancelárie a zavolala domov. Slúžka povedala, že Lizette už spí. Janina sa jej poďakovala, že u nich prenocuje, a vypýtala si k telefónu Lien.

„Urobila som si úlohu, mami, aj bez tvojej pomoci.“

„Vedela som, že to zvládneš.“

„Môžem pozeráť na Veľkého brata v telke, mami? Do desiatej?“

Decká. Každú situáciu musia obrátiť tak, aby z nej vyťažili maximum vo svoj prospech. Bolo jej z toho do jedu i do smiechu zároveň.

„Poznáš pravidlá, Lien. Veková hranica je šesťnásť,“ už vo chvíli, keď to vyslovila, vedela, aká bude reakcia.

„Všetky moje priateľky to pozerajú, mama. Mám už skoro šesťnásť. Už nie som dieťa.“ Všetky tri základné argumenty jedným dychom.

„Viem, že už nie si dieťa. Si nádherné chutné pätnásťročné dievča, ktoré musí ešte zopár mesiacov počkať. Potom to môžeš pozeráť so svojimi nedisciplinovanými kamoškami. Dobre sa vyspi – potrebuješ to kvôli zajtrajšej skúške.“

„Mamííí...“

„A povedz Lizette, že som sa trochu zdržala, takže som jej nemohla zaželať dobrú noc. Povedz jej, že vás obe veľmi ľúbim a som na vás hrdá.“

„Nepracuj príliš veľa, mami.“

„Nebudem.“

„Aj my ťa ľúbime.“

„Viem, dcérka. Dobre sa vyspi.“

„... brú noc, mami.“

Mentzová sa ponáhľala do operačnej miestnosti, hnala ju netrepezlivosť.

„Pozri sa znova, Rádživ. Ak bol členom MK, musí tam niečo byť,“ povedala, len čo vošla.

„Áno, madam.“ Reč Indovho tela však prezrádzala, že vie, aký bude výsledok.

„Neveríte, že niečo nájdete?“

„Metodológia, ktorú používame, aby sme prehľadali známe dáta, je veľmi

sofistikovaná, madam. Nič tam nebolo. Môžem to znova prebehnúť, ale výsledok bude ten istý.“

„Mohol Arendsemu klamať o svojej minulosti,“ povedal Quinn. „V deväťdesiatych rokoch bola práca veľmi vzácna, ľudia vymýšľali všeličo.“

„Veci sa zvyčajne veľmi nemenia,“ povedal sucho Radebe.

„A teraz máme utečenca, ostrostrelca s dvoma pištoľami,“ vzdychla si Mentzová.

Rádzkumarov mozog pracoval na plné obrátky: „Aj v ANK mali vlastný systém kartotéky: pre Umkhonto we Sizwe. Nebude to na Robben Islande?“

„V Pretórii,“ povedal Radebe. „Spisy MK sú vo Voortrekkerhoogte.“

„Čo nám o nich môžete povedať?“

„Nikdy to vlastne ani nebol dokonalý systém. Po roku 1976 prijali veľké množstvo nových ľudí a to znamenalo priveľa papierovania a primálo administrátorov. Ale stálo by zato pozrieť sa naň.“

„A čo stará mikrofišová knižnica Národnej výzvednej služby? Búri digitalizovali index, ale je to bezpečný systém nepripojený na internet. Ešte vždy je aktívny, v Pretórii. Mohli by sme si podať žiadosť,“ navrhol Rádzkumar.

Práve Radebe vydal zo seba zvuk nesúhlasu a Mentzová vedela prečo. Ona ani jej ľudia nikdy nemali veľký rešpekt voči kolegom z novej Národnej výzvednej služby. No myšlienka sa jej páčila.

„Ak žiadosť príde z dostatočne vysokého miesta, dajú sa do toho,“ povedala. „Idem sa porozprávať s riaditeľom.“

„Madam,“ povedal Quinn a dvíhal ruku, aby ju zastavil.

„Čo je?“

„Vypočujte si toto.“ Ťukol na pár klávesov a elektronický šum reproduktora naplnil celú miestnosť.

„Povedz nám to znova, Nathan.“

„Podarilo sa nám vypátrať majiteľa obchodu Mother City Motorrad. Volá sa Bodenstein a býva vo Welgelelene. Vraví, že Mpayipheli nie je mechanik, iba nejaký poskok. Je to tichý muž, veľmi pracovitý, dochvilný a spoľahlivý. Bodenstein nevie nič o jeho vojenskej minulosti.“

„Povedz nám ešte raz o tom alarme, Nathan.“

„Kým sme ho vypočúvali, zazvonil telefón. Spoločnosť, ktorá Bodensteinovi zabezpečuje bezpečnostný systém, oznámila, že alarm obchodu s motorkami bol vypnutý pred viac ako hodinou a nebol znovu zapnutý. Povedal, že tam musí okamžite ísť a my tam ideme hneď za ním.“

„A čo hovorí o kľúči, Nathan?“

„Aha, áno. Vraví, že Mpayipheli má od toho miesta kľúč a pozná kód poplašného systému, veď ráno otvára obchod.“

Mpayipheli takmer spadol ešte skôr, ako sa poriadne rozbehol. Sila obrovskej motorky ho zastihla úplne nepripraveného, keď odbočoval na cestu Oswald Pirow a pridala plyn. Táto motorka reagovala celkom ináč ako jeho malá Honda Benly, skoro mu ušla pomedzi nohy. Líšila sa aj veľkosťou – GS-ka bola masívna, ťažká a vysoká a zle sa ovládala. Ostal v šoku – ruky sa mu triasli od adrenalínu, zadýchal si priezor na prilbe. Zo všetkých síl vyrovnal motorku, ale teraz pridala plyn veľmi opatrne, až sa dostal k semaforom na ceste N 1. Zabrzdil prednou brzdou a takmer sa opäť prevrátil, brzdový systém ABS zareagoval silno a rýchlo. Zastal, sťažka dýchajúc, kolená sa mu triasli, nechcel zomrieť na tomto nemeckom stroji. Na semafore naskočila zelená. Rozbiehal sa pomaly, jemne, a so zvýšenou opatrnosťou, priveľmi širokým oblúkom odbočil doprava, motor nechal bežať na nízkych obrátkach, preradoval rýchlosti – došľaka, táto vecička má silu, ešte poriadne nezaradil ani trojku, už išla stovkou za hodinu, to je asi tak najvyššia rýchlosť Benly.

Premávka na diaľnici bola síce slabá, ale autá navôkol ho veľmi znervózňovali. Išiel pomalšie ako ostatné vozidlá, krčil sa v ľavom prúde, snažil sa zvyknúť si na GS-ku – len čo si v pohybe, rovnováha sa udržiava ľahšie, ale riadidlá boli príliš široké a nádrž pred ním nenormálne veľká.

Znova skontroloval blinkre, ako fungujú stretávacie a diaľkové svetlá, mihal očami z kontroliek na cestu a naopak: jeho vzdialenosť za ostatnými autami bola veľká, rýchlosť čosi pod stovkou. Spravil chybu, myslel si, že takto zvládne veľkú vzdialenosť z Kapského Mesta veľmi rýchlo – keby sa mohol dnes večer dostať v poriadku do Bloemfonteinu, bol by za vodou, tam by mohol chytiť lietadlo, letisko v Bloemfonteine nebudú sledovať. Ale táto vecička bola prakticky neovládateľná, urobil chybu, bol by tam rýchlejšie, keby si bol vzal taxík-minibus, a bola už aj tma, svetlá metropoly storočia sa mu odrážali od prilby. Možno by sa mal dostať do Worcesteru alebo len po Paarl a potom zahodiť tú poondiatiu mašinu, ako mu to len mohlo napadnúť?

Na výjazde z N 7 sa Mpayipheli musel preradiť do iného prúdu, aby ho nákladník pomaly predišiel, a postupne akceleroval, vyhodil blinkre, opäť zmenil prúd, švihol naspäť do ľavého prúdu, trochu si oddýchol. Na dlhej odbočke do kopca na Parow až po Tygerberg vedel, že sa v zákrute nahýňa na zlú stranu, ale motorka bola taká ťažkopádna, zákruta taká nepríjemná, keby aspoň premávka bola slabšia, kam sa všetci títo ľudia v nočnom čase ženú? Dolu kopcom na výjazd z Bellville a potom osvetlenie na diaľnici zredlo, premávka ustala, zbadal lákajúce tabule benzínovej pumpy a mrkol na kontrolku paliva. Nádrž bola plná. Vďaka Bohu. No ako ďaleko sa dostane na jedno natankovanie?

Pohľad mu spočinul na tachometri, stodesať, ubral plyn, opäť cítil, ako sa mu

stroj vymyká z rúk – tento stroj mal vlastný život, bol to divý mustang. Všetky zmysly mal napnuté do prasknutia, vedel, že musí plánovať, čo bude robiť. V dialke pred ním bola závara na vyberanie diaľničných poplatkov, o tridsať kilometrov ďalej. Čo má robiť? Vyhnúť sa závore, ísť do Paarl, vzdať sa motorky, chytiť taxík?

Do Worcesteru musia jazdiť taxíky, ale už bolo veľmi neskoro. A čo ak si nechá GS-ku? Má prejsť priesmyk Du Toits Kloof s týmto netvorom?

Závora platenej diaľnice bude stopa, ktorú zanechá: Ľudia si zapamätajú obrovského černocho na motorke, alebo nie? Bože, ako sa len bál priesmyku v tme na tejto vecičke. A pred ním boli ďalšie priesmyky, ďalšie tmavé cesty s ostrými zákrutami a plné nákladniakov. Na čo sa to dal?

Taxík sa neobjaví, nie o tomto čase, teraz v noci.

Treba sa na to pozrieť z lepšej stránky. Bol v pohybe, na ceste. Potlač túžbu vzdať sa motorky. Využi tmu. Využi náskok, ktorý máš. Využi moment prekvapenia. Zatiaľ nemajú o ničom ani potuchy, napriek dvom tajným v aute pri obchode s motorkami, nebude to skôr ako zajtra ráno, kým si niekto uvedomí, že GS chýba, on mal...

Ne nastavil alarm. Ten fakt sa objavil v nejakom zákutí mysle ako úder kladivom. V tom zmätku a zápolení s motorkou zabudol zapnúť poplašný systém.

Ježišikriste, aký je babrák!

Kým prešiel odbočku na Stellenbosch, jeho hnev na Johnneho Kleintjesa a tajných a na vlastnú hlúposť narástol oveľa viac ako jeho strach z motorky a vo vnútri prilby klial vo všetkých jazykoch, aké poznal.

„Neverím tomu,“ dušoval sa Bodenstein. „Doriti, vôbec tomu neverím.“ Stáli vo výstavnej miestnosti obchodu Mother City Motorrad, dvaja agenti a majiteľ. Bodenstein držal kus papiera. „Prečítajte si, čo napísal. Verili by ste tomu?“

Nathan si vzal odkaz.

Pán Bodenstein,

požičiavam si demonštračný model GS na dva alebo tri dni. Beriem si aj oblek, prilbu a rukavice, peniaze za ne som nechal v zásuvke Vášho stola. Nanešťastie musím súrne pomôcť priateľovi a nemám inú možnosť. Opotrebovanie stroja a akúkoľvek škodu na motorke zaplatím do posledného centa.

Thobela Mpayipheli

„Myslíte si, že niekoho poznáte. Myslíte si, že viete, komu môžete veriť,“ poštažoval sa Bodenstein.

„Ktorá je GS-ka?“ spýtal sa Johnny.

„To je tá poondiata veľká vec, ibaže žltá,“ povedal Bodenstein a ukázal na striebornú motorku, čo stála na dlážke výstavnej miestnosti. „Určite spadne. Doriti, poriadne tvrdo. Nie je to nijaká hračka. Veríte tomu?“

„Ber skutočnosť takú, aká je, a nie, ako by si ju chcel mať,“ znel jeden z princípov Janiny Mentzovej.

Preto novú situáciu prijala pokojne.

Premýšľala o tom, čo sa stalo, zatiaľ čo operačná miestnosť šumela okolo nej. Stála pokojne na konci dlhého stola s jednou rukou na brade, laktom sa opierala o druhú ruku, hlavu mala sklonenú, hotová štúdia pokojného zamysleného človeka. Uvedomovala si, že riaditeľ počuje každé slovo, bolo jej jasné, že to, ako reaguje a aké rozhodnutia prijíma, tón jej hlasu a reč tela, to všetko pôsobí na jej tím.

Jej vízia: v mysli videla cestu, po ktorej sa rúti stále unikajúca postava Thobelu Mpayipheliho. Smeroval na sever a N 1 sa ťahala ako tučná krivolaká tepna, siahajúca do srdca Afriky. Dôvod jeho cieľavedomosti, zdroj jeho motivácie nebol preskúmaný do hĺbky a teraz na ňom nezáležalo. Sústredila sa na trasu: z nej vyplývajúce dôsledky, protipatrenia, preventívne a obmedzujúce kroky.

Tichým a vyrovnaným hlasom prikázala, aby na stenu zavesili veľkú mapu krajiny.

Červeným atramentom načrtla utečencovu možnú trasu. Určila úlohu zásahovej jednotky: budú jej sieťou, uvítacím výborom sedemdesiatpäť kilometrov na sever od Beaufort Westu, kde sa trasa rozvetvovala a možnosti sa násobili – cez Kimberley do Johannesburgu doľava alebo cez Bloemfontein do Johannesburgu doprava.

Požiadala Quinnov a Radebeho tím, aby pozdĺž predpokladanej trasy zalarmovali policajné stanice a správy ciest a upozornili ich, aby získavali informácie, ale vôbec nezasahovali, pretože ozbrojený utečenec je ešte vždy len viac-menej neznámym faktorom. Vedeli však, že vie strieľať.

Neznalosť tohto faktora na ňu ťaživo doliehala a nasledujúce kolo inštrukcií to malo napraviť: Vyšetrovacie tímy šli k Miriam Nzululwaziovej a Monike Kleintjesovej. Rukavica už bola hodaná. Vypátrať rodinu utečenca. Jeho rodičov. Jeho priateľov. Získať informácie. Kto? Čo? Kde? Prečo? Ako? Potrebovala ho poznať, tohto ducha s tvárou, ktorá jej unikala.

Mentzová mala k dispozícii moc. A aj ju použije.

Úryvok z prepisu výsluchu pána Andrého Bodensteina, majiteľa obchodu Mother City Motorrad, ktorý viedol J. Wilkinson 23. októbra o 21,55, bulvár Oswald Pirow, Kapské Mesto.

- W: Čo viete o predchádzajúcich zamestnaniach pána Mpayipheliho?
- B: Bol zametač.
- W: Zametač?
- B: Áno. U obchodníka s autami v Somerset Weste.
- W: Ako to viete?
- B: Povedal mi to.
- W: Aký zametač?
- B: Zametač je zametač. To znamená, že robíte všetky poondiate práce, ktoré nikto iný nechce robiť.
- W: To je všetko, čo viete?
- B: Počúvajte, ja nepotrebujem chlapa s posraným titulom, aby mi umýval motorky.
- W: A verili ste mu natoľko, že ste mu dali kľúč?
- B: Nie hneď v prvý deň. Nie som debil.
- W: Ale potom neskôr.
- B: Doriti, stál tu pred dverami každé ráno, keď som prišiel. Každé poondiate ráno, nikdy nebol chorý, nikdy neprišiel neskoro, nikdy nebol bezočivý. A makal, doriti, ako ten chlap vedel makať! Minulú zimu som mu povedal, aby otváral obchod, nemôže len tak stáť v daždi, vždy všetko pozametal a dal variť vodu, kým sme prišli, káva bola hotová, každé posrané ráno, obchod sa ligotal ako zo škatuľky, myslíte si, že niekomu môžete veriť. Myslíte si, že poznáte ľudí...

Keď bol Mpayipheli zametačom v Killarney, autoškola BMW učila dobre situovaných belochov v strednom veku jazdiť na motocykli, a teraz ľutoval, že nedával pozor, že nevstrebali všetky vedomosti.

Priesmyk Du Toits Kloof v noci – bol si istý, že vyzeral ako karikatúra toho, ako sa to nemá robiť. Jazdil trhane, brzdy a plyn a zas brzdy a plyn, a prepínanie svetiel medzi stretávacími a diaľkovými, keď sa mal rozhodnúť medzi dobrou viditeľnosťou a naňho sa rútiacimi autami, mohutnými odľukujúcimi nákladníkmi, ktoré sa chcú vyhnúť diaľničným poplatkom a radšej idú po dlhšej trase, ostré

zakruty vyberajú širokým oblúkom, alebo sa pred ním s bafkaním vlečú slimačím tempom. Potil sa v drahej kvalitnej motocyklickej kombinéze, telesné teplo mu zahmlievalo priezor vodnými parami, takže z času na čas ho musel otvoriť, uvedomujúc si kvapky na ľavej strane, svetlá veľmi ďaleko za sebou.

Brzda, zákruta, brzda, zákruta, jazda, urputný zápas a nadávky na všetko možné aj nemožné, a potom cesta prudko zahla doľava a svetlá celkom zmizli. Po prvý raz nastala úplná tma a na ceste zrazu zavládlo ticho a on si náhle uvedomil neuveriteľné napätie svojho tela, svaly mal ako napnuté drôty. Na odbočke zahol doľava, zastal, strhol si prilbu z hlavy, zaradil neutrál, zložil ruky z riadidiel, vystrel sa a zhlboka sa nadýchol.

Musí si odpočinúť, je to nevyhnutné, už teraz bol unavený a pred sebou má ešte stovky kilometrov. Dosť pokročil. Prišiel až sem, pričom do polovice priesmyku sa orientoval v tme. Napriek jeho neohrabanosti obrovská motorka nebola zlá. Mala s ním trpezlivosť, akoby čakala, kým s ňou bude zaobchádzať jemnejšie.

Dýchal zhlboka, nádych a výdych, s určitým zadostučinením, dosiahol až tento míľnik, bol na vrchole. Tento príbeh môže porozprávať Miriam a Pakamilemu. Rozmýšľal, či Miriam spí: digitálne hodiny na prístrojovej doske oznamovali, že Miriam práve vyložila chlapcove školské veci, šaty a škatuľku s desiadou. Keby bol doma, jeho škatuľa s desiadou by už bola zabalená, dom uprataný, prikrývky na posteli poskladané a ona by sa vrátila a ľahla si, roznášajúc úžasnú vôňu sprchovacích šampónov a mydiel, budík nastavený na piatu, svetlo vypnuté a jej dych by sa prehlboval a spomaľoval, bol by to spánok nevinných, spánok robotníka.

Mpayipheli počul za sebou nákladniak, ktorý sa blížil k odbočke, a ešte raz sa vystrel, vychutnal si nočný vzduch, zaklapol kryt prilby a rozbehol sa s vedomím, že zvládol aspoň plyn. Naschvál ho pustil naplno, cítil tak silu pod sebou a už bol pri ďalšej odbočke a sústredil sa na to, aby udržal telo uvoľnené, aby sa naklonil do zakruty ako na Benly, opatrne, síce nešikovne, ale už oveľa lepšie, pohodlnejšie, prirodzenejšie, pomaly pridával a dostával sa zo zakruty, smeroval k ďalšej, cez starý tunel, ďalšiu zakrutu a ďalšiu, dolu do údolia rieky Meulenaars, dolu, bojoval s nutkaním niekam sa uložiť, udržiaval si telo uvoľnené a ľahké, cítil pohyb motorky v údoch, nakláňal ju a vyrovnával, znova a znova, pripojil sa k platenej diaľnici, ktorá zrazu bola neuveriteľne pohodlná a tri prúdy široká, s miernymi zakrutami. Pociťil neopísateľnú úľavu.

Pozrel na tachometer, a keď videl stotridsiatku, usmial sa v prilbe, blažil ho ten pocit a úžasnú vôňu, čo všetko dokázal.

9

„Na to nás netrénovali,“ rozčuľoval sa Tiger Mazibuko do mobilného telefónu. Stál vonku, hneď pri rozjazdovej dráhe. Cez okno videl svojich mužov: ešte vždy boli vzrušení po akcii, ktorú mali za sebou, nehovorili o ničom inom, prežívali to do najmenšieho detailu cestou k leteckej základni, ťahovali si zo seba, dokonca aj z neho, prosili svojho veliteľa, aby všetci dostali šancu strieľať, prečo len Da Costa? Zwelitini vyhlásil, že pošle veľmi ostro formulovaný list kráľovi Zuluov, aby sa pošťazoval, že dokonca aj v najelitnejšej jednotke krajiny vládne rasová diskriminácia – len kolonialisti smú strieľať, úbohí starí negri sa môžu iba prizeráť – a všetci dvanásť samopašne vybuchli do rehotu. Ale Tiger Mazibuko sa nesmiel.

„Ja viem, Tiger, ale bolo to veľmi užitočné.“

„My nie sme juhoafrickí policajti. Dajte nám niečo poriadne. Postavte nás pred nejakú výzvu.“

„Pôsobí človek, ktorý na vzdialenosť dvesto metrov rozstrieľa pivové fľašky AK-čkom, ako výzva?“

„Len jeden človek?“

„Nanešťastie iba jeden, Tiger.“

„Nie, to nepôsobí ako výzva.“

„Nuž, to je to najlepšie, čo mám. Počkaj na Oryx z dvadsiatej tretej letky. Ideme sledovať utečenca, vy pôjdete napred a počkáte si naňho.“

Jeho mlčanie znamenalo nespokojnosť.

Keď si Mentzová uvedomila, kam smeruje, jej hlas prezrádzal zlosť.

„Ak táto výzva nie je pre teba dosť veľká, ešte vždy sa môžeš vrátiť do Tempe. Som si istá, že si poradím aj inak.“

„Čo vieme o tom zázračnom odstreľovačovi pivových fliaš?“

„Príliš málo. Mohol, ale nemusel byť členom Hnutia MK, bol akýmsi bodyguardom mafiánov a teraz pracuje ako zametač pre obchodníka s motorkami.“

„Bol členom MK alebo nie?“

„Robíme na tom, Tiger. Robíme na tom.“

Prepis výsluchu pani Miriam Nzululwaziovej, ktorý viedol A. J. M. Williams 23. októbra o 22,51 na Avenue Govan Mbeki č. 21, Guguletu.

W: Ja zastupujem štát, pani Nzululwaziová. Mám zopár otázok týkajúcich sa pána Thobelu Mpayipheliho a slečny Moniky Kleintjesovej.

N: Nepoznám ju.

W: Ale poznáte pána Mpayipheliho.

N: Áno. Je to dobrý človek.

W: Ako dlho ho už poznáte?

N: Dva roky.

W: Ako ste sa stretli?

N: V mojej práci.

W: Akú prácu vykonávate, pani Nzululwaziová?

N: Roznášam čaj v Abse.

W: V ktorej pobočke?

N: V Heerengrachte.

W: A ako ste ho stretli?

N: Je klientom banky.

W: Áno?

N: Prišiel za jedným z poradcov a ja som mu doniesla čaj. Keď skončil, vyhľadal ma.

W: A požiadal vás o rande?

N: Áno.

W: A vy ste súhlasili.

N: Nie. Až neskôr.

W: Takže sa vrátil, po tom, čo bol za vami prvý raz.

N: Áno.

W: Prečo ste ho najprv odmietli?

N: Nechápem, prečo ma budíte, aby ste mi kládli takéto otázky.

W: Pán Mpayipheli má problémy, pani Nzululwaziová, a vy mu môžete pomôcť tým, že nám odpoviete na otázky.

N: Aké problémy?

W: Protizákonne vzal predmet, ktorý patrí štátu a...

N: On nič nevzal. Tá žena mu ho dala.

W: Slečna Kleintjesová?

- N: Áno.
- W: Prečo mu ho dala?
- N: Aby ho mohol odnieť jej otcovi.
- W: Ale prečo si vybrala jeho, aby to urobil?
- N: Dlhuje jej otcovi nejakú láskavosť.
- W: Akú láskavosť?
- N: Neviem.
- W: Nepovedal vám to?
- N: Nepýtala som sa ho.
- W: Žijete s pánom Mpayiphelim?
- N: Áno.
- W: Ako muž a žena?
- N: Áno.
- W: A vy ste sa ho nespýtali, prečo prijal kradnutý majetok a súhlasil s tým, že ho odnesie do Lusaky?
- N: Ako viete, že ide do Lusaky?
- W: My vieme všetko.
- N: Ak viete všetko, prečo tu uprostred noci sedíte a kladiete mi otázky?
- W: Viete, do čoho bol zapletený pán Mpayipheli predtým, ako nastúpil do terajšieho zamestnania?
- N: Myslela som, že všetko viete.
- W: Pani Nzululwaziová, v našich informáciách máme medzery. Už som sa vám ospravedlnil za to, že vás obťažujeme tak neskoro. Ako som vám vysvetlil, je to núdzová situácia a pán Mpayipheli má veľké problémy. Môžete nám pomôcť, ak tieto medzery vyplníte.
- N: Ja neviem, čo robil.
- W: Vedeli ste, že pracoval pre mafiánov?
- N: Nechcem to vedieť. Povedal, že viedol iný život, že robil veci, na ktoré chce zabudnúť. V tejto krajine nebolo veľmi ťažké zaplietť sa do takých záležitostí. Povedal by mi to, keby som ho o to požiadala. Ale ja som to neurobila. Je to dobrý človek. V tomto dome prebýva láska. Je dobrý ku mne a k môjmu synovi. To je to jediné, čo potrebujem vedieť.
- W: Viete, či bol členom Umkhonto we Sizwe?
- N: Áno.

W: Bol?

N: Áno.

W: Povedal vám to?

N: Áno, svojím spôsobom.

W: Viete, kde slúžil?

N: Bol v Tanzánii, Angole, v Európe a v Rusku.

W: Viete kedy?

N: To je všetko, čo viem.

W: Ale povedal vám, že ako člen MK...

N: Nie. Nikdy nerozprával nijaké príbehy. Dovtúpila som sa.

W: Čo tým myslíte?

N: Ako napríklad keď rozprával Pakamilemu o iných krajinách.

W: Pakamile je váš syn?

N: Áno.

W: A to vám stačilo, aby ste s ním ďalej žili?

N: Áno.

W: Vlastne vám nikdy nepovedal, že bol členom MK?

N: Nie.

[Ticho – 8 sekúnd]

W: Pani Nzululwaziová, láskavosť, ktorú dlhoval Johnnymu Kleintjesovi...

N: Už som vám povedala, že o tom nič neviem.

W: Nezdá sa vám to čudné, že sa tu objaví slečna Kleintjesová a pán Mpayipheli ihneď súhlasí s tým, že podnikne dlhú a nebezpečnú cestu v jej mene?

N: Prečo by malo byť nebezpečné ísť do Lusaky?

W: Neviete nič o dátach na počítačovom disku?

N: Akých dátach?

W: Ukradnutých dátach, ktoré má so sebou.

N: Prečo by to malo byť nebezpečné?

W: Sú ľudia, ktorí ho chcú zastaviť. A sú...

N: Ľudia ako vy?

W: Nie, pani Nzululwaziová.

N: Vy ste ho chceli zastaviť.

W: Chceli sme mu pomôcť. Pokúšali sme sa o to na letisku, ale utiekol.

N: Chceli ste mu pomôcť.

W: Chceli.

- N: Musíte odísť. Hneď.
W: Madam..
N: Odíďte z môjho domu.

Pri vchode na leteckú základňu v Bloemspruite je umiestnená pamätná tabuľa. Z vojenského hľadiska je to nová plaketa, nemá ani tri roky. Je na nej nápis „16. letka“ a pod tým „Hlaselani“. Čierni obyvatelia Bloemfonteinu vedia, čo znamená „hlaselani“, ale aby bolo isté, že to pochopí každý, v zátvorke dolu na plakete je slovo „Útok“.

Najmä piloti 16. letky vnímajú tieto slová s uspokojením. Definuje to ich poslanie, oddeľuje ich to od vodičov okrídlených autobusov a nákladných vozidiel iných letiek, a najmä od pilotov ostatných vrtuľníkov. Oni sú útočná jednotka. Prvý raz po takmer šesťdesiatich piatich rokoch existencie. Zabudnite na kvázibombardéry ako Marylandy, Beauforty a Beaufightery z čias druhej svetovej vojny. Zabudnite na vrtuľníky Alouette III z nepríjemných osemdesiatych rokov.

Ich uspokojenie pramení z väčšej časti z obsahu obrovských hangárov: dvanásť takmer úplne nových útočných vrtuľníkov Rooivalk AH-2A, pôsobivých vzdušných plošín s dohora vysunutým dvadsaťmilimetrovým kanónom ako nejakým nosom, ktorý je schopný vyslať 740 striel za minútu, a s kapacitou až šesťnásť striel vzduch-zem, ako je laserom navádzaná protitanková strela ZT-35. A na končekoch krídel sa nachádzajú úchytky, aby strely vzduch-vzduch Darter boli chránené pred nepohodou. Pridajte k tomu elektronické bojové zariadenia Rooivalku, plne integrovaný elektronický bojový obranný systém vrtuľníka (EBOSV) s radarovým a laserovým výstražným systémom a so systémami protiúderu, až majú piloti pocit, že sú jediní v juhoafrickom letectve s technikou 21. storočia medzi nohami – ako o tom večne vtipkujú v dôstojníckom klube nad rumom s kolou.

Požiadavka prišla o 21,59 od generála Bena van Rooyena z hlavného stanu letectva na dva vrtuľníky značky Rooivalk s natankovanými nádržami na operatívnu vzdialenosť 1 260 kilometrov, aby odleteli do Beaufort Westu ako súčasť reálnej operácie (a nie simulovanej vojrovej operácie ako za posledných tridsaťšesť mesiacov). Najväčšia dilema veliteľa 16. letky bola, ako vysvetliť pilotom a strelcom, ktorých nevybrali, podľa čoho ich vyberal.

„Ako je možné, že MK nemá o ňom nijaký záznam, Rádzív? Ak má tá žena pravdu a on bol v Rusku a Angole, ako je to možné?“

„To nevieme, madam. Môžeme sa len pozrieť na to, čo je v databázach, a analyzovať ich, nič viac.“

„Aká je pravdepodobnosť, že člen Hnutia MK nebude v záznamoch?“

Rádžkumar sa tučnou rukou potiahol za vrkoč, ktorý mu visel na pleci. „Došľaka, madam... pätnásť percent?“

„Pätnásť percent.“

„Asi tak.“

„Ak bolo desaťtisíc vojakov MK, tak až tisícpäťsto nie je v záznamoch?“

„Nie sú v *elektronických* záznamoch.“

„Ak ich bolo päťdesiatisíc, mohlo by jednoducho chýbať sedem a pol tisíc?“

„Áno, madam.“

„Ale mohli by byť v záznamoch vo Voortrekkerhoogte?“

Radebe odpovedal: „Myslím, že je to pravdepodobné, v záznamoch vo Voortrekkerhoogte ho asi skôr nájdú.“

„Koľko potrvá, kým sa to dozvieme?“

„Hodinu alebo dve. Kým prehľadajú archívy.“

„A mikrofišová knižnica Búrov?“

Radebe pokrčil plecami. „To závisí od toho, aké dôrazné budú rozkazy zhora.“

Mentzová obišla celú miestnosť. Závisieť od iných bolo veľmi frustrujúce. Odplašila tie myšlienky.

„O čom rokuje zametač v motocyklovom obchode s poradcom v Abse?“ spýtala sa všetkých v operačnej miestnosti.

„Dovoľte, aby som sa mohol trochu prehrabať v systéme Absa, madam. Prosím.“ Rádžkumar vystrel pred seba tučné prsty, držal ich navzájom spletené a pukal kĺbmi od nedočkavosti.

„Koľko času budeš potrebovať?“

„Dajte mi hodinu.“

„Skús to.“

„Jé, jé, jé!“

„Ako to vyzerá na ceste?“ spýtala sa Radebeho.

„Zamestnanci, čo pracujú pri závorách, hlásia, že na sever neprešli žiadne veľké motorky – zopár ich prešlo na juh, ale nijaký černocho. Postupujeme cez úrad policajného ústredia. Informovali nás, že upovedomili miestne policajné stanice a benzínové pumpy až po rieku Touws. Teraz volajú aj do Laingsburgu, Leeu-Gamky a Beaufort-Westu. No ak nepôjde po N 1...“

„Pôjde.“

Prikývol.

Mentzová na nich pozrela. Chceli jej vyhovieť.

„Dozvedeli sme sa niečo nové od ľudí, čo pomáhali Kleintjesovi s integráciou počítačových systémov?“

„Má prísť prepis, madam.“

„Ďakujem.“

To je ono, pomyslela si. Na toto čaká. Obzrela sa po miestnosti. Ostatní nevedeli všetko. Len ona mala k dispozícii všetky kusky tejto konkrétnej skladačky.

Tak veľa starostlivého plánovania. Tak veľa výnimiek. Dlhé mesiace precízneho skladania koliesok jedného po druhom do týchto hodín. A teraz sa to musí všetko zmeniť vďaka jednému zametačovi stredného veku z obchodu s motorkami.

10

Miriam Nzululwaziová ležala na manželskej posteli v tmavej izbe, ruky mala zložené na prsiach, pohľad upretý na strop. Nepočula známe nočné zvuky Guguletu: brechot psov, výkriky skupiniek vracajúcich sa z krčmy, ich posledné povraženie predtým, ako sa znova začne pracovný týždeň, túrovanie motora na zadnom dvore autoservisu, hmyz, hudba niekde v okolí, ktorú počuť len v nízkych frekvenciách, vzdychanie a škrípanie domu, ktorý sa ukladá na noc.

Jej myšlienky sa týkali Thobelu a vždy prišla k tomu istému záveru: Thobela je dobrý človek.

Prečo ho naháňajú? Neurobil nič zlé.

Táto krajina. Nikdy ti neprestanú klopať na dvere uprostred noci? Nikdy nepadne závara za minulosťou?

Vari niečo spáchal?

Bol Thobela niekto iný, nebol to ten muž, ktorého pozná?

„Bol som iný,“ povedal raz popoludní, keď bol ich vzťah ešte krehký, keď musel bojovať o jej dôveru. „Viedol som iný život. Nehanbím sa za to. Robil som to, čomu som veril. Už je to za mnou. Teraz som tu. Taký, akého ma vidíš.“

Ten prvý deň v kancelárii poradcu si ho ani nevšimla – bol to iba ďalší klient. Zobrala čaj z vozíka a dala ho na tácku, položila ju na stôl a prikývla, keď jej poradca a klient poďakovali, zavrela za sebou dvere, netušila, ako jej táto bežná udalosť zmení život. Vošiel rovno do kuchyne a hľadal ju, poradcovej sekretárke povedal, že ju chce pochváliť za dobrý čaj, vystrel k nej ruku a povedal: „Volám sa Thobela Mpayipheli.“ Pomyslela si, že je to pekné meno, poctivé meno.

„Thobela“ znamená „s úctou,“ ale ona rozmýšľala, čo chce. „Videl som vás v kancelárii Van der Lindeho. Chcem sa s vami porozprávať.“

„O čom?“

„O hocičom.“

„Pozývate ma na rande?“

„Áno, pozývam.“

„To nie.“

„Som príliš škaredý?“ – k tomu jeho úsmev a široké plecia.

„Mám dieťa.“

„Chlapca alebo dievča?“

„Nemám čas na reči. Mám prácu.“

„Len mi prezradte svoje meno, prosím.“

„Miriam.“

„Ďakujem.“ Vôbec nepoužil obľúbený slang, vôbec nič z toho pseudoamerického „kúl“ jazyka černošských predmestí, vzápätí odišiel a ona pokračovala v práci. O dva dni neskôr jej telefonoval. Nikdy jej nevolali do práce, takže sa zľakla, že niekto zomrel. Musel jej pripomenúť, kto je, spýtal sa jej, kedy má obedňajšiu prestávku, ona vyhýbavo odpovedala a poprosila ho, aby jej nevolal do práce, v kuchyni nemajú priamu linku a na recepcii sa im nepáči, keď linky obsadzujú personál.

Na druhý deň ju Mpayipheli čakal vonku, nepodopieral nejaký múr alebo niečo podobné, ale stál vzpriamený rovno pred vchodom, nohy naširoko rozkročené a ruky zložené na prsiach, a keď ju oslepili slnečné lúče na Thibaultovom námestí, už bol pri nej. „Môžem vás odprevadiť?“

„Čo chcete?“

„Chcem sa s vami rozprávať.“

„Prečo?“

„Pretože ste nádherná žena a ja vás chcem spoznať.“

„Ja poznám dosť ľudí, ďakujem.“

„Ešte ste mi nepovedali, či máte syna, alebo dcéru.“

„To je pravda.“ Kráčal popri nej, ona si sadla na schod a rozbalila mastný papier, v ktorom mala chlebíček.

„Môžem si prisadnúť?“

„Je to verejné priestranstvo. Môžete sedieť, kde chcete.“

„Nie som nijaký *tsotsi*.“

„To vidím.“

„Chcem sa s vami len rozprávať.“

Miriam ho nechala rozprávať. Bola na pochybách – na jednej strane strach, na druhej samota. Skúsenosti, ktoré mala za sebou, vyvažovali možnosti, ktoré ležali pred ňou. Musela chrániť svoje dieťa a svoje srdce pred veľkým, sympatickým, jemným, dokonalým mužom, ktorý sedel vedľa nej na jarnom slnku. Jej riešenie bolo počkať, byť pasívna, všetko sa uvidí. Nechala ho hovoriť – a on hovoril. Každý druhý deň bol vonku, niekedy priniesol niečo na jedenie, nikdy nič drahé: nejaký rožok, horúce čipsy s neodolateľnou príchuťou soli a octu, niekedy malú misku mäsa na karí s ryžou alebo jedno z jej obľúbených jedál, kúsok čili z moslimskej reštaurácie na Adderley Street, čerstvého, rozvoniavajúceho a ostrého,

a ponúkol ju. Podelil sa s ňou o svoj obed a ona sa začala pomaly roztápať. Keď oddychovala, porozprávala mu o Pakamilem a svojom dome, na ktorý bolo treba tak dlho pracovať, aké ťažké bolo splatiť ho, a jedného dňa priniesol pre chlapca darček, obrázkovú skladačku, a ona povedala nie, to stačí, už sa s ním viac nestretné, nevystaví Pakamileho sklamaniu, muži vždy odchádzajú. Muži nikdy nezostávajú, on je dobrý človek, ale ona je aj tak presvedčená, že muži si nemôžu pomôcť. Taký je život: muži ostávajú len na chvíľu. Sú nespoľahliví. Zbytoční. Zbytoční pre Pakamileho.

Nie všetci muži, povedal on, a ona už mala na špičke jazyka: „To hovoria všetci,“ ale v jeho očiach, pohľade, podľa zovretých úst a v tom, ako stískal zuby, bolo niečo také, čo ju zastavilo, čo ju dojalo, nechala čas plynúť a on potom povedal: „Prežil som divoký život. Dopustil som sa vecí...“

„Akých vecí?“

„Vecí v mene Hnutia. Bol som iný. Viedol som iný život. Nehanbím sa za to. Robil som to, čomu som veril. Už je to za mnou. Teraz som tu. Taký, akého ma vidíš.“

„Všetci sme sa dopúšťali nejakých vecí v mene Hnutia.“ Odľahlo jej.

„Áno,“ povedal. „Hľadal som sa. Teraz som sa našiel. Viem, kto som, a viem, čo chcem. Nie som dezertér.“

Uverila mu. Pozrel jej do očí a ona mu uverila.

„Rooivalk jeden, predpoveď počasia,“ oznámila veža v Bloemspruite. „Na západe sa tvorí brázda nízkeho tlaku, od Verneukpanu až po Somerset East, a blíži sa slabý frontálny systém. Môže pršať.“

Pilot sa pozrel na svoj letový plán. „Dostaneme sa cez to?“

„Isteže, Rooivalk, ale mali by ste radšej pohnúť zadkom,“ oznámila veža, keďže vedela, že operačný strop Rooivalku je niečo pod sedemtisíc metrov.

„Rooivalk jeden pripravený na odlet.“

„Rooivalk dva pripravený na odlet.“

„Rooivalk jeden a dva, odlet povolený. Šliapnite na to.“

Hluk dvojitéch turbínových motorov značky Topaz bol zrazu ohlušujúci.

Mpayipheli vzládol stroj R 1150 GS tesne pred údolím rieky Hex. Zistil to, keď vychádzal zo zákruty, pridal plyn a v tej sile nachádzal pôžitok. Výfuk za ním jemne bafkal a on podradil jednu rýchlosť, vybral oblúk zákruty, naklonil motorku, plecica nahol do zákruty a necítil nijaké nepohodlie, nijaký strach z uhla medzi strojom a cestou, iba štekľivú pýchu z malého víťazstva, zo získanej zručnosti, z uspokojenia nad ovládnutím sily. Vyšiel zo zákruty, pohľad sústredený

na ďalšiu, vnímal červené svetlá na kilometer ďaleko, nákladniak, ostrážitosť, ovládanie, kúsok po kúsku, inštruktorove rady v autoškole pre pokročilých pomaly začínali mať zmysel. Už si na to zvykal, začínalo sa mu to páčiť, trochu adrenalínu, trocha viac vedomostí, vpredu nákladniak, ovládaj spojku, rýchlostnú páku a plynový pedál, šesť prednej brzdy, preletel popri ňom a potom zdvihol zrak a mesiac sa odpútal od vrcholcov hôr, plný a jasný a on v tej chvíli vedel, že sa to podarí: problémy ležali za ním, pred ním iba krivolaká otvorená cesta, pritlačil na plynový pedál a údolie sa pred ním rozprestrela, rozprávková krajina v striebrom svite luny.

Monika Kleintjesová sedela v obývačke otcovho domu, chúlila sa v kresle a na líkach mala stopy po plači. Oproti nej sedel na kraji stoličky Williams, akoby sa jej svojou empatiou chcel dotknúť. „Slečna Kleintjesová, keby to bol môj otec, ja by som urobil presne to isté. Bol to ušľachtilý čin,“ povedal potichu. „Sme tu na to, aby sme vás podržali.“

Prikývla a hrýzla si spodnú peru, ruky úporne zvierala v lone, za okuliarmi veľké a uplakané oči.

„Sú len dve veci, ktoré si potrebujeme objasniť: Vzťah vášho otca k pánovi Mpayiphelimu a charakter dát, ktoré má so sebou.“

„Ja neviem, čo je na tom disku.“

„Nemáte o tom ani predstavu?“

„Mená. Záznamy. Čísla. Informácie. Keď som sa otca pýtala, o čo ide, povedal mi, že bude lepšie, keď to nebudem vedieť. Myslím, že... mená...“ Pohľadom blúdila zo steny na rímsu nad kozubom. Viseli tam fotografie, čiernobiele i farebné. „Ľudia.“

„Aké mená?“ Williams sledoval jej pohľad a vstal.

„Známe mená.“

„Aké?“ Pozrel na fotografie. Farebná rodina na Trafalgarskom námestí, Johnny Kleintjes, Monika, možno mala päť rokov, jej malé nožičky tučné a ako živé.

„ANK. Režim...“

„Pamätáte sa na nejaké konkrétne mená?“ Boli tu snímky Kleintjesovcov a ľudí, ktorí teraz zastávali posty vo vláde. Červené námestie, východný Berlín, hraničný priechod – Checkpoint Charlie a Berlínsky múr v pozadí. Praha. Turistické miesta studenej vojny.

„To nepreznal.“

„Vôbec nič?“ Williams hľadel na svadobnú fotografiu Johnnyho Kleintjesa. Monikina matka v bielom, nie nádherná, ale hrdá.

„Nič.“

William odvrátil pohľad od fotografií, pozrel na ňu. „Slečna Kleintjesová, je nevyhnutné, aby sme vedeli, o aké údaje ide. Je to v záujme tejto krajiny.“

Zdvihla ruky z lona, slzy sa napokon preliali cez stenu hrádze. „Ja som to nechcela vedieť a môj otec to nechcel povedať. Prosím...“

„Chápem, slečna Kleintjesová.“

„Ďakujem.“

Doprial jej, aby sa na chvíľu upokojila. Natiahla sa za vreckovkou a jemne si vyfúkala nos.

„A pán Mpayipheli?“

„Môj otec ho spoznal v Hnutí.“

„Môžete byť presnejšia?“

Ďalšia vreckovka. Slečna Kleintjesová si odložila okuliare a starostlivo si utrela viečka pod očami. „Pred tromi týždňami... pred dvoma alebo tromi týždňami ma otec navštívil v práci. Nikdy predtým to neurobil. Mal so sebou kúsok papiera. Povedal, že je to meno a číslo niekoho, komu absolútne verí. Keby sa mu niečo stalo, mala som volať Drobcovi Mpayiphelimu.“

„Drobcovi?“

„To meno bolo na papieri.“

„Prekvapilo vás to?“

„Vyľakalo ma to. Spýtala som sa, prečo by sa mu malo niečo stať. Povedal, že sa mu nič nestane, bola to len poistka, napríklad taká, s akou robíme v Sanlame. Potom som sa ho spýtala, kto je to Drobec Mpayipheli, a on povedal, že je to fenomén.“

„Fenomén?“

Prikývla. „Potom dodal, súdruh, že Drobec je súdruh, spolu slúžili. Videl, ako Drobec vyrastá v Hnutí.“

„Váš otec bol ako člen Hnutia MK v Európe?“

„Áno.“

„A tam sa spoznal s Mpayiphelimi?“

„Myslím, že áno.“

„A?“

„A že keby sa niečo stalo, aby som sa obrátila na Drobca. Potom som sa ho znova spýtala, čo vlastne hrozí? Zľakla som sa, ale nič mi nepovedal, hovorila iba o tom, akú mám peknú kanceláriu.“

„A potom, keď vám telefonovali z Lusaky, ste volali Mpayiphelimu?“

„Najprv som otvorila trezor, vzala som odtiaľ počítačový disk. Na vrchu ležal nejaký odkaz. Meno Drobca Mpayipheliho a telefónne číslo. Tak som mu zavolała.“

„A potom ste mu doniesli disk do Guguletu?“

„Áno.“

„A požiadali ste ho, aby ho odniesol do Lusaky namiesto vás?“

„Áno.“

„A súhlasil?“

„Povedal, dlhujem to vášmu otcovi.“

„Dlhujem to vášmu otcovi.“

„Áno.“

„Je toto jeho fotografia?“

Monika Kleintjesová sa pozrela na rad portrétov, akoby ich videla po prvý raz. Pritiahla si bližšie barly a s námahou sa postavila. William ju chcel zastaviť, oľutoval, že ju o to žiadal. „Myslím, že nie.“ Pozrela sa na snímky. Oči sa jej opäť naplnili slzami.

„Boli ste odvtedy s pánom Mpayiphelim v kontakte?“

„Odpočúvate môj telefón. Viete to.“

„Slečna Kleintjesová, máte nejakú predstavu, kde je pán Mpayipheli teraz?“

„Nie.“

Radebe zavolať Janine Mentzovej do operačnej miestnosti.

„Áno?“

„Ten tím, ktorý prehľadával záznamy v Pretórii, madam...“

„Áno?“

„Nie je tam nič. O Thobelovi Mpayiphelim nenašli nič.“

11

Bola agentkou kancelárie Východného mysu v Bisho. Vedela, že z operačného hľadiska je to zapadákov Južnej Afriky, pohyblivý piesok, kde sa nikdy nič nedeje, čo by ti umožnilo dostať sa nad bežnú rutinu, čo by ťa vystrelilo do hlavného stanu. Čím dlhšie tu zostávaš, tým viac sa dusíš v mori priemernosti.

Keď zavolať Radebe z hlavného stanu a prikázal ti vypočuť istý subjekt v Alice, nenariekala si nad nedostatkom informácií, tvoj hlas znel horlivo, skryla si vďačnosť a vyliezla si do nevábneho rozheganého Volkswagena Golf Chico so 174 000 kilometrami na tachometri, výskajúc od radosti, lebo toto by mohol byť tvoj cestovný pas k vyšším poptám.

Potom sa sústreďíš na otázky, ktoré budeš klásť, tón hlasu, aký chceš udržať, pripravuješ sa, až kým tvoje myšlienky nezačnú blúdiť, kým nezačneš snívať o možnostiach, aké ti to môže poskytnúť, predstavuješ si pani Mentzovú, ako číta správu (keďže nevieš, ako jej kancelária vyzerá, naplníš ju chrómom a sklom), potom si zavolá Radebeho a povie: „Táto agentka je skvelá, Radebe. Čo robí v Bisho? Tá patrí sem k nám.“

Skôr ako tento sen mohol nadobudnúť nejaký tvar, kým si stihla zariadiť vysnívaný byt na Sea Pointe a predstaviť si výhľad, bola na mieste. Zaparkovala pred istým domom v Alice, asi kilometer od nádherných nových budov univerzitného internátu vo Fort Hare. Svetlo ešte svietilo a ona zdvorilo zaklopala, magnetofón a notes v kabelke, zbraň v koženom puzdre na chrbte.

Dvere otvoril sivovlasý muž, na tvári mal hlboké a početné vrásky, vysoké telo zhrbené vekom, ale jeho pozdrav „Dobrý večer“ prezrádzal iba trpezlivosť.

„Reverend Lawrence Mpayipheli?“

„Je to tak.“

„Volám sa Dalindyebo. Potrebujem pomoc.“

„Prišli ste na to pravé miesto, sestra.“ Silný hlas. Kazateľ ustúpil a dvere nechal otvorené. Pod vínovočerveným županom sa ukázali žilnaté holé nohy.

Agentka vošla dnu, pohľadom prešla po miestnosti, videla poličky s knihami pozdĺž dvoch stien, stovky kníh, na zvyšných stenách viseli čiernobiele a farebné fotografie. Izba bola jednoduchá, bez luxusu, vládol v nej pokoj a teplo.

„Prosím, sadnite si. Len poviem manželke, že môže ísť spať.“

„Ospravedlňujem sa, že vyrušujem tak neskoro, reverend.“

„Neospravedlňujte sa.“ Kazateľ zmizol v chodbe, bosé nohy ticho stúpali po koberci. Agentka sa pokúšala pozorovať fotografie zo stoličky. Kazateľ a jeho manželka uprostred, so svadobnými pármami, na synode a v skupinkách ľudí. Na jednej strane rodinná fotografia, kazateľ bol mladý, vysoký a rovný. Pred ním stál chlapec asi šesť- alebo sedemročný, tváril sa vážne, nové predné zuby trochu prečnievali. Agentka rozmýšľala, či to bol Thobela Mpayipheli.

Starec sa znova vynoril z chodby. „Postavil som vodu. Čo nám prinášate, slečna Dalindyebo?“

Na chvíľu zaváhala, zrazu zapochybovala o pripravenej fráze na špičke jazyka. Z tohto starca čosi vyžaruje, možno láska, súcit.

„Reverend, ja pracujem pre štát...“

Práve sa chystal sadnúť si oproti Dalindyebo, keď zbadal jej váhanie. „Pokračujte, dieťa moje, nebojte sa.“

„Reverend, potrebujeme informácie o vašom synovi. Thobelovi Mpayiphelim.“

Na tvári starca, na jeho ústach a očiach, sa zračilo hlboké citové pohnutie. Dlho stál nehybne, akoby skamenel, dosť dlho na to, aby pocítila úzkosť. Potom si pomaly sadol, ako keby ho boleli nohy, a hlboko a sťažka si vzdychol.

„O mojom synovi?“ Jednou rukou sa dotkol strieborného spánku, len končekmi prstov, druhou sa chytil kresla, oči akoby nič nevideli. Reakcia, ktorú nečakala. Musí znova prehodnotiť svoj časový rozvrh a zvážiť otázky. No teraz musí zostať pokojná.

„O mojom synovi,“ zopakoval, tentoraz to nebola otázka, ruka pustila kreslo a vznášala sa k ústam akoby v bezváhovom stave, jeho pohľad zaostrený na nejaké miesto, ale nie v tejto izbe.

„Thobela,“ povedal, akoby sa rozpamätával na jeho meno.

Starcovi trvalo takmer pätnásť minút, kým začal rozprávať svoj príbeh. Najprv sa spýtal, ako sa má jeho syn, a Dalindyebo mu odpovedala neurčitými klamstvami, aby ho zbavila obáv. Ospravedlnil sa, že pôjde uvariť kávu, a kráčal ako námesačný. Priniesol tácku, na ktorú pripravil tanierik so suchármi a keksami, chvíľu váhal, lebo nevedel, kde má začať s kronikou života Thobelu Mpayiphelihu, a potom to z neho vyšlo, najprv s prestávkami, namáhavo hľadal správne slová, správny výraz, až kým to nezačalo plynúť samo, vytváral sa prúd slov a citov, akoby sa spovedal a u nej hľadal rozhrešenie.

Abý človek tomu rozumel, musel sa vrátiť späť k predchádzajúcej generácii. K jeho generácii. K nemu a jeho bratovi. K Lawrenceovi a Senzenimu. K holubicí a sokolovi. K Jákobovi a Ezauovi, ak mi prepáčite toto prirovnanie. K deťom

rieky Kat, deťom chudoby, áno, prostoty, ale aj hrdosti, boli to synovia kmeňového náčelníka, ktorých povinnosťou bolo pást dobytok, ktorí poznali kultúru národa Xhosa spojenú s nočným ohňom, spoznávali históriu svojho ľudu pri nohách sivovlasých a prešli iniciáciou skôr, ako kmeň poznačilo utlačanie chudobných. Medzi nimi bol už od najútlejšieho veku rozdiel. Lawrence, ten starší, rojko, vysoký chudý chlapec, ten bystrý, bol vždy o krok pred ostatnými v misionárskej jednotriedke, mierotvorca. Senzeni, nižší, svalnatejší, bojovník, rodený vojak, netrpezlivý, výbušný, divý, jeho pozornosť zaujalo len rozprávanie o bitkách, vtedy sa mu oči ligotali bojovým duchom.

Pred mnohými rokmi nastala tá rozhodujúca chvíľa, keď on, Lawrence, mal brániť svoju česť v nezmyselnom pubertiackom pästnom súboji s iným chlapcom, ktorý vždy robil problémy a žiarlil na Lawrenceovu pozíciu potomka náčelníka. Napadol ho krutou a neúprosnou iróniou a Lawrence mal v kruhu revúcih detí brániť svoju česť pästami. Zdalo sa mu, že sa povzniesol nad dvoch chlapcov, ktorí čelili jeden druhému v čoraz menších kruhoch, že sa vznáša, akoby tam v skutočnosti vôbec nebol. A potom, keď začali pršať údery, nemohol proti tomu druhému chlapcovi zdvihnúť ruku. Nemohol zovrieť ruku v päst, nemohol v sebe nájsť nenávisť ani hnev, aby zodral kožu alebo preliel krv. Bola to božská chvíľa, poznanie, že vie vycítiť bolesť svojho protivníka ešte skôr, ako sa prejavila, túžba zmierniť, vyliečiť ju.

Senzeni, jeho braček, mu prišiel na pomoc. Lawrence sa tackal a krvácal v kruhu, od úderov ho páčila hlava, mal krv v očiach a v nose, a vtom sa zjavil Senzeni, čierne tornádo zúrivosti, nemilosrdne mlátil druhého chlapca hlava-nehlava so zúrivým odhodlaním.

Keď bolo po všetkom, Senzeni sa obrátil k Lawrenceovi s pohrdaním, dokonca aj s istou nenávisťou, odmietal prijať túto novú zodpovednosť a mlčky spochybňoval skutočnosť, že sú bratia.

Lawrence spoznal Pána v misionárskej škole. V Kristovi našiel všetko, čo v ten deň v sebe cítil. Senzeni mu vykričal, že je to náboženstvo belochov.

Lawrence dostal s pomocou cirkvi štipendium a matka ho v tom podporila. Vyštudoval, oženil sa a začal svoju večnú púť ako učeník tu medzi svojimi ľuďmi v údolí rieky Kat. A jeho brat tu vždy bol, protiváha, podľa tradície ďalší kmeňový náčelník, bojovník, ktorý sa držal zubami-nechtami všetkých správ o novom Hnutí zo severu, ktorý znova a znova čítal každé slovo o súdnych procesoch v Rivonii, ktorý sa stal učeníkom iného druhu – učeníkom Slobody.

A potom prišiel Thobela.

Pán stvoril tohto chlapca s istým zámerom, pozrel sa na jeho predkov a vzal kúsok tu a kúsok tam. A poslal dieťa do sveta s osobnosťou svojho starého otca

Mayipheliho, so schopnosťou viesť, rozhodovať sa, vidieť skutočnosť z rôznych uhlov a vyniesť rozsudok. Pán mu dal telo svojho otca, dlhé, rovné údy, ktoré dokázali bežať po vrchoch Ciskei Hills charakteristickým rytmickým krokom, dal mu rovnaké črty tváre, takže mnohí, vrátane Thobelovho vlastného otca, márne očakávali, že z neho bude rovnaký mierotvorca.

Ale Boh v ňom stvoril predátora, bojovníka vychovaného v kultúre xhosa, Pán sa vrátil ďaleko dozadu v jeho pokrvnej línii, oživil čosi z predkov, akoby znova ožili Falo a Rharhabe, Nquika a Maquoma, a podobne ako Senzenimu dal aj Thobelovi srdce lovca.

V rokoch chlapcovej útlej mladosti jeho podoba s Lawrenceom každého oklamala. „Syn svojho otca,“ hovorievali. Ale čoskoro syn začal rásť a pravda sa ukázala. Jeho otec bol prvý, kto to mal vedieť, lebo bol Senzeniho brat. Poznal znamenia a v modlitbách prosil o milosrdenstvo, lebo sa bál následkov. Chlapca zahrnul láskou, vytvoril kuklu, do ktorej ho bezpečne uložil, ale nebola to Pánova vôľa. Prineskoro si uvedomil, že toto je jeho skúška, toto dieťa – prineskoro, lebo sklamal, jeho múdrosť a súcit ho sklamali, hlboká láska k synovi ho zaslepila.

Tento zápas sa začal nepodstatnými maličkosťami, domácymi rozdielmi medzi otcom a synom a postupne, ako plynuli roky, sa to šírilo, ako sa vlny šíria od hodeného kamienka v pokojnej vode bazéna.

Senzeni sa vrátil domov, aby si overil tieto klebety, a ich divoké srdcia rozpoznali jeden druhého, Thobela a jeho strýko, ich ústa hovorili tou istou rečou, ich telá dychtili po tých istých bojových poliach, ich hlavy odmietli cestu mieru a lásky. A Lawrence Mpayipheli stratil svojho jediného syna.

„V roku 1976, v období sowetských nepokojov, mal Thobela štrnásť rokov. Senzeni si prišiel poňho v noci. Hoci som bratovi zakázal prístup do domu, pretože mal na dieťa zlý vplyv, vkĺzol dnu ako zlodej, vzal chlapca a až neskôr zavolať, že Thobelu privedie domov, keď z neho bude muž. Dal ho niekde iniciovať na muža a potom ho brával všade, kde sa prelievala krv Xhosov. Naplnil mu hlavu nenávisťou. Boli preč dlho, tri mesiace, a keď sa vrátili, už som svojho syna nespoznal a on nespoznal mňa. Dva roky sme žili na fare ako cudzinci. On kráčať po svojich chodníčkoch, tichých a tajných, a vyčkával, akoby ma toleroval.

V roku 1979 zmizol. Večer pred odchodom mi zaželel dobrú noc, to bolo uňho zriedkavé, a ráno bola izba prázdna. V posteli nikto nespál a v skrini chýbali nejaké šaty. Prišiel Senzeni a oznámil, že môj syn odišiel do vojny. V ten deň sa odohrala hrozná hádka. Odznali silné slová. Celkom som sa pozabudol. Bol som urazený, lebo som nemohol byť otcom, lebo mi brat ukradol syna. Moje slová patrili Senzenimu, ale ja som sa hneval na Boha. Pán dopustil, aby ma môj syn opustil. Rozdelil túto krajinu a túto rodinu hranicami na čudných

miestach. Spravil zo mňa muža mieru a lásky, povolal ma za svojho pastiera a potom do stáda umiestnil vlka, aby ma zosmiešnil, aby sa z Neho mohol vysmievať odpadlík – a aby som tomu ja nerozumel.

Až neskôr som pochopil, že to bola moja skúška. Bol to Pánov spôsob, ako ma ponížiť, zbaviť ma ilúzie, že som svätejší ako ostatní, aby mi ukázal, že stojím na hlinených nohách ako všetci ostatní. Ale na záchranu môjho syna už bolo neskoro, príliš neskoro, aby som ho priviedol domov. Niekedy sme sa niečo dopočuli, niekedy Senzeni poslal odkaz, ako dobre si Thobela počína, že si ho všimli, že vodcovia Hnutia ocenili jeho charakter, že ho poslali do cudziny, aby sa naučil bojovať za vlasť.

Potom sme jedného večera dostali správu. Tajná polícia odvieďla Senzeniho do Grahamstownu. Osem dní vytýkali z neho život a potom vyhodili jeho telo vedľa cesty ako nejaké smeti. A my sme o našom synovi už nikdy nepočuli.“

Za riekou Touws sa cesta prestala kľukatíť a Thobela sa po prvý raz mohol v myšlienkach vzdialiť od motorky. Prehodnotil svoje postavenie – jeho dôsledky a aj to, aké alternatívy má pred sebou. Pásiky tekutého kryštálu na kontrolke benzínu naznačovali, že musí znova natankovať. V Laingsburgu. Odtiaľ je do Beaufort Westu dvesto kilometrov, smrtiaci úsek diaľnice cez Veľké Karoo, široký a úzky, cez deň neznesiteľne horúci, v noci bezútešný. Predpokladaný čas príchodu – zhruba polnoc.

Z Beaufort Westu je asi päťsto kilometrov do Bloemfonteinu – príďaleko, aby to stihol do úsvitu? A možno nie, ak trochu pridá, ak sa dlho nezdrží pri tankovaní.

Bude musieť spať v Bloemfonteine, odviezť sa do černošských štvrtí a niekde si oddýchnuť, kým bude svietiť slnko.

Zostávala ešte hlavná otázka: vedeli už, že vzal motorku? Mal už jeho omyl, že nezapol alarm, následky? Ak je odpoveď „nie“, má čas do ôsmej, deviatej rána, kým sa to prezradí. A oni si budú musieť domýšľať jeho trasu.

No ak to už vedia...

Poznal pravidlá hry. Vedel, ako rýchlo sa množí počet premenných pre lovcov a pre obeť. Vedel, ako by uvažovali, ak to už vedia. Vsadia svoje peniaze na hlavnú trasu, tú najrýchlejšiu, najkratšiu cestu, využijú možnosti tejto trasy, lebo tá je najpravdepodobnejšia, aj keby pravdepodobnosť nepresiahla päťdesiat percent. Jestvuje priveľa dlhších, menej dôležitých trás, z tých možností sa môžeš zblázniť.

Ak by to vedeli, N 1 by bola ich kandidátom. Preto musel využiť temnotu a náskok, ktorý pred nimi mal.

Prepol lúč svetla na najvyššiu úroveň, čierna stužka sa pred ním napla, pridal

plyn, ručička sa vyšplhala na stoštyridsať kilometrov za hodinu, do miesta vysokých rýchlostí, stopäťdesiat, jeho oči odhadovali osvetlený smer pred sebou. Ako rýchlo môže ísť v noci bezpečne?

Hneď za sedlom ďalšieho stúpania sa pred ním otvorilo údolie a GS-ka prekročila stošesťdesiatku. V diaľke pred sebou zbadal modré a červené rotujúce svetlá zákona.

Zatiahol za prednú brzdu, prudko stlačil zadnú brzdu, brzdový systém ABS sa zachvel, intenzívny tlak mu zaťažil ramená, spojku nechal zapnutú, na chvíľu sa mu zdalo, že stratí kontrolu, a potom zastal uprostred cesty a ešte niečo musel urobiť, čo to je, svetlá, vypni svetlá, v panike hľadal vypínač, našiel ho, vypol ho pravým palcom a zrazu bol slepý ako krtko, všade bola tma, existoval iba on a vedomie, že o ňom vedia, že naňho čakajú, a všetko sa zmenilo.

Znova.

12

Súdničkáarka novín Cape Times netušila, ako jej tento telefonát zmení život.

Už nikdy sa nedozvie, o čo by v živote prišla ani či by všetko dopadlo inak, keby si bola vzala kabelku a odišla domov o minútu skôr.

Už od narodenia to bola kyprá žena so širokými, jemne tvarovanými bokmi, veselá, vždy usmiata, pri širokom úsmeve sa jej na lícach tvorili veselé jamky. Keby bola trochu hlbavejšia, mohla rozmýšľať nad tým, či nevychádza s ľuďmi tak dobre preto, že pre nich nepredstavuje nebezpečenstvo.

Volala sa Allison Healyová, a keď jej v nedeľu večer na stole zazvonil telefón, ozvala sa zvyčajným boдрým hlasom.

„Times,“ povedala.

„Allison, tu je Erasmus z Laingsburgu.“ Hlas mal zľahka pritlmený, akoby nechcel, aby ho počuli kolegovia. „Neviem, či sa na mňa ešte pamätáš.“

Pamätala sa naňho. Ten policajt pracoval v kancelárii Sea Point. Volali ho Rassie. Keď mal dvadsaťosem, v súboji so zločinom na upadajúcich predmestiach sa trochu popálil, preto sa dal preložiť na pokojnejšie pastviny. Srdečne ho pozdravila a spýtala sa, ako sa má. Odvetil, že tak dobre, ako sa len človek môže mať niekde, kde líšky dávajú dobrú noc. Zasmiala sa hrdelným smiechom. Potom hlas na linke zväčnel.

„Vieš o čiernom Xhosovi na motorke BMW?“

„Nie,“ vyhrkla.

„Potom mám pre teba trháč.“

*** Utajenie najvyššieho stupňa ***

Prípis

17. november 1984 * * * 19,32

Status: nalievavé

Od: Derek Lategan, atašé veľvyslanectva, Washington.

Pre: Quartus Naudé

Naliehavá žiadosť od CIA, Langley, Virgínia:

Každá dostupná informácia a/alebo fotografický materiál:

Thobela Mpayipheli, alias Drobec, alias Umzingeli.

Podozrivý z toho, že v minulosti bol členom Umkhonto we Sizwe, je možné, že v súčasnosti je operačným pracovníkom Stasi/KGB. Pravdepodobne operuje vo Veľkej Británii/Európe. Čierny muž, výška 2,1 m, váha 120 kg. Iné informácie nie sú dostupné.

Koniec.

Janina Mentzová sa pozrela na fax, tlač úbohej kvality – rukou písaná poznámka v pravom hornom rohu bola sotva čitateľná: „Spolupráca v tejto záležitosti by nám mohla pomôcť. S pozdravom Derek.“

Skontrolovala hornú stránku. „Prílohy: I.“

„To je všetko?“ spýtala sa.

„Áno, madam, to je všetko,“ povedal Radebe.

„Kde je pokračovanie? Kde je odpoveď?“

„Tvrdia, že je to jediný záznam na mikrofiši, madam. Len toto.“

„Klamú. Vyžiadajte si ďalšiu korešpondenciu. Aj kontaktné údaje na odosielateľa a adresáta prípisu: Lategana a Naudého.“

Prečo musia zápasiť, aby dosiahli spoluprácu? Prečo tá nekonečná rivalita a politikárčenie? Mentzová to hnevalo a frustrovalo. Vedela, že naozajstným zdrojom sú nové informácie, vlastnosti ich utečenca a fakt, že ho podceňovali: Znamenalo to vyhrocovanie napätia. Znamenalo to problémy. Pre ňu a jej projekt. A ak sa chcú NVS zahrávať, potom si ona musí zohnať väčšiu raketu.

Načiahla sa za telefónom a vytukala číslo na vnútornej linke. Ozval sa riaditeľ.

„Pane,“ povedala, „potrebujeme pomoc NVS. Nemôžete využiť svoj vplyv v NVKK?“

Riaditeľ spolu s generálnym riaditeľom Národnej výzvednej služby – NVS, šéfom vojenskej rozviedky, šéfom Národnej policajnej výzvednej služby

a generálnym riaditeľom tajnej služby bol členom Národnej výzvednej koordinačnej komisie pod vedením ministra.

„Zavolám priamo generálnemu riaditeľovi,“ vyhlásil riaditeľ.

„Ďakujem vám, pane.“

„Som rád, že môžem pomôcť, Janina.“

Znova vzala do rúk ten fax. Roku 1984 mala CIA podozrenie, že Mpayipheli pracuje pre KGB? V Európe?

CIA?

Naliehavá žiadosť... Spolupráca v tejto záležitosti by nám mohla otvoriť dvere.

Tento muž? Ten zametač stredného veku? Ten zbabelec z letiska?

Z hŕby pred sebou schmatla prepis výsluchu Orlanda Arendseho. *Dovoľte, aby som vám dal jednu radu: hneď teraz si objednajte vrecia na mŕtvolu.*

Mentzová sa zhlbka nadýchla. Niet sa prečo znepokojovať. To znamenalo, že Johnny Kleintjes vedel, čo robí. Nezveril by svoju bezpečnosť do rúk amatéra. Mpayipheliho podcenili. Ona tú chybu už neurobí.

Použila nové informácie, znova si prešla svoju stratégiu. Bola si oveľa istejšia než predtým, že Mpayipheli pôjde po N 1. Bol to prefikáný lišiak, tento človek, sebaistý, jeho správanie na letisku bolo vopred vyrátané, aby ľudí zmiatlo, bezproblémové odzbrojenie agentov sa vysvetlilo, výber motorky sa z dlhodobej perspektívy ukázal ako veľmi rozumný.

No ešte vždy kontrolovali situáciu. Mpayipheli zatiaľ nevie, že to vedia.

A okrem toho v prípade, že by sa niečo pokazilo – stále tu bola páka na Miriam Nzululwaziovú. A na dieťa.

Mpayipheli vedel, že musí odbočiť z cesty. V tme nemôže zostať tam, kde je. Alebo sa bude musieť vrátiť, nájsť inú trasu, ale to sa mu nechcelo, celá jeho bytosť vzdorovala návratu, musí ísť ďalej, na sever.

Oči si postupne zvykli na tmu. Naštartoval motorku, pomaly sa viezol k okraju cesty, pohľadom prebehol mesiacom ožiarenú step a drôtený plot, rovný ako šípka, rovnobežný s N 1. Hľadal bránu nejakej usadlosti alebo bielizeň na šnúre a ustavične sa obzeral, nechcel, aby ho osvetlila žiara približujúcich sa reflektorov. Chcel sa dostať z tejto cesty, trochu sa natiahnuť a porozmýšľať.

Ako ďaleko odtiaľto je uzávera cesty? Štyri alebo päť kilometrov. Bližšie. Tri?

Vďaka bohu hluk motora GS-ky bol slabý. Nechal motor bežať na nízkych obrátkach a sledoval plot, keď na opačnej strane cesty zbadal čosi sľubné – bránu a jednoprávdovú cestu smerujúcu do stepi. Priviezol sa k bráne, pneumatiky vrzdľali na štrku, zastal, oprel motorku o stojan, stiahol si rukavice a skontroloval bránu.

Nebola zamknutá. Otvoril ju doširoka, odviezol sa motorkou dovnútra a zavrel za sebou.

Musí sa dostať ďalej od cesty, ale dosť blízko na to, aby ešte dovidel na svetlá.

Uvedomil si, aké má šťastie: GS-ka bola viacúčelová, určená na asfalt aj prašný povrch, na cesty aj na dobrodružnú jazdu, vysoká s dobrým perovaním, kolesá so spicami. Zabočil do stepi tak, aby predná časť motorky smerovala k diaľnici, zastal, zosadol. Zložil si z hlavy prilbu, vopchal do nej rukavice, položil ju na sedadlo, povystieral si ruky a nohy, na tvári zacítil nočný vietor; v nočnom tichu začul zvuky náhornej plošiny Karoo.

Modré, červené a oranžové svetlá.

Počul prichádzať vozidlo od Kapského Mesta, videl reflektory, rátal sekundy odvtedy, čo zasvietili popri ňom, pozoroval zadné červené svetlá a usiloval sa odhadnúť vzdialenosť po cestnú uzáveru, ale stratili sa mu v diaľke, rozplynuli sa v bezpečnostných svetlách.

Bude sa musieť vrátiť. Ísť inou cestou.

Potrebuje automapu. Musí nájsť iné možnosti. Niekde tam bude odbočka do Sutherlandu, ale kde? Túto oblasť dobre nepozná. Ide po ceste, čo nevedie nikam. Dlhá obchádzka? Rozpomínal sa, čo ležalo za ním. Značka na ľavej strane ukazovala na Ceres ešte pred riekou Touws, ale tento smer by ho zaviedol takmer až do Kapského Mesta.

Zhlboka sa nadýchol. Keď bude musieť, vráti sa, či bude chcieť, alebo nie. Radšej krok späť, ako tu márnir čas.

Natiahol sa, vzápätí sa zohol, dotkol sa prstov na nohách, vystrel ruky k oblohe, zaprašťalo mu v kĺboch, keď si narovnal plecica, a potom si dal na hlavu prilbu. Je čas ísť.

Vzápätí zbadal blikať oranžové svetlá uzávěry, ktoré sa k nemu blížili. Uprene na ne hľadel. Žlté? To neboli policajti. Svitla mu nová nádej, keď na to pozeral, a ako sa vozidlo približovalo, začal dúfať, hluk doľahol až k nemu a potom bol zreteľnejší, zadunel okolo neho šesťdesiat metrov od miesta, kde stál, a jasne videl ťahač, vliekol vrak auta, ktoré ho predbehlo, a vtedy pochopil, že to nie je cestná uzáveru, to nehľadali jeho.

Nehoda. Dočasná prekážka.

Aká úľava.

Bude musieť počkať.

„Problém je,“ povedal Rádživ Rádžkumar, „že Absa si necháva záznamy okamžite dostupné pre akékoľvek potreby len dva mesiace. Potom ich uložia v hlavnom systéme mimo internetu a tam sa vôbec nedá dostať. Dobrá správa je, že to je

jediná zlá správa. Náš Thobela má bankový účet a hypotéku na pozemok. Tu to začína byť zaujímavé. Stav na bežnom účte je 52 341,52 randov, na robotníka je to dosť veľká suma. Jediný príjem za posledné dva mesiace bol z obchodu Mother City Motorrad, týždenný plat 572,72 randov alebo 2 290,88 randov mesačne – a úrok z účtu, niečo vyše 440 randov mesačne. Debetný príkaz z účtu na splácanie hypotéky je 1 181,59 randov. Existuje ešte jeden debetný príkaz na 129 randov za mesiac, ale neviem prísť na to, čo sa ním platí. Takže mu ostáva 1 385,29 mesačne na živobytie. Týždenne vyberie 300 randov z autobanky, obyčajne na Thibaultovom námestí, a zdá sa, že zvyšných 189,29 ušetrí. Je disciplinovaný, tento Thobela.“

„Má nejaký majetok?“ vyzvedala Janina.

„Práve to je zvláštne,“ povedal Rádžkumar. „Nie je to dom. Je to farma.“ Zdvihol hlavu a čakal na reakciu prítomných.

„Počúvame ťa, Rádživ.“

„Pred rokom a pol kúpil Mpayipheli 800 hektárov pôdy pri Keiskammahoeku. Tá farma sa volá Cala, podľa tamojšej rieky. A počúvajte toto, hypotéka je niečo nad 100 000 randov, hoci pôvodná kúpna cena bola skoro pol milióna.“

„Keiskammahoek?“ začudoval sa Quinn. „Dočerta, kde to je?“

„Ďaleko v starom Ciskei, nie veľmi vzdialené od King William's Townu. Zrejme sa chce vrátiť k svojim *koreňom*.“

„Ale háčik je v tom: kde vzal zvyšných 400 000 randov?“ spýtala sa Janina Mentzová.

„Presne tak, madam. Presne tak.“

„Dobrá práca, Rádživ.“

„Kdeže,“ nesúhlasil tučný Ind. „Brilantná práca.“

Thobela Mpayipheli sedel chrbtom ku skale a pozoroval svetlá na N 1.

Bola už noc a ochladilo sa, mesiac stál vysoko na oblohe, malá okrúhla guľa, ktorej na jej púti nikto nebránil streliť na západe gól. Pohľadom sa túlal po opustených hrebeňoch hôr, očami sledoval obrysy neznámej krajiny. Vravelo sa, že kedysi veľmi dávno tu boli dažďové pralesy. Kdesi čítal, že zhruba niekde tu vykopali kosti obrovských dinosaurov, ktoré žili medzi papradím a nízkymi pahýľovitými stromami, v príjemnej zelenej záhrade so striebristými vodopádmi a duniacimi búrkami, ktoré kropili svet plazov obrovskými kvapkami. Z výparov prapôvodnej džungle sa museli ozývať podivné zvuky: nadúvanie mechov, trúbenie a hurhaj. A odveký súboj života a smrti, desivý potravinový reťazec, hrozivé predátory s viacerými radmi zubov a s malými zlovestnými očkami, predátory loviace bylinožravce. Krv tu tiekla prúdom, v jazerách i na planinách.

Posunul sa bližšie k chladnému kameňu. Na tomto kontinente sa vždy prelievala krv. Tu, kde človek definitívne striasol zo seba opicu, kde zanechal v blate prvé stopy po dvoch nohách, ktoré sa neskôr premenili na kameň. Dokonca ani ľadovce, tie veľké ľadové rieky, ktoré zmenili celú krajinu a zanechali po sebe celé hromady nič netušiacich kameňov v groteskných útvaroch, nepremohli toto prelievanie krvi. Zem ňou presiakla. Afrika. Nie čierny kontinent. Červený kontinent. Matka. Ktorá dávala život celým priehrštím. A smrť ako protiváhu, lebo vytvorila predátory, aby zachovala rovnováhu, predátory všetkých druhov po celé miléniá.

A potom stvorila perfektného lovca, predátora, ktorý narušil rovnováhu, prežil doby ľadové, suchá i choroby a naďalej rozosieval deštrukciu, lebo odmietol Jej silu a moc. Dvojnohí predátori vykonalí ten Veľký skutok, kozmický štátny prevrat, všetko si podmanili a potom sa obrátili proti sebe navzájom, bieli proti bielym, čierni proti čiernym, bieli proti čiernym.

Rozmýšľal, či je ešte nádej. Pre Afriku. Pre túto krajinu.

Johnny Kleintjes – ak mohol poctivý Johnny Kleintjes podľahnúť pokušeniu, ak ho mohol zviesť na scestie falošný cvengot peňazí, iba jedno z pokušení tohto kontinentu, zostávala ešte nejaká nádej?

Zhlboka si vzdychol. Z ožiareného strapca v tme sa oddelili nejaké svetlá, siréna sanitky zavýjala do ticha noci, približovala sa a potom zanikla v dialke.

Prešla len malá chvíľka.

Opäť nastalo ticho. Ďaleko za hrebeňom počul zavýjať šakala ako výsmech zvuku sanitky.

Predátori, zdochlinári a obeť.

On bol tým prvým. *Bol.*

Možno. Možno ešte vždy zostáva nejaká nádej. Keď skúmal svoj život, akoby sa pozeral do zrkadla, zistil, že je odporný, ak on sám bol vo svojom mäsožravom povolani taký neľútostný, potom by mohli existovať aj iní jemu podobní. A možno potreboval len toto, jedného človeka, najskôr len jedného. Potom dvoch, štyroch a ďalšiu hrstku ľudí, aby prevážili jazýček na váhach, len o stotinku milimetra, aby si znovu privlastnili Matku Afriku kúsok po kúsku, stopu po stope, prebudovali ju, aby zažiarilo svetielko nádeje.

Možno – keby on a Miriam mohli vziať Pakamileho k rieke Cale a začať odznova, mimo dosahu začarovaného kruhu chudoby a bezduchej lopoty, zločinu a skazenosti vyprázdnených cudzích kultúr.

Možno.

Lebo nič na tomto svete nedokáže z Mpayiphelihu urobiť takého istého človeka, akým bol kedysi dávno.

Rooivalky si zvolili letovú trasu cez vrcholky kumulonimbu, majestátne biele veže vo svite mesiaca, blesky vrhali strieborné chápadlá na kilometre ďaleko, turbulencia ich hádzala sem a tam, natriasala ich, zelené, oranžové a červené blikajúce svetielka na obrazovke radaru, ktorý skúmal počasie, potvrdzovali to, čo už vedeli.

„Ešte desať minút, potom sa z toho dostaneme,“ vyhlásil pilot Rooivalku jeden.
„ETA dvadsaťdva minút.“

„Roger jeden,“ odpovedal ten druhý.

Stošesťdesiat kilometrov ďalej na východ letový inžinier Oryxu klikol na prepínač palubného telefónu.

„Radšej sa poriadne pripútaj, Mazibuko.“

„Čo je nové?“

„Zmena počasia. A vyzerá to zle.“

„Koľko máme ešte času?“ spýtal sa Tiger Mazibuko.

„Niečo vyše hodiny. Dúfam, že ste si do tých vašich škatúl pribalili pršiplášte.“

„My sa nejakej spŕšky nebojíme.“

Len počkaj, pomyslel si letový inžinier. Počkaj, keď nás vietor začne hádzat z boka na bok.

13

Allison Healyová, súdničkárka z Cape Times, napísala správu ihneď, lebo oficiálne už bolo po uzávierke.

KAPSKÉ MESTO – Neznáma vládna tajná služba zalarmovala miestnu políciu a cestné orgány pozdĺž N 1, aby hľadali ozbrojeného a nebezpečného utečenca, čierneho Xbosu, ktorý sa vezie na veľkej motorke BMW.

Nie, pomyslela si. *Príliš formálne, príliš oficiálne, príliš súdničkárske. Tento príbeh obsahuje v sebe aj niečo subtilnejšie, niečo jedinečné.*

KAPSKÉ MESTO – Veľký zlý xboský motorkár na obrovskej BMW sa stal predmetom naháňacky po celej provincii, keď neodhalená a prísne tajná vládna rozviedka zalarmovala políciu a predstaviteľov cestných orgánov pozdĺž N 1, aby hľadali niekoho, koho volajú „ozbrojený a nebezpečný utečenec“.

Spolahlivé zdroje pre Cape Times potvrdili, že večera večer okolo 22,00 bol vyhlásený poplach, ale v nariadení sa neuvádzajú detaily dôvodu, prečo pána Thobehu Mpayiphelbo tak naliehavo hľadá Prezidentská výzvedná jednotka (PV7).

Utečenec má údajne k dispozícii dve strelné zbrane a motorku BMW R 1150 GS, všetko nadobudnuté nezákonne. „To však evidentne nie je dôvod, prečo ho chcú zadržať,“ vyblásil náš zdroj.

Teraz si ešte musela vymyslieť nejakú vatú na dva alebo tri odseky okolo niekoľkých úbohých faktov. To je asi všetko, čo sa zmestí na prvú stranu.

Vedúci spravodajstva stál netrpezlivo vo dverách. „Hneď som hotová,“ ozvala sa. No vedela, že počká, lebo táto správa bola dobrý materiál na prvú stranu. „Aby to malo hlavu a päť,“ povedal vo svojej tesnej kancelárii, keď mu o tom referovala. „Pekný malý trháčik, Alli, veľmi pekný.“

Keď odcupkala, aby to mohla dopísať, zavolať za ňou: „Kto je vôbec ten chlapík? Prečo ho chcú dostať? A čo dočerta robí na motorke BMW, preboha?“

„Rooivalky sú v Beaufort Weste, madam,“ oznámil Quinn. „Čakajú na vaše inštrukcie.“

„Povedzte im, aby sa trochu vyspali. Ak sa do svitania niečo dozvieme, budú patrolovať južne od N 1. Ale musia sa nám ozvať, skôr ako odletia. Nechcem, aby ste sa kontaktovali s utečencom prv, než budeme pripravení.“

„Dobre, madam.“

Janina Mentzová mu dopriala čas, aby odovzdal tento odkaz. Rátala hodiny. Mpayipheli ešte nemohol byť blízko – bolo by to priskoro. Ak si na BMW švihne, bude niekde za Laingsburgom. Ďalšie dve hodiny do Beaufort Westu. To nie je veľa času.

„Je cestná uzávera pri Troch sestrách už hotová?“

„Sú tam policajti aj ľudia zo správy ciest, madam. Šomrú. V Karoo prší.“

„Tí budú reptáť na všetko, Quinn. Vedia, že majú skontrolovať všetky vozidlá?“

„Vedia, madam.“

„Koľko ešte potrvá, kým sa ta Mazibuko dostane?“

„Každú chvíľu by tam už mal byť. O desať minút, nie viac.“

Kapitán Tiger Mazibuko sedel so založenými rukami, oči mal privreté v žltkasto osvetlenom vibrujúcom interiéri Oryxu, ale nespal.

Postupne si totiž uvedomil, že zásahová jednotka si nikdy nepríde na svoje, a to mu nedalo zaspáť. Jeho kamaráti z tímu už spali. Boli zvyknutí na stiesnené nepohodlné podmienky, vedeli si ukradnúť pár minút alebo občas hodinku spánku medzi jednotlivými zásahmi. Takisto aj Mazibuko. Ale teraz mu spánok nejako unikal; hľodal v ňom červík nepokoja nad ich úlohou od jeho poslednej výmeny názorov s Mentzovou. Nikdy predtým nad tým takto nerozmýšľal: boli niečo medzi protiteroristickou jednotkou a jednotkou na záchranu rukojemníkov, vytvorenou podľa modelu Tímu na záchranu rukojemníkov FBI a podobnej britskej jednotky, Špeciálnej leteckej služby (ŠLS). Zásahová jednotka operovala už trinásť mesiacov a nič okrem simulácií a tréningových cvičení nevykonali. Až dosiaľ. Až kým neobsadili ópiový brloh ako obyčajní poondiaty policajti a teraz mali strážiť pri cestnej uzávere v tejto Bohom zabudnutej púšti a čakať na zametača v strednom veku, ktorý kedysi mohol byť vojakom Hnutia MK.

Možno by mal ísť za svojím otcom a spýtať sa, či predtým, ako sa zapredal Búrom, skôr, než zaspieval zradcovskú pesničku, poznal niekoho, koho volali Thobela Mpayipheli.

Jeho otec. Veľký hrdina mnohých kuchynských bitiek s matkou. Jeho otec, ktorý mlátil ženu a deti, až kým sa nezlomil, pretože nevládal žiť so svojím ponížením. Lebo v cele tajnej polície sa zlomil a spolu so slinami, krvou a zvratkami

vypustil na podlahu aj mená a miesta, metódy a ciele. A potom ho naschvál prepustili, aby mu hanba sputnala členky a na celý život ho poznačila suchtavou chôdzou.

Jeho otec.

Nie je načase, aby si vystúpil z otcovho tieňa? Na slová Janiny Mentzovej sa nedalo zabudnúť.

Poznal si Mpayipheliho, otec? Bol to jeden z tých, ktorých si zradil?

Už od začiatku v noci fantazíroval, keď bol sám, mal vízie, sny. Živil ich tréning a Mentzovej propaganda, perspektíva mikrobotiek, výbuchov svetla v temných uličkách, trieštivých výstrelov, vybuchujúcich granátov, dymu a korditu, života a smrti, nábojov svištiacich popri ňom, prestreľujúcich mu hlavu, striekajúcich jeho zúrivosť na stenu. Žil pre to, túžil po tom. Bol to olej na oheň jeho nadšenia, jeho spása, oslobodenie od otcových hriechov, zničenie mozgových buniek, v ktorých sa uchovávali spomienky, a teraz rozmýšľal o tom, či sa to niekedy uskutoční. Mentzová ho vážne presviedčala, že svet sa stal skazeným miestom, prezidenti a štáty už nevedia, kto je priateľ a kto nepriateľ, vojny sa už nevedú za pomoci armád, ale na frontovej línii tajných kabinetov, nenápadných činností ako únosy a okupácie, samovražedné atentáty a nastražené bomby. Jedenásty september bol vodou na jej mlyn. A kde sa teraz ocitli?

Zaregistroval zmenu zvuku motorov.

Už tam skoro boli.

Teraz sa nachádzali v krajine, ktorú svet prehliadal. O Afriku sa už nezaujímali dokonca ani teroristi.

Zásahová jednotka, ktorú poslali, aby strážila pri uzávere. Najlepšie cvičení dopravní policajti na svete.

Aspoň že ten smrad má dve pištole. Škoda, že je sám.

Niečo po druhej ráno sa Mpayipheli bez problémov prehnal poslednou zákrutou a pred sebou uvidel jasne osvetlený Laingsburg. Srdce sa mu divo rozbúchalo, keď si uvedomil, že temný závoj noci sa už zdvihol. Kontrolka paliva blikala oranžovo, už nemal na výber. Spomalil na povinnú šesťdesiatku, vľavo zbadal logo veľkej benzínovej pumpy, včas, aby to stihol, odbočil, zastal na pumpe, v tomto nočnom čase jediné vozidlo.

Pumpár pomaly vyšiel z odpočívárne a pretieral si oči.

Thobela oprel motorku o stojan, zliezol z nej a stiahol si rukavice. Musí si vybrať peniaze.

Pumpár stál vedľa neho. Zbadal, ako ten muž vypliešťa oči.

„Môžete mi naplniť nádrž? Bezolovnatý benzín.“

Chlapík prikývol priveľmi horlivo. Niečo nebolo v poriadku.

Thobela odomkol nádrž a zdvihol záklopku.

„Hľadajú ťa,“ povedal pumpár, pričom hlavu mal sprisahanecky blízko, chrapľavo šepkal, zatiaľ čo vkladal do nádrže hubicu čerpadla.

„Kto?“

„Polícia.“

„Ako vieš?“

„Boli tu. Povedali, že máme hľadať čierneho Xhosu na motorke. Značky Bé-em-dvojité-vé.“

„A čo od teba chcú?“

„Mám im zavolať.“

„A zavoláš?“

„Tvrdia, že si ozbrojený a nebezpečný.“

Pozrel tomu chlapíkovi rovno do očí. „Čo spravíš?“

Zriadenec pokrčil plecami a hľadel do nádrže.

Bolo počuť len zvuk benzínu vtekajúceho do nádrže, sladký pach benzínu.

Napokon sa ozval: „Je plná.“

Digitálne číslice na stojane prezrádzali stav 77,32 randov. Mpyipheli vybral dve storandové bankovky. Zriadenec si vzal z jeho prstov len jednu.

„Neberiem úplatky.“ Naposledy sa pozrel na muža v prilbe, zvrtol sa na podpätku a odkračal.

„Masethla, NVS. Ako viem, potrebujete našu pomoc,“ povedal hlas v telefóne bez akéhokoľvek náznamu priateľstva alebo servilnosti.

Potrebujete našu pomoc. „Cením si, že mi voláte,“ povedala Janina Mentzová neúprimne. „Hľadali sme akékoľvek informácie o Thobelovi Mpayiphelimi v mikrofišovej knižnici a vy ste poslali fax s odkazom z Washingtonu z roku 1984.“

„To je pravda.“

„Neverím, že je to jediný odkaz. Musí existovať nejaká odpoveď.“

„Je to dosť možné. Čoho sa týka?“

„Pán Masethla, nevidím nijaký dôvod, prečo vám to mám vysvetľovať. Bola to súrna oficiálna žiadosť v štátnom záujme. Všetci pracujeme v štátnom záujme. Prečo nemôžeme dostať ďalšiu dokumentáciu?“

„Žiadna neexistuje.“

„Čo?“

„Neexistuje nijaká iná dokumentácia.“

„Chcete povedať, že ten prípis, to je všetko?“

„Áno.“

„Tomu neverím.“

„Budete musieť.“

Chvíľu nad tým uvažovala. „Pán Masethla, je vaša knižnica kompletná?“
Na druhom konci bolo ticho.

„Pán Masethla?“

„To nie je moja knižnica. Patrila Búrom. V starej Južnej Afrike.“

„A je kompletná?“

„Máme dôvod domnievať sa, že niektoré mikrofilmy boli odstránené.“

„Ktoré mikrofilmy?“

„Sem-tam nejaké.“

„Kto ich odstránil?“

„Čo si myslíte, pani Mentzová? Vaši ľudia.“

„Prezidentská výzvedná jednotka?“

Vysmial ju. „Nie. Bieli.“

Ovládol ju hnev. Stisla slúchadlo so zbelenými hánkami, bojovala s hnevom, snažila sa ho potlačiť, počkala, aby ju hlas neprezradil.

„Odosielateľ a adresát prípisu. Chcem ich kontaktné údaje.“

„Už opustili službu.“

„Chcem ich údaje.“

„Uvidím, čo sa dá robiť.“

Vzápätí popustila uzdu svojmu hnevu. „Nie, pán Masethla. *Neuvidíte*, čo sa dá urobiť. Dáte mi ich údaje do šesťdesiatich minút. Zmeníte svoj prístup, a ak sa nechcete stať ďalším číslom v štatistike nezamestnaných, tak sa vy a vaši ľudia pustíte do práce. Chápete to?“

Počkal tak dlho, aby si myslela, že toto kolo vyhrala. „Seriem na vás, vy belošská suka,“ zahrešil. A zložil telefón.

Kapitán Mazibuko vystúpil z Oryxu ako prvý a rukou si pridržal klobúk, aby mu ho rotorom zvířeny vzduch neodfúkol.

V úplnej tme rozoznal jednu bielu dodávku juhoafrickej polície a jednu bielo-modrú Toyota Corolla z provinčného dopravného úradu, ich modré svetlá sa mihali. Autá parkovali vedľa cesty a na ceste N 1 stál iba jeden dopravný policajt s baterkou. Miesto na parkovanie vozidiel označovalo zopár dopravných oranžových majákov. Policajt kývaním zastavoval osemnásťkolesový nákladniak.

Mazibuko zakľal a vykročil k policajnej dodávke. Videl, ako jeden z mužov

vo vnútri otvára dvere. Postavil sa priamo do dverí a s rukou na ich ráme sa nahol dnu.

„Čo sa tu deje?“ Musel kričať, lebo motory Oryxu ešte vždy bežali.

Vnútri boli dvaja muži, seržant a komisár, každý z nich mal v ruke hrnček s kávou. Na prístrojovej doske stála ploskačka. Obaja naňho previnilo zízali.

„Pijeme kávu – čo asi tak podľa vás robíme?“ zakričal naňho seržant.

„Takže takto si predstavujete cestnú uzáveru?“

Dvaja policajti sa na seba pozreli. „Nemáme baterku,“ vyhlásil seržant.

Mazibuko krútil neveriacky hlavou. „Vy nemáte baterku?“

„Presne tak.“

Motory vrtuľníka postupne spomaľovali. Počkal, kým stíchnu, aby nemusel kričať. „A čo budete robiť, keď tadiaľto prefrčí na motorke ozbrojený utečenec? Hodíte po ňom ploskačku?“

„Doteraz neprešli žiadne motorky,“ ozval sa komisár.

„Panebože,“ Mazibuko pokrútil hlavou, zaplesol dvere dodávky a vykročil k vrtuľníku. Muži už vystúpili a stáli pripravení, ich tváre svetielkovali v odrazoch modrých svetiel. Vyštekol rozkazy týkajúce sa zbraní, výstroja a rozostavenia. Štyria muži prevezmú miesto policajtov, štyria pôjdu o sto metrov ďalej po ceste ako záloha a ďalší štyria majú postaviť pri ceste dva stany ako ochranu pred dažďom.

Nákladniak pomaličky prešiel popri ňom. Policajt sa ani nepozrel dozadu. Mazibuko podišiel k tmavej postave s baterkou. Všimol si, že dvaja policajti už vystúpili z dodávky a bezcieľne postávajú.

„Ako sa voláš?“

„Wilson, pane.“

„Wilson, zместila by sa motorka do toho nákladniaka?“

Dopravný policajt bol vysoký a neveriteľne chudý. Ofinka mu padala až na oči. „Uhm... eh... možno, ale...“

„Wilson, chcem, aby si so svojou Corollou potiahol sem na cestu. Aby si zablokoval tento pruh. Chápeš?“

„Áno, pane.“ Wilson prechádzal pohľadom z Mazibuka na vrtuľník a naspäť, dôležitosť novopríchodzích naňho urobila hlboký dojem.

„A povedz potom svojim kamarátom, aby potiahli dodávku sem, do opačného pruhu, asi o desať metrov ďalej.“

„Áno, pane.“

„A potom sa posaďte do vozidiel a každých pätnásť minút naštartujte motory, aby boli pripravené, rozumieš?“

„Áno, pane.“

„Máš automapu tejto oblasti?“

„Áno, pane.“

„Môžem sa na ňu pozrieť?“

„Áno, pane.“

Zrazu tmu okolo nich ožiarilo pulzujúce biele svetlo. Zhora zarachotil hrom, hlboký zvuk, ktorý sa presúval z východu na západ. Na asfaltovú cestu spŕchlo zopár kvapiek.

„Blíži sa to, pane. Bude to poriadna búrka.“

Mazibuko si vzdychol. „Wilson.“

„Áno, pane.“

„Nemusiš ma volať ‚pane‘. Namiesto toho ma volaj ‚kapitán‘.“

„Áno, kapitán.“ Wilson zasalutoval opačnou rukou.

Thobela Mpayipheli si všimol vzdialené zákmity svetla na severnom horizonte, ale nevedel, že sú to blesky. Hviezdna obloha nad ním bola jasná, ale on ju nevidel – viezol sa rýchlosťou stopäťdesiat kilometrov za hodinu, reflektory osvetľovali cestu priamo pred ním, no jeho pohľad sledoval spätné zrkadlá.

Čo asi urobil pumpár?

Nešlo za ním nič. Museli by ísť rýchlo, aby ho dostihli. Asi stošesťdesiatkou až stoosemdesiatkou, no ani potom sa vzdialenosť medzi nimi tak skoro nezmenší. Alebo to oznámia vysielaczkou do Leeu-Gamky či Beaufort Westu.

Pravdepodobne urobia oboje – zovrú kliešte a on bude v ich strede.

Vedeli o ňom. Tajný z Kapského Mesta o ňom vedeli, aj o GS-ke. Jeho trasu odhadli správne.

Nie sú zlí.

A v prípade, ak ho udal pumpár, budú vedieť, že on to vie. Ak ho ten chlapík udal. Nebol schopný odhadnúť výraz jeho tváre, jeho prístup „čo ma do toho,“ to mohla byť len zásterka.

Tvrdia, že ste ozbrojený a nebezpečný.

Pištole. Ktoré ani nemá. Okej, nech sa mýlia. Ale *nebezpečný*? Čo všetko vedia? Možnosti, ktoré mal, mu začali víriť v hlave a cítil, ako sa jeho tela zmocňuje napätie, a potom akoby ho navštívil Otto Müller. V noci na ceste v Karoo počul hlas spred dvadsiatich rokov, hlas inštruktora z Odesy, chlapa z východného Nemecka s jemnými, takmer ženskými črtami pod groteskne lysou hlavou. Počul ťažký nemecký prízvuk. *Je to teória hier, volajú ju Nashova rovnováha. Keď dvaja hráči nemajú dôvod na zmenu stratégií, ktoré si vybrali, pokračujú v nich. Je to rovnováha. Otázka znie, ako narušíš túto rovnováhu. Nie tým, že budeš hádať, pretože to je súčasťou stratégie, a preto súčasťou rovnováhy. V šachu prebráš, ak budeš*

myslieť len na svojho protivníka. Zblázniš sa z tobo. Mysli na každú možnosť, na každú príležitosť. Mysli na to, čo urobíš. Mysli na svoju stratégiu. Mysli na to, ako ju môžeš zmeniť. Ako môžeš všetko ovládnuť. Ako môžeš narušiť rovnováhu. Buď činiteľom, nie reakciou. To je kľúč.

Otto Müller. Medzi nimi bolo isté spojivo; Mpayipheli bol len jedným z desiatich operatívnych členov, zvyšok pochádzal z Východu – Poľska, Československa, Rumunska. Bol jedným z vybratých a Müllera fascinoval. *Ešte nikdy som neučil černocha.*

A on odsekol: *Nikty prettým ja neprijímat roskasy ot pelocha.* Bože, bol v tých časoch plný ohňa. Müller sa zasmial na jeho nemeckom prízvuku, ktorý od neho prevzal. *Maš správny – ako sa to povie – prístup?*

Nepovedal tajnému zo Stasi, že on sa s tým *prístupom* narodil, vtedy ešte nepoznal sám seba, jeho *prístup* bol on sám, celé jeho bytie.

Asi pred mesiacom čítal v akejsi učebnici o enzýmoch, veľmi veľkých molekulách v živej bunke, ktoré dosiahli chemickú reakciu tým, že poskytli povrch, ktorý umožnil konkrétnu reakciu. Rozmýšľal nad tým a v sebe našiel metaforu tejto biológie. Po celý život sa vznášal v krvnom obehú sveta s povrchom, ktorý ponúkal ako reakciu násilie, až do chvíle, keď mu z toho bolo zle, do chvíle, keď po prvý raz za tridsaťsedem rokov bol schopný vystúpiť zo seba, pozrieť sa na seba a zistiť, že je odporný.

Rozdiel bol len v tom, že enzýmy nemôžu zmeniť svoju povahu.

Ludia môžu. Niekedy aj musia.

V šachu tvoj protivník hľadá určité modely hry. Poskytni mu ten model. Daj mu Nashovu rovnováhu. Potom ju zmeň.

Ale na to potreboval informácie.

Predpokladajú, že pôjde po N 1. Tento model mohol zmeniť len vtedy, keď spozná svoje možnosti. Potreboval by dobrú automapu. Len kde ju len zohnať?

Janina Mentzová zložila slúchadlo a prvé, čo jej zišlo na um, bolo ísť za svojimi deťmi.

Bojovala s tým pokušením, chápala svoju potrebu, chápala, že Masethlove zžieravé slová spôsobili, že hľadala útechu, ale rozum jej vravel, aby si na to zvykla, mala by vedieť, že Masethla nebude rád, ak sa naňho bude niekto pozeráť zvrchu, a nebude ani schopný prijímať rozkazy od silnej ženy, čo bolo dané ich vzájomným mocenským vzťahom.

Všetci sú takí.

Bože, prečo musia existovať muži, prečo práve ona musí bojovať proti ich slabým, krehkým, lámavým egám? Toto, a ešte k tomu sex, jednosmerný tok ich

myšlienok – ak si žena, si obeť. Ak sa nepodvolíš a nehupsneš do postele, si lesbička, ak si žena vo vedúcej funkcii, dostala si sa na vrchol cez posteľ, keby bol on mužom s väčšou mocou, mohol by ťa pretiahnuť.

Veľmi ťažko sa učila tieto veci. Asi pred desaťročím, po dlhom, frustrujúcom a bolestnom procese, keď si uvedomovala, že musí žiť s ustavičným náporom otvorených a skrytých narážok a sexuálnych ponúk, sa zamyslela nad sebou a vyzdvihla dve svoje hlavné fyzické prednosti. Veľké ústa, široké, s plnými perami a s bielymi pravidelnými zubmi, a poprsie, pôsobivé, hoci nie nadmerné. Vypracovala si vlastný štýl, bez rúžu, malé strohé okuliare s oceľovým rámom a vlasy vždy sčesané dozadu upevnené sponou, oblečenie, ktoré nikdy priveľmi nezdôrazňovalo postavu, neutrálne farby – väčšinou sivá, biela a čierna. A jej gestá, výmena názorov, komunikácia, všetko bolo odmerané, až napokon miera erotického záujmu klesla na prijateľnú a udržateľnú rovinu.

Ale s tou druhou vecou, mužským egom, nemohla urobiť nič.

Práve preto sa donútila prestať myslieť na svoje deti, vstala, vystrela sa, vyrovnala záhyby na sukni a uhladila si vlasy.

Rádžkumar jej priniesol výsledky vyšetrovania. „Ten druhý debetný príkaz, madam, 129 randov mesačne...“

„Čo?“ spýtala sa, a ani vtedy ešte nebola prítomná duchom.

„Ten druhý debetný príkaz na Mpayipheliho bankovom účte. Účtovný kód... Prešiel som si to. Vieme, kam odchádzajú peniaze.“

„Áno?“

„Na KKV. Kapské kolégium vzdelávania.“

„Pre dieťa?“

„Nie. Na korešpondenčné kolégium. Pre dospelých.“

„Aha.“

„Stredoškolské vzdelávanie. Ročníky desať až dvanásť. Nieкто u nich študuje.“

Nebola to nová informácia. „Ďakujem, Rádžív.“

Zazvonil telefón. Pozrela sa na displej, kde bolo „Mazibuko“.

„Tiger?“

„Sťahujem tím Bravo z Bloemfonteinu. V našich vozidlách.“

„Prečo?“

„Nič sa tu nedeje. Dvaja policajti a dopravný fízal s dvoma vozidlami. Blíži sa búrka, ktorá nevyzerá dobre, a okolo N 1 sú odtiaľto až do Beaufort Westu dve alebo tri vedľajšie cesty a ešte ktoviekoľko poľných ciest.“

„Veď je na motorke, Tiger.“

„Viem. No ak zbadá cestnú uzáveru a obráti sa späť, ako ho budeme naháňať?“

„Máte Rooivalky.“

„V daždi?“

„Si si istý, že bude pršať?“

„Už teraz prší, madam.“

„Z Bloemfonteinu je to päť hodín cesty, Tiger.“

„Preto chcem, aby ihneď vyrazili.“

Rozhodla sa. „Okej, nech prídu.“

„Mazibuko končí.“

„Tiger?“ spýtala sa rýchlo.

„Ešte som tu.“

„Mpayipheli. Mohol byť niečím viac, než len členom MK.“

„Niečím viac?“

„Nepodceňuj ho.“

„Čo tým myslíte? Čo ste zistili?“

„On... Ešte vždy toho nevieme dosť. Len ho nepodceňuj.“

„Je to len jeden človek.“

„To je pravda.“

„Mazibuko končí,“ povedal znova.

Mentzová skončila hovor. Jej pohľad upútal fax, ktorý tlačil nejaký dokument. Podišla k nemu a kým čakala, kedy sa vytlačí stránka, prečítala sa hlavičku. *NVS*.

„Tak, tak,“ potichu si pohmkávala a končekmi prstov sa dotýkala papiera, kým sa neprestal skrúcať, a potom ho vzala do rúk.

*Posledná známa adresa – Derek Lategan: Orange River Wine Exports,
P. O. Box 1 798, Upington, Severný mys.*

Posledná známa adresa – Quartus Naudé: 14. Avenue 28, Kleinmond, Západný mys.

Túto informáciu poskytol Masethla. Vedela si predstaviť jeho vnútorný boj, jeho nechúť, podráždenie a strach, či sa niekto o jeho výbuchu dozvie. Bolo to pre ňu také malé víťazstvo. Necítila však nijakú radosť.

Šomrajúci Radebe podišiel k nej s akýmsi dokumentom v rukách. „Tu je nejaký čudný dokument. Táto správa prišla z Pretórie, hoci sme si ju nevyžiadali.“

Vzala papier do rúk.

Prepis výtčluchu pána Gerharda Johannes Groenewalda, ktorý viedol V. Pillay 23. októbra o 21,18 na Dallas Flats 807, Ul. De Kocka, Sunnyside, Pretória.

P: Boli ste spolu s Johnnym Kleintjesom v integračnom tíme?

G: Bol som zástupca veliteľa.

„Bolo to na môj príkaz, Vincent.“

„Madam?“

„Volala som priamo Pillayovi. Mali sme Groenewalda v našich záznamoch.“
Radebe na ňu pozrel, ešte vždy sa mračil.

„Je mi ľúto, Vincent. Mala som ti to povedať.“

„Madam, o to nejde...“

„O čo teda ide?“

„Myslel som, že poznám všetkých našich agentov.“

Stále mu hľadela do očí a povzbudzujúco sa naňho usmiala. „Pillay u nás nepracuje na plný úväzok, Vincent. Nechcem zasahovať do záležitostí tvojich ľudí.“

Zachmúrenie zmizlo.

„Madam, je tu ešte čosi...“ Hlas mal tichý, akoby nechcel, aby ho ostatní počuli.

„Vrav.“

„Mpayipheli, madam. Považujeme ho za zločinca.“

„On je zločinec, Vincent.“

Zdalo sa jej, že jej chce protirečiť, ale rozmyslel si to.

„Odzbrojil dvoch našich agentov, odmietol prijať legálnu žiadosť o odovzdanie štátneho vlastníctva a ukradol motorku.“

Radebe hľadel niekam do diaľky. Prikývol, ale Mentzová mala pocit, že nesúhlasí. Obrátil sa. Zamyslene ho sledovala, až kým si nesadol.

Prepis výsluchu pána Gerharda Johannes Groenewalda, ktorý viedol V. Pillay 23. októbra o 21,18 na Dallas Flats 807, Ul. De Kocka, Sunnyside, Pretória.

P: Boli ste spolu s Johnnym Kleintjesom v integračnom tíme?

G: Bol som zástupca veliteľa.

P: Mali ste prístup k tým istým materiálom?

G: Áno.

P: Vedeli ste, že pán Kleintjes si urobil kópie určitých citlivých záznamov?

G: Áno.

P: Povedzte mi o tom, prosím.

G: Bolo to už pred desiatimi rokmi.

P: Ja viem, pán Groenewald.

- G: Väčšina tých dát je už dnes nepoužiteľná. Tí ľudia... Situácia sa zmenila.
- P: Musíme to vedieť.
- G: Boli to čudné časy. Bolo to... Zrazu vidieť, čo na vás nepriateľ má, ukázať mu, čo ste mali vy, to bolo niečo neskutočné. Váš nepriateľ už nebol váš nepriateľ. Po všetkých tých rokoch. Bolo ťažké s nimi pracovať. Pre každého. Pre obe strany.
- P: Vy ste pracovali pre vládu národnej strany pred rokom 1992?
- G: Áno.
- P: Pokračujte.
- G: Niektorí ľudia v tíme sa s tým nevedeli vyrovať. Bol to podmienený reflex, ktorý do vás vtiekli skúsenosti za celé tie roky, tajnostkárstvo, princíp oni proti nám. Nejaké materiály zmizli.
- P: Aké materiály?
- G: Operatívne záznamy. Niektorí jednotlivci nechceli, aby sa použili proti nim. Keď si Johnny Kleintjes uvedomil, že ľudia vymazávajú záznamy, začal si robiť záložné kópie. Pracovali sme spolu tak rýchlo, ako sme len mohli. A keď jedna zo záložných pásov zmizla, začal si brať prácu domov.
- P: Vedeli ste, aký materiál si bral domov?
- G: Nikdy predom mnou nič neskrýval.
- P: Čo to bolo za materiál?
- G: Boli to čierne listiny politikov, sudcov a inteligencie. Poznáte to – kto s kým spáva, kto má finančné problémy, kto spolupracuje s opozíciou. A E-zoznamy, E ako eliminácia. Kto bol zabitý. Kto mal nasledovať. A Spis Zulu.
- P: Spis Zulu?
- G: Viete, zuluovskí nacionalisti.
- P: Neviem, pán Groenewald.
- G: Musíte vedieť o tom, že v radoch Zuluov existuje konzervatívne jadro, ktoré ešte vždy sníva o zuluovskej nezávislosti, či nie?
- P: Pokračujte, pán Groenewald.

- G: Podporovali politiku oddeleného vývoja bývalého režimu. Vnímali to ako svoju vlastnú cestu k suverénemu zuluovskému štátu. Isté kruhy v starom režime chceli až príliš horlivo pomáhať – všeličo sľubovali, navzájom úzko spolupracovali. A potom prišiel F. W. de Clerk a podviedol ich tak, že povolil ANK a umožnil slobodné voľby.
- P: Áno?
- G: Spis Zulu obsahuje mená členov tajnej Organizácie pre zuluovskú nezávislosť, OZN. Sú tam politici, obchodníci a mnoho akademikov. Ich semeniskom bola Univerzita Zululandu. Ak sa dobre pamätám, vedúci Katedry histórie bol dlhé roky šéfom OZN.
- P: To je všetko? Len zoznam členov OZN?
- G: Nie, bolo toho viac. Tajné sklady zbraní, stratégie, plány. A meno Inkululeko.
- P: Musíte mi to vysvetliť.
- G: Inkululeko. Krycie meno. Je to zuluovské slovo pre „slobodu“. Člen OZN, ktorý sa infiltroval do ANK už pred mnohými rokmi. Špión. Ale dosť vysoko postavený. Hovorilo sa, že počas studenej vojny pracoval pre CIA. Nedávno som počul klebetu, že – ak vezmeme napríklad do úvahy postoj súčasnej vlády k Líbyi a Kube – ešte vždy pomáha Američanom.
- P: Viete, kto to je?
- G: Nie.
- P: Ale Johnny Kleintjes to vedel?
- G: Johnny to vedel. Videl ten zoznam.
- P: Prečo ho nikdy nezverejnil?
- G: Nevie. Rozmýšľal som nad tým. Pamätáte sa na nepokoje v Kwa Zulu, Pillay? Pamätáte sa na politické vraždy, na zastrasovanie?
- P: Pamätám.
- G: Napadlo mi, či nepoužil zoznam ako tromf v rukáve pri rokovaniach. Viete, čosi také ako: „Prestaňte s tými nezmyslami, lebo inak pustím do obehu ten zoznam.“ Neskôr nepokoje ustali.
- P: Ale to je dosť nepravdepodobné, či nie?

G: Áno. To je.

P: Čo myslíte, aký bol skutočný dôvod?

G: Myslím, že Johnny Kleintjes poznal Inkululeka. Myslím si, že bol jeho priateľom.

Cez objektív skrytej kamery alebo očami voyeura by táto scéna vyznievala ako veľmi zmyselná. Allison Healyová sedela v prednej časti hudobného salónu vo svojom vynovenom poldome na Gardens. Bola nahá. Jej kypré telo žiarilo od horúceho kúpeľa, krémov a olejov, ktoré si vtierala do pokožky. Cédečko, ktoré hralo, sa volalo *Ženy z Chicaga* – Bonnie Leeová, Karen Carollová, Shirley Johnsonová a jej najobľúbenejšia, Lynne Jordanová. Piesne o ženských problémoch s mužmi. V popolníku na malom stolíku vedľa tmavomodrého kresla ležala cigareta, stúpala z nej vysoký úzky pásik dymu. Izbu jemne osvetľovala stolná lampička pri malom televízore.

Napriek mnohým možnostiam, ktoré by si náhodný divák mohol predstavovať, jej myšlienky boli od sexu na hony vzdialené. Rozmýšľala nad motocyklistom, ktorý uháňal nocou, nad tajomným mužom, ktorého naháňali policajné zložky a dôstojníci rozviedky. Rozmýšľala prečo.

Prv než opustila kanceláriu, znova zavolała Rassiemu Erasmusovi z laingsbourskej policajnej stanice. Vypytovala sa ho. V rozhovore zaznieval tón akéhosi uličníctva, akoby boli sprisahanci proti tajným službám štátu, ale ich rozhovor priniesol len málo nových informácií.

Áno, žiadosť o stráženie prišla z regionálneho policajného riaditeľstva. A príkaz oznámiť všetko, čo zistia. Nie, nikdy sa oficiálne nepovedalo, že Mpayipheliho hľadá Prezidentská výzvedná jednotka, ale polícia má svoj vlastný žargón, svoje náznamy, svoju žiarlivosť a závisť. Erasmus si bol skoro istý, že to bola Prezidentská výzvedná jednotka. A z toho, čo počul, si domyslel, že utečenec vlastní čosi, čo táto jednotka hľadá.

„Nejaké správy o Mpayiphelim, Rassi?“

„Nie. Ani slovo.“

Healyová sa načiahla za študijnou bibliou žurnalistov – telefónnym zoznamom. Uvádžali sa v ňom traja Mpayipeliovia a štyria Mpayipheliovia. Všetci v mestách Khayalitsha alebo Macassar, avšak nikto z nich nebol Thobela. Zavolała na každé číslo, uvedomujúc si, že je už neskorá noc, vedela, že bude rušiť spánok ťažko pracujúcich ľudí, no aj ona má svoju robotu.

„Je mi veľmi ľúto, že vás obťažujem tak neskoro, ale môžem hovoriť s Thobelom, prosím?“

Vždy rovnaká odpoveď. Ospalý hlas sa pýta: „S kým?“

Len pre istotu prešla vyhľadávače Ananzi a Google na internete, vyťukala „Thobela Mpayipheli“. A aby bola dôkladná, aj „Thobela Mpayipeli“ a klikla na štvorček „Hľadanie“.

Vaše hľadanie – Thobela Mpayipheli – sa nenachádza v nijakom dokumente.

Napokon vypla počítač, vzala kabelku, rozlúčila sa s niekoľkými kolegami, ktorí ešte ostali v práci, a pobrala sa domov, aby si dala horúci kúpeľ, pol pohára červeného vína, postarala sa ako zvyčajne o svoju pleť a dala si poslednú cigaretu.

Healyová vstala, aby odpratala fľašky a flakóniky z kúpeľne, vrátila sa do izby, vnorila sa do kresla, zhlboka sa nadýchla tabakovej vône, zavrela oči a dovolila, aby jej celým telom prenikla pieseň od Johnsonovej *As the Years Go Passing By*. Prebúdza sa v nej nostalgii za Nicom, za plnosťou tých chvíľ. Nie. Túžila po cestovaní. Po zadymených baroch Chicaga. Po svete pulzujúcich, vzdychajúcich rytmov, zmyselných hlasov a zvláštnych nových zážitkov, po novom, ničím nerušenom živote.

Sústredila sa na hudbu. Spánok sa už blížil. Vyhliadka na dlhý zaslúžený odpočinok. Mala voľno až do poludnia.

Kde teraz môže byť ten veľký zlý xhoský motorkár?

Mpayipheli bol dva kilometre od Leeu-Gamky, vypol reflektory, GS-ka stála na stojane v stepi, niekoľko sto metrov od cesty. Vyzliekol si kombinézu, zamkol ju do jedného kufra, prilbu vložil do druhého a vykročil k svetlám.

Nočný vzduch bol ostrý a chladný, prinášal prenikavé vône kríkov v Karoo, ktoré drvil svojimi kanadami. Posledných päťdesiat alebo šesťdesiat kilometrov ho zmáhala únava, začervenené oči ho pálili, bol smädný a ospanlivý.

Nemal už dvadsať a telo mu oťažievalo. Vedel, že ho poháňa adrenalin, ale jeho hladina klesala. Vedel, že najbližšie hodiny do brieždenia budú najťažšie. Kráčal rýchlo, aby sa mu rozprúdila krv, a jeho kanady rytmicky vržďali na štrku po okraji cesty. Postupne sa blížili svetlá benzínovej pumpy vpravo a policajnej stanice vľavo od diaľnice. Nebol tu nijaký pohyb, žiadna známka života, žiadna záatarasa ani iný prejav hľadania. Že by pumpár v Laingsburgu nič neprezradil? Som jeho dlžník, pomyslel si Mpayipheli. Bolo ťažké vyznať sa v ľudoch, tak zvláštne sa správajú. Prečo mu ten chlap nepovedal, že bude mlčať? Prečo ho nechal trápiť sa? Ešte nebol rozhodnutý?

Vošiel na benzínovú pumpu. Bol tu nepretržite otvorený bufet, malá kaviarnička. Za pultom sedela akási černoška, tvrdo spala s bradou opretou o lakte, ústa

napoly otvorené. Z chladničky si vzal dve plechovky koly, z police zopár čokoládových tyčieniek. Za ňou na stene zazrel policu s automapami.

Mpayipheli si odkašľal. Žena otvorila oči.

„Prepáč, sestra,“ povedal potichu a ľútostivo sa na ňu usmial.

„Čo, spala som?“ spýtala sa zmätená.

„Iba si trochu oddychovala,“ odvetil.

„Koľko je hodín?“

„Niečo po tretej,“ povedal.

Vzala chladené nápoje a čokoládu a nablokovala ich. Vypýtal si automapu.

„Stratili ste sa?“

„Nie, sestra, iba hľadáme skratku.“

„Odtiaľto? Tu nijaké skratky nie sú.“ Vzala však knihu z police a vložila ju do plastovej tašky spolu s ostatným.

Zaplatil a odišiel.

„Bezpečnú jazdu,“ zakričala za ním a opäť sa usadila na stoličke.

Mpayipheli sa ešte raz obzrel, keď už bol o niečo ďalej. Cez okno videl, že hlava jej opäť klesla dopredu. Bol zvedavý, či sa bude naňho pamätať, keď sa jej bude naňho niekto pýtať. Na polceste k motorke otvoril s praskotom plechovku koly, dal si veľký dúšok, odgrgol si bublinky a znova sa napil. Cukor mu urobí dobre. Vyprázdnil plechovku a otvoril tyčinku Milo, napchal si kúsky do úst. Okolo neho sa mihol záblesk bieleho Mercedesu uháňajúceho po diaľnici, na chvíľu ho celkom oslepil. Prázdnu plechovku a obal z tyčinky vložil do plastového vrečka.

Bude si musieť pozrieť mapu. Nemal baterku. Mesiac teraz svietil slabšie, už takmer zachádzal za obzor na západe. Mal by si kúpiť nejakú baterku.

Možno bude ešte dosť mesačného svetla. Mpayipheli odbočil z cesty, pustil sa krížom cez step a hneď si spomenul na vretenice. Noc bola chladná, takže by nemali byť nebezpečné. Načiahol sa ku GS-ke a vybral knihu z tašky.

Trasy a cesty na mape predstavovali celú pavučinu alternatív, v matnom svetle vyzerali strašidelne. Nakláňal sa, aby niečo videl – v mesačnom svetle mu hlava vrhala na stránku tieň, preto sa musel posunúť, oči mal nepríjemne blízko knihy. Nalistoval správnu stranu.

Našiel odtiaľto cestu, z Leeu-Gamky do Fraserburgu.

Do Fraserburgu?

Jeho smer bol zlý – priveľmi na západ, poskytovalo mu to veľmi málo možností. Pôjde na sever.

Videl, že tu sú ešte dve ďalšie trasy z Beaufort Westu, ktoré sa hadovito kľukatili do Aberdeenu na východe a do Loxtonu zhruba na severo-severo-západe. To

by mohlo vyjsť. Obrátil stranu, hľadal ďalej. Loxton, Carnarvon, Prieska. Priveľmi ďaleko na západ.

Keď zalistoval o pár strán dozadu, sledoval N 1 až k Trom sestrám. Cesta sa tu rozdejovala. Do Bloemfonteinu alebo do Kimberley. Keď listoval ďalej, našiel trasu do Kimberley a sledoval ju prstom. Sľubné. Oveľa viac možností.

V šachu tvoj protivník hľadá určité modely hry. Poskytni mu ten model. Potom ho zmeň.

„Zmeníme ho pri Troch sestrách, Herr Obergruppenführer,“ zamrmľal potichu.

V Beaufort Weste bude musieť natankovať. Spýta sa, ako ďaleko je do Bloemfonteinu, aká je tam cesta. Dúfajme, že tajní sa o tom dozvedia. A pri Troch sestrách sa vydá po ceste do Kimberley.

Vybral druhú plechovku koly.

Na náhornej plošine Karoo pršalo. Búrka vyčíňala po pláňach, dunela a pľula ako obrovský praveký dravec, viditeľný len na nočnej oblohe križovanej fantastickými tvarmi bleskov, z oblohy sa lialo, africký dážď bol prudký a neľútostný.

Kapitán Tiger Mazibuko zahrešil, keď sa po členky plahočil v mláčkach a utieral si vodu z tváre. Dážď padal v celých plachtách a neprestajne rachotili hromy.

Kontroloval mapy v aute dopravného policajta. Sú tam prinajmenšom ešte dve vedľajšie cesty, ktoré bude treba zablokovať. V polovici cesty medzi touto zátarasou a Beaufort Westom odbočovala cesta na východ do Nelspoortu, ďalšia odbočka bola bližšie, pri Wagenaarskraale. Neznáme trasy, ale sú to alternatívy, ktoré utečenec môže využiť. A oni majú primálo mužov a vozidiel. Bude tu musieť umiestniť štyroch mužov zo zásahovej jednotky; policajný oddiel ich bude musieť odviezť, to minimalizuje účinok tejto uzávery. Budú musieť strážiť cesty po dvojiciach. Sú to pešiaci, zatiaľ čo Mpayipheli má motorku. Viditeľnosť v tomto počasí bola strašná. Bolo to poondiate fiasco. Ale to je typické. Pozadu. Vo všetkom sú pozadu. O Američanoch sa nedá povedať veľa dobrého, ale keby tu bol oddiel FBI na záchranu rukojemníkov, hemžilo by sa to tu terénymi a obrnenými vozidlami a vrtuľníkmi. Vedel to, lebo tam bol, v Quanticu vo Virgínii, štyri mesiace, videl to na vlastné oči. Ale nie, v Afrike všetko funguje ináč, tu sme to posrali. *Tu sa motáme s dvoma poondiatymi dodávkami a jednou Corollou, s jedným vydeseným dopravníkom a dvoma Búrmami, ktorí sa boja, aby im nezsmokli čapice, a to kvôli jedinému poondiatemu motorkárovi, Xhosovi v strednom veku, ježišikriste, nemohol si ten pako vziať dôstojnejší dopravný prostriedok, dokonca aj zloduchovia sú v Afrike pozadu.*

Mazibuko zahrozil pästou nebesám, ktoré sa na chvíľu upokojili. Vykričal svoju nespokojnosť, vydal záhadný zvuk, ale dážď ho umlčal.

Vopchal hlavu do stanu. Štyria vojaci naňho vyjavene hľadeli.
„Musím vás poslať von,“ zašomral chladne a prísne.

Skorá ranná hodina si vypýtala svoju daň v operačnej miestnosti, výnimočnosť celej situácie sa začala rozplývať.

Janina Mentzová sa zúfalo snažila rozhodnúť, či poslať dnes svojich ľudí za Derekom Lateganom a Quartusom Naudé.

Nebudú musieť spolupracovať. Boli to vyslúžilí agenti, zbalili si kufre, pravdepodobne nebudú naklonení súčasnej vláde. Návšteva v tejto nočnej hodine by všetko len skomplikovala. Zvažovala, či je nevyhnutné získať nové informácie. Čím mohli prispieť? Mohli potvrdiť, že Mpayipheli pracoval pre KGB? Aký význam by to malo pre vyšetrovanie?

Nechajme to zatiaľ tak, pomyslela si. Pozrela sa na veľkú mapu Južnej Afriky na stene.

Kde si, Mpayipheli?

Si na N 1? Aká silná je tvoja motivácia? Spíš niekde v hotelovej izbe, zatiaľ čo my vychádzame z mylných predpokladov?

Nie. Bol niekde tam vonku; nemohol byť ďaleko od miesta, kde je teraz Mazibuko. Kontakt. To potrebovali, aby zo seba striasli letargiu, aby sa znovu dali do pohybu, aby znovu ovládli situáciu.

Kontakt. Akcia. Kontrola.

Kde je Thobela Mpayipheli?

Vstala. Musí urobiť ešte čosi.

„Môžem požiadať o pozornosť, každého z vás?“ vyzvala ich.

Pomaly sa k nej obrátili.

„Tento nočný čas je vždy najhorší,“ povedala. „Viem, že máte za sebou dlhý deň a dlhú noc, ale ak sú naše odhady správne, môžeme to skončiť pred ôsmou.“

Nikto sa neozýval. Hľadeli na ňu prázdne tváre.

„Myslím, že sa musíme rozhodnúť, koľkých ľudí máme teraz uvoľniť z práce. No kým sa rozhodneme, kto si trochu pospí, musíme si uvedomiť, že medzi nami sú takí, čo sa čudujú, prečo tohto utečenca považujeme za kriminálnika. Chápem prečo.“

Krvou podliate oči na ňu pozreli. Vedela, že na nich nezapôsobila.

„Musíme sa však zamyslieť aj nad tým, odkiaľ pochádzajú všetky tie peniaze. Musíme mať na pamäti, že slúžil organizovanému zločinu. Že ho najali kvôli jeho talentu, aby páchal násilie a zastráňoval ľudí. Že ukradol dve strelné zbrane po tom, ako odmietol možnosť spolupracovať so štátom. Vezmite si povahu tohto muža.“

Sem-tam prikývla nejaká hlava.

„Musíme byť profesionáli. V tom, čo vieme, je ešte veľa dier, príliš veľa otázok zostáva nezodpovedaných. Teraz sme si už takmer istí tým, čo je na počítačovom disku. Avšak táto informácia nie je dobrá. Hovoríme o informácii o tajnom agentovi na najvyššom mieste s krycím menom Inkululeko. Hovoríme o mimoriadne citlivej informácii, ktorá by mohla v nesprávnych rukách spôsobiť nevyčísliteľnú škodu. Našou úlohou je chrániť štát. Tu nemá miesto najmenšia ľútosť. Ak všetko zvážime, máme len jednu možnosť: správať sa ako profesionáli. Zamerať sa na jednu vec. Pozerať na fakty, nie na ľudí za nimi.“

Mentzová sa poobzerala po miestnosti.

„Máte nejaké otázky?“

Nijaká reakcia.

To nič. Zasiala semienko. Musela sa prinútiť, aby nehľadela do stropu, kde, ako vedela, boli schované mikrofóny.

Mpayipheliho myšlienky bezcieľne blúdili, lebo táto cesta si od neho nevyžadovala veľa sústredenia. Myslel na to i ono, vedel, že sa musí trochu vyspať, ale nechcel premárniť čas, kým je tma. Niekde za Tromi sestrami, keď už bude slnko nad obzorom, nájde si v stepi nejaké skryté tienisté miesto na pár hodín odpočinku. Dobre vedel, ako na človeka vplýva nedostatok spánku, vedel, že najväčšie nebezpečenstvo spočíva v zlom úsudku, v nesprávnych rozhodnutiach. Myšlienky mu lietali z jednej témy na druhú – kto sú tí tajní, čo ho prenasledujú, kam až chcú zísť, aké je ich poslanie, aký materiál je na tom počítačovom disku, keď ho uvrhol do akejsi kľatby?

O mesiac už Pakamile skončí prvý ročník. Budú môcť opustiť predmestie – ako dlho už o tom hovorili?

Miriam nechcela odísť. Vždy sa chcela pridržať niečoho známeho, bála sa zmeny. S ním to bolo podobné, keď jej začal dvoriť. Keď ju videl po prvý raz, vtedy v kancelárii investičného poradcu, jej ruky, šťhly šikovné ruky, jej pôvab a hrdosť boli preňho ako maják. Už predtým bol tu a tam zamilovaný, niekedy to bola len žiadostivosť, niekedy o niečo viac, ale nikdy to nebolo absolútne to pravé, nikdy také, aké to bolo s Miriam, ale ona spočiatku o ňom nechcela ani počuť. Otec jej dieťaťa jej znechutil všetkých mužov, ale on nedokázal myslieť na nič iné, len na ňu, bože, v jeho veku byť zamilovaný ako pubertiak, potili sa mu dlane a srdce búchalo ako divé, keď s ňou sedel na Thibaultovom námestí na jasnom slnku a pozoroval, ako oblak nad vrchmi rastie a scvrkáva sa a znova rastie, a snažil sa zakryť svoje trápenie, bál sa, že ju vyľaká svojou túžbou dotýkať sa jej, držať ju za ruku, pritísnuť ju k sebe a povedať: „Lúbim ťa, patíš ku mne, dovoľ, aby som ťa ochraňoval, odplaším tvoje obavy ako zlého ducha, budem ťa rozmaznávať, podporovať ťa a ctiť si ťa.“

Musel čakať rok, kým sa s ňou mohol pomilovať, celý rok, dvanásť mesiacov vzdychov a snívania, vôbec nie to, čo očakával, mäkký a pomaly sa vlečúci rok, ktorý hasil jeho nadšenie, a neskôr jeho prsty na jej tele, už to nebolo telo mladej ženy, našiel stopy po materstve a celého ho prenikla ľútosť, jeho ruky hľadali tie stopy v strachu z toho všetkého, čo dokázala, zo života, ktorý stvorila,

nosila a porodila, v sebe a na sebe niesla plnosť svojho poslania a on mohol tú plnosť len sledovať končekmi prstov s hlbokým vedomím svojej neúplnosti, poháňaný potrebou nájsť seba samého.

Ako jej mohol povedať o pôde, ktorú kúpil? Už vedel, ako bude reagovať, ako sa drží toho, o čom môže rozhodovať, lebo je tak veľa toho, čo sa vymyká spod jej kontroly. Boj, ktorý vybojovala, aby sa dostala tam, kde je, do svojho domu spolu so svojím synom, bol vo svete biedy a násillia dlhý a tvrdý. Jej práca, jej dom, jej každodenná rutina boli jej svätynou, jej štítom, jej spôsobom prežitia.

Raz v sobotu zdvihol pohľad od učebnice matematiky, ktorú študoval, a rozhodol sa, že dnes je ten deň. Mala v rukách šitie, keď stíšil rádio a povedal, že v tom čase, keď nahliadol sám do seba, pocítil nutkanie ujsť preč, odísť tam, odkiaľ prišiel, pokračovať v púti svojho života k svojmu počiatku, začať odznova, nový život. Vybudovať niečo vlastnými rukami – rukami, ktoré vedeli lámať –, možno dom, svojím potom, svalmi a zameranostou na vytýčený cieľ, svoje miesto pre život. Zaryť prsty do zeme, obrábať ju, sadiť a pestovať. Pár týždňov hľadal a napokon to našiel v údolí Cala, na prekrásnom mieste, kde sa v zime vznáša opar na svahoch hôr, kde, kam až oko dovidí, sa step mení na zvlnenú úrodnú zeleň, krajinu Xhosov, krajinu jeho mladosti a jeho ľudu.

Už sa do toho pustil, vybavoval posledné formality, keď mu skrížila cestu Miriam a teraz, po niekoľkých mesiacoch, tá túžba ožila. No nemohol na tom pracovať sám, lebo už nebol sám. Požiadal ju, aby išla s ním. Ona a Pakamile. Vezmú dieťa preč z tohto surového sveta a ukážu mu jeho dedičstvo, naučia ho vážiť si iné hodnoty, poskytnú mu bezstarostné detstvo. V neďalekom meste sú školy, tam získa vzdelanie. Miriam nebude musieť pracovať. Budú sami traja – on ich bude môcť uživiť, on ich *uživí*, vytvorí pre nich nový život.

Miriam bola dlho ticho a ihla s niťou sa jej rytmicky mihala v rukách. Potom povedala, že si to musí rozmyslieť, je to vážne rozhodnutie, a on prikývol, vďačný, že bude o tom aspoň uvažovať, že jej prvá odpoveď nebola „nie“.

Blesk prebral Mpayipheliho zo snívania – zdalo sa, že prichádza dažď. Pozrel sa na tachometer – do Beaufort Westu je to ešte šesťdesiat kilometrov. Ukazovateľ paliva bol niečo pod polovicou. Horizont na východe menil farby, musí to stihnúť do mesta ešte pred úsvitom, aby dotankoval. Pridal plyn, išiel stošesťdesiatkou, v celom tele cítil únavu, stosedemdesiatka, skontroloval si číslice na digitálnych hodinkách, 4,43, noc už takmer uplynula, nedostal sa ďaleko a dnes má pred sebou ešte dlhú cestu. Kimberley – ak by sa ta dostal, bude môcť ísť lietadlom, stoosemdesiatka, možno by mohol ísť do Durbanu, aby zmenil model, z Durbanu do Maputa, z Maputa do Lusaky alebo tak podobne, ale musí byť

stále flexibilný, stodevätidesiatka, musí sa vedieť adaptovať, skončiť s touto záležitosťou a potom sa vrátiť, aby Miriam videla, že ju nikdy neopustí, dvestovka, biele čiary na ceste sa pred ním mihali, príliš rýchlo, nikdy tak rýchlo nešiel. Áno, prichádzajúci deň už naznačovala červená stužka na východe.

Dorazili ďalšie dve policajné autá, Opel Corsa a dodávka Isuzu, policajti sa z nich štverali von so zmeravenými nohami, prítahovali si pršiplášte, naštvaní, že ich tak skoro zavolali a aj preto, lebo pršalo. Podišli k Mazibukovi.

„Seržant oznámil vysielackou, že odvolal vašich ľudí.“

„Viem. Udržujeme spojenie vysielackou. Kde je teraz seržant?“

„Išli domov. Majú fajront.“

„Aha.“

„Len čo svitne, bude premávka rušnejšia. Zastavujete všetko?“

„Iba v nevyhnutných prípadoch. Prišli ste pomôcť?“

„Áno.“

„Potom musíte posunúť svoje autá.“

„Ako?“

Ukázal im to. Musia sa usporiadať tak, aby každému zabránili preraziť zátarasu. Poslúchli jeho inštrukcie, potiahli svoje autá na cestu, kým sa Mazibuko brodil mláčkami k vrtuľníku. Otvoril dvere. Letový inžinier spal na chrbte, ústa mal otvorené. Pilot bol vpredu, nespál.

„Máš správy o počasi?“ vyzvedal Mazibuko.

„Áno,“ odvetil pilot. „Dážď. Čoskoro má začať pršať.“ Zaškeril sa od ucha k uchu na vlastnom vtipe.

„A po zvyšok dňa?“

„Tlaková níz sa presunie na východ. Popoludní sa vyjasní.“

„Doriti.“

„Niečo mi hovor.“

Mazibuko vybral z vrečka mobil a vytukal číslo.

„Ako ste ďaleko?“ spýtal sa.

„Hneď za Richmondom,“ informoval ho poručík Penrose, zástupca veliteľa zásahovej jednotky.

„Musíte pohnúť kostrou.“

„Ideme tak rýchlo, ako sa len dá.“

„Prší tam?“

„Ešte nie, ale už sa to blíži.“

„Doriti,“ zahrešil Mazibuko.

„Niečo mi hovor,“ zamumlal pilot v Oryxe.

V hrbe na stole redaktora ranného televízneho programu stanice SABC v Auckland Parku v Johannesburgu ležala zásielka novín z Kapského Mesta – včerajší večerník Argus a ranníky Burger a Cape Times. Každé ráno to bola jeho hodina pravdy: ako účinne si viedol spravodajský tím na juhu proti konkurencii, ale otváralo mu to aj okno do iného, zvláštneho sveta: lode, ktoré sa potopili v búrke, moslimskí extrémisti, gangy v Cape Flats, neutíchajúci politický cirkus.

Ďalší lídri NNP prešli na druhú stranu, čítal v afrikánčine titulok v novinách Burger. Nič prekvapujúce. Ani v rozboře ragbyových zápasov: *Skinstad: nemáme žiadnu výhovorku*. Prebehol článok o vianočnom fonde, ktorý ako zvyčajne útočil na city, a pristavil sa pri poslednom článku na prvej strane, bol to príbeh o trinásťročnom kriketovom talente. Ummm. Vidiacky príbeh z Barrydale. Zakrúžkoval ho hrubou červenou fixkou, aby to sledovali.

Z kopy novín vzal Times. *Nová aliancia pre provinciu?* oznamovali titulky. *A Rand opäť klesá*. Potom mu zrak padol na tretí článok z prvej strany. *Tajní hľadajú veľkého zlého motorkára na BMW*. *Napísala Allison Healyová*. Prečítal si ho.

„Molly!“ skríkol, ale nedočkal sa odpovede.

„Molly!“

Vo dverách sa zjavila nejaká tvár.

„Spojte ma s tým blbcom z Cape. Ihneď.“

„Rooivalk jeden, tu operačná základňa, ohláste sa, prepínam.“ V Quinnovom hlase bolo cítiť istú naliehavosť. Chvilu počkal, nijaká reakcia. Uistil sa, že frekvencia na digitálnom paneli bola správna, opäť zavolať. „Rooivalk jeden, tu operačná základňa, ohláste sa, prepínam.“

„Tu Rooivalk jeden, operačná základňa. Čo pre nás máte?“ Hlas bol trochu ospanlivý.

„Máme kontakt, Rooivalk jeden. Opakujem, máme kontakt. Objekt je štyri minúty od Beaufort Westu na N 1 na ceste k Trom sestram. Musíte vzlietnuť. Počujete ma? Prepínam.“

„Počujeme vás, operačná základňa, počujeme vás. Rooivalk jeden a Rooivalk dva pripravené na akciu. Prepínam.“

„Aký je predpokladaný čas stretu, Rooivalk jeden? Prepínam.“

„Predpokladaný čas kontaktu desať minút, operačná základňa, opakujem, desať minút. Prepínam.“

Quinn jasne počul, ako v pozadí štartujú hlučné motory. Automaticky začal hovoriť hlasnejšie. „Chceme, aby ste ho len sledovali k Trom sestram, Rooivalk jeden. Chceme, aby ste boli na mieste, ale nie kontakt. Rozumiete? Prepínam.“

„Nijaký kontakt, Rooivalk jeden, potvrdzujem, nijaký kontakt.“

Frekvencia zvuku motorov sa zvýšila. „Viete, aké bude počasie, operačná základňa? Prepínam.“

„Vieme, že v Troch sestrách prší, Rooivalk jeden. Ako to vyzerá u vás? Prepínam.“

„Hrozí dážď, operačná základňa, na severe sa ženia čerti. Prepínam.“

„Rooivalk jeden a Rooivalk dva na ceste, operačná základňa. Prepínam.“

„Budeme v kontakte, Rooivalk jeden, linky budú voľné. Ozvite sa, keď nájdete objekt. Operačná základňa prepína a končí.“

„Roger, operačná základňa. Rooivalk jeden prepína a končí.“

Quinn sa oprel a poobzeral sa. Janina Mentzová bola zamestnaná telefonovaním s Tigrom Mazibukom. Zopár ľudí, ktorí od štvrtej ráno oddychovali, bolo spať na svojich miestach. Vo vzduchu bolo cítiť napätie. Operačná miestnosť sa zobudila.

Keď zazvonil telefón, Allison Healyovej sa práve snívalo o matke. Vo sne sa hádala, bola to nekonečná nepretržitá hádka kvôli ničomu a uľavilo sa jej, keď začula ten zvuk. Vo sne zdvihla slúchadlo, chcela odpovedať, ale telefón naďalej vyzváňal.

Niečo zamrmlala, bolo to nesúhlasné zareptanie, že sa musí zobudiť z hlbokého spánku, sadla si na posteľ, prikrývka sa z nej zošuchla a odhalila oblúky jej nahého tela.

„Haló.“

„Allison?“ Bol to hlas jej kolegyne, nevedela uhádnuť ktorej.

„Čo je?“

„Si hore?“

„Dá sa to tak povedať.“

„Radšej sem príď.“

„Čo sa deje?“

„Je tu čistič topánok. Chce s tebou hovoriť.“

„Čistič topánok?“ Rozmýšľala, či ešte vždy spí.

„Je to priateľ tvojho veľkého zlého xhoského motorkára.“

„Ach doriti,“ zahrešila. „Už idem.“

Na benzínovej pumpe si Mpayipheli vypil kávu a zjedol neveľmi lákavý sendvič, kým mu pumpár naplnil nádrž GS-ky, a povypytoval sa ho, ako ďaleko je do Bloemfonteinu a či sú na ceste policajti. Pokúšal sa vyzerat' ako 'ozbrojený a nebezpečný' utečenec, ale nemal ani potuchy, či mu niekto na to skočí. Pumpár bol vystrašený – asi ako mačka v psej klietke, ale to nič neznamenalo, a teraz sa asi dvadsať-tridsať kilometrov pred ním hrčili oblaky a cesta sa vinula do diaľky, svetlo dodávalo náhornej plošine Karoo pastelové farby. Uháňal rýchlo, stoosemdesiatpäťkou, lebo chcel prejsť okolo Troch sestier na ceste do Kimberley skôr, ako stihnú zareagovať, a kofeín v ňom prebudil obavy, ktoré mal cítiť už od Laingsburgu. Ak vedeli, že si vzal motorku, a ak vedeli aj to, že ide po N 1, prečo sa ho nepokúsili zastaviť, prečo naňho nečakali?

To nič, pomyslel si, to nič. Je tu a urobil všetko, aby to vyzeralo, že jeho cieľom je Bloemfontein, a teraz mohol už len ísť rýchlo, ako sa len dá, skúsiť to dvestovkou, možno, že za denného svetla to bude menej hrozivé. Preradil na päťku a poriadne roztúroval veľkú mašinu, cítil vibrovanie dvoch plochých valcov, motor značky Boxer, to je teda zvláštne meno. Spaľovala ho nervozita, úzkostlivosť, ktorú pociťoval – kde len sú, čo majú za lubom, ako uvažujú. A keď začul hrom, prvé, čo mu napadlo, bolo, že prišiel z ťažkých oblakov nad ním, ale zvuk neustával a Thobelu obľial studený pot. Bolo to neprirodzené hrmenie a potom nad ním preletelo niečo tmavé, obrovský tieň, ktorého hluk preľušil Boxera pod ním, a už vedel, že sú tu; vedel, čo chystajú.

Miriam Nzululwaziová umývala v kuchyni Pakamileho misku na ovsené vločky. Chýbal jej Thobela, veď práve on vniesol každé ráno do ich života trochu humoru, predtým tu vládlo ticho, skoro až nezdravý zhon, aby boli hotoví skôr, než príde školský autobus, a ona musela stihnúť Zlatý šíp idúci do mesta. Potom prišiel tento muž, muž, ktorý vystrelil z postele s prvým lúčom za úsvitu a prekypoval smädcom po živote, uvaril kávu a odniesol do spálne voňavé, pariace sa šálky, celou cestou si spieval, nie vždy čisto, ale jeho hlboký hlas rozveselil ráno celý dom.

Povedala, že chlapec je ešte primálny na to, aby pil kávu, a Thobela sľúbil, že

uvarí veľmi slabú. Vedela, že to dlho nevydrží. Povedala, že vo svojom dome nechce počúvať afrikánskeho rozhlasového hlásateľa, ale on tvrdil, že spolu s Pakamilem sa nenaucia farmáričiť, ak budú každé ráno počúvať šlágre z Rádia Metro. Počúvali Rádio RSG, predpovede počasia, správy o cenách na trhu a rozhovory o témach dôležitých pre farmárov a dieťa sa pritom učilo aj cudzí jazyk. Keď chlapcovo nadšenie poľavilo, Thobela ho dokázal zaujať poznámkou: „Pakamile, na farme prší.“ Alebo: „Dnes na farme svieti slnko, Pakamile, vieš, čo to znamená?“ A chlapec zvyčajne povedal: „Áno, Thobela, rastliny majú dostatok chlorofylu,“ a on sa zasmial a povedal: „Máš pravdu, tráva bude pekná zelená, sladká a sýta a dobytok bude šviháť chvostom.“

Dnes ráno Miriam zapla rádio, aby nahradila Thobelovu neprítomnosť, aby všetko vyzeralo normálne. Zo zvyku počúvala predpoveď počasia, chcelo sa jej pokrútiť hlavou, hej, Miriam Nzululwaziová počúva afrikánčinu, Thobela zmenil tak veľa vecí, musí sa ísť pozrieť, ako je Pakamile ďaleko s prípravami. „Pakamile, umyl si si zuby?“

„Nie, mami.“

„Na farme bude dnes horúco.“

„Aha.“ Nezaujímá ho to. Aj jemu chýba Thobela. V rádiu zaznelo časové znamenie, čas na správy, musí sa ponáhľať. Vážny hlas hlásateľa zaznel celým domom: „Amerika v Afganistane, Mbeki v Anglicku. Rand opäť klesol.“

„Nešuchci sa, Pakamile.“

„Áno, mami.“

Cena benzínu zasa stúpa. Thobela vždy odpovedal hlásateľom a tým, čo čítali správy, a keď raz mesačne oznamovali cenu benzínu, vždy povedal: „Poďme na cenu nafty, lebo Pakamile a ja musíme utiahnuť traktor,“ a potom on a chlapec na seba žmurkli a Pakamile napodobnil afrikánske slovo „trekker“, pričom prevažoval na jazyku hlásku „r“, ktorá trčala z tohto slova na oboch koncoch.

„Podľa novín z Kapského Mesta predstavitelia tajnej služby sú na stope utečenca, pána Thobelu Mpaiypheliho, ktorý údajne ukradol motocykel v Kapskom Meste a zdá sa, že smeruje...“ Bežala do kuchyne a vypla rádio skôr, ako to mohol začuť Pakamile. Ukradol motorku, ukradol motorku, Thobela? Ruky sa jej triasli, srdce sa jej rozbúchalo ako divé.

Čo urobil?

V operačnej miestnosti sa z reproduktorov zreteľne ozval hlas pilota. „Rooivalk jeden operačnej miestnosti. Narazili sme na objekt. Tridsať kilometrov za Beaufort Westom, utečenec na žltej motorke, odhadnutá rýchlosť dvesto kilometrov za hodinu, ten chlapík si to teda valí. Prepínam.“

Všetci zatlieskali, celá miestnosť, potlesk sa odrážal od stien, ľudia kričali. Janina Mentzová sa široko usmievala. Mala pravdu, ale viac ako čokoľvek iné cítila úľavu, nesmiernu úľavu.

„Operačná miestnosť Rooivalku jeden, počujeme vás, stretnutie overené. Len zostaňte za ním, Rooivalk jeden. Nepokúšajte sa o kontakt.“

„Potvrdzujem, nijaký kontakt, operačná miestnosť. Len ho naháňame.“

„Madam...“ ozval sa Radebe, ale v tom huriavku ho nemohla počuť.

„Madam?“

„Čo je, Vincent?“

„Tím pri motorových vozidlách vraví, aby sme si pozreli Cape Times.“

„Prečo?“

„Vravia, že po celom meste sú plagáty.“

Dalo to námahu, prehodiť výhybku, pohnúť rozumom a pochopiť, čo vravia. „Čo je na nich, Vincent?“ úzkosť v jej hlase rýchlo utišila celú miestnosť, bolo počuť len šum rádia.

„Vravia, že je na nich nápis: *Tajní bládajú veľkého zlého motorkára.*“

Pripadalo jej to ako úder pod pás.

„Zoženieš tie noviny, Vincent?“

„Áno, madam.“

„Quinn, povedz Mazibukovi, že objekt je na ceste, musí potvrdiť kontakt s ním. Rádživ...“

„Áno, madam?“

Pozrela sa na hradbu televíznych obrazoviek na stene. „Zapni TV 2. A ešte eTV. A prosím ťa, popros niekoho, aby monitoroval rozhlasové správy.“

„Dobre, madam.“

Polícia. Vedela, že tá správa unikla z policajných radov.

Našťastie táto záležitosť je už takmer vyriešená.

Vrtuľník letel nízko nad Mpayiphelim, tmavé brucho sa vznášalo sotva sto metrov nad jeho hlavou, a potom cúvol zaňho, a keď sa obzrel, zbadal, že sú dva vedľa seba, dravé vtáky, vychutnávali si let za ním. V tele cítil vibrovanie ich veľkých motorov, do žíl mu rýchlo prúdil adrenalín, plynový pedál mal stlačený na doraz, ale vedel, že je to márne, tie ich vecičky boli oveľa rýchlejšie. Pred ním sa objavil nákladniak. Jeho vodič neveril vlastným očiam, takmer mu vbehol do cesty. Prečo sa držia vzadu?

Ručička na tachometri sa vyšplhala za dvestovku, pred ním sa temnela hradba

mračien. Autá prichádzajúce oproti nemu mali zapnuté stierače a svetlá a on začal dúfať – ako ďaleko je dážď, ako silno prší, budú ho vrtuľníky prenasledovať aj v takom počasí? Chcel predbehnúť nejaké auto, jeho vodiča zmiatol hluk zhora, brzdové svetlá, ach, bože!, mám problém, uhol práve včas, vodná spŕška mu ošpliechala priezor na prilbe, doriti, ide príliš rýchlo, videl pred sebou dážď, hustý závoj, jemné mrholenie preťali kvapky, viditeľnosť sa zhoršila, strašne sa mu chcelo zdvihnúť ruku a utrieť sa, ale pri takej rýchlosti... Pred ním nákladniak, nemohol udržať rýchlosť, nič nevidel, zabrzdil, ubral plyn, potom doňho udril dážď, celé plachty, poryvy vetra, kvapky mu dopadali na telo tvrdo a bolestivo, pneumatiky nákladniaka tvorili obláčiky pary, nevidel prichádzajúce autá, pomalšie, pomalšie, napokon si utrel priezor, ale iba čo sa zmenili vodné obrazce na skle. Dážď bol teraz silnejší, africký dážď, nákladniaky ho predbiehali, preradil na nižšiu rýchlosť, viditeľnosť bola strašná, čo má robiť, a potom si uvedomil, že hukot vrtuľníkov sa stráca, už neleteli spolu s ním.

„Volám sa Immanuel,“ povedal Allison Healyovej. „Som čistič topánok.“

Vystrela k nemu ruku. „Ahoj, Immanuel.“

„Každé ráno dostávam Cape Times. Svoju várku si beriem tu vzadu, predávam ich. A keď vyložím všetok tovar, potom si ho čítam, lebo tak skoro ráno nie je veľa klientov.“

„Chápem,“ odpovedala trpezlivo.

„Takže dnes ráno som si prečítal o Thobelovi.“

„Mpayiphelim?“

„Je to môj priateľ. A to, čo ste o ňom napísali, vôbec nie je pravda.“

„Čo tým myslíte?“

„Nie je *veľký zlý motorkár*.“

„Ehm... To sa len tak píše, Immanuel.“

„Ale nie je to pravda. Je to dobrý človek. Vojnový veterán.“

„Veterán?“

„Je to tak. Bol vojakom v Hnutí MK. Bojoval v ďalekých krajinách. V Rusku a Nemecku.“

„V MK?“

„Bojoval za nás všetkých.“

„Vravíte, že bol bojovníkom MK?“ To bola novinka. Úžasná Novinka s veľkým N. Immanuel iba prikývol.

„Prečo ukradol motorku?“

„To nie je pravda. Thobela nekradne.“

„Ako to viete, Immanuel?“

„Poznám ho. Je to môj priateľ. Rozprávame sa tri-štyri razy za týždeň. Je to čestný muž. Rodinne založený.“

„Má rodinu?“

„Je to preňho tá najdôležitejšia vec na svete. Prečo by kradol?“

„Kde nájdem jeho rodinu?“

„To nie je možné, operačná základňa, viditeľnosť je príliš zlá. Máme tu veľkú turbulenciu. Musíme sa vrátiť. Prepínam.“ V rádiovom spojení zašuštal statický výboj, potom hlas zmĺkol.

Quinn pozrel na Janinu Mentzovú. Potriasla hlavou, on to pretlmočil. „Nesúhlas, Rooivalk jeden, zostaňte za ním. Prepínam.“

„Operačná základňa, viditeľnosť je nulová. Nevieme, kde je to ‚za ním‘. Dokonca nemáme vizuálny kontakt ani medzi sebou. Toto nie sú boaschopné podmienky. Prepínam.“

Quinn pozrel na Janinu. Stála so zloženými rukami, pery mala pevne zovreté. „Koľko miliónov randov stál vývoj týchto strojov? A nevedia ani lietať v daždi.“

Quinn čakal.

„Povedz im, aby sa obrátili. Povedz im, aby sa uistili, či sa nevracia späť.“

Vo vrecku jej zazvonil mobil. Pozrela na hradbu televízorov, na ktorých blikali celoštátne kanály, ranné animované filmy, miestne správy, šport, CNN, šepkali rôzne hlasy a hudba. Na TV 2 hlásateľ hlásil správy. Za ním bolo vidieť kresbu muža na motorke.

Zazvonil mobil.

Rádživ Rádžkumar sa dotkol panelu a zvuk zaplnil celú miestnosť. ... *niekde na Západnom myse na ukradnutom motocykli. Predpokladá sa, že je ozbrojený a nebezpečný, nie je jasné, prečo o tomto čase bludajú štátne orgány Thobelu Mpayiphelibo.*

Chcelo sa jej kliať. Zdvihla telefón.

„Mentzová,“ povedala namosúrene.

„Mami, Lien vraví, že som tučná,“ sťažovala sa jej dcéra uplakaným hlasom.

Mpayipheli sa vliekol ďalej rýchlou päťdesiat kilometrov za hodinu, kožené rukavice mal premočené, bolo mu zima na ruky, hoci mal zapnuté elektrické ohrievače na rukovátiach. Najväčší problém mu robilo vidieť pred seba na cestu, vnútrajšok prilby sa zahmlieval a po jej povrchu sa liala voda, cesta bola klzká. Ako má včas zbadat autá idúce oproti nemu, potreba ísť rýchlo a ďalej od aut ho zdolávala, aspoň že vrtuľníky boli ticho, ale vedel, že tam niekde v diaľke sú, musel im uniknúť.

Tak veľmi ho chcú nájsť, keď použili takú techniku.

Jobnny Kleintjes, čo bolo na tom počítačovom disku?

Počkali si na denné svetlo, trpezlivo a pokojne ako mačka na myš, čakali až do skorého rána, vedeli, že bude unavený, vedeli, že vrtuľníky sú obrovské, že ho zastrašia a zvíťazia nad ním.

Neboli to hlupáci.

Vrtuľníky zostali vzadu.

Ako psi ženúci ovce.

Do košiara.

Čakajú naňho. Niekde tam vpredu naňho čakajú.

Prst Allison Healyovej kľzal po stránkach telefónneho zoznamu, našiel *Nzululwaziová*, našiel *M. Nzululwaziová, Avenue Govan Mbeki 21*, načmárala si to číslo do zápisníka, pritiahla k sebe telefón a vykrútila číslo.

Zvonilo to.

Vojnový veterán. Rodinne založený. Dobrý človek.

Ešte vždy to zvonilo.

Čo sa tam deje? Prečo ho naháňajú?

Círrrn, círrrn, círrrn. Nikto nie je doma.

Je najvyšší čas zavolať opäť do Laingsburgu. Možno je niečo nové.

Sedemnást kilometrov južne od zátarasu pri Troch sestrách sa odpájala od cesty N 1 bezvýznamná odbočka, ktorá nikam nevedla, prašná cesta, ktorá sa končila križovatkou v tvare téčka a spájala dediny Sneuukraal a Wagenaarskraal.

Dvaja vojaci stáli v prvej zákrute takmer tristo metrov od asfaltky, kam ich doviezla policajná dodávka. Malý Joe Moroka a Koos Weyers boli vďaka plastovým pršiplášťom suchí, ale chlad im prenikal pod kaki uniformy. Tváre mali mokré, po hlavniach útočných pušiek značky R6 im stekala voda.

Hodinu pred úsvitom sa rozprávali o brieždení a svetle, ktoré im uľahčí situáciu, ale dážď neprestával. Jediným zlepšením bola viditeľnosť na štyridsať až päťdesiat metrov, rozoznali nízke kriky a step náhornej plošiny, kamenisté hrebene a bahnisté mláčky.

Už dvadsaťštyri hodín nespali, ak sa neberú do úvahy prerušované driemoty v Oryxe. Únava sa už prejavovala, padali z nôh, začervenené oči ich páľili a v spánkoch cítili tupú pulzujúcu bolesť. Boli hladní. Fantazírovali o horúcej sladkej káve, klobáske, vajčkách so slaninou a hrianke s roztápajúcim sa maslom. Nevedeli sa dohodnúť na vyprážaných hríboch. Moroka tvrdil, že huby sú žrádlo pre slimáky, Weyers odvetil, že keď ide o chuť, šesťdesiat miliónov Frantíkov sa nemôže myliť.

Motorku vôbec nepočuli.

Dážď vytváral zvukotesnú perinu. Výfuk GS-ky potichu odfukoval na nízkych obrátkach, lebo cesta bola blatistá. Zmysly vojakov otupila únava, nuda a ich hlasy pochovali možnosť, že si niečo všimnú.

Neskôr, keď Malý Joe Moroka podával kompletne hlásenie zoči-voči rozbesnenému kapitánovi Tigrovi Mazibukovi, pokúsil sa presne zrekonštruovať každú sekundu. Nemali stáť tak blízko seba. Nemali sa rozprávať a mali dávať väčší pozor.

Vyskytnú sa však aj iné situácie, ktoré nemožno predvídať, ako napríklad to, že utečenec stratí nad svojím strojom kontrolu. Tesne pred križovatkou bol povrch cesty dobrý a motorka tam mohla dobre akcelerovať, zákruta prišla znenazdania a bola ostrá. A tesne pred nimi bola blatistá hustá a slizká kaša, do ktorej sa

kanada zaborí na dvadsať centimetrov. Jazdec sa držal obrysu cesty, ktorú vytvarovala normálna premávka, ale v blate sa koleso v kritickej chvíli začalo prešmykovať.

Zbadali ho – uvideli svetlo nad zobákom dravca tohto stroja-netvora a začuli zvuk motora až vtedy, keď bol priamo pred nimi, hotové zjavenie. Sekundy, desatiny sekundy, počas ktorých zmysly prijímajú vnemy, odosielajú signály, mozog ich interpretuje a hľadá v sieti unavených synapsí tú správnu reakciu v pamäťových databázach venovaných nekonečnému nacvičovaniu.

Keď si to Malý Joe Moroka teraz pripomína, chcel by reagovať rýchlejšie, ale v tej chvíli zaregistroval súčasné nťahovanie bezpečnostných poistiek, kým on a Wyers zareagovali naraz, naučení tréningom, motorka sa zatiaľ kĺzala, hŕba železa a ocele sa zrazila s Wyersom. Jazdec padal zo stroja, Moroka sa zatackal, pošmykol sa a padal na chrbát, prst v poistke R6-ky nechtiac stlačil spúšť, vyšli výstrely do vzduchu, jazdec sa prevalil, vyskočil. Utečencovo plece mu udrelo do bránice, opäť spadol, sotva lapaľ dych. „Kapitán, ten muž, neviem, ako to dokázal, videl som ho padať, videl som, ako spadol pred motorku napravo od Wyersa, ale keď som vstal, udrel ma, bol taký rýchly...“

„Má posratých štyridsať rokov,“ reval mu do tváre Mazibuko len z niekoľkokocentimetrovej vzdialenosti.

Dážd v očiach Moroku, lapaľ po dychu, kopaľ nohami, chcel vstať, ale jazdec ležal na ňom, búchal ho prilbou, pulzovala v ňom bolesť. Ten muž schmatol Morokovu zbraň, trhol ňou, mykaľ a vykrútil ju z jeho zovretia. Krv, jeho krv na prilbe, potom v oku hlavě R6-ky a mohol tam len tak ležať v blate, až kým si ten muž nezdvihol priezor prilby a nepovedal: „Pozri, čo ma nútiš robiť.“ Počuľ Wyersa, ako zastonal: „Joe.“ Wyers ho volal, ale on nemohol otočiť hlavu k svojmu druhovi. „Joe?“ Na tvári muža nad ním čudný výraz, nie hnevu – skôr ľútosťi. „Joe, myslím, že mám zlomenú nohu.“

„Pozri, čo ma nútiš robiť.“

Digitálna vysielacka na Mazibukovom stehne sa prebrala k životu a on počuľ nečakané slovo: „Haló.“ Vďaka výbušnej kombinácii jeho frustrácie, nepohodlia a únavy okamžite vybuchol.

„Tu je Alfa jeden a prečo dočerta používaš rádiový protokol? Prepínam.“

„Ako sa voláš, Alfa jeden?“ Ten hlas nepoznal. Bol hlboký a neznámy.

„Toto je vojenská frekvencia. Prosím, okamžite zmizni z éteru, prepínam.“

„Volám sa Thobela Mpayipheli. Som ten, koho hľadáte. Kto si ty?“

Bola to bizarná chvíľa, pretože v sebe obsahovala určitú radosť, vyváženú náhlymi silnými obavami. Vedel, že jednému z jeho tímov sa niečo stalo, ale to si vyžadovalo určitú mieru šikovnosti. Vyžadovalo si to dôstojného súpera.

„Volám sa kapitán Tiger Mazibuko,“ prezradil. „A hovorím s mŕtvym mužom. Prepínam.“

„Nikto nemusí zomrieť, kapitán Tiger Mazibuko. Povedz svojim pánom, že urobím, čo budem musieť, a ak ma nechajú na pokoji, nepreleje sa nijaká krv. Sľubujem.“

„Od koho si ukradol to rádio, ty bastard?“

„Potrebujú tu lekársku pomoc, na západ od N 1, pri odbočke na Sneekraal. Tvoji muži ti povedia, že vážne zranenie bola len nehoda. Ľutujem, že sa stala. Jediný spôsob, ako sa tomu vyhnúť, je vyhnúť sa konfrontácii. Pekne ťa prosím. Nechcem nijaké problémy.“

V hlave Tigra Mazibuka sa odohralo niečo úžasné, keď prijal a spracoval význam tých slov, podobne ako poháre, ktoré do seba zapadajú. Konečným výsledkom bol synoptický ekvivalent výbuchu bieleho ohňa. „Si mŕtvy. Počuješ ma, si mŕtvy.“ Bežal k najbližšiemu vozidlu. „Počuješ ma, ty smrad, ty poondiati hajze!“ Nie, vrtuľník. Obrátil sa. „Ak by to malo byť to posledné, čo urobím, tak je po tebe, ty suka, ty posraný pes.“ Bezmocnosť z toho, aká vzdialenosť ich delila, ho privádzala do zúrivosti. „Naštartuj to, okamžite,“ prikázal pilotovi. „Da Costa, Zongu, zožeňte všetkých,“ reval na nich, „už aj!“ Opäť k pilotovi: „Dostaň túto poondiati mašinu do vzduchu.“ Dotkol sa zbrane na opasku, pištole značky Z88, zasa vyskočil z vrtuľníka, bežal do stanu, otvoril debnu, schmatol R6-ku a dva náhradné zásobníky, bežal naspäť, motory Oryxu sa už rozbíjali, tím Alfa, držal vysielacuku pri ústach. „Ja ťa zabijem, prisahám a Boh mi je svedkom, že ťa zabijem, ty posrané hovno.“

Ako nejaký odsúdenec čítal Radžív Rádžkumar ľudom v miestnosti slová na internetovej stránke www.bmw.motorrad.co.za a vedel, že zvesť, ktorú prináša, nebude vítaná: *Doma či po celom svete. Dobrodružstvá s BMW R 1150 GS sú bezbraničné, či už na tvrdom povrchu, zjazdárskej trati alebo na štrkových trasách. Hore kopcom, dolu kopcom, údoliami i nížinami, lesmi a púšťami - R 1150 GS je dokonalá motorka na každé dobrodružstvo.*

„Môže jazdiť po prašných cestách,“ povedala Janina.

Ľudia v operačnej miestnosti zmlkli, zrazu bolo počuť šum hlasov z hradby televízorov.

„Je to moja chyba,“ vyhlásila. „Preberám za to zodpovednosť.“

Mala si to preveriť. Mala rozbehnúť vyšetrovanie. Nikdy nemala prijať nič konvenčné.

Podišla k veľkej mape krajiny na stene, skontrolovala vzdialenosť medzi odbočkou a zátarasou. Bolo to tak blízko. Mala pravdu. Vo všetkom. Mpayipheli

išiel po N 1. Oproti jej predpokladom hodinu meškal, ale bol tam. No ten dážď...

Pozrela sa na veľké pásy severovýchodnej provincie.

Čo teraz? Mpayipheliho možnosti znásobovala každá tenučká červená čiariočka, ktorá predstavovala cestu bez ohľadu na to, aký mala povrch. Dokonca aj s tímom Bravo v akcii tu bolo jednoducho priveľa dier, priveľa križovatiek, prekrížení a odbočiek, priveľa možností, ktoré bolo treba sledovať.

Čo teraz?

Potrebovala horúci kúpeľ, potrebovala zmyť z vlasov a zoškriabať z tela únavu noci. Potrebovala nové šaty a čerstvý mejkap. Dobré raňajky.

Pohľad jej zablúdil na poslednú zastávku. Lusaka.

Jedno vedela. Odbočil na západ. To vylučuje priamy smer cez Bloemfontein. Sledovala novú trasu. Cez Gaborone, Mmabatho, Vryburg a Kimberley.

To bola najpravdepodobnejšia trasa.

Mpayipheliho ochránila búrka, ale teraz bola jeho nepriateľom. Vedeli, že tlaková níz je široká dvesto kilometrov, ale on si to môže len domýšľať. Spadol na štrkovej ceste, nebol veľmi skúsený. V blate bude musieť ísť pomaly, opatrne. Zvažovať svoje rozhodnutia. Rozmýšľať nad tým, kde sú. Obzerať sa za chrbát, či neuvidí vrtuľníky, na ceste pred sebou hľadať vojakov. Je unavený, je mu zima a je mokrý. Od pádu ho bolí celé telo.

Do Kimberley ešte päťsto, šesťsto kilometrov. Ako rýchlo môže ísť?

Mentzová sa pozrela na hodinky. Zo sedemdesiatich dvoch hodín už uplynulo dvanásť. Šesťdesiat ešte zostáva. Šesť, sedem, osem hodín, kým sa dostane do Kimberley. Za ten čas sa môže všeličo stať.

Poobzerala sa po miestnosti, po tvárach čakajúcich ľudí. Dychtíví. Unavení. Mrzutí. Potrebujú oddych, aby znova nabrali odvalu. Horúcu sprchu a teplé raňajky. Chcú nejakú perpektívu.

Usmiala sa na všetkých. „Ľudia, vieme, kde je. A je len jedno miesto, kam má namierené. Dostaneme ho.“

Na križovatke Mpayipheli takmer opäť spadol. Keď prudko zabrzdil, motorka sa pošmykla a musel trhnúť telom, aby zostal vo zvislej polohe. Plece ho čoraz väčšími bolelo. Dopravná značka prezrádzala, že Loxton je vľavo a Victoria West vpravo. Niekoľko dlhých sekúnd váhal, rozhodoval sa. Inštinkt ho presvedčil, aby odbočil vľavo, pretože to bola jediná neznáma možnosť, išiel ďalej, udalosti, ktoré mal za sebou, naňho sťažka doliehali, znova sa bude musieť pozrieť na mapu.

Bude musieť spať.

Ale pršalo, nemohol len tak zaparkovať v stepi a skloniť hlavu na zem, potreboval by stan.

Prašná cesta bola hrozná, jej povrch sa dal predvídať, tam, kde sa nakláňala, bolo možné očakávať jemné blato, preto sa držal v strede. Dlane mu mrzli, v hlave mu dunelo, keď sa mu minul adrenalin. Nechcel myslieť na dvoch vojakov a svoje vlastné hlboké sklamanie, keď zdvihol motorku a opäť sa vydal na cestu. Trochu ho však prekvapilo, že sa nestala nijaká škoda, motor opäť naskočil na prvý raz, vyštartoval a zadné koleso preklzávalo v riedkom blate. Bol sklamaný sám zo seba, z toho, akú nenávisť bolo počuť z vysielacky, ale teraz na to nechcel myslieť.

Ujasnil si svoje problémy. Vedia, kde sa nachádza. Zrátajú si jeho možnosti na mape. Nasadili armádu, majú neomezený počet mužov, vrtuľníky. Autá? Bol unavený, bola to hlboká únava, svaly na pleciach mal natiahnuté alebo nepríjemne oškreté, noha ho bolela len o niečo menej. Vyhnali ho z diaľnice, nedopriali mu rýchlu trasu. Pršalo.

Bože, Kleintjes, do čoho si ma to dostal? Chcem ísť domov. A navyše nemal na to ani žalúdok; chcel ísť domov k Miriam a Pakamilemu.

Kútikom oka zazrel akúsi usadlosť. Vľavo od cesty, boli to ruiny medzi kamenistými hrebeňmi a kríkmi hlohu, ktoré zrazu dostali nejaký zmysel. Zmenila sa predvídateľnosť celej situácie, našiel riešenie a možnosť odpočinku. Opatrne stlačil brzdy, pomaly sa obrátil a blížil sa k dvojprúdovej odbočke. Brána bola otvorená, schátraná a zanedbaná. Pomaly sledoval kamenistú stopu, rukoväte sa mu mykali pod rukami. Videl betónovú nádrž na vodu a veterný mlyn, starý dom, okná zakryté kartónmi, omietka vyblednutá od afrického slnka, plechová strecha bez odkvapovej rúry, voda po nej stekala v malých potôčikoch. Doviezol sa k zadnej časti a zastal.

Žil tu niekto? Nikde ani náznak života, no ostal sedieť na motorke, ruku držal na plyne. Na šnúre nevisela nijaká bielizeň, nebolo tu ani stopy po pneumatikách, ani nijaké vozidlo.

Otočil kľúčom, vypol motor a odklopil prilbu.

„Halóóó...“

Iba bubnovanie dažďa na streche.

Štažka zliezol z motorky a oprel ju na stojan, opatrne, aby sa v mäkkej zemi nezošmykla. Stiahol si premočené rukavice a prilbu.

Bol tu zadný vchod, farba z dverí dávno opadala. Zaklopal, zaznel dutý zvuk. „Haló,“ všimol si starodávnu kľučku na dverách, otočil ňou, dvere boli zamknuté, oprel sa do nich plecom, pritlačil, bez úspechu.

Obišiel dom, dával pozor na cestu, ani náznak nejakej premávky.

Na tejto strane vôbec neboli dvere, kráčať naspäť, skúsil nazrieť cez okno, cez trhlinu medzi kartónom a rámom okna, ale vnútri bola priveľká tma. Podišiel k dverám, otočil kľučku, opäť silno udel plecom, buch – a dvere sa otvorili dokorán. Po dlážke prebehla poľná myš, zmizla v kúte, páchlo tu potuchlinou ako v opustených domoch.

Malá piecka na uhlie pri stene bola kedysi čierna, teraz špinavosivá, rukoväť od uhlíaka sa zlomila. Ošarpaný kredenc, železná posteľ s matracom z kokosu, dve plastové debničky na mlieko, smaltované umývadlo, prach a pavučiny.

Mpayipheli chvíľu stál a zvažoval situáciu. Motorku nebolo z cesty vidno. Už celé týždne tu nikto nebol.

Rozhodol sa. Vzal tašku z motorky, poriadne zavrel dvere a sadol si na matrac.

Len na hodinku alebo dve. Len kým prejde najväčšia únava.

Stiahol si kožené nohavice a kanady, vybral z tašky teplé oblečenie, otriasol prach z matraca, ľahol si a hlavu položil na tašku ako na vankúš.

Len hodinku alebo dve.

Potom si preštuduje mapu a určí, čo ďalej.

Správa, že utečenec unikol vrtuľníkom a dostal sa cez zátarasu, že vojaka zo špeciálnych zložiek dopravila do Bloemfonteinu helikoptéra, sa v komunite ozbrojených síl rozšírila ako požiar v buši. Kým Allison Healyová skontaktovala svoj zdroj v Laingsburgu, správa nadobudla barokové ozdôbky ako práve vznikajúca legenda.

„A je to bývalý vojak MK,“ povedal jej Erasmus s pôžitkom. „Je to štyridsaťročný vojnový veterán, ktorý vypiekol špiónov naľavo-napravo, jednoducho všade.“ Podľa jeho tónu jej bolo jasné, že polícia si každú minútu tejto drámy poriadne vychutnáva.

„Viem, že je vojnový veterán,“ povedala mu, „ale prečo po ňom idú?“

„Odkiaľ to vieš?“ Erasmus chcel počuť ďalšie klebety.

„Mala som návštevu. Starý priateľ. Prečo ho naháňajú?“

„To neprezradia. To je to jediné, čo tí hajzli nepovedia.“

„Vďaka, Rassie, už musím ísť.“

„Zavolám ti, keď sa dozviem niečo nové.“

Allison odložila mobil do kabelky a podišla ku kanceláriám Absy v Heerengrachte. Na informáciách musela čakať v rade. Hlavou sa jej prehánala najčerstvejšia správa. Zazvonil telefón.

„Allison.“

„Ahoj, Allison, volám sa John Modise. Uvádzam talk show pre SAFM.“

„Ahoj, John.“

„Ty si priniesla správu o nejakom černošskom týpkovi na motorke.“

„Áno.“

„Nechcela by si dnes ráno vystúpiť v show? Aspoň telefonicky?“

Zaváhala. „Nemôžem.“

„Prečo nie?“

„Skompromitovala by som sa, John. Vy ste konkurenčné médium.“

„Chápem, ale vaše ďalšie vydanie bude až zajtra ráno, takže sa toho môže udiat...“

„Nemôžem.“

„Vedela si, že ten chlapík bol v Umkhonto we Sizwe?“

„Vedela,“ povedala a mala po nálade. Jej náskok sa zmenšoval. „Ako ste to zistili?“

„Moj producent to získal od polície v Beaufort Weste. Vymámil to z nich len pred hodinou.“

Teraz všetci pekne spievali.

„Ja viem.“

„Vidíš. Je to verejné tajomstvo. Takže sa nič nestane, keď budeš v show.“

„Vďaka, ale nie, vďaka.“

„V poriadku, ale keby si si do jedenástej rozmyslela, zavolaj mi.“

„Zavolám.“

Pri okienku prišiel rad na Allison. „Ahoj,“ pozdravila. „Hľadám pani Miriam Nzululwaziovú. Pracuje tu.“

„Už som s tým všetkým skoncoval. Skončil som s bojovaním, s násilím, so strieľaním, mlátením a nenávisťou. Najmä s nenávisťou. Skončil,“ vyhlásil Mpayipheli.

Odohralo sa to v nemocnici v Milnertone, pri posteli jeho beloškého priateľa Zatopka van Heerdena. Obaja boli celí zavinutí v obväzoch, napchatí liekmi, plní bolesti, obaja prežili traumy zo zvláštnej skúsenosti plnej násilia, ktorou čírou náhodou obaja prešli, on aj bývalý policajt. Bolo to v čase, keď ešte pracoval pre Orlanda Arendseho. Pociťoval vnútornú žiaru, víziu nového života, ako apoštol Pavol v Damasku, spojenú s *osvietením*. Van Heerden naňho mlčky zíval, iba jeho oči prezrádzali náznak empatie.

„Neveríš, že sa môžem zmeniť?“

„Je to ťažké, Drobec.“

Drobec. Tak ho prezývali. Po svojej premene prezývku odmietol, bola to súčasť procesu, ako pochovať minulosť – ako had, ktorý zvlieka kožu a necháva ju za sebou ako desivú spomienku. Znova sa stal Thobelom. To meno dostal pri krste.

„Čo si vieš vysnívať, to môžeš aj uskutočniť.“

„Odkiaľ máš tie populistické somariny?“

„Dakde som to čítal. Je to pravda.“

„To hlása Norman Vincent Peale alebo Steven Covey, niektorý z tých falošných prorokov. Veľkí bieli šarlatáni.“

„Tých nepoznám.“

„My sme naprogramovaní, Drobec. Napojení na program. Sme tým, čím sme, z mäsa a kostí.“

„Ako starneme, múdrieme. Svet okolo nás sa mení.“

Van Heerden bol ako vždy neznesiteľne úprimný. „Neverím, že človek môže zmeniť svoju vrodenu povahu. To najlepšie, čo môžeme urobiť, je pripustiť rovnováhu dobra a zla v nás. A prijať ju. Lebo je v nás. Aspoň potenciálne. Žijeme vo svete, kde sa dobro glorifikuje a zlo sa nechápe. Môžeš urobiť iba to, že zmeníš uhol pohľadu. Nie povahu.“

„Nesúhlasím,“ povedal.

Ostali pri tom a dohodli sa, že sa nedohodnú.

Keď ho prepustili z nemocnice, pri rozlúčke s belochoom prejavil také zaniehanie zmeniť sám seba, taký zápal za nového Thobelu Mpayipheliho, že Zatopek ho chytil za ruky a povedal: „Ak to niekto dokáže, tak si to ty.“ V hlase mu znelo odhodlanie, akoby mu na výsledku osobne záležalo.

A teraz ležal na špinavom smradľavom kokosovom matraci uprostred náhornej plošiny Karoo a nemohol zaspáť, lebo v hlave si znova a znova prehrával scénu s dvoma vojakmi. Túžil po celistvosti, po chvíli, keď odbočil zo správnej cesty, keď ten, kým sa chcel stať, zrazu zaostal. Tak rýchlo v ňom vzbĺkol bojový zápal, jeho ruky boli také ochotné zabíjať, jeho mozog ovládal malú násobilku životne dôležitých bodov na vojakovom tele ako pri streľbe zo samopalu, zúfal si, *nerob! nerob! nerob!*, bojoval sám so sebou, bolo to hlboké sklamanie. Keby ho videl Pakamile či Miriam, tí by boli šokovaní!

„Pozri, čo ma nútiš robiť.“ Tie slová z neho vyleteli bez rozmyslu, teraz vedel, že to bol pokus preniesť vinu – potreboval hriešnika, ale hriešnik prebýval vo vnútri. Už bol zasa napojený na program.

Čo urobíš?

Ak mal Van Heerden pravdu, čo môžeš robiť?

Kedysi bol s Miriam a Pakamilem navštíviť Van Heerdena na malej farme za Table View, v malom bielom dome – jeho matka žila vo veľkom bielom dome. Sobota popoludní, rodinu z predmestia vyzdvihli zo stanovišťa taxíkov v Killarney, Van Heerden a Thobela hneď začali spomínať, spájalo ich puto, aké býva u ľudí, čo spoločne čelili smrti. Miriam mlčala, necítila sa vo svojej koži, Pakamile mal oči doširoka otvorené a všetko ho zaujímalo. Len čo prišli, Van Heerdenova matka vzala dieťa bokom: „Mám poníka tak akurát pre teba.“ Keď sa chlapec o pár hodín vrátil, od vzrušenia sa mu leskli oči: „Nemohli by sme na farme chovať kone, Thobela, prosím, Thobela?“

Bol tam aj advokát Beneke. Zhovárал sa s Miriam po anglicky, ale veľa toho nenahovorili, právnik a servírka, v neprijemnom tichu, ktoré medzi nimi často zavládlo, sa otvárala priepasť medzi farbou, kultúrou a troma storočiami africkej histórie.

Van Heerden a Mpayipheli založili vonku oheň na grilovanie. Mpayipheli stál pri ohni, rozprával o svojich zážitkoch z novej práce, o klientoch na motorkách, o mužoch v strednom veku, ktorí hľadali liek na menopauzu, a smiali sa pri horiacich polienkach z *rooikranu*, lebo Thobela bol šikovný imitátor. Neskôr, keď sa uhlíky rozžeravili a Van Heerden skúsenou rukou obracal klobásky a rezne, Mpayipheli povedal priateľovi: „Som nový človek, Van Heerden.“

„To som rád.“

Zasmial sa tomu druhému do tváre. „Neveríš mi.“

„To nie som ja, kto musí veriť, ale ty.“

Návštevu už nikdy nezopakovali. On a Van Heerden si radšej išli raz za mesiac niekam zajesť a porozprávať sa. O živote. O ľuďoch. O rase a farbe, o politike a nádejach, o psychológii, ktorú Van Heerden začal intenzívne študovať, aby sa pokúsil skrotiť svojich vlastných démonov.

Vzdychol si, obrátil sa nabok, plece ho teraz ešte väčšmi bolelo. Musí sa vyspať, musí mať čistú hlavu.

Čo môžeš robiť?

Môžeš ujsť pred okolnosťami, ktoré v tebe vyvolávajú to nahoršie. Môžeš sa od nich izolovať.

Nenávišť v hlase kapitána Tigra Mazibuka vo vysielacke. Čistá, neodškriepiteľná, nefalšovaná nenávišť. Takmer štyridsať rokov mu bola najbližším spoločníkom.

To nie som ja, kto musí veriť, ale ty.

Allison Healyovej trvalo skoro pätnásť minút, kým xhoskú ženu presvedčila, že je na Thobelovej strane. Výraz Miriaminých úst ostával prísny, sotva prehovorila, na otázky odpovedala kývnutím hlavy, ale napokon sa poddala: „Pomáha priateľovi, tak to je. A teraz vidíte, čo robia.“

„Pomáha priateľovi?“

„Johnnymu Kleintjesovi.“

„Tak sa volá jeho priateľ?“ Allison si to nezapísala, bála sa, že ženu vystraší. Namiesto toho sa horúčkovo snažila zapamätať si to meno, opakujúc si ho v duchu.

Miriam prikývla. „Boli spolu v Hnutí.“

„Ako mu pomáha?“

„Včera k nám prišla Kleintjesova dcéra a požiadala Thobelu, aby jej otcovi niečo doručil. Do Lusaky.“

„Čo mu mal odniesť?“

„Neviem.“

„Bol to nejaký dokument?“

„Nie.“

„Ako to vyzeralo?“

„Nevidela som to.“

„Prečo to neodniesla sama?“

„Kleintjes má nejaké problémy.“

„Aké problémy?“

„Neviem.“

Allison sa zhlboka nadýchla. „Pani Nzululwaziová, chcem si byť istá, že si toto vyjasníme, lebo keď spravím chybu a napíšem niečo, čo nie je pravda, potom budem mať ja a noviny problémy a to Thobelovi nepomôže. Vravíte, že Kleintjesova dcéra prišla včera večer do vášho domu a požiadala ho, aby niečo odniesol jej otcovi do Lusaky?“

„Áno.“

„Lebo jej otec má problémy?“

„Áno.“

„A Thobela súhlasil, lebo sú bývalí súdruhovia?“

„Áno.“

„A tak vzal motorku...“

Napätie a zmätok, to bolo pre Miriam priveľa. Zlomil sa jej hlas. „Nie, mal ísť lietadlom, ale zastavili ho.“

Reportérka si až teraz uvedomila, že ženina zaťatosť pramení zo strachu, a položila ruku na jej chudé plece. Miriam na chvíľu postála, nehybná a pokorená, potom sa oprela o Allison a nechala sa objasť. Vzápätí jej prúdom vytryskli slzy.

Janina spala dve hodiny na pohovke vo svojej kancelárii hlbokým bezsenným spánkom, až kým nezazvonil budík na mobile. Nohy sa jej okamžite dotkli zeme a odhodlane sa postavila, krátky odpočinok bol slabým štítom proti únave a napätiu, ale to bude musieť stačiť. Osprchovala sa vo veľkej kúpeľni na desiatom poschodí, mala príjemný pocit z horúcej vody, vône mydla a šampónu, myšlienkami už bola inde, naplánovala si deň vopred ako na nejakej mape.

Natiahla si čierne nohavice a bielu blúzku, čierne topánky, zo zrkadla utrela paru, kefou si prečesala vlasy a šikovnými pohybmi prstov si urobila mejkap. Najprv zašla do svojej kancelárie po spisy a hneď nato sa pobrala za riaditeľom.

Zaklopala.

„Poďte ďalej, Janina,“ zvolal, akoby na ňu čakal.

Otvorila dvere a vstúpila. Stál pri okne a hľadel na ulicu Wale smerom k budovám provinčného zastupiteľstva a k Stolovej hore v pozadí. Bolo jasné snečné ráno a po celej ulici v ľahkom vetriku lenivo povievali zástavy.

„Musím sa vám k niečomu priznať, pane.“

Neobrátil sa. „Netreba, Janina. Spôsobil to ten dážď.“

„Ide o niečo iné, pane.“

Ako tak stál a jeho postava sa črtala na pozadí oblohy, bolo mu vidieť hrb. Vyzeralo to, akoby niesol bremeno. Stál pokojne, akoby bol priveľmi unavený a nevládal sa pohnúť.

„Už dva razy volala ministerka. Chcela vedieť, či nás táto záležitosť neskompromituje.“

„Je mi to ľúto, pane.“

„Zbytočne, Janina. Mne to nie je ľúto. Robíme si svoju prácu. Ministerka musí robiť tú svoju. Je platená za to, aby zniesla nejakú tú nepríjemnosť.“

Položila na stôl spisy. „Pane, do tejto záležitosti som Johnnyho Kleintjesa zaangažovala ja.“

Ani sa nepohol. Zavládlo ticho.

„Sedemnásteho marca tohto roku polícia zadržala moslimského extrémistu za nepovolené držanie strelných zbraní. Bol to nejaký Ismail Mohammed, vedúca postava, pravdepodobne člen Pagadu, Quibla alebo možno aj organizácie MAIL. Opakovane sa chcel stretnúť s nejakým predstaviteľom výzvednej služby. Mali sme šťastie, že sa polícia obrátila najprv na nás. Poslala som tam Williamsa.“

Riaditeľ sa pomaly obrátil. Mentzová uvažovala, či vôbec včera v noci spal. Rozmýšľala nad tým, či mal na sebe tú istú košeľu ako včera. Jeho tvár vôbec neprezrádzala únavu.

Podišiel k stoličke za stolom, ale nepozrel jej do očí.

„Tu je úplný prepis výsluchu. Vieme o tom len traja, Williams, pisárka a ja.“

„Som si istý, že ste mali dôvod, prečo ste mi to skôr neukázali, Janina.“ Teraz po prvý raz videla, že je unavený, prezrádzalo to spojenie reči jeho tela a unaveného pohľadu očí.

„Pane, urobila som isté rozhodnutie. Myslím, že napokon uznáte, že to bolo rozumné.“

„Povedzte mi o tom.“

„Mohammed nám poskytol informáciu o Inkululekovi.“

Bola to chvíľa, na ktorú dlho čakala. Nedal na sebe nič znať, nič nepovedal.

„Viete, že celé roky tu vládli rôzne špekulácie a podozrenia.“

Zdalo sa, akoby si riaditeľ vzdychol, akoby sa prejavilo vnútorné napätie. Oprel sa dozadu. „Sadnite si, Janina.“

„Ďakujem, pane.“

Pritiahla si stoličku bližšie a nadýchla sa, až potom pokračovala. Riaditeľ natiahol pred seba ruku, dlaň mal ružovú, nechty dokonale ostrihané.

„Zatajovali ste to predo mnou, lebo som podozrivý.“ Nebola to otázka, len jemne formulované oznámenie.

„Áno, pane.“

„Bolo to správne, Janina?“

„Áno, pane.“

„Aj ja si to myslím.“

„Ďakujem, pane.“

„Nemusíte mi ďakovať, Janina. To som od vás aj očakával. Takto som vás to učil. Neverte nikomu.“

Usmiala sa. Bola to pravda.

„Myslíte, že teraz je nevyhnutné, aby som o všetkom vedel?“

„Myslím, že by ste mali vedieť o Johnnym Kleintjesovi.“

„Potom mi to môžete povedať.“

Janina Mentzová si všetko zvážila, pozbierala si myšlienky. Riaditeľ vedel o histórii Inkululeka už od osemdesiatych rokov, keď sa klebety vo vedúcich kruhoch ANK pripisovali človeku z kontrarozviedky, ktorého bývalý režim do tohto Hnutia škodoradostne nasadil, aby narušil jednotu medzi príslušníkmi národnosti Xhosa a Zulu v tejto organizácii. Klebety však pretrvávali aj po roku 1992 a v Kwa-Zulu, Tretej sile, sa prejavovalo násilie. A od volieb v roku 1994 vládlo určité podozrenie, že CIA je príliš dobre informovaná.

Poklepala na spis pred sebou. „Ismail Mohammed pri výsluchu tvrdil, že Inkululeko je na vedúcom mieste v niektorej rozviedke. Hovorí, že má dôkaz. Tvrdil, že Inkululeko pracuje pre CIA. Pracoval pre nich dlhé roky.“

„Aký dôkaz?“

„Nič závažné. Veľa drobných náznakov. Viete, že kapskí moslimskí extrémisti majú kontakty na Kaddáfího, Arafata a bin Ládina. Vraví, že naschvál púšťali do obehu dezinformácie a pozorovali, ako sa vyvinie situácia na Strednom východe. Vraví, že o tom niet pochýb.“

„A môžeme predpokladať, že sa rozhodli zbaviť sa Inkululeka tak, že nám poskytnú tú informáciu.“

„Musíme túto možnosť aspoň zvážiť, pane.“

Pomaly si uhladil kravatu, akoby odstraňoval nejestvujúce záhyby. „Myslím, že už tomu rozumiem, Janina. Stiahli ste Johnnyho Kleintjesa z dôchodku späť do služby.“

„Áno, pane. Potrebovala som niekoho dôveryhodného. Niekoho, kto by mal prístup k tým dátam.“

„Poslali ste ho na americký konzulát.“

„Áno, pane.“

„Mal im povedať, že má dáta, ktoré chce predať. A keby som to bol ja, povedal by som Johnnymu, aby využil útoky z jedenásteho septembra ako motiváciu. Niečo ako: ‚Už nemôžem len tak sedieť a hľadiet na to, čo sa deje, zatiaľ čo mám informácie, ktoré ti môžu pomôcť‘.“

„Niečo také.“

„A na dôvažok meno Inkululeko ako niečo navyše?“

Mlčky prikývla.

„Tak, aby oni vedeli, že my to vieme. To je chytré, Janina.“

„Zjavne nie dosť chytré, pane. Môže sa nám to vypomstiť.“

„Môžem len hádať, že ste mali zopár mien, s ktorými ste to chceli skúsiť, zopár možných Inkululekov? Aby ste si vyskúšali reakcie viacerých ľudí?“

„Tri mená. A množstvo bezvýznamných informácií. A keby Američania povedali, že tie dáta sú bezcenné, vedeli by sme, že on nie je jedným z tých troch. Keby zaplatili, vedeli by sme, že sme na stope.“

„A moje meno bolo medzi nimi.“

„Áno, pane. Po Johnnyho návšteve na konzuláte CIA reagovala, ako sme predpokladali. Povedali Johnnymu, aby sa s nimi už priamo nekontaktoval, lebo budova je sledovaná. *Nevolajte nás, my sa vám ozveme.* Zariadila som, aby jeho telefón odpočúvali. Pred týždňom zavolali, bola to len zásterka. Kvôli stretnutiu v parku pri Umeleckom múzeu. Požiadali Johnnyho, aby tie dáta odniesol do Lusaky.“

„Čo sa na tom pokazilo, Janina?“

„Myslím, že Johnny vyvinul vlastnú iniciatívu, pane. Myslíme si, že počítačový disk, ktorý vzal, bol prázdny. Alebo obsahoval bezvýznamné údaje.“

„Johnny Kleintjes,“ povedal riaditeľ nostalgicky. „Myslím si, že vám nie celkom dôveroval, Janina.“

„To je možné. Stálo nás dosť námahy, kým sme ho presvedčili, aby išiel s nami do toho. Tie tri mená...“

„On pozná všetkých troch.“

„Áno, pane.“

„Ale neverí, že niekto z nich by bol Inkululeko.“

„To je pravda.“

„Typické pre Johnnyho. Najradšej by si všetko najskôr overil. Ale s otvorenými zadržanými vrátkami, v prípade, že by to Amíci vzali vážne.“

„Mám podozrenie, že Thobela má ten pravý disk.“

„Ten, ktorý si pripravila.“

„Áno, pane.“

„A teraz nechceš, aby sa tie dáta dostali do Lusaky.“

„Myslela som si, že Mpayipeliho zastavíme na letisku. Chcela som poslať disk po jednom z mojich ľudí. To je môj plán.“

„Viac kontroly.“

Mentzová prikývla. „Viac kontroly.“

Riaditeľ vytiahol zásuvku na veľkom stole. „Aj ja sa musím k niečomu priznať, Janina,“ povedal a zdvihol fotografiu, farebnú snímku so somárskymi ušami. Podal

jej ju. Pozorne ju vzala do rúk, končekmi prstov si ju za hrany vyblednutého papiera zľahka pridržala pred očami. Riaditeľ, ešte mladý – pokojne to mohlo byť pred dvadsiatimi rokmi. Rukou objímal vysokého mladého černocha so širokými plecami, pružného a svalnatého, s pravidelnými črtami, s pevnou líniou úst a brady, ktorý vyzeral odhodlane. V pozadí stálo vojenské vozidlo.

„Dar es Salaam,“ ozval sa riaditeľ. „V roku 1984.“

„Nerozumiem, pane.“

„Ten druhý na fotke je Thobela Mpayipheli. Bol to môj priateľ.“ Na malých ústach Zulua pohrával ľahký úsmev.

Mráz jej prešiel po chrbte. „Preto ste dali zavolať zásahovú jednotku.“

Pozrel sa do stropu, myšlienkami bol v inom čase. Trpezlivo čakala.

„Ten človek je neútočný, Janina. Od narodenia čudák. On je... mal iba sedemnášť, keď narukoval. Ale vybrali si ho už od začiatku. Kým ostatní absolvovali základný vojenský výcvik v Tanzánii a Angole, jeho poslali spolu s elitou do Sovietskeho zväzu. A do východného Nemecka. KGB si ho hneď obľúbila a informovala nás o jeho výcviku. Uchmatli si ho Nemci. Tí vedeli...“

„Preto nejestvujú nijaké záznamy.“

Riaditeľ ešte vždy blúdil v myšli kdesi v minulosti. „Stelesňoval všetko, čo potrebovali. Oddaný, inteligentný, silný, aj psychicky. Rýchly... A vedel strieľať, ach, Drobec vedel strieľať...“

„Drobec?“

Odmietavé gesto. „To je príbeh sám osebe. Ale predovšetkým ho svet nepoznal, bola to divá karta, o ktorej nič nevedeli ani Američania, ani Briti, dokonca ani Mossad. Neznámy černoch, úplne nový hráč, zabijak s čistým štítom, temperamentom...“ Riaditeľ sa prebral zo snenia a postupne zaostril pohľad na Janinu.

„Kúpili si ho od nás, Janina. Zbraňami, výbušnami a výcvikom. Bol v tom len malý háčik. Nebol ochotný. Chcel sa vrátiť do Južnej Afriky, strieľať Búrov a vyhodit do vzduchu ozbrojené sily Južnej Afriky. Jeho hnev bol presne zameraný. Spracovávali ho takmer dva týždne, usilovali sa mu vysvetliť, že jeho úsilie prinesie ovocie, že CIA a MI 5 je ruka v ruke s Búrmami, že vojna proti jedným znamená vojnu proti druhým. Dva týždne... Napokon ho presvedčili.“

Mentzová odstrčila od seba fotografiu na stole. Ich pohľady sa stretli, sedeli bez pohnutia a hľadeli na seba, preverovali jeden druhého a čakali.

„Pripomína mi Mazibuka,“ ozvala sa.

„Áno.“

„Bol to on, ten takzvaný ‚Umzingeli‘?“

„Nepoznám celý ten príbeh, Janina.“

Vstala. „Nemôžem dovoliť, aby sa dostal do Lusaky.“

Riaditeľ prikývol. „Je jedným z tých, čo môžem zachrániť Johnnyho a tie dáta.“

„A to nebude dobré.“

„Nie, to nebude dobré.“

Padlo na nich ticho, keďže obaja si uvedomili dôsledky takého riešenia, až napokon riaditeľ povedal: „Chcem, aby ste vedeli, že si idem domov trochu oddýchnuť. Vrátim sa neskôr. Pošlete zvyčajný tím, aby ma sledoval?“

„Bude to zvyčajný tím, pane.“

Unavene prikývol.

„To je dobre.“

19

Vedúci spravodajstva Cape Times pozoroval zaokrúhlenú postavu Allison Healyovej a znovu si pomyslel: keby tak schudla o desať alebo pätnásť kíl... Bola v nej určitá zmyselnosť. Nevedel iste, či vyžarovala z tých kriviek, alebo z jej osobnosti. Ale niekde hlboko v nej sa skrývala nádherná štíhla žena.

„... A nikto iný o tomto Johnnym Kleintjesovi nič nevie, to nám dáva veľké možnosti pre zajtrajší článok. Mám tú adresu a urobím interview s jeho dcérou. A dnes popoludní si odfotografujeme pani Nzululwaziovú a chlapca. Budú to exkluzívne snímky.“

„Dobre,“ súhlasil redaktor a rozmýšľal, či je panna.

„Ale je toho ešte viac, šéfe. Viem to. A chcem využiť túto rozhlasovú reláciu, aby som mohla hodiť do vody návnadu. Nech sa kaša premieša.“

„Prezradíš nášho sólokapra alebo nie?“

„Budem s tým zaobchádzať v rukavičkách, šéfe.“

„Ty vždy so všetkým zaobchádzaš v rukavičkách, Allison.“

„To je pravda,“ zasmiala sa.

„Nezabudni sa zmeniť o novinách. A keby sa ti podarilo naznačiť, že zajtra ráno odhalíme oveľa viac...“

Janina Mentzová sedela pri veľkom stole sebaistá a spokojná.

„Počuješ nás, Tiger?“ spýtala sa.

Všetci v miestnosti počuli kapitánov hlas, ktorý sa rozliehal z reproduktora.

„Počujem vás.“

„Dobre. Aká je tam u vás situácia?“

„Tím Bravo prišiel aj s vozidlami. Oryx sa má každú chvíľu vrátiť a ďalší je na ceste z Bloemfonteinu.“ V Mazibukovom hlase rozoznala netrpelivosť, potlačený hnev.

„A čo počasie, kapitán?“

„Už neprší tak silno – vzdušné sily hlásia, že dážď sa presúva na východ.“

„Ďakujem ti, Tiger.“ Postavila sa vedľa Vincenta Radebeho. „Overili sme si, že Thobela Mpayipheli bol členom MK, zúčastnil sa na špeciálnom výcviku vo

východnom bloku. Niektoré detaily sú ešte nejasné, je to však silný protivník, Tiger. Nebuď na svoj tím príliš zlý.“

Žiadna odpoveď, z vysielacky sa ozvalo len zasyčanie.

„Vec sa má tak, že to nie je nejaký nevinný občan.“ Mentzová pozrela na Radebeho, ktorý odvážne čelil jej pohľadu.

„Vie, ako nám záleží na tých dátach, a nemá zábrany použiť násilie. Zvolil si konfrontáciu. Je nebezpečný a odhodlaný. Dúfam, že to všetci chápete.“

Niekoľko hláv prikývlo.

„Takisto vieme, že dáta, ktoré vezie, sú pre túto vládu a najmä pre nás ako výzvednú službu mimoriadne háklivé. Také háklivé, že máte plné právo použiť akúkoľvek silu nevyhnutnú na to, aby ste ho zastavili, Tiger. Opakujem: akúkoľvek silu.“

„Počujem vás,“ ozval sa kapitán Tiger Mazibuko.

„V najbližšej polhodine treba zmobilizovať všetkých dostupných mužov z vojenských základní v De Aar, Kimberley a v Jan Kempdorpe. Potrebujeme viac ľudí na zemi. Treba strážiť všetky možné trasy. Tiger, chcem, aby si operoval z Kimberley, aby si mohol rýchlo zareagovať. Keď vezmeme do úvahy fakty o utečencovi, budeme musieť sústrediť veľa vysoko mobilných, dobre vycvičených mužov, v prípade, že znovu nastane kontakt. Nech polícia a armáda hliadkuje pri cestách. Požiadam, aby sa celá letka Rooivalkov presunula do Kimberley, aby bola v pohotovosti.“

„Ako viete, že pôjde cez Kimberley?“ ozval sa Mazibukov hlas z éteru.

Na chvíľu sa zamyslela a potom povedala: „Vychádzam z danej situácie. Je unavený, premočený, hladný a dážd' ho brzdi. Počuje, ako mu hodiny odtikávajú čas. Kimberley leží najbližšie k spojnici medzi ním a Botswanou a preňho je Botswana symbolom slobody a úspechu.“

Všimla si, že Rádživovi Rádžkumarovi šepká jeden z jeho ľudí čosi do ucha.

„Deje sa niečo, Rádž?“

„Rozhlasový program, madam. Stanica SAFM.“

„Nejaké otázky?“ Počkala na reakciu Radebeho a Mazibuka.

„Mazibuko končí,“ ohlásil sa kapitán z reproduktora. Radebe sedel a hľadel na digitálne prístroje pred sebou.

„Zapni to, Rádž,“ prikázala.

... *Pripojila sa k nám Allison Healyová, reportérka novín z Kapského Mesta, ktorá dnes ráno primiesla správu o veľkom zlom xboskom motorkárovi. Vitaj v našom programe, Allison.*

Dakujem, John, je pre mňa česť byť vo vašom vysielaní.

Máš nejakú zaujímavú informáciu o našom utečencovi na motorke?

Mám, John. Máme informácie, ktoré vrhajú nové svetlo na motívy pána Mpayiphelibo, a zdá sa, že je to niečo ako milosrdná misia. Zdá sa, že ho vedú ušľachtilé pohnútky.

Prosím, pokračuj.

Lutujem, ale to je asi tak všetko, čo môžem teraz prezradiť, John.

A odkiaľ si získala túto informáciu, Allison?

Zo zdroja jemu veľmi blízkeho. Nazvime to vecou srdca.

„Quinn,“ vyhrkla Janina Mentzová s potláčanou zúrivosťou.

„Áno, madam?“

„Prived' ju sem.“

Zostal zarazený.

„Miriam Nzululwaziovú. Prived' ju sem.“

„Dobre, madam.“

... Na strane utečenca?

Nie je na mne, aby som si volila strany, John, ale dve veci sa mi zdajú mäťúce. Podľa informácií, ktoré dostala polícia údajne od Prezidentskej výzvednej jednotky, pán Mpayipheli ukradol motorku BMW. No zdá sa, že to nie je pravda. Polícia nevzniesla žiadne obvinenie, neprebíha vyšetrovanie vo veci krádeže. Len pred piatimi minútami som sa rozprávala s majiteľom obchodu, ktorý potvrdil, že pán Mpayipheli nechal lístok, kde píše, že nemá inú možnosť, ako požičať si ten stroj, a že zaň zaplatí. To podľa mňa nevyzerá ako krádež.

A druhá vec, Allison?

John, Cape Times uverejnili tento článok pred viac ako piatimi hodinami. Ak sa utečenec niečím previnil, prečo vláda nepredstúpila pred verejnosť a neobjasnila celú záležitosť?

Aha, už viem, kam mieriš. Čo sa tu podľa teba deje?

Myslím, že vláda sa zase usiluje niečo ututlať, John. Neprekvapilo by ma, keby s tým súvisel nejaký prípad korupcie alebo niečo podobné. Nevravím, že je to tak. Len hovorím, že by ma to neprekvapilo. Teraz pracujem na niekoľkých nových stopách a Cape Times prinesú zajtra ráno celú pravdu.

Ďakujem pekne, Allison Healyová, reportérka novín z Kapského Mesta. Tu je John Modise a vy počúvate rádio SAFM. Linky sú teraz voľné, ak sa chcete podeliť o svoj názor na túto záležitosť, prosím, zavolajte nám. A nezabúdajte, predmetom diskusie dnešného rána je motorkár na úteku, takže držme sa témy...“

„Aj Moniku Kleintjesovú,“ povedala Janina Mentzová. „Aj tú sem budeme musieť priviezt'. Skôr ako sa médiá vrhnú na jej dom.“

„Jasné, madam,“ súhlasil Quinn. „Ale čo s jej telefónom, ak budú volať z Lusaky?“

„Môžeš presmerovať jej linku sem?“

„Môžem.“

Janine vírili v hlave otázky. Ako len tá ženská Healyová získala tú informáciu? Ako si spojila Mpayipheliho a Nzululwaziovú? Čo by sa dalo urobiť, aby ju nejako pribzdili?

... *Pretórijská odnož Hell's Angels. Dobré ráno, Burt.*

Dobré ráno, John. Chceme vedieť, kde sa nachádza ten človek. Máte nejaké informácie?

Vieme, že dnes ráno o šiestej bol v blízkosti Troch sestier, Burt. Kde je teraz, to si môže každý len domýšľať. Prečo sa pýtaš?

Lebo je naším bratom, človeče. A má problémy.

Váš brat?

Všetci motorkári sú častou väčšieho bratstva, John. Nuž, možno si počul kopu neprávď o Angels, ale môžem ti povedať, že keď má jeden z našich bratov problémy, pomôžeme.

A čo myslíš, akým spôsobom mu budete schopní pomôcť?

Ako sa len bude dať.

Rádzkumar si pohrdavo vzdychol a stíšil hlasitosť.

„Nie,“ zahriakla ho Janina. „Nechaj to.“

Mpayipheli spal plytkým spánkom, s nervóznymi tikmi prenikal cez hranice spánku, sny sa mu miešali s realitou. Išiel po nekonečných cestách na GS-ke, v nohách cítil jemné chvenie motorky, rozprával sa s Pakamilem, počul dážď na streche chatrče a potom mľaskavý zvuk kolies v blate, motor na nízkych obrátkach, ale zobudil sa až na buchnutie dverí auta. Zošuchol sa z matraca a prekotúľal sa k stene pod oknom.

Anonym z Mitchell's Plain, ideš, si v éteri.

Haló, John, počuješ ma?

Si v éteri, hovor.

Som vo vysielaní?

Áno, anonym, počuje ťa celý štát.

Aha. Dobre. Chcel som len povedať, že tento Mpayipheli nie je až taký hrdina, akého z neho chcete urobiť.

My z neho nerobíme hrdinu. Nechávame fakty hovoriť samy za seba. Čo pre nás máš?

Neviem, či je to ten istý týpek, ale nejaký Thobela Mpayipheli pracoval pre drogového dílera na Mitchell's Plain. Veľký černocho. Zlý ako pes na smetisku. A hovorilo sa, že bol v MK. Volali ho Drobec.

Robil pre drogový gang?

Áno, John. Bol niečím, čomu sme hovorili ‚výpalník‘.

„My“, anonym? Kto je to „my“?

Kedysi som bol drogovým dílerom na Cape Flats.

Ty si bol drogovým dílerom?

Áno.

Na Mitchell's Plain?

Nie. Mal som základňu na južných predmestiach.

To vyznieva ako nejaký monopolný predaj. A čo robí taký ‚výpalník‘, anonym?

Ručí za to, že díleri dodávateľovi platia. Tým, že ich zmláti alebo zastrelí, alebo ich rodiny.

A Mpayipheli pracoval ako výpalník pre dodávateľa?

Robil pre najväčšieho dodávateľa tých čias na polostrove. To bolo ešte predtým, než do mesta prišla nigérijská mafia. Dnes riadia celý obchod oni.

Nigérijská mafia? Niekedy musíme vybrať celú reláciu len pre teba, anonym. Takže si bol díler. Prečo si to nechal?

Užil som si svoje. Teraz som čistý.

Tak je to. Čudné, ale pravdivé.

Toto je zvláštna krajina, John, ver mi.

Amen, brat môj.

Mpayipheli ležal na dlážke, dýchal prach. Zazneli kroky, akoby ktosi obchádzal motorku. Potom akýsi hlas zavolať:

„Halóóóó!“

Inštiktívne sa poobzeral po nejakej zbrani, nadával sám na seba, že si nenechal pušku toho vojaka. Mohol by odlomiť nohu stola. Pri tej myšlienke sa spätil. Už nijaké násilie, už nijaký boj. Mysľou mu prebehlo, aké to bude mať dôsledky. Znamená to, že je už koniec jeho putovania – môže ísť domov? Znamená to, že Johnny Kleintjes je v kaši. Stál nehybne, neschopný rozhodnúť sa medzi inštinktom a túžbou.

„Haló celému domu.“ Mužský hlas. V afrikánčine. Že by farmár?

Ruky mu viseli voľne po bokoch, ale otváral a zatínal päsťe.

„Thobela?“ Počul, ako ten hlas vyslovil jeho meno. „Thobela Mpayipheli?“

Vojaci, pomyslel si. Adrenáln mu prúdil do žíl. Jeden krok k stolu. Schmatol drevenú nohu stola a nohou pridržal stolovú dosku. *Nie,* prebehlo mu hlavou, *nie, nech je už po všetkom.*

Tak hovor, Elise, aký je tvoj názor na drámu, čo sa tu odvíja?

Dve veci, John. Po prvé, vôbec neverím tým táraninám o drogách. Prečo vždy, len čo sa človek dostane na výslnie, ho chcú ľudia zraziť na zem? Po druhé, som sekretárka Pretorijského motocyklistického klubu BMW a chcela by som len povedať, že nepotrebujeme, aby za nás konali Hell's Angels. Pán Mpayipheli jazdí na BMW, a ak mu môže niekto pomôcť, bude to motorkárske bratstvo BMW. Nevie, ako chcú Hell's Angels jazdiť po štrkových cestách Severného mysu na tých svojich Harleyoch?

Takže utečenec je členom klubu BMW?

Nie, John, ale on ide na BMW.

A to vám dáva dôvod si ho privlastňovať?

My ho nevlastníme, John. Ale nevlastnia ho ani Hell's Angels.

Čo to malo znamenať, tá poznámka o štrkových cestách?

Pán Mpayipheli sa prešmykol cez zátarasu tak, že išiel po štrkových cestách. Viete, jazdí na GS-ke.

A čo je to GS-ka?

Je to motorka na cesty, aj do terénu.

Niečo ako obojživelník?

Nie. Vlastne áno, niečo ako obojživelník, inteligentný.

Aba. Tak teda máme tému dňa. Ako viete, že sa prešmykol cez zátarasu?

Je to na našej webovej stránke, John.

Vašej webovej stránke?

Áno. www.bmwmotorrad.co.za. My máme informácie zvnútra.

A odkiaľ teda získava vaša webová stránka informácie zvnútra?

Viete, aj policajti jazdia na BMW.

„Idem dnu, Thobela – nestrieľaj. Som tvoj priateľ.“

Nestrieľaj. Stále si myslia, že som ozbrojený.

„Som sám, Thobela, buď dobrý.“

Dvere sa otvorili.

„Som s tebou, brat môj.“

Počkal zlomok sekundy a uvoľnil napäté plecia.

„Nemôžem to nájsť,“ postažoval sa Rádživ Rádžkumar. Webový prehliadač ukazoval chybové hlásenie: *Stránku nemožno zobraziť. Stránka, ktorú hľadáte, nie je momentálne k dispozícii. Webová stránka môže mať technické problémy, alebo musíte zmeniť nastavenia vášho prehliadača.*

„Motorrad sa píše s dvoma er,“ povedal mu potichu Vincent Radebe.

„Ako to vieš?“ našťval sa Rádžkumar.

„To je po nemecky ‚motorka‘.“

Rádžkumar vytukal nové slovo. Tentoraz sa webová stránka natiahla. Hore pod názvom stránky sa ukázali slová: „SLEDUJTE UTEČENCA NA GS – PRÍBEH ZVNÚTRA.“

Mpayipheli stál s rozkročenými nohami, plecيا mu klesli, odohrával sa v ňom vnútorný boj, vedel, že nastala hodina pravdy, vedel, že teraz vyhrá alebo prehrá – a nielen na jednej rovine.

Dvere sa pomaly otvorili. Hlas muža bol tichý a chlácholivý. „Ja som mierumilovný človek.“

Farebný muž, oblečený v otrhaných šatách, v nenápadnej sivej košeli, s kravatou, ktorá mohla byť v minulom storočí červená. Oči mal doširoka vytreštené a ruky vystreté pred seba, akoby sa bránil.

„Kto si?“

„Som Koos Kok,“ povedal zreteľne. „Nezabiješ ma, však nie?“

„Odkiaľ vieš, ako sa volám?“

„Len som sa mrkol na tú motorku. Hovoria o tebe na všetkých staniách v rádiu. Veľký zlý xhoský motorkár.“

„Čo?“

„Každý sa o teba zaujíma.“

„Čo sa to deje?“ Mpayipheli sa vystrel.

„Zacnelo sa mi po svojom zimnom domčeku,“ priznal sa Koos Kok a ukázal na chalúpku. „Prišiel som sa sem zohriať.“

Pri Troch sestrách postavili zátarasu, strážila ju armádna jednotka, juhoafrická polícia a nejakí dopravní policajti, ako aj veľký vrtuľník. Pri Beaufort Weste boli aj útočné vrtuľníky značky Rooivalk, ktoré sa pokúšali GS-ku prenasledovať, ale dážď ich zabnal, čítal Rádžkumar na webovej stránke a dumal nad tým, prečo mu osud predurčil, aby bol poslom zlých správ.

„Doriti,“ zahrešil Quinn.

„Pokračuj,“ prikázala mu Janina.

GS-ka šla zjavne po vedľajšej ceste, pravdepodobne po odbočke zo Sneekraalu, a prešla cez zátarasu s dvoma vojakmi, jeden z nich bol ťažko zranený. Potom zmizla. To je všetko, čo zatiaľ vieme.

Jediná možnosť, ako môžeme tomu chlapíkovi pomôcť, spočíva v tom, že sa v celom štáte spoja všetci majitelia BMW. Musíme sa zbromaždiť pri Troch sestrách a pokúsiť sa ho nájsť. Tak mu môžeme pomôcť dostať sa tam, kam chce ísť.

„Chcú mu pomôcť,“ povedal Quinn.

„Kto to napísal?“ spýtala sa Janina.

„Insider. Človek znútra. To je všetko, čo sa tam píše.“

„Posraný poliš,“ uľavil si Quinn a postrehol šéfkin nesúhlasný pohľad. „Prepáčte, madam.“

„Je tam ešte niečo iné?“ spýtala sa Rádžkumara.

„Je tu zopár odkazov od chlapíkov, ktorí tvrdia, že mu chcú pomôcť.“

„Od koľkých?“

Zrátal ich. „Jedenástich. Dvanástich.“

„Nie je ich veľa.“

„Až priveľa,“ podotkla Janina. „Ešte ich pribudne.“

„Madam,“ ozval sa Vincent Radebe.

„Áno?“

Podal jej telefón. „Riaditeľ.“

Vzala telefónne slúchadlo. „Pane?“

„Ministerka nás chce vidieť, Janina.“

„Vo svojej kancelárii?“

„Áno.“

„Stretneme sa tam, pane?“

Máme ešte čas na jeden telefonát. Burt od Hell's Angels, si to opäť ty?

Áno, John. Mám dve veci. Nejazdíme na Harleyoch. Vieš, zopár členov ich má, ale len niektorí. A hláška, že ten černocho patrí k ľuďom od BMW, je hovädina.

Dávaj si pozor na jazyk, Burt. Toto je rodinná relácia.

Lutujem, ale je to len banda víkendových staby motorkárov, ktorí si za pekného počasia po raňajkách len tak niekam vyjdú.

Čo sa stalo s veľkým bratstvom jazdcov na motorkách, Burt?

Skutočných motorkárov, John. Nie týchto Bé-em trasorítok. Ten Mpheli... Mpayi... ten chlapík je skutočný motorkár. Vojnový veterán, bojovník na cestách. Tak ako my.

Veď ani nevieš vysloviť jeho meno.

20

Namiesto jedného ministra prišli dvaja.

Ministerkou výzvedných služieb bola žena, štíhla, ako sa patrilo na jej post, štyridsaťtiročná černoška tswanskej národnosti zo severozápadnej provincie. Minister vodného hospodárstva a lesníctva sedel v kúte, bol to šedivý beloch, ikona Hnutia. Nevydal ani hláska. Janina Mentzová nevedela, čo tam robí.

Riaditeľ a Mentzová si sadli z druhej strany stola. Janina rýchlo pozrela na riaditeľa, kým začala rozprávať. Nepatrným kývnutím hlavy naznačil, že nesmie nič zatajovať. Najprv ich uviedla do situácie: výsluch Ismaila Mohammeda, kontrašpionážna operácia a napokon aj to, ako sa všetko pokazilo.

„Videli ste správy v televízii?“ chladne sa spýtala ministerka výzvedných služieb.

„Áno, pani ministerka,“ povedala Janina rezignovane. Nie po prvý raz sa začudovala nad tým, prečo sú politici citlivejší na televíziu než na noviny.

„Každú polhodinu hlásia v rádiu niečo nové. A čím viac o ňom hovoria, tým väčší hrdina sa z neho stáva. A my vyzeráme ako gestapo.“ Útla päseň na stole zdôrazňovala slová, jej hlas stúpol o polovicu oktávy. „Už to nemôže ísť takto ďalej. Chceme nejaké riešenia. Máme teraz krízu vzťahov s verejnosťou. Čo poviem prezidentovi, keď zavolá? A on zavolá. Čo poviem?“

„Pani ministerka...“ ozvala sa Janina.

„Dvaja agenti na letisku. Dve helikoptéry Rooivalk a celá letka pri Troch sestrách a vy nemáte ani potuchy, kde je ten chlap?“

Janina nevedela, čo odpovedať.

„A všetci sa čudujú, prečo klesá rand, a svet sa smeje. Na Afrike. Babráckej, zaostalej Afrike. Už som z takého prístupu unavená. Je mi z toho zle. Tento kabinet...“ ministerka vstala, priveľmi nahnevaná, aby obsedela, jej ruky akoby uzatvárali slová do zátvorky, „... hrdlačí dňom a nocou, bojuje proti nepriazni osudu a akú máme podporu od štátnych zamestnancov? Babrácku. Úbohé výhovorky. To nám má stačiť?“

Janina hľadela na koberec. Ministerka sa zhlboka nadýchla, upokojila sa a znova si sadla.

„Pani ministerka,“ povedal riaditeľ jemným diplomatickým tónom, „keď sa

už takto úprimne rozprávame, môžem povedať zopár pripomienok? Toto je prvá dobre naplánovaná kontrašpionážna operácia, o ktorú sme sa pokúsili, a môžem dodať, že bol najvyšší čas. Je nielen nevyhnutná, je aj geniálna. Kreatívna. Nič z toho, čo sa stalo, neohrozilo účel tejto misie. Naopak, čím dlhšie sa to ťahá, tým skutočnejšie sa to bude javiť CIA. Je pravda, že situácia sa nevyvinula tak, ako mala, ale taký je život.“

„Mám toto povedať prezidentovi, pán riaditeľ? Taký je život?“ Tón jej hlasu bol sarkastický a chladný.

Tón riaditeľovho hlasu pripomínal hlas ministerky: „Pani ministerka, viete, že nemám vo zvyku zvaľovať vinu na iných, ale keby boli členovia policajnej služby lojálni voči tomuto štátu, médiá by neboli tak na koni. Možno by sme mohli hľadať vinu tam, kde je: pred dverami ministra bezpečnosti. Je najvyšší čas, aby to vyriešil.“

„Ja som zodpovedná za túto operáciu. Je to môj rezort.“ Ministerka sa utíšila, ale ešte vždy mohla vybuchnúť.

„Ale správanie iného ministerstva operáciu ohrozuje. Hádže jej polená pod nohy. Vôbec neodmietam prijať trest, ak si ho zaslúžim. Okolnosti na letisku boli také, že sme sa chceli vyhnúť nejakému incidentu. Naši ľudia postupovali opatrne. Čo sa týka počasia, tam už náš vplyv nesiaha.“ Janina nikdy nepočula riaditeľa rozprávať tak zápalisto.

Ministerku to umlčalo. Riaditeľ pokračoval: „Zvážte na chvíľu možnosť, že si vystrelíme z mocnej CIA. Pomyslíte na to, aké dobré by to bolo po každej stránke. Nech sa len z Afriky smejú. My sa budeme smiať naposledy.“

„Budeme?“

„Úspešne dokončíme operáciu. A rýchlo. Ale niekto musí razantne zakročiť proti polícii.“

„Ako rýchlo môžete skončiť túto operáciu?“

Janina vedela, že je rad na nej: „Do dvoch dní, pani ministerka. Dlhšie to nepotrvá.“

„Ste si istá?“

„Pani ministerka, ak budú ministerstvo obrany a polícia spolupracovať, môžem stavať svoju profesionálnu česť,“ Janina počula, čo hovorí, a zvažovala, či tomu aj sama verí.

„Budú spolupracovať,“ vyhlásila ministerka nasrdene. „A čo mám povedať médiám?“

Janina prišla s odpoveďou. „Máme dve možnosti. Jedna je nepovedať nič.“

„Nič? Viete si vôbec predstaviť, koľko ľudí dnes ráno volalo sem do kancelárie?“

„Pani ministerka, nijaká krajina na svete nedovoľuje svojim médiám zasahovať

do tajných operácií. Prečo by sme to mali dovoliť tu? Nech povieť čokoľvek, médiá napíšu a budú vysielat', čo budú chcieť; vaše slová prekrúčia alebo ich použijú proti vám. Ignorujte ich, ukážte im, že sa nedáme zastrašiť. Zajtra, pozajtra sa udeje niečo iné, čo odpúta ich pozornosť.“

Ministerka dlho premýšľala. „A druhá možnosť?“

„Využijeme médiá v náš prospech.“

„Vysvetlite nám to.“

„Hranica medzi hrdinom a darebákom je veľmi tenká, pani ministerka. Často závisí od toho, ako sa interpretujú fakty.“

„Pokračujte.“

„Ten utečenec bol predtým členom drogového podzemia, ktoré prispelo k zrúteniu sociálnej štruktúry a zničilo deti na Cape Flats. Zneužil svoj výcvik v MK na zastrašovanie a násilie. Podozrievame ho, že je ešte vždy zapletený do tohto obchodu – na jeho bankovom účte sú obrovské sumy nejasného pôvodu. Ten človek neváha prizívať sa na nevinnej žene a jej dieťať. Nemá dokonca ani vlastný dom. Je to bezohľadný človek, ktorý zámerne vážne zranil mladého vojaka, belocha, muž, ktorý sa dva razy nepodriadil štátnemu záujmu, keď mal šancu vzdať sa. Nevinní ľudia, dobrí občania alebo hrdinovia sa nestávajú utečencami. Je mnoho bývalých účastníkov Hnutia MK, ktorí si zvolili inú cestu. Ktorí sa rozhodli budovať tento národ, nie ho rozbiť. Ktorí dokonca aj teraz vedú spravodlivý boj uprostred nezamestnanosti a chudoby. A jediné, čo potrebujeme, je poskytnúť tieto fakty médiám.“

Ministerka výzvedných služieb si zamyslene posunula okuliare so zlatým rámom vyššie na nose.

„To by mohlo vyjsť,“ súhlasila.

„Dávate prednosť druhej možnosti?“

„Je to... praktickejšie.“

Z rohu miestnosti sa ozval melodický hlas ministra vodného hospodárstva a lesníctva. „Nesmieme zabudnúť na jedno,“ povedal.

Všetky hlavy sa obrátili k nemu.

„Hovoríme tu o Umzingelim.“

Koos Kok vytiahol z kufra svojej ošarpanej dvadsaťpäťročnej dodávky Chevrolet El Camino dve stoličky a pritom ustavične rozprával. Teraz už sedeli s Mpayiphelim za stolom, jedli chlieb a sardinky v hustej paradajkovej čili omáčke z konzervy a pili lacné brandy zo smaltovaných hrnčekov.

„Som veľký trubadúr Griqua,“ uviedol sa Koos Kok vo svojom griquovskom dialekte. „Gitarista, ktorého prehliadol David Kramer, od narodenia *skeefbroer*, ako dieťa sotva *voorlopig*, vždy, odkedy som bol malý *vooran*, šialený *norring* po hudbe a *langtanne* ísť do školy...“

„Nerozumiem, čo hovoríš,“ prerušil ho Thobela.

„Ja nehovorím xhoským jazykom, brat môj, *sôrrie*, je to *skanne*, a prapradedko Adam Kok sem prišiel s tebou žiť a vôbec.“

„Ty nehovoríš ani afrikánčinou.“

„Holandskou afrikánčinou? Nuž, môžem ňou hovoriť.“ A príbeh Koosa Koka sa začal črtať v záplave nehanebne egoistických rečí, vráskavú, vetrom ošľahanú tvár prebudilo k životu rozprávanie konvenčným jazykom, až kým sa znova nevrátil k jazyku svojho ľudu a Thobela s povzdychom zdvihol ruku a požiadal o preklad. Je trubadúr Severného mysu, zabávač „mešťanov“, s gitarou vystupuje v tanečných sálach, spieva vlastné piesne o krajine a ľuďoch. „Ale nevidím možnosť, ako mať *drukmekaar*, cestujem v lete, v zime je toto môj pelech, rozložím si oheň, píšem ďalšie piesne a z času na čas, keď ma žerie samota, idem *jongman-jongman* s dievčatami z Beaufort Westu.“

Dnes ráno zapol vo svojom starom zhrdzavenom dodávkovom Chevrolete rádio, počúval správy a neskôr reláciu Johna Modiseho, takže vedel, že *veľký zlý xhoský motorkár* si len tak voľne pobehuje v tejto oblasti, a keď za svojou zimnou drevenicou zazrel motorku, hneď mu trklo. Je to dielo Pánovo, Božia Prozreteľnosť, a on sa nebude prizerať s *paphanne*, nie, on pomôže.

„Ty mi chceš pomôcť?“ spýtal sa Thobela s riadne plným žalúdkom a s brandy v krvi.

„Chcem, brat môj. Koos Kok má plán.“

Tiger Mazibuko zvolal tím Alfa k otvoreným dverám Oryxu. Dážd' slabol, cez oblaky presvitali modré fliačky oblohy, ale ešte mrholilo a fúkal vietor.

„Dnes ráno som pred vami všetkými zvozil Malého Joa a chcel by som sa mu ospravedlniť. Prehnal som to. Bol som našťvaný. Nemal som vybuchnúť. Joe, nebola to tvoja chyba.“

Malý Joe Moroka mlčky prikývol.

„Jednoducho ma štve, keď sa niečo stane niekomu z mojich ľudí,“ povedal Mazibuko neisto. Na tvárach videl známky únavy.

„Ideme do Kimberley. Do protileteckej školy. Bude tam teplá strava a posteľ. Tím Bravo bude ako prvý v pohotovosti. Pri zátarasách bude strážiť armáda a polícia.“

Zopár chabých úsmevov. Mazibuko chcel ešte čosi dodať, aby upevnil puto medzi nimi a minimalizoval škodu. Nič mu nenapadlo.

„Poďme hore,“ zavelil. „Trochu sa vyspime.“

Allison Healyová zašla autom na južné predmestia, k domu Johnnyho Kleintjesa, adresu našla v telefónnom zozname. Použila zariadenie hands-free k mobilu, aby zavolała do kancelárie po fotografa, a potom vytukala číslo Absy. Chcela sa spýtať Miriam na Thobelovu údajnú angažovanosť v obchode s drogami. Neverila tomu. Príspevok v rádiu poskytoval málo faktov, bolo to len samé osočovanie.

„Pani Nzululwaziová tu nie je,“ povedal jej recepcný.

„Môžete mi povedať, kde je?“

„Prišli si po ňu.“

„Kto?“

„Polícia.“

„Polícia?“

„Môžem jej odovzdať nejaký odkaz?“

„Nie.“ Chcelo sa jej zísť z vozovky, ale bola na ceste De Waal Drive a mysľ sa pred ňou rozprestieral do šírky. Neboli tu nijaké zvodidlá, musela však pokračovať v ceste, hoci sa jej roztriasli ruky. Vyhľadala číslo na zástupcu polície Južnej Afriky pre styk s verejnosťou a stlačila tlačidlo.

„Nic, tu je Allison. Chcela by som vedieť, či ste zobrali na výsluch pani Miriam Nzululwaziovú.“

„Čakal som, kedy zavolaš.“

„Takže ju máte?“

„Neviem, o čom hovoríš, Allison.“

„Je to manželka Thobelu Mpayipheliho, muža na motocykli. Jej zamestnávateľa tvrdia, že ju z práce odviedla polícia.“

„Viem o ňom, ale o nej nemám ani potuchy.“

„Môžeš mi to zistiť?“

„Neviem...“

„Nic, pekne ťa prosím...“

„Pozriem sa na to. A ozvem sa.“

„Ešte nič. Hovorí sa, že Mpayipheli bol zaangažovaný do obchodu s drogami na Cape Flats...“

„Ale čo?“

„Kto by o tom mohol vedieť?“

„Richter. Z protidrogového.“

„Mohol by si...?“

„Jasné.“

„Vďaka, Nic.“

„Do smrti budem cítiť zodpovednosť za toho muža,“ ozval sa minister vodného a lesného hospodárstva. Sedel a jeho postava sa črtala oproti oknu, svetlo neskorého rána okolo neho vytváralo svätožiariu. Janina dumala, či ten hrubý hlas prezrádza ľútosť.

„Bol som šéfom štábu: mal som na starosti operácie. Musel som sa rozhodnúť. Tak veľa sme toho Nemcom dlhovali.“

Rukami si počúchal okrúhlu tvár, akoby z nej chcel niečo zotrieť. „Teraz to nie je dôležité,“ povedal a nahol sa dopredu s lakťami na stole. Zopäl ruky, akoby sa modlil.

„Raz za šesť mesiacov sme mali návštevu z Berlína. Návšteva dobrej vôle, dalo by sa povedať. Ústna správa o tom, ako veci napredujú, nič na papieri, diplomatické gesto, aby som vedel, ako sa Drobec drží. Ako sú s ním všetci spokojní: ‚Robí vašej krajine česť.‘ Vždy to bol vysoký, štíhly Nemeč. Všetci boli štíhli. *Váš Cassius vyzerá štíhly a hladný. Príliš veľa rozmýšľa: takí ľudia sú nebezpeční.* Vždy nás informoval o skóre. Ako v nejakom športe: ‚Urobil šesť.‘ Alebo deväť. Alebo dvanásť.“

Minister vodného a lesného hospodárstva si uvoľnil ruky a prekrížil si ich na prsiach.

„Použili ho sedemnášť ráz. Sedemnášť.“ Pohľadom behal z ministerky na riaditeľa a na Janinu. „Jeden, o ktorom bez prestania rozprávali, bol Marion Dorffling. Legenda CIA. Tridsať alebo štyridsať eliminácií – človeka z toho až zamrazí. Boli to čudné časy, čudná vojna. A Umzingeli ho dostal. Vyňuchal ho, celé týždne ho stopoval.“

Usmial sa s láskavou nostalgiou. „Bol to môj nápad. Umzingeli. Lovec. Bolo to jeho krycie meno.“

Pokrútil hlavou – tie spomienky boli neveriteľné. Zabudol, kde je, minútu alebo aj dlhšie nebol duchom prítomný v tejto miestnosti. Keď začal hovoriť, jeho hlas prezrádza úľavu.

„Prišiel ma pozrieť. Dva mesiace pred voľbami v roku 1994. Moja sekretárka, nuž, bolo vtedy toľko ľudí, čo chceli so mnou hovoriť, mi o tom nepovedala. Myslela si, že má právo ich odháňať. Raz neskoro popoludní vošla dnu a povedala: ‚Je tu taký veľký černochoch a nechce odísť,‘ a keď som sa šiel pozrieť na chodbu, bol tam, vyzeral, že ho to mrzí, a povedal, ako mu je ľúto, že ma obťažuje.“

Opäť pokrútil hlavou. „Ľúto, že ma obťažuje.“

Janina Mentzová rozmýšľala, kam to vedie, či všetky tieto vybočenia majú nejakú pointu. Jej netrepezlivosť rástla.

„Bol to pre mňa zahanbujúci deň. Povedal mi, čo sa stalo od pádu Berlínskeho múru. Jeho nemeckí páni sa cez noc stratili. Prestali ho platiť. Stala sa z neho

parádna lovná zver, lebo Západu sa podarilo dostať k spisom Stasi a vedel, že po ňom pôjdu. Bol to nový svet a každý chcel zabudnúť, okrem tých, čo ho prenasledovali. V našej londýnskej kancelárii o ňom nikto nevedel. Bolo tam nové osadenstvo, nevedeli o ňom nič a ani nechceli vedieť. Nejaký čas sa len tak pretĺkal, a keď sa napokon vrátil domov a prišiel za mnou do práce, sľúbil som mu, že mu pomôžem. Ale prišli voľby a nová vláda, a ja som naňho zabudol. Jednoducho som zabudol.“

Minister vodného a lesného hospodárstva zrazu vstal, Janinu to naľakalo. „Oberám vás o čas,“ povedal. „Je mi to ľúto, musím si priznať vinu. Je to moja chyba, že si našiel iné živobytie. Ale chcem povedať toto. S tým mužom sa niečo stalo, lebo keby bol ešte vždy Umzingeli, ostali by za ním aspoň štyri telá, mali by ste čo vysvetľovať. Ak viete zistiť, prečo tých ľudí ušetril, máte šancu ho získať.“

„Ďakujem vám, pane,“ povedala Janina Mentzová vonku na schodoch malému Zuluovi.

Zastal, zatváril sa vážne. „Niet za čo, Janina. Len som bol úprimný. Naozaj si myslím, že je to geniálna operácia.“

„Ďakujem vám, pane,“ zopakovala.

„Prečo ste nič nepovedali?“

„O tom, že na zozname je vaše meno?“

Prikývol.

„Nepovažovala som to za relevantné vzhľadom na cieľ tohto stretnutia.“

Opäť kývol a pomaly kráčal ku schodom. Ešte vždy stála na mieste.

„Vy ste Inkululeko, pane?“

Zišiel po schodoch, obrátil sa, pozrel na ňu s jemným úsmevom a vzápätí sa vydal na dlhú púť do svojej kancelárie.

Mpayipheli sa uložil vzadu v El Camine na starom matraci vedľa svojej motorky R 1150 GS, čudne vyvrátenej doboka. Batožinové vaky zložili a motorka ležala vedľa škatule s ukradnutou baraninou („Malý príspevok k prerozdeleniu bohatstva, ja som *skorrie-morrie*,“ povedal Koos Kok), medzi kusmi rozheganého nábytku – dvoma stoličkami, kávovým stolíkom s tromi nohami a čelom posteľe. Štyri ošúchané kufre boli plné šiat a akýchsi dokumentov. Všetko sa kopilo pod špinavou plátennou plachtou zafarbenou od farby. Na dodávke chýbali tmiče, prášná cesta bola veľmi hrboľatá, ale vďaka matracu sa cestovanie dalo zniesť. Mpayipheli spal schúlený v polohe plodu v stiesnenom priestore. Už bolo takmer po daždi, iba tu a tam dopadla na celtu sprška a cez diery v plachte kvapkala voda.

Myslel na chvíľu, keď sa otvorili dvere, keď sa pokúšal o sebakontrolu, o víťazstvo rozumu nad pudom, potlačil takmer neodolateľné nutkanie, a to ho naplňovalo spokojnosťou. S tým by sa mohol priznať aj Miriam. Niekedy jej zavolá a povie jej, že je v poriadku. Iste sa oňho obáva. No aké príbehy bude po večeroch rozprávať Pakamilemu! Koos Kok, Griqua. „Nepoznáš Adama Koka, Xhosa? Prišiel sem preto, aby s vami žil.“ A vypočul si skrátenú verziu tej histórie.

Brandy účinkovalo, Mpayipheli bol ospanlivý, a keď po asfaltke medzi mestečkom Rosedene a Slangfonteinom odbočili na Loxton, jemné hojdanie Chevroletu ho uspalo. Jeho posledné myšlienky patrili bohyni – rieke. Otto Müller mu rozprával o teórii dvoch britských vedcov, že zvieratá sa zámerné správajú nevypočítateľne, aby prežili, ako napríklad zajac, keď uteká pred psom. *Beží rovno? Pravdaže nie. Ak bude bežať rovno, chytia ho. Preto robí cikcaky. Ale nie predvídateľne. Raz ide „cik“, potom zase „cak“, pes len háda, nikdy nemá istotu. Britskí vedci to nazvali proteovským správaním. Po gréckom bobu Proteovi, ktorý vedel meniť svoju podobu z kameňa na strom, zo stromu na zviera, aby zmiatol svojich nepriateľov.*

Z veľkého zlého xhoského motorkára sa stal veľký zlý xhoský pasažier. Müller by schválil zmenu podoby s cieľom zmiašť protivníka.

Mpayipheliho posledná myšlienka predtým, ako sa ponoril do hlbokého, pokojného spánku, patrila jeho priateľovi Zatopkovi van Heerdenovi, ktorý neveril, že sa stane Proteom napriek svojej vrodenej povahe.

Allison Healyová zaklopala, obišla dom, opäť zaklopala, ale vnútri nebolo ani známky po živote. Oprela sa o auto na príjazdovej ceste a čakala. Možno Monika Kleintjesová niekam odbehla. Fotograf prišiel a zasa odišiel, povedal, že nemôže čakať, musí ísť na letisko – lebo ragbista Bobby Skinstad sa s prehrou vracia z európskeho turné. Pre istotu urobil obligátne fotografie domu. Nebol to veľmi veľký dom – pekná záhrada, vysoké stromy, pokojné, nemajúce ani potuchy o tom, aká dráma postihla jeho obyvateľov.

Allison si zapálila cigaretu. Bola spokojná so svojim zvykom, desať za deň, niekedy aj menej. Teraz je už tak málo miest, kde sa dá fajčiť. Fajčenie jej pomáhalo potláčať chuť do jedla, bola to cena útechy, únik do malých oáz pokoja počas rušného dňa.

Naučila sa to od Nica.

Nic ju zviedol, keď bola ešte vydatá.

Priznal sa, že mal pre ňu slabosť od chvíle, ako vošla do kancelárie juhafrickej polície, aby sa predstavila. Povedal, že si nemohol pomôcť.

Ich vzťah trval šesťnásť mesiacov. Bol to jednoduchý muž, náruživý fajčiar, v podstate dobrý človek, ak z tejto rovnice vynecháme neveru manželke. Emocionálne nenásytý, nie veľmi atraktívny, výnimočný milenec. Hoci na druhej strane ani to nemohla kvalifikovane posúdiť. Mala piatich mužov, odvtedy, ako sa to stalo po prvý raz na univerzite.

Ona a Nic v jej byte raz alebo dva razy týždenne. Prečo to dovolila?

Pretože bola osamelá.

Tisíc známostí a ani jeden skutočný priateľ. Taký bol úděl tučného dievčaťa vo svete chudých noriem. Alebo to bola len jej útecha?

Pravdou bolo, že nevedela nájsť svoje miesto vo svete. Bola okrúhlym kolíkom vo svete hranatých dier. Nemohla nájsť skupinu ľudí, v ktorej by sa cítila ako doma, ako medzi priateľmi.

Dokonca ani s Nicom.

Cítila sa lepšie, keď odišiel, ležala nahá sama na posteli, sexuálne nasýtená, s hudbou a cigaretou ako vo chvíľach vášne, na vrchole orgazmu.

Nefúbila ho. Iba ho mala veľmi rada. Ešte vždy ho má rada, ale po rozvoде, keď všade nosil so sebou vinu ako väzenské putá, vzťah skončila.

Ešte aj teraz sa jej občas spýtal: „Nemohli by sme znova začať? Aspoň jeden raz?“ Zvažovala to. Niekedy vážne, kvôli túžbe, aby ju niekto držal, láskal ju... Mal rád jej telo. „Ty si sexy, Allison. Tvoje prsia...“ Možno preto, lebo prijal jej telo. Vlastné telo nemohla zmeniť, jeho krivky boli geneticky dané, odovzdávali sa od starej matky matke a od nej zasa dcére v nepretržitom rade, tuční ľudia, kypré ženy, bez ohľadu na najúprimnejšiu snahu držať diétu a cvičiť.

Špičkou topánky rozdrvila cigaretu v tráve. Zodvihla ju a hodila za krk do záhonu sedmokrások.

Kde tá Monika Kleintjesová trčí?

Zazvonil mobil.

„Tu šéf, Allison. Kde si?“

„V Newlands.“

„Mala by si sa radšej vrátiť. O pätnásť minút usporiada ministerka tlačovú konferenciu.“

„Ktorá ministerka?“

„Rozviedky.“

„Už letím.“

Počas navrhovania a zariaďovania miestnosti, ktorá slúžila Prezidentskej výzvednej jednotke na výsluchy, sa Janina Mentzová pýtala, či tam nevyhnutne musí byť stôl. Nikto jej neodpovedal. Preto tu nijaký nebol. Spýtala sa, prečo by stoličky mali byť tvrdé a nepohodlné. Prečo by steny mali byť holé okrem zrkadla, priehľadného z jednej strany. Spýtala sa, či sa v prázdnej, nepríjemne chladnej miestnosti dosahujú lepšie výsledky než v miestnosti príjemne zariadenej. Ani teraz jej nikto neodpovedal. Takže tu boli tri kreslá, aké obchody značky Lewis alebo nábytok Star predávali po stovkách ľuďom do obývačiek. Čalúnenie bolo praktickej hnedej farby, ošetrované chemikáliami proti škvrnám. Jediný rozdiel

bol v tom, že sa nedali odniesť, takže nikto nemohol zabrániť vstupu do miestnosti alebo ho spomaliť tým, že by ich podložil pod kľučku. Kreslá boli priskrutkované, tvorili intímny trojuholník. Dĺžku po celej ploche pokrýval *béžový* koberec – nie kaki, ani tekvicovej farby, ale presne taký, ako chcela Janina. Mikrofón schovali za fluoreskujúce svetlo na strope a televízna kamera, napojená na uzavretý systém vo vedľajšej pozorovacej miestnosti, upierala svoje kyklopopovské oko cez polopriehľadné zrkadlo.

Janina stála pri kamere a hľadela na ženu v jednom z kresiel. Bolo zaujímavé, že každý, koho priviedli do tejto miestnosti, si vybral kreslo otočené bokom od zrkadla. Ako keby to cítili.

Bolo to kvôli početným televíznym seriálom?

Tá žena bola Miriam Nzululwaziová, zákonitá manželka Thobelu Mpayipheliho.

Čo na nej Umzingeli videl?

Nezdalo sa, že by bola veľmi srdečná. Vyzerala ako niekto, kto je stále nešťastný, črty okolo úst prezrádzali trvalý pocit nešťastia. Vôbec nemala mimické krásy smiechu.

Predvídala, že táto žena nebude s nimi spolupracovať. Očakávala, že bude napätá a nepriateľská. Janina si vzdychla. Musí to byť.

Allison vychádzala po schodoch, keď jej zazvonil telefón.

„Tu je Nic.“

„Niečo nové?“

„My tú tvoju pani Nzululwaziovú nemáme.“

„A kto ju má?“

„To veru neviem.“

„Môžu výzvedné služby zadržiavať ľudí? Bez súdu?“

„Sú zákony, ktoré to majú obmedzovať, ale ľudia z rozvedok si robia, čo chcú, lebo je to v záujme štátu, a chudáci, s ktorými spolupracujú, nepatria medzi tých, čo by sa obracali na súd kvôli neštandardnému zaobchádzaniu.“

„A čo sa týka drog?“

„Hovoril som s Richterom. Vravel, že Mpayipheli je dobre známy. Pracoval pre Orlanda Arendseho, keď bol kniežaťom na Cape Flats. Nijaké väzenie, čistý register trestov, ale vedelo sa o ňom.“

„A Orlando Arendse bol díler?“

„Importér a distribútor. A díler vo veľkom. Mpayipheli slúžil ako zastrešovací prostriedok pre dílerov, ktorí neplatili. Alebo ktorí nenašli svojich klientov. Toto je úplne iný biznis.“

„Kde by som našla Arendseho?“

„Allison, to sú nebezpeční ľudia.“

„Nic...“

„Zistím ti to.“

„Vďaka, Nic.“

„Je tu ešte niečo.“

„Nie teraz, Nic.“

„To sa netýka nás.“

„Čo je to?“

„Vyhlásenie ministerky. Tvrde opatrenia, ak prídu na to, kto prezrádza médiám informácie o Mpayipeliho afére. Absolútna spolupráca s našimi kolegami z rozvedky, veľká mobilizácia na Severnom myse.“

„Nemal by si mi to povedať.“

„Nie.“

„Vážim si to.“

„Chcem ťa vidieť, Allison.“

„Zbohom, Nic.“

„Prosím,“ žobronil hlasom malého chlapca.

„Nic...“

„Prosím, aspoň raz.“

Zmäkla zoči-voči... všetkému.

„Možno.“

„Dnes večer?“

„Nie.“

„A kedy teda?“

„Tento víkend, Nic. Niekde na káve.“

„Vďaka.“ Jeho hlas znel tak úprimne, že mala pocit viny.

Odvtedy, čo Miriam Nzululwaziová prežila hroznú noc v celách na Caledon Plain, uplynulo už pätnásť rokov, ale strach, ktorý vtedy cítila, sa preniesol do prítomnosti, do tejto miestnosti určenej na výsluchy. Jej dlane zovreli operadlá kresla, ale oči vôbec nevideli stenu, na ktorú hľadeli. Pamätala si, ako jedna žena v cele ustavične kričala, kričala, bol to zvuk, ktorý prenikal až do špiku kostí, nekonečný nárek. Policajt s červenou tvárou, ktorý otvoril dvere do cely a predral sa pomedzi spotené telá ku kričiacej žene, oháňajúc sa obuškom, zdvihol ten tupý predmet vysoko nad hlavu.

Mala sedemdesať rokov, chcela sa dostať domov, do ako-tak pozliepanej drevenej chatrče v preplnenom slume v Khayalitshi, v kabelke zvierala týždennú gážu,

mierila k zastávke autobusov na promenáde, keď jej zablokoval cestu dav demonštrantov. Kypiaci dav ako hlučný tehotný pytón sa vinul popri radnici, ľudia mávali transparentmi, pískali, spievali, kričali fuj-fuj, revali, tento karneval bol v plnom prúde, protest proti nízkym platom v textilnom priemysle alebo niečo podobné. Pridala sa k nim, keďže išli v jej smere, smiala sa na mladíkoch, čo vyvádzali ako opice, a zrazu sa objavila polícia, slzný plyn, lietali náboje, vodné delo, tehotný pytón porodil chaos.

Zatlačili ju do veľkého žltého nákladniaka a vystrčili von pri väzení spolu s davom, zahnali ich do preplnených ciel, nikto nesmel sedieť a nejaká žena kričala niečo o dieťati, musí ísť za chorým dieťaťom, beloch s červenou tvárou jej hrozil obuškom nad hlavou, reval, jeho rev sa v tom hluku stratil, dopadla ruka, znova a znova, Miriam zachvátila hrôza, musela uniknúť, pretlačila sa cez dav ľudí, popri kričiacej žene, až kým sa nedostala k mrežiam, prestrčila cez ne ruky a tam boli ďalší policajti, ktorí tiež revali, mali divé tváre, až kým ju niekto nestiahol dozadu, plačlivý nárek zrazu ustal.

Teraz cítila ten istý strach, v tomto uzavretom priestore, za zavretými dverami, bez dôvodu ju zamkli, bez najmenej viny. Keď sa dvere otvorili, vyskočila. Vstúpila nejaká beloška a sadla si proti nej.

„Ako by som vás mohla presvedčiť, že chceme Thobelovi pomôcť?“ Janina Mentzová zámerne použila mužovo krstné meno.

„Nemôžete ma tu držať,“ Miriam začula vo svojom hlase strach.

„Madam, tí ľudia ho zneužívajú. Vrhajú ho do zbytočného nebezpečenstva. Klamali a zavádzali ho. Nie sú to dobrí ľudia.“

„Neverím vám. Bol to Thobelov priateľ.“

„Bol. Pred rokmi. Ibaže sa pokazil. Chce nás predať. Našu vlasť. Chce nám ublížiť a využíva na to Thobelu.“

Na Miriaminej tvári videla neistotu – bude z toho ťažiť. „Vieme, že Thobela je dobrý človek. Vieme, že bol hrdinom Hnutia MK. Vieme, že by sa nezaplietol do tejto záležitosti, keby poznal celú pravdu. Môžeme to vyriešiť a v bezpečí ho dopraviť domov, ale potrebujeme vašu pomoc.“

„Moju pomoc?“

„Hovorili ste pre médiá...“

„Aj ona chcela pomôcť. Aj ona bola na Thobelovej strane.“

„Manipulujú s vami, madam.“

„A vy?“

„Ako môžu médiá dostať Thobelu domov? My môžeme. S vašou pomocou.“

„Nemôžem urobiť nič.“

„Nečakáte, že vám Thobela zavolá?“

„Prečo to chcete vedieť?“

„Len by sme mu chceli odovzdať odkaz.“

Miriam na Janinu zlostne zagánila, na jej oči, ústa, na jej ruky.

„Neverím vám.“

Janina si vzdychla. „Pretože som biela?“

„Áno. Pretože ste biela.“

Kapitán Tiger Mazibuko nemohol zaspať. Prevaľoval sa na armádnej posteli. V Kimberley bolo dusno, nie veľmi horúco, stále bolo zatahnuté, ale v zle vetranej miestnosti vládla vysoká vlhkosť.

Cítil voči Mpayiphelimu nenávisť?

Ten muž bol v Hnutí. Ten muž nezapredal svojich súdruhov.

Odkiaľ pramenil jeho hnev? Zožieral Mazibuka, nútil ho konať, preto sa vyvíšil na Malom Joovi. Vždy pociťoval nenávisť, ale nikdy predtým nenávisť neovplyvnila jeho vodcovské schopnosti.

Prečo?

Bol to len úbohý muž v strednom veku, ktorý kedysi dávno zažil svoju chvíľu slávy.

Prečo?

Zvonku sa ozýval čoraz silnejší a silnejší hluk.

Ako mal zaspať?

Boli to Rooivalky. Okná sa otriasali v rámoch, hlboký basový tón mu vibroval na prsiach. Predtým to boli nákladniaky, ktoré odchádzali jeden po druhom s jediným cieľom. Odvážali vojakov, aby postavili zatarasy na prašných cestách a asfaltkách. Siete boli rozhodené doširoka, aby chytili jedinú rybu.

Opäť sa obrátil na druhý bok.

Záležalo na tom, odkiaľ sa berie ten hnev? Nie, kým ho vedel ovládnuť. Usmerniť.

Akúkoľvek silu, povedala Janina Mentzová. Inými slovami, zastrel'te toho hada, ak chcete.

Bože, ako sa na to tešil!

Jednotka zložená zo šiestich mužov prehľadávala s profesionálnym majstrovstvom dom v Guguletu.

Prv ako začali, nakrútili videomateriál a urobili digitálne snímky, aby mohli dať všetko presne tam, kde to bolo predtým. Potom začalo metodické práce hľadanie. Poznali zašité skrýše amatérov a profesionálnych podvodníkov: nevynechali žiaden kútik ani skulinku. Na steny a dlážku použili stetoskopy, silné baterky na miesta medzi strechou a stropom. Univerzálne kľúče, ktoré si doniesli na skrine a dvere, ani nepotrebovali. Jeden zo šiestich robil súpis prehľadaných vecí. Mrmlal čosi do magnetofónu veľkosti dlane ako obchodník, ktorý diktuje list.

Bol to malý dom, nebolo v ňom veľa vecí. Prehľadávanie trvalo stotridsať minút. Odišli v mikrobuse, ktorým prišli. Veliteľ jednotky zavolať svojmu šéfovi, Vincentovi Radebemu.

„Nič,“ povedal.

„Vôbec nič?“ spýtal sa Radebe.

„Žiadne zbrane, drogy ani peniaze. Zopár bankových účtov. Papiere, aké bývajú v každej domácnosti. Mpayipheli píše do korešpondenčnej školy Matric, sú tu listy a knihy. Časopisy, pohľadnice – sentimentálne ľúbostné listy adresované tej žene, v jej šuplíku na šaty. Od Thobelu. Pre Miriam. Lúbim ťa, toto, lúbim ťa, tamto. Nič iné. Sú to obyčajní ľudia.“

Vincent v operačnej miestnosti potriasol hlavou. Myslel si to.

„Aha, ešte niečo. Zeleninová záhradka na zadnom dvore. Veľmi pekná. Najkrajšie paradajky, aké som videl za celé roky.“

Jadro úspechu na tlačovej konferencii spočívalo v tom, formulovať otázky tak, aby ste neodhalili informácie, ktoré máte, iným médiám. Preto až potom, keď ministerka prečítala pripravené vyhlásenie o búrlivom živote a násilníckom kriminálnickom období Thobelu Mpayipheliho a odpovedala na otázky novinárom z rádia, novín a televízie takmer bez výnimky slovami „Nie som zmocnená odpovedať na túto otázku, vzhľadom na háklivú povahu tejto operácie“, sa

Allison Healyová spýtala: „Existuje niekto iný, kto by bol v súvislosti s touto operáciou v tejto chvíli zadržaný?“

A keďže ministerka to nevedela, zaváhala. Potom ponúkla odpoveď, ktorá by ju mala kryť, ak sa opak ukáže byť pravdou. „Pokiaľ viem, tak nie,“ odvetila.

Po tejto odpovedi si z celého srdca želala, aby ju nikdy nebola vyslovila.

Miriam priniesli do miestnosti určenej na vypočúvanie kávu a sendviče. Spýtala sa, kedy ju pustia. Ten, čo priniesol jedlo, to nevedel. Povedal, že sa spýta.

Nič nejedla ani nepila. Usilovala sa prekonať strach. Steny ju dusili, miestnosť bez okien na ňu ťažko doliehala. Dnes to bola ona, kto musel ísť k dieťaťu, dnes to bola ona, komu sa chcelo plakať vysokým vystrašeným hlasom: „Pustite ma von.“ Musí ísť po Pakamileho. Jej dieťa, jej dieťa. Jej práca. Čo si pomyslia ľudia z banky? Povedia si, že je nejaká kriminálnička? Vyhodia ju? Pôjde niekto za ľuďmi z banky a vysvetlí im, prečo po ňu prišli?

Musí sa dostať von.

Potrebuje sa dostať von.

A čo Thobela? Kde je teraz? Je pravda to, čo povedala tá beloška, že je v nebezpečenstve?

Na to sa nespýtala.

Janina Mentzová počkala, kým neprídu všetci, čo odpočívali, a potom ich zhromaždila okolo stola.

Porozprávala im takmer celú pravdu. Neznamenala sa o tom, že na zozname bolo riaditeľovo meno, ale priznala sa, že od začiatku dala dokopy celú operáciu. Neospravedlnila sa, že ich nechala v nevedomosti. Povedala, že by mali pochopiť, prečo tak postupovala.

Opísala stretnutie s ministerkou, potvrdila predpoklad, že Thobela Mpayipheli, s krycím menom Umzingeli, bol bývalý operačný dôstojník Hnutia MK, že sa zúčastnil na špeciálnom výcviku, že je to nebezpečný protivník a že je absolútne nevyhnutné, aby ho zastavili.

„Už nebudeme zbytočne strácať čas zisťovaním, kto to bol. Sústreďme sa na to, kým je teraz. Keď vezmeme do úvahy jeho minulosť, jeho správanie počas posledných osemnástich hodín nedáva nijaký zmysel. Zámerne sa vyhýbal použitiu násilia. Na letisku povedal, citujem: ‚Nechcem nikomu ublížiť.‘ Pri konfrontácii s dvoma členmi zásahovej jednotky povedal: ‚Pozri, čo ma nútite robiť.‘ Ale ani pri jednej z týchto príležitostí sa nevzdal. Vôbec mi to nedáva zmysel. Môže sa niekto k tomu vyjadriť?“

Vedela, že Rádžkumar sa k tomu vyjadrí. Vždy to robil. „Eskalácia,“ vyhlásil.

„Nie je to nijaký hlupák. Vie, že ak niekoho zastrelí, situácia sa mu vymkne spod kontroly.“

Radebe mlčal, a ona si o tom myslela svoje. Preto sa naňho obrátila. „Vincent?“

Radebe sedel s tvárou zaborenou v dlaniach, končekmi prstov sa dotýkal spánkov, zrak upieral na veľký stôl. „Myslím, že nie.“

„Čo máš na mysli?“ spýtal sa Rádžkumar podráždene.

„Všetko spolu to dáva zmysel,“ povedal Radebe. „Prestal s drogami. Dobrovoľne. Orlando Arendse povedal, že jednoducho odišiel bez vysvetlenia. Schválne si vybral povolanie bez násilia, pravdepodobne s oveľa nižším platom. Nadviaže známosť so slobodnou matkou, žije s ňou a jej dieťaťom, zapíše sa na korešpondenčný kurz na škole Matric, kupuje farmu. Čo nám to hovorí?“

„Zásterka,“ nesúhlasil Rádžkumar. „A čo všetky tie peniaze?“

„Robil šesť rokov v lukratívnom obchode s drogami. Na čo mohol minúť peniaze?“

„Na tisíc vecí. Víno, ženy, spev, hazard.“

„Nie,“ nesúhlasil.

„Čo si myslíš ty, Vincent?“ spýtala sa ho Mentzová potichu.

„Myslím, že začal nový život.“

Poobzerala sa po tvárach za stolom. Chcela zistiť, akú má Radebe podporu. Nikto za ním nestál.

„Prečo sa teda nevzdá, Vincent?“ spýtal sa Rádžkumar s okázalým gestom.

„Nerozumiem tomu,“ priznal sa Radebe. „Jednoducho nerozumiem.“

Rádžkumar sa oprel v kresle, akoby vyhral túto hádku.

„Leopard nezmení svoje škrvny,“ konštatovala Janina. „Bol mimo veľkej hry desať rokov. A teraz je späť. Myslím, že si to užíva.“

Mpayipheli sa v okamihu zobudil, uvedomil si, že El Camino sa už nehýbe a motor je vypnutý. Počul akési hlasy.

„Koos Kok, vypadni z auta!“

„Prečo?“

„Chceme vedieť, či pašuješ muža s motorkou!“

Bol pod celtou absolútne odrovnaný.

„Ja, okej, dostali ste ma. Zľutujte sa nado mnou, je to len trpaslík na mopede.“ Zátaras. Mpayiphelimu sa rozbúchalo srdce, jeho dych bolo počuť, rozmýšľal nad tým, či nespôsobil nejaký hluk, keď sa zobúdza.

„Ty si bol vždy ukecaný bastard, Koos, už od narodenia.“

„A vy ste *gbwaar*, seržant, dokonca aj na Holanďana.“

„*Gbwaar*? Čo je to *gbwaar*?“

„Len sa tak hrám, seržant – čo je dnes s vami, človeče?“

„Koľko oviec máš vzadu, Koos?“

„Už nie som v tom biznise, seržo.“

„Klameš, Koos Kok, ty budeš kradnúť ovce, kým nezomrieš. Zdvihni tú plachtu.“

„Koľko ľudí tam je? Bol by schopný...“

„Nechaj ho, Gerber, máme ešte dôležitejšiu robotu.“

„Je to zlodej. Stavím sa, že vezie mäso.“

Thobela Mpayipheli počul hlas muža tesne nad sebou, počul šušťanie nejakej ruky na plátne. Bože, bol taký bezmocný, neozbrojený, ležal na podlahe auta bez najmenej šance.

„Pozrite sa, je to len môj nábytok,“ tvrdil Koos Kok.

„Kam sa sťahuješ?“

„Do Bloemfonteinu. Hľadám si poriadnu robotu.“

„Haha! Klameš, až sa ti z huby práši.“

„Nechaj ho, Gerber, blokuje nám cestu.“

„Hovorím ti, že sú tu ovce...“

„Pusť ho!“

„Okej, Koos, ber si svoj *skedonk* a strat' sa odtiaľto!“

„Ale čo s trpaslíkom na motorke? Nemôže jazdiť vzadu po celý čas?“

„Zmizni odtiaľto, Koos, kým nebudeš v kaši.“

„Okej, okej, seržo, už idem.“ Bolo cítiť perovanie dodávky, keď do nej nastúpil Koos Kok, vzápätí zahučal motor a veľký šesťvalec zahrnel.

„Ježišikriste, Koos, urob si ten výfuk.“

„Hneď, len čo vyložím motorku,“ zavtipkoval Koos Kok a odfrčal s parádnym odpichom.

Quinn starostlivo položil pred Janinu Mentzovú prvý výtlačok Argusu. Hlavný titulok: *Utečenec na motorke bol hrdinom Hnutia MK.*

Utečenec na motorke, ktorého teraz prenasledujú po celom štáte výzvedné služby, armáda a polícia Južnej Afriky, bol špičkovým vojakom Hnutia Umkhonto we Sizwe, slúžil mu s hrdinským nasadením, vraví bývalý plukovník Ministerstva národnej obrany Južnej Afriky a súdruh pána Thobelu Mpayiphelibo.

„Hoci som v poslednom období Hnutia proti apartheidu stratil prehľad o Thobelovej vojenskej kariére, niet pochýb, že bol znamenitým vojakom,“ tvrdí plukovník „Lucky“ – Luke Mabhlape, ktorý minulý rok odišiel do dôchodku ako zástupca veliteľa 1. pešieho bataliónu v Bloemfonteine.

Plk. Mabhlape, teraz žijúci v zátokke Hout Bay, volal do redakcie Argusu, aby uviedol na správnu mieru informácie o superrýchlej nabáňáčke pána Mpayiphelibo na obrovskej motorke BMW po celom štáte, ktoré sa objavili dnes v miestnych novinách.

Budú musieť ihneď zmeniť pesničku, pomyslela si. Ak si ministerka poriadne urobila svoju robotu.

Mpayipheli zasa nespál, prehadzoval sa na matraci, adrenalín v ňom stúpál, rozmyšľal nad tým, či bude viac zátarás – mal pocit, že to už nervovo nezvládne. Chcel sa dostať spod cely, chcel vysadnúť na motorku a získať kontrolu nad situáciou: nemôže zostať takýto bezmocný, keď ani nevie, kde sú alebo ako dlho spal.

Ležal v tme, ručičky na hodinkách nebolo vidieť. Obrátil sa, aby mohol nadvihnúť plachtu, uvedomil si, že prestalo pršať, a podarilo sa mu vykuknúť von. Štvrt na jednu aj päť minút. Opäť spustil plachtu.

Dve hodiny išli priemernou rýchlosťou deväťdesiat alebo sto kilometrov za hodinu. Richmond, tam bola zátarasa, ako predpokladal. Bolo to jedno z tých nebezpečných miest, o ktorých hovorili v domčeku, keď sa krčili nad mapou. Chcel ísť do De Aaru, ale Koos Kok povedal nie, tam je armáda, poďme cez Merriman do Richmondu a potom vedľajšími cestami do Philipstownu, tam už budeš z najhoršieho vonku, cez Petrusville, Luckhoff, Koffiefontein, možno ešte nejaké nebezpečenstvo bude číhať v Petrusburgu, lebo leží na hlavnej ceste medzi Kimberley a Bloemfonteinom, ale za ním je to už rovná cesta, Dealesville, Bloemhof, Mafikeng a Botswana a nikto sa už z toho nevysomári.

Thobela si však nebol taký istý. Kimberley ležalo na priamej spojnici. A tam si naňho počkajú. Budú si myslieť, že bude na motorke, nie na korbe El Camina.

Napokon sa rozhodol, že riziko je príliš vysoké.

Dodávka spomalila.

Čo teraz?

Zastali.

Bože.

„Xhosa,“ ozval sa Koos Kok.

„Čo je?“

„Neboj sa. Musím natankovať.“

„Kde?“

„V Richmonde. Je to kúsok odtiaľto.“

Bože.

„Okej, dobre.“

Koos Kok sa znova pohol.

Mal by ešte dodať: „A prestaň vtipkovať o mužovi s motorkou.“

No zrejme by sa tým nič nezmenilo.

Allison Healyová bola naivná, keď ako absolventka žurnalistiky na Rhodes University nastúpila do redakcie Cape Times s obrovskými ambíciami a spaľujúcou túžbou prežiť svoju lásku k slovám v časopisoch, ako sú Cosmo alebo Fair Lady. Bola však pripravená vypracovať sa od piky v akomkoľvek denníku. Každému dôverovala, verila ľuďom, s obdivom hľadela na slávnych ľudí, s ktorými sa dostala do styku pri každodennej práci.

Neskôr však prišlo rozčarovanie, nebolo to náhle ani dramatické – skôr to boli drobnosti, ktoré chtiac-nechtiac prevážili. Uvedomila si, že ľudia sú nespoľahliví, nečestní, egoistickí, zahľadení do seba, útočia od chrbta, sú to násilnícke slizké stvorenia, ktoré klamú, podvádzajú, vraždia, znásilňujú a kradnú bez ohľadu na postavenie, národnosť alebo farbu. Bol to postupný, ale často traumatizujúci proces pre človeka, ktorý chcel vidieť len dobro a krásu.

Miriam Nzululwaziová a Immanuel čistič topánok tvrdili s presvedčivosťou, že Mpayipheli je dobrý človek. Ministerka načrtla iný obraz, tragédiu kedysi dôveryhodného vojaka, ktorý sa dal na zlé chodníčky. To nebolo dobré.

Kde je pravda?

Mohol by sa postaviť skutočný Thobela Mpayipheli, prosím?

Jediný spôsob, ako nájsť pravdu, je preosiať zrno od pliev, to vedela.

Napokon jej Nic cez telefón dal kontaktné číslo na Orlanda Arendseho. „Môžeš to skúsiť, ale nebude to ľahké,“ povedal jej.

Allison stláčala číslo, jedno po druhom.

„Aký Orlando?“ to bola reakcia všetkých bez výnimky. Zakaždým vyrozprávala svoj príbeh na jeden nádych skôr, ako prerušili spojenie: ide o Thobelu Mpayipheliho, potrebuje o ňom len nejaké informácie a svoj zdroj neprezdadí.

„Máte zlé číslo, milá pani.“

„Tak aké je to správne číslo?“

Potom telefón stíchol a ona začala vytukávať ďalšie číslo. „Volám sa Allison Healyová, som z redakcie Cape Times, naozaj by som sa rada rozprávala s pánom Orlandom Arendsem s absolútne garantovanou diskretnosťou...“

„Odkiaľ máte toto číslo?“

Na špičke jazyka mala slová: „Od polície,“ ale prehltna ich. „Som reportérka, mojou prácou je nájsť ľudí, ale, prosím, ide o Thobelu Mpayipheliho.“

„Sorry, máte zlé číslo.“

Zavolała na všetkých päť čísel bez úspechu, z hnevu nad nezdarom buchla dlaňou do stola a potom vyšla von na chodník zapáliť si cigaretu – boli to krátke nervózne šľuky. Možno mala pohroziť: „Ak sa Orlando Arendse nebude so mnou rozprávať, uvediem jeho meno a povolanie v každom článku, ktorý o tomto napíšem. Vyberte si.“

Nie. Radšej by mala začať odznova.

Keď si pritiahla zápisník s telefónnymi číslami, zazvonil telefón.

„Chcete hovoriť s pánom O.?“

Na zlomok sekundy jej vyrazilo dych. „S kým?“ spýtala sa. A potom rýchlo: „Pravdaže, áno, chcem.“

„V múzeu je kostra modrej veľryby. Buďte tam o jednej!“

Kým stihla zareagovať, telefón onemel.

Veľká hala s veľrybami bola ponorená v šere, v rozptýlenom modrom svetle, ktoré predstavovalo hĺbočinu. Nahraté zvuky obrovských cicavcov dodávali tomuto miestu surreálnu atmosféru, v ktorej sa farebný pár, akýsi mladík a dievča, prechádzali ruka v ruku od jednej vitríny k druhej, a keď zastali tesne vedľa nej, muž sa ozval.

„Prosím?“ zareagovala.

„Musím vám skontrolovať kabelku,“ povedal na ospravedlnenie a ona stála ako prikovaná k zemi, až kým jej to netrkle.

„Aha.“ Podala mu kabelku.

„A ja vás musím prehľadať,“ ozvala sa mladá žena s náznakom úsmevu. Mohla mať devätnásť alebo dvadsať, dlhé vlasy čierne ako havran, plné pery a vkusný, ale výrazný mejkap. „Prosím, zdvihnite ruky.“

Allison automaticky zareagovala, cítila, ako jej ruky kľžu po tele, vzápätí dievča odstúpilo.

„Toto si zatiaľ nechám,“ oznámil ten muž, v ruke držal jej magnetofón. „Teraz poďte so mnou, prosím.“

Vonku páľilo oslepujúce slnko. Rozprestierali sa pred ňou záhrady Kompanje, a v nich holuby, fontány a veвериčky. Párik kráčal mlčky, ona v strede medzi nimi, viedli ju do čajovne, kde sedeli dvaja farební muži, trochu starší, tváre mali vážne.

Kývli hlavami, vstali a dievča naznačilo Allison, aby si sadla. „Tešilo ma,“ povedala a obaja zmizli. Allison si sadla, kabelku vopchala pod pazuchu, mala

počít, že by ju ani neprekvapilo, keby sa pred ňou zjavil Pierce Brosnan a povedal: „Bond. James Bond.“

Čakala. Nič sa nedialo. Pri ostatných stoloch sedeli nejaké rodiny a obchodníci. Ktorí z nich boli ľudia Orlanda Arendseho? Vytiahla cigarety a jednu si vložila do úst.

„Dovoliš,“ zaznelo a pred ňou sa objavil zapaľovač. Zdvihla hlavu. Vyzeral ako učiteľ v obleku ušitom na mieru, modrej košeli, motýliku s červenými bodkami, vlasy mu na spánkoch šediveli. Úzku hnedú tvár brázdili vrásky prezrádzajúce ťažký život.

Kým si pridržiavala špičku cigarety pri plameni, povedal: „Prepáč mi, prosím, túto scénu ako zo špionážneho románu. Ale museli sme si byť istí.“ Sadol si oproti nej a poznamenal: „Rubens.“

„Prepáčte?“

„To je taká hra. Rubens by ťa maľoval. Mám rád Rubensa.“

„To je ten, čo mal rád tučné ženy.“ Allison sa to dotklo.

„Nie. To je ten, čo maľoval dokonalé ženy,“ nesúhlasil s ňou Arendse.

Vyviedlo ju to z miery. „Pán Arendse...“

Pritiahol si k nej stoličku. „Môžeš ma volať Orlando. Alebo pán Orlando. Mám dcéru v tvojom veku.“

„Aj ona je v...?“

„V obchode s drogami? Nie, slečna Healyová. Moja Júlia píše reklamné texty pre Ogilvie. Minulý rok získala cenu Pendoring za reklamnú kampaň pre Volkswagen Golf.“

Allison sa tuho začervenala. „Prepáčte mi, prosím. Asi som bola zle informovaná.“

„Viem,“ súhlasil. „Čo si dáš na pitie?“

„Čaj, prosím.“

S vystupovaním muža, ktorý je zvyknutý dávať rozkazy, kývol na čašníka. Objednal pre ňu čaj, pre seba kávu. „Pod jednou podmienkou, slečna Healyová. Nespomenieš moje meno.“

Svoju otázku naznačila zdvihnutím obočia.

„Keby sa meno osobnosti môjho formátu pretriasalo v novinách, bol by to najistejší spôsob, ako upútať pozornosť juhoafrickej polície,“ vysvetľoval. „To si nemôžem dovoliť.“

„A ste naozaj narkobarón?“

Vôbec na to nevyzeral. A ani tak nerozprával.

„Vždy som sa na tom názve dobre bavil. Barón.“

„A ste?“

„V mojom živote bolo isté obdobie – pravda, vtedy som bol mladší – keď by som odpovedal na takú otázku dlhým vysvetľovaním, slečna Healyová. O tom, že jednoducho spĺňam túžbu ľudí po úniku. Že som len obchodník, ktorý dodáva veľmi hľadaný tovar. Ale s vekom prichádza realizmus. Som, okrem iného, aj dodávateľ. Ilegálny importér a distribútor zakázaných látok. Som parazit žijúci na úkor ľudstva.“ Hovoril potichu, bez akejkoľvek ľútosti, iba konšatoval fakty. Allison bola očarená.

„Ale prečo?“

Arendse sa na ňu starootcovsky usmial a odpovedal na jej očakávanú otázku. „Obviňme apartheid,“ navrhol. Potom sa potichu zasmial, akoby sám pre seba, a použil akcent z Cape Flats, ako keby hovoril iným jazykom. „Príležitosť robí zlodeja, *víte, merrim, keď niečo kčete, aš sa vám kce bulit, víte.*“

Allison od údivu pokrútila hlavou. „Vy by ste mohli písať romány,“ ozvala sa ohromená.

„Raz napíšem memoáre. Ale hovorme o hrdinovi dňa, slečna Healyová. Čo chceš vedieť o Drobcevi Mpayiphelim?“

Otvorila blok. Porozprávala mu všetko o vyhlásení ministerky, o narážkach na to, že Mpayipheli je padlý hrdina, ktorý zneužíva svoje schopnosti. Prerušili ju, keď priniesli čaj a kávu. Spýtal sa jej, či si dáva mlieko, a nalial jej ho. Nalial aj sebe, osladil si kávu tromi lyžičkami cukru a začal si upíjať.

„Včera v noci ku mne prišli tajní. Kládli mi otázky – asi s takýmto prístupom: ‚Máme právo, je to v našej právomoci...‘ Zaujímavé, ako sa všetko mení, a pritom sa vlastne nič nezmenilo. Namiesto toho, aby prenasledovali Nigérijčanov, ktorí to tu prevzali do vlastných rúk. Ako sa má človek užiť? No jednako, donútilo ma to rozmýšľať, včera v noci a dnes ráno, keď sa Drobec objavil v správach. Veľmi som o ňom premýšľal. V mojom fachu človek stretne kadejakých ľudí. Naučíš sa rozoznávať ľudí takých, akí naozaj sú, a nie takých, ako chcú pred tebou vyzeráť. A Drobec... Vedel som, že je iný, už od chvíle, keď vošiel do mojich dverí. Vedel som, že tadiaľto len prechádza. Vyzeralo to, akoby tu bol prítomný fyzicky, ale nie duchom. Dlhé roky som si myslel, že je to preto, lebo je Xhosa vo svete farebných, ryba na suchu. Ale teraz viem, že to nebolo tak. Nikdy nebol dušou výpalník. Je to bojovník. Zápasník. Pred tristo rokmi by stál vo frontovej línii, útočil by na nepriateľa kopijou a štítom, dobyl by nepriateľské línie, a kým by okolo neho padali spolubojovníci, on by bodal a bodal, až by ostala len krv, pot a smrť.“

Arendse sa vrátil na zem. „Dušou som romantik, moja milá. Musíš mi to prepáčiť.“

„Bol násilný?“

„Nuž, to je ale otázka. Čo znamená ‚násilný‘? Všetci sme ako živočíšny druh násilní. Preubláva to na povrch ako láva. Šťastní ľudia, ktorí prežijú celý život bez výbuchu.“

„Mal Thobela Mpayipheli bližšie k násiliu než iní ľudia?“

„Čo sa to tu usiluješ dokázať?“ povedal nahnevane.

„Videli ste dnešný Argus?“

„Áno. Tvrdia, že je vojnový hrdina.“

„Pán Arendse...“

„Orlando.“

„Orlando, výzvedné služby prenasledujú tohto človeka krížom-krážom po celej krajine. Ak je násilnícky a kriminálnik, potom treba vidieť to, čo robia, v úplne inom svetle. A ako to robia. Verejnosť sa o to zaujíma.“

Orlando Arendse sa uškrnul, až sa mu na tvári prehĺbili vrásky.

„To je môj problém s médiami, slečna Healyová. Chcú ľudí vtesnať do škatuliek a iba na to je čas a priestor. Nálepky. Ale ľudí nemôžete ‚onálepkovať‘. Nikto z nás nie je iba dobrý alebo iba zlý. Je v nás kúsok z oboch. Nie. Je v nás mnoho z dobrého i zlého.“

„Ale nestávame sa vrahmi ani ľuďmi, čo znásilňujú.“

„To je pravda.“ Vzal vrecúško s cukrom a žmolil ho v prstoch. „Mpayipheli nikdy nevyhľadával násilie. Pochop, je to obrovský chlap. Meria dva metre. Ak si dílerom na Flats a tá veľká čierna ozruta ti vpáli do domu a pozrie ti do očí, premietne sa ti celý tvoj život ako film a nevyzerá to s tebou ružovo. Násilie je to posledné, čo by si chcel vyprovokovať. Ten chlap nosil v sebe hrozbu, že použije násilie.“

„A použil ho niekedy?“

„Bože, ty sa nevzdáš, kým nedostaneš odpoveď, senzáciu, po ktorej prahneš.“ Allison potriasla hlavou, ale Arendse pokračoval, kým stihla protestovať.

„Áno, niekedy naozaj použil násilie. A čo čakáš, v mojej branži? Ale pamätaj si, vyprovokovali ho. Ešte predtým, ako do všetkého začali strkať rypáky Nigériji, to boli Rusi, ktorí sa snažili ovládnuť tento biznis. Boli to rasisti. Drobec ich zopár tak spracoval, že skončili na oddelení intenzívnej starostlivosti. Nebol som tam, ale povedali mi to chlapi, šepkali, oči mali vytreštené, akoby videli nejakého ducha. Tá prudkosť bola strašná. Surová. A čo ich najviac vystrašilo – vraveli, že si to užíval. Akoby z neho vyžarovalo nejaké svetlo.“

Čmárala v bloku, ponáhľala sa, aby stihla zapisovať.

„No ak si ho chcete zaškatuľkovať v tejto podobe, robíte chybu. Má v sebe veľa dobrého. Raz, keď bola tuhá zima, boli sme v meste neskoro večer, na opačnej strane Strand Street vo vykričanej štvrti, vybrali sme výpalné, a keď zbadal

decká z ulice, mohlo ich byť zo dvadsať alebo tridsať, podišiel k nim, zavolať ich do reštaurácie Spur Steakhouse a vedúcemu povedal, že všetci majú narodeniny a každé musí dostať jedlo a limonádu a čašníci im musia zaspievať Happy Birthday. To bola teda party, akurát pre teba.“

Prestala písať a zdvihla hlavu. „V tých dňoch si zvolil. Začal pracovať pre vás. Nechápem, prečo bývalý veterán Hnutia MK išiel pracovať pre narkobaróna.“

„To preto, lebo si nikdy nebola veteránkou MK v novej Južnej Afrike bez práce.“

„Zásah.“

„Keby si obetovala svoj život Hnutiu MK a zvíťazila by si, očakávala by si istú odmenu. Je ľudské a prirodzené očakávať niečo také. Sloboda je pominuteľná odmena. Nemôžeš ju uchopiť do ruky. Raz ráno sa zobudíš a si slobodná. Ale predmestie, kde žiješ, je takisto chudobné, tvoj ľud je takisto vykorisťovaný ako predtým. Zo slobody sa nenaješ. Nemôžeš si za ňu kúpiť dom či auto.“

Arendse si dal poriadny dúšok kávy. „Madiba bol Mojžišom a voviedol svoj ľud do zaslúbenej krajiny, ale nebol v nej ani med, ani mlieko.“

Položil šálku na stôl.

„Alebo tak nejako.“ A jemne sa usmial. „Neviem, čo ti mám povedať. Ty hľadáš skutočného Drobca, ale nemyslím, že by ho niekto poznal. Môžem povedať, že za celé tie roky, čo u mňa pracoval, neprišiel nikdy neskoro, nikdy nebol chorý. Nepil, ba ani neokúsil ovocie našej branže. Ženy? Drobec je muž. Má svoje potreby. A dievčatá za ním šaleli, tie mladé – sedemnástky, osemnástky – nadbiehali mu, behali za ním so zrejmovou túžbou. Ale nikdy nenastal nijaký problém. Môžem ti povedať, že jeho telo bolo v práci, ale duch poletoval niekde inde.“

Orlando Arendse spomínal a potriasal hlavou. „Počkej, nech ti poviem o tých Francúzoch. Jedného dňa sme išli po meste, po Ulici St George a boli tam tí turisti, Francúzi. Stáli tam v rozpakoch s mapou, zavolali na mňa zlou angličtinou a čosi hľadali. Nato ten veľký čierny Drobec začal dačo bľabotať po francúzsky, až sme vypliešťať oči. Tam, pred mojím zrakom to bol iný človek – mal iné telo, iné oči, hovoril iným jazykom, bol v inej krajine. Zrazu ožil, jeho telo a duch sa spojili, bol živý.“

Spomienky vyvolali v Arendsem úsmev. „Mala by si vidieť ich tváre – tí turisti ho skoro vyobýjali, švitorili ako škorce. A keď sme odkráčali, spýtal som sa ho, čo to bolo? A on odvetil: ‚Môj predchádzajúci život.‘ To bolo všetko. ‚Môj predchádzajúci život.‘ Ale povedal to s takou naliehavosťou, že ju cítim ešte aj dnes, a vtedy som si uvedomil, že ho vôbec nepoznám. Že ho nikdy nebudem poznať. Ešte čaj?“

„Ďakujem,“ prikývla Allison a on jej nalial. „A potom od vás odišiel?“

Orlando Arendse dopil zvyšok kávy. „Drobec a ja... Vládla medzi nami úcta. Pozerali sme si priamo do očí a poviem ti, že v našej branži sa to nestáva tak často. Tá úcta sa zakladala sčasti na tom, že sme obaja vedeli, že – ten deň raz príde.“

„Prečo odišiel?“

„Prečo? Lebo prišiel jeho čas, to je asi tá najjednoduchšia odpoveď, ale nie je to celá pravda. Problém je v tom: ja som ho vyplatil, tesne predtým, ako so všetkým skoncoval. Je to na dlhé rozprávanie. Nazvime to teda biznis, obchod. Strieľalo sa a bojovalo. Drobec skončil v nemocnici. Keď odtiaľ vyšiel, povedal, že so všetkým skončil.“

„Vyplatili ste ho?“

„Som viazaný ctou, moja milá. Budeš sa musieť spýtať Van Heerdena.“

„Van Heerdena?“

„Zatopka van Heerdena. Je to bývalý policajt a bývalé súkromné očko. Teraz je niečo ako profesor psychológie na univerzite.“

„Na Univerzite Kapského Mesta?“

„Cesty Pána sú nevyspytateľné, *rozumíš temu?*“ povedal Orlando Arendse so šibalstvom v očiach a kývol na čašníka, aby doniesol účet.

Vincent Radebe zavrel za sebou dvere miestnosti určenej na vypočúvanie. Miriam Nzululwaziová stála pri polopriehľadnom zrkadle a mračila sa.

„Kedy budem môcť ísť domov?“ spýtala sa po xhosky.

„Nesadnete si, sestra?“ Jemný hlas, súcitný, vážny.

„Nehovorte mi sestra.“

„Chápem.“

„Nič nechápete. Čo som spravila? Prečo ma tu držíte?“

„Aby sme chránili vás a Thobelu.“

„Klamete. Vy ste černochoch a klamete vlastným súkmeňovcom.“

Radebe si sadol. „Madam, porozprávajme sa, prosím. Prosím.“

Miriam sa k nemu obrátila chrbtom.

„Madam, zo všetkých ľudí som tu jediný, kto je presvedčený, že Thobela je dobrý človek. Myslím si, že chápem, čo sa stalo. Som na vašej strane. Musí existovať nejaký spôsob, ako by som vás mohol presvedčiť.“

„Existuje. Pustite ma. Inak prídem o prácu. Musím sa starať o dieťa. Ja nie som kriminálnička. Nikdy som nikomu neublížila. Pustite ma.“

„O prácu neprídete. To vám sľubujem.“

„Ako sa vám to podarí?“

„Porozprávam sa s ľuďmi z banky. Vysvetlím im to.“

Obrátila sa. „Ako vám môžem veriť?“

„Veď vám vravím. Som na vašej strane.“

„Presne to hovorila aj tá beloška.“

Mentzová mala pravdu, napadlo Radebemu. Nie je to ľahké. Ponúkol sa, že pôjde a porozpráva sa s Miriam. Cítil sa nieisto, že je tu a že ona je zadržaná. Myšlienkami bol s ňou, cítil s ňou, ale chyba sa už stala. Nastalo ticho.

Dala mu príležitosť ozvať sa: „Čo vám môžem povedať? Čo mám urobiť, aby ste ma pustili?“

„Máme tu dve veci. Dnes ráno ste niečo povedali pre noviny...“

„Čo odo mňa očakávate? Prišli za mnou do práce. Tiež hovorili, že sú na mojej strane.“

„To nebolo zlé. Len nebezpečné. Píšu šialené veci. My...“

„Bojíte sa, že napíšu pravdu.“

Potlačil svoju nespokojnosť, zachoval si chladnú hlavu. „Madam, tam niekde vonku je Thobela Mpayipheli s množstvom informácií, ktoré niektorí ľudia tak zúfalo potrebujú. Niektorí z nich urobia čokoľvek, aby ho zastavili. Čím viac o tom noviny napíšu, tým horšie veci sa môžu napáchať. To by ste chceli?“

„Už s nimi nebudem hovoriť. O to vám ide?“

„Áno, o to.“

„A o čo ešte?“

„Potrebujeme vedieť, prečo sa ešte nevzdal.“

„To sa ho budete musieť spýtať sami.“ Pretože ak je všetko tak, ako to podávajú oni, tak tomu ani ona sama vôbec nerozumela.

„Veľmi radi by sme to urobili. Dúfali sme, že vy nám pomôžete presvedčiť ho, aby to pochopil.“

„Ako by som mohla? Vôbec neviem, čo sa stalo.“

„Lenže vy ho poznáte.“

„Išiel pomôcť priateľovi, to je všetko, čo viem.“

„Čo povedal predtým, ako odišiel?“

„Už som to povedala tomu farebnému mužovi, čo prišiel do môjho domu. Prečo to musím znova opakovať? Už nič viac neviem. Nič. Budem mlčať, s nikým sa nebudem rozprávať, prisahám vám, len ma už musíte pustiť.“

Videl, že nemá ďaleko od toho, aby sa zlomila – vedel, že mu hovorí pravdu. Chcel natiahnuť ruku a utešiť ju. No vedel aj to, že by mu to nedovolila. Radebe vstal. „Máte pravdu, madam,“ odvetil. „Postarám sa o to.“

24

Mpayipheli si musel vystrieť nohy – behali mu po nich mravce a plece mu úplne zdrevenelo. Miesto pod plachtou bolo teraz príliš malé, príliš horúce, príliš zaprášené. Mal dosť trmácania po prašných cestách – ako ďaleko ešte má ísť? – potreboval vzduch, vypadnúť von, išli príliš pomaly, hodiny plynuli pomaly v monotónnom hukote Chevroletu. Zakaždým, keď Koos Kok spomalil, Mpayipheli si myslel, že sú už na mieste, ale bola to len ďalšia odbočka, ďalšia križovatka. Jeho netrpezlivosť a nepohodlie sa už takmer nedali potlačiť a Griqua vzápätí zastal, nadvihol plachtu a prehovoril s teatrálnym gestom: „Cesta je čistá, Xhosa, *laat jou voete raas*.“

Osl pilo ho poľudňajšie slnko. Pomaly sa vystrel a prižmúril oči, aby si zvykli na ostré svetlo. Krajina tu bola iná, menej podobná oblasti Karoo ako predtým. Videl trávnatú step, vršky, v diaľke nejaké mesto.

„To je Philipstown.“ Koos Kok sledoval pohľad jeho očí.

Pred nimi sa tiahla do diaľky cesta, presne na sever.

S námahou dostali GS-ku dolu z El Camina, použili dva kmene stromov ako rampu, ktorá sa silne prehýbala pod váhou motorky, ale išlo to ľahšie, ako ju vytiahnuť hore. Pracovali rýchlo, báli sa, že by mohlo ísť okolo nejaké auto.

„Musíš počkať do západu slnka,“ radil mu Koos Kok.

„Nemám čas.“

GS-ka bola pripravená na stojane. Thobela si obliekol kombinézu, otvoril športovú tašku, odrátal niekoľko bankoviek a ponúkol ich Koosovi Kokovi.

„Nechcem tvoje peniaze. Za benzín si mi už zaplatil.“

„Dlhujem ti to.“

„Nič mi nedlhuješ. Už si mi venoval hudbu.“

„Akú hudbu?“

„Napíšem o tebe pieseň.“

„Preto si mi pomáhal?“

„Tak trochu.“

„Tak trochu?“

„V živote máš na výber dve veci, Xhosa. Môžeš byť obeťou. Alebo ňou nebyť.“
Koos Kok sa sotva badateľne usmieval.

„Aha.“

„Raz to pochopíš.“

Mpayipheli chvíľku váhal a potom vopchal peniaze späť do vrečka. „Aspoň toto si zober, na výdaje, ktoré si mal,“ povedal a podal mu zopár stovák randov.

„Žeň sa ako vietor, Xhosa.“

„Chod' v pokoji, Griqua.“

Stáli zoči-voči a nebolo im do smiechu. Potom Thobela Mpayipheli podal Koosovi Kokovi ruku. „Ďakujem.“

Griqua mu potriasol rukou a usmial sa od ucha k uchu.

Mpayipheli schoval tašku do bočného vaku, natiahal si rukavice a nasadol. Zapol štartér. GS-ka na sekundu zaváhala, ale motor ihneď naskočil, on zdvihol ruku a viezol sa, pomaly preraďoval na vyššie a vyššie rýchlosti, dával motoru čas, aby sa zohrial. To bolo dobré, to bolo správne, lebo mal opäť všetko pod kontrolou a bol na ceste, štvorka, päťka, šesťka, stoštyridsať kilometrov za hodinu, dostal sa do akurátnej polohy, našiel si ten správny uhol, aby väčšiu časť jeho tela zakrýval sklený kryt, trochu sa nahol vpred, nechal ručičku priblížiť sa až k nemu a pozrel sa do spätného zrkadla. Zbadal, ako sa Koos Kok a El Camino za ním na ceste veľmi zmenšili.

Na digitálkach videl 15,06 a začal rátať, pričom si v mysli predstavoval mapu, 200 kilometrov asfaltky do Petrusburgu – to bola tá nebezpečnejšia časť, za dňa na ceste R 48 – ale bola to pokojná cesta. Petrusburg prejde pred pol piatou, pred piatou. Natankovať a potom, ak ho nahlásia, tak je tam ešte sieť prašných ciest smerom na sever, je ich priveľa na to, aby ich mohli všetky ustrážiť, a on bude mať na výber. Buď ísť cez Dealesville, alebo cez Boshof, jeho možnosti sa znásobia. Dovtedy už bude tma, a ak všetko pôjde dobre, mohol by prejsť hranicu pred polnocou pri Mafekingu. Potom už bude preč, v bezpečí, z Lobatse zavolá Miriam, povie jej, že je v bezpečí, na rozdiel od toho, čo tvrdia v rádiu.

No najskôr bude musieť prejsť Petrusville a dostať sa cez rieku Oranje.

Keby zátarasu umiestňoval on, bolo by to pri Veľkej rieke, ako ju volal Koos Kok. Uzavrel by most. Podľa mapy tam neboli iné možnosti – pokiaľ by ste nechceli skúsiť šťastie v Slobodnom štáte.

Nad tým nápadom sa musel usmiať.

Toto je ozaj zvláštna krajina.

Čo by si asi mysleli Búri z Oranska, keby prihrmel v oblaku prachu a povedal: „Ja som Thobela Mpayipheli, kamoši, a vláda ANK ma chce dostať?“ Brali by takto: „Keď si proti vláde, tak si s nami?“ Asi nie.

Musel predbehnúť nákladniak s ovcami, spomaliť a použiť blinkre ako občan dodržiavajúci zákon. Znova zrýchlil, nahol motorku do zákruty, kde sa cesta vlnila medzi vrškami, a kochal sa pohľadom na krajinu. Bola nádherná. Farbistá. To je rozdiel, hlavný rozdiel medzi touto krajinou a náhornou plošinou Karoo. Je pestrejšia, akoby sa na juhu farby na Božej palette viac míňali. Tu bola zeleň zelenšia, horské chrby hnedšie, tráva žltšia, obloha modrejšia.

Túto zem pokazila farba. Rozdiel je vo farbe.

Cesta sa opäť vyrovnala, bola ako čierna stužka vinúca sa vpred, trávnatá step a kríky hlohu. Kopovité oblaky v zákryte, vojenská výprava, pochodujúca po oblohe. A toto je tvár Afriky. Nezameniteľná.

Zatopek van Heerden povedal, že to nie je farba, ale že sú to gény. Van Heerden bol zatažený na gény. Gény, ktoré spôsobili, že Búri z Oranska sa stiahli do obranného *laagera*. Van Heerden povedal, že rasizmus je vrodená ľudská potreba chrániť svoje gény, hľadať si ľudí z vlastného tábora, aby gény mohli prežiť.

Thobela sa s ním hádal, pretože Van Heerdenova filozofia bol taká vyprázdnená. Príliš odsudzujúca. Príliš ľahká.

„Takže si môžem robiť, čo sa mi páči, a potom pokrčiť plecami a povedať: Je to v génoch?“

„Musíš rozlišovať medzi genetickým naprogramovaním a morálnosťou, Thobela.“

„Nerozumiem, čo tým myslíš?“

Van Heerden zvesil plecia, akoby ťarcha poznania, ktorú musel niesť, bola naňho príliš veľká.

„Nie je jednoduché vysvetliť to.“

„Tak to býva s absolútnymi sprostosťami.“

Zasmial sa: „Došľaka, to máš pravdu. Ale nie v tomto prípade. Problém je, že väčšina ľudí neprijme veľké pravdy. Mal by si ich vidieť, ako sa hádajú kvôli evolúcii v čitateľských rubrikách časopisu Burger. A nielen tu. V Amerike nechcú dovoliť dokonca ani to, aby evolúcia vstúpila do triedy. V dvadsiatom prvom storočí. Dôkazy v jej prospech sú nepriestrelné, ale oni bojujú až do samého konca.“

Van Heerden povedal, že prijať evolúciu je prvý krok. Prirodzený výber vyformoval ľudí, ich telá, myšlienky a správanie. Naprogramovaní. Pre jediná vec: prežitie druhu. Zachovanie genového fondu. Beloch pred neho predostrel dôkazy, jednu vrstvu za druhou, až napokon musel uznať, že hoci v tom, čo povedal Van Heerden, je čosi pravdy, predsa len to nemôže byť celá pravda. Vedel to, cítil to v kostiach. A čo Boh, a čo láska, a čo všetky tie zvláštne úžasné veci, ktoré ľudia dokážu, veci, ktoré sme uskutočnili, prežili a na ktoré sme mysleli?

Van Heerden mávol rukou a vyhlásil: „Zabudnime na to.“

A Mpayipheli mu povedal: „Vieš, beloško, pripadá mi to opäť ako nejaká Nová Výhovorka. Všetky veľké trápenia sveta sa vykonali v mene takej alebo onakej Výhovorky. Pokresťančovanie, kolonializmus, *Herrenvolk*, komunizmus, apartheid, demokracia a teraz evolúcia. Alebo to je genetika? Výhovorky, je to iba ďalší dôvod, prečo robiť to, čo chceme. Som z toho všetkého unavený. Skončil som s tým. Som unavený z vlastných výhovoriek a z výhovoriek ostatných. Teraz prijímam zodpovednosť za to, čo robím. Bez výhovorky. Mám na výber, všetci máme na výber. Môžeme si vybrať, ako budeme žiť. To je všetko. Doriti s výhovorkami. Ži správne alebo zmizni!“

Hovoril s veľkým zanietením a presvedčivo. Hovoril nahlas, v kaviarni, kde sedeli, sa ľudia za ním obracali, ale jemu to bolo jedno. A teraz, v tomto opustenom kúte Afriky, ženúc sa rýchlosťou stošesťdesiat kilometrov za hodinu, vedel, že vtedy mal pravdu a naplnilo ho to oduševnením, aby urobil to, čo treba. Nie iba vzhľadom na tú vec v taške, ale aj na život potom. Žiť zodpovedný život, život, ktorý ti hovorí, že ak sa chceš zmeniť, začni tu, vo svojom vnútri.

„Madam, pustime ju.“ Vincent Radebe sedel vedľa Janiny Mentzovej, hovoril potichu, aby potenciálny konflikt medzi nimi udržal v prijateľných medziach. Vedel, že si dáva naňho pozor. Vedel, že má isté pochybnosti o jeho prístupe a o jeho podpore. Ale musí urobiť to, čo musí.

Sedela za veľkým stolom pri laptope. Prestala písať, ale neobrátila sa k nemu.

„Čau, Vincent,“ pozdravila ho.

„Ona nič nevie. Nemôže nám už ničím prospieť,“ vyhlásil.

„Ale môže nám uškodiť.“

„Madam, Miriam už chápe, že médiám nesmie nič povedať.“

Janina súcitne položila ruku na plece Vincenta Radebeho. „Je dobré, že si súčasťou tímu, Vincent. Prispievaš k určitej rovnováhe. Vážim a cením si tvoju prácu. A tvoju česťnosť.“

Toto nečakal. „Môžem ísť a povedať jej to?“

„Dovoľ, aby som ti dala na zváženie tento scenár. Vyložíme pani Nzululwaziovú v jej dome. Vyzdvihne svoje dieťa a fotograf z Cape Times ich odfotoí, ako sa objímajú pred svojím malým domčekom. Snímka sa zajtra objaví na titulnej stránke. S titulkom: ‚Matka a dieťa úzkostlivo čakajú na návrat utečenca‘ – alebo niečo podobné. Potrebujeme to? Zatiaľ čo sa ministerka snaží, aby predstavila médiám pravú tvár Mpayipheliho? Tá žena nám už uškodila. Počul si reportéra v rádiu. Jeho zákonitá manželka tvrdí, že je dobrý človek.“

Pochopil, čo tým myslela.

„V každom prípade, Vincent, akú máš záruku, že znova nebude hovoriť pre médiá? Čo sa stane, keď začnú vyťahovať šekové knižky?“

„Ja by som to o nej nepovedal,“ nesúhlasil.

Prikývla zamyslene. „Možno by bolo vhodnejšie, aby si o tom rozhodol ty, Vincent.“

„Madam?“

„Rozhodnutie je na tebe.“

„Myslíte, že mám rozhodnúť o tom, či môže odísť, alebo nie?“

„Áno, Vincent, iba ty. Ale musíš prijať zodpovednosť za svoje rozhodnutie. A niešť následky.“

Pozrel sa na ňu, v jej očiach hľadal viditeľné náznaky, uvedomil si, že musí byť ostrážitý.

„Budem si to musieť rozmyslieť,“ povedal.

„To je správne.“

Thobela Mpayipheli spomalil, keď zbadal Petrusville. Dúfal, že cesta mestečko obíde, ale ona ho pretínala. Koos Kok mal pravdu, lepšie by to bolo v noci, ale teraz si už nemohol pomôcť, musel to prijať také, aké to je. Skontroloval si stav paliva – ešte vždy mal vyše polovice. S ručičkou tachometra na šesťdesiatke sa vrátil do mesta. Stáli tu jedno- a dvojposchodové budovy, vyblednuté vývesné tabule, architektúra starého sveta. Kútikom oka videl, ako sa za ním otáčajú a hľadia naňho čierne tváre obyvateľov mesta. Našťastie v prilbe bol bezfarebný, bez viditeľnej identity. Zastal na štvorprúdovej križovatke. Vedľa neho zastalo auto, ktoré riadila žena, bola tučná, mala okolo štyridsať. Obzerala si motorku a aj jeho. Hľadel ustavične dopredu, pohl sa, pozornosť ostatných bola preňho neznesiteľná. V ospalom horúcom popoludní tu bolo veľmi rušno. Chodci. Autá, dodávky, bicykle. Viezol sa a natíčal uši, aby začul zvuk sirén, chrbát mal napätý, akoby čakal, že doňho niekto strelí. Udržoval rýchlosť na šesťdesiatke, na nízkych obrátkach. Nechcel spôsobovať hluk, chcel byť nenápadný, na tejto motorke to však nebolo možné. Prechádzal okolo nejakých domov a detí, ukázalo naňho zopár rúk, spoznali ho, alebo to bolo kvôli motorke? Hranica mesta, bola tu značka, ktorá mu prezradila, že opäť môže ísť stodvadsiatkou. Pomaly pridával, cítil sa neisto, pozeral do spätného zrkadla.

Nič.

Je to možné?

Auto pri ceste. Nejakí belosi pod kríkom hlohu, na betónovom stole termoska s kávou. Zamávali. Zdvihol ľavú ruku.

Značka, na ktorej bolo napísané *Priebrada Vanderkloof*, doprava.

Pokračoval stále rovno.

Niekde pred ním bola odbočka na Luckhoff – most cez rieku Oranje.

Tam naňho čakajú problémy.

Štrnásť kilometrov na juh od Koffiefonteinu sedel predstaviteľ dopravnej polície Slobodného štátu pri rýchlostnom radare.

„Katedra psychológie,“ ozval sa z telefónu ženský hlas.

„Ahoj. Môžem hovoriť s pánom Van Heerdenom?“

„Myslíte doktora Van Heerdena?“

„Aha. Zatopka van Heerdena.“

„Ľutujem, ale doktor Van Heerden tu nie je. Môžem mu nechať nejaký odkaz?“

„Tu je Allison Healyová z Cape Times. Neviete, ako by som sa s ním mohla spojiť?“

„Ľutujem, nie som oprávnená poskytovať jeho domáce číslo.“

„Nemá mobilný telefón?“

Žena sa zasmiala. „Ľutujem, ale doktor Van Heerden nemá v obľube mobilné telefóny.“

„Možem mu nechať svoje číslo? Zavolá mi?“

„Bude tu zase zajtra.“

Thobela Mpayipheli vedel, že podľa mapy musí byť most vzdialený nie viac ako jeden alebo dva kilometre.

Spredu sa k nemu priblížil Volkswagen kombi. Pozoroval vodiča, hľadal akékoľvek stopy po zátarasách, policajtoch alebo vojakoch.

Nič.

Videl zelený švík rieky, vedel, že priechod cez rieku je rovno pred ním, ale nikde ani náznak nejakej činnosti.

Bol už dosť ďaleko na východ? A preto tu neboli?

Cesta sa vyrovnala a ukázal sa most – dve biele zábradlia, dva pruhy, otvorený, jasný.

Zrýchlil, opúšťal Severný mys, pozeral dolu na masu hnedej vody, ktorá rýchlo tiekla, poľudňajšie slnko sa odrážalo na sčerených vlnkách. Stavidlá priehrady musia byť otvorené, domyslel si. Možno kvôli dažďu. Cez most, cez rieku Oranje.

Slobodný štát.

Zaplavil ho pocit úľavy. Prešmykol sa im.

A čo tak... Vykrútil hlavu k oblohe, očami hľadal fliačky – vrtuľníky, natŕčal uši, aby zachytil ich hrmot, hlasnejší ako jeho motorka.

Nič.

Prešmykol sa cez sieť jazdou na El Camine?

Na tom nezáležalo. Teraz bola iniciatíva na jeho strane. Mal náskok a využije ho.

Musí ho využiť.

Premyslene využil krútiaci moment, cítil, ako sa sila prenáša na zadné koleso, ako sa vidlica odľahčuje.

Chcelo sa mu smiať.

Bohovská nemecká mašina.

Štrnásť kilometrov južne od Koffiefonteinu sedel predstaviteľ dopravnej polície Slobodného štátu a čítal.

Biele policajné auto bolo zaparkované za kríkom hlohu, ktorý rástol pri vyschnutom potoku, plátennú stoličku mal postavenú tak, aby videl na merač rýchlosti a na cestu, ktorá sa pred ním rozprestierala na juh. V lone mal knihu.

Doteraz to bol celkom obyčajný deň. Dva taxíky – minibusy, pokuty za prekročenie rýchlosti, tri nákladniaky z Gautengu – pokuty za menšie priestupky. Mysleli si, že ak prejdú tadiaľto, vyhnú sa hlavným cestám, môžu byť preťažení alebo im prehliadnu ojazdené pneumatiky, ale mýlili sa. On sa v práci nepretrhol. Mal rád svoju prácu, najmä tú časť, ktorá mu umožňovala sedieť za pekného slnečného dňa v tieni akácie, počúvať vtáčí štebot a čítať si Eda McBaina. Ale keď prišlo na dodržiavanie dopravných prepisov, bol ešte prísnejší na vozidlá z iných provincií.

Zastavil zopár farmárov v dodávkach. Jeden nemal so sebou vodičský preukaz, ale človek im jednoducho nemôže vypísať pokutu, títo páni majú istý vplyv. Iba ich napomenul.

Zastavili sa tu dvaja turisti, Dáni, pýtali sa na cestu.

Taký obyčajný deň.

Znova sa pozrel na hodinky. O trištvrte na päť zbalí káble radaru. Ani o minútu neskôr.

Pozrel sa na cestu. Ani živej duše. Oči sklopil ku knihe. Niektorí z jeho kolegov v iných mestách počúvali rádio. Tam, kde boli dvaja policajti, mohli od rána do večera trepať o blbostiach, ale on dával prednosť tomuto. Sám, len on sám a postavy z románov McBaina, Caralla, Hawesa, veľký čierny fízef, Brown a Oliver Weeks a ich záležitosti.

Taký obyčajný deň.